

R. P. D. IOAN. ANGELI 304

BOSSI,

EX CLER. REG. BARNABITIS,

CONGREGATIONIS S. PAVLI.

TRACTATUS

DE EFFECTIBVS CONTRACTVS

MATRIMONII IVXTA VTRVMQVE FORVM:

PARS SECVNDA,

COMPLECTENS TRACTATIONEM DE PARENTVM

Obligatione praestandi alimenta filiis: & in vniuersum de alimentorum materia, quae exacte enucleatur, diligenter examinatis, & discussis communibus, & peculiaribus opinionibus Theologorum, Summistarum, & vtriusque Iuris peritorum praesertim recentiorum. In qua etiam plura de dote filiabus legitimis, & illegitimis naturalibus, & spuris debita alimentorum occasione pertractantur.

A PERITIS, QUI EAM ANTE IMPRESSIONEM LEGERE,

& approbatione existimata est haec Tractatio, Confessans necnon iudiciis, & laudum patronis

in externo foro tam Ecclesiastico, quam seculari versantibus, & quibuscunque

Theologiae moralis, & Iuris studiosis valde vtilis.

LVGDVNI,

Sumptib. PHIL. BORDE, LAVR. ARNAVD, & CL. RIGAVD;

AN. DC. LVIII.

CVM APPROBATIONE, ET PERMISSV.

98239

Ex libris P. Octavij Bossi-

T. 144110
C. 1205567

8588.10

ALEXANDRO SEPTIMO, PONT. OPT. MAX.

DON IOAN. ANGELVS BOSSIVS;
Cler. Reg. S. Pauli, Perpetuam Felicitatem.

REPREHENSIBILEM, & fortè temerarium quis
suspiciabitur meum ausum; quid vir nullius nominis,
& Tibi, BEATISSIME PATER, incognitus has
qualescumque lucubrationes meas Sanctitati Tuæ
offeram eius patrocinio fouendas. Perstringit opul-
culum hoc parentum obligationem exhibendi filijs
alimenta, & vniuersam ferè materiam alimentorum præstandorum
à Theologis, & vtriusque Iuris peritis sparsim, & diuersimodè pertra-
ctatam. Quem igitur patronum quærere par erat, quàm communem
omnium parentem, qui, SANCTISSIME, Tu es, verè Papa. Cui à supre-
mo Pastore, cuius vices geris, ter iniunctum, Pascis oues meas, agnos
meos. Quod plenè exequeris iussum. Pascis enim omnes filios tuos
vniuersos Christi Fideles spirituali alimonia, Doctrinæ pabulo, pietatis
à 2 exemplo,

Epistola Dedicatoria.

exemplo, Apostolicis sanctionibus, atque vigilantissima directione regiminis: pascis & omnes vrbis, & vniuersi Ecclesiæ districtus temporalis incolas annonæ copia, & amplissimis elemosynarum largitionibus pauperibus, miserabilibus personis, ac piis & religiosis domibus erogatis. Videmus quoque litterarum cuiusvis generis monimenta communis vtilitatis intuitu conscripta in publicum prodeuntia consueuisse ab auctoribus alicui amplissimo viro potissimum consecrari, cuius auctoritate munita, & à maleuolorum linguis, & obrectatorum calumniis tuta liberè in vulgus queant emanare; atque auctoris labor ob publicam vtilitatem susceptus improborum scelere minimè fraudetur fructu, quem bonarum artium, & scientiarum studiosi percipere possent. Verum enimverò, Tu, PATER SANCTISSIME, omnes auctoritate præcellis mortales: quem ornant, & decorant & generis, familiarumque tuæ claritas, & Iurisprudentiæ, & sacri Iuris, diuinarumque Scripturarum peritia, & omnigena sapientia, atque amplissimus, & supremus sub cœlo dignitatis gradus; in quem non casu aliquo, aut fortunæ temeritate; sed tuis virtutibus præstantissimis, tuisque eximiis, & singularibus meritis ab eminentissimo Purpuratorum Senatu vnanimi consensione euectus es. Merito igitur tractatus iste meus Te, BEATISSIME PATER, deprecatur Mœcenatem, & Patronum; quem vnà cum omnibus vigiliarum mearum, & studiorum operibus hucusque euulgatis (nimirum tractatu de triplici Iubilæi priuilegio, moralibus variis vtriusque fori in Tomostres distributis; tractatu de Matrimonij contractu, & prima parte tractatus de Effectibus contractus Matrimonij) in argumentum Fidei Catholicæ Tibi pro custodia demandatum, (quam semper & professus, & sum professurus, cui nil aduersus volo à me scriptum) ad sacratissimos Pedes tuos illos reuerentissimè adorans, & deosculans, BEATISSIME PATER, prouolutus Sanctissimæ, ac supremæ Dignitati tuæ consecrandum censui, obnixè rogans, vt qua benignitate, protectione, & ope fideles ad eosdem sacratissimos Pedes recurrentes consueuisti excipere, & fouere, non dedigneris me filium tuum humillimum, meorumque studiorum partus, necnon meam Religionem amplecti. Qui fauoris à Te nobis exhibiti nunquam non memores Præpotenti Deo perennes effundemus preces, vt bellorum præsentium turbines dissipet, & Te Ecclesiam vniuersalem regente Catholicos Principes ad pacem, & concordiam reuocet, totique Ecclesiæ orbi BEATITVDINEM TVAM diu præesse, & diu in pace viuere donet.

AD

AD LECTOREM

AVCTORIS PRÆMONITIO.

PARS hac secunda Tractatus, De Effectibus contractus Matrimonij, iuxta distributionem eiusdem Tractatus in precedenti Parte traditam, deberet continere triplicem tractationem, de Alimentis, ac Dote, & de Legitima filiorum. Verum cur editur restricta ad materiam alimentorum? Audi, Benevole Lector, rationem. Præter intentionem in Comitibus Generalibus Religionis anno 1653. habitis ad Generalitatem indignus promotus toto Generalatus triennio occupationes regiminis non permiserunt tempus opportunum vacandi consuetis meis studiis. Quapropter, licet præsentem tractationem de Alimentis absoluissem, oportuit tamen aliis duabus tractationibus supersedere. Interim gravior ætas, & morbi ut plurimum senectutis comites hominem laboribus continui studij scientiarum, & bonarum artium minus habilem reddentes superuenere. Et tamen adhuc supersit aliquid virium ad elucubrationes haud ita diuturnas, & paulo minus intensas, Tu tamen scis illud, Quod senescit propè interitum est; Ne itaque fortè me morte præter spem maturius præoccupato, omnis laborum, quos in hac eadem alimentorum tractatione perficienda insumpsi, pereat fructus; satiùs, maxime peritorum ex mea Religione accedente consilio, & hortatu duxi, si imprimeretur sola, & singularis seiuncta ab aliis duabus Tractationibus de Dote, & de Legitima: Quas nihilominus Deo ex sua pietate vitam cum aliqua incolumitate saltem per paucos annos protrahente spero absolutas fore lucem coniunctim aspecturas. Modo, si quid boni, fructu elaboratis. VALE.

D. IOANNES ANGELVS BOSSIVS.

Approbatio M. R. Patris Generalis.

Don Io. Augustinus Gallicius, Præpositus Generalis Congregationis
Clericorum Regularium sancti Pauli.

EVM Opus R. P. DON IO. ANGELI BOSSII, Assistentis, cuius
titulus est, *De Effectibus contractus Matrimonij Tractatus, Pars se-*
cunda, complectens tractationem de Parentum obligatione præstandi alimen-
ta filiis, &c. Duo, quibus id commissimus, eiusdem Congregationis Pa-
tres Theologi, & eruditi viri, recognouerint, & probauerint, Facultatem
facimus, vt typis mandetur; si & aliis, ad quos spectat, ita videbitur.
In quorum fidem, &c. Datum Mediolani in Collegio nostro Sancto-
rum Apostolorum Pauli, & Barnabæ, die 10. Nouembris 1656.

D. IO. AVGVSTINVS GALLICIVS,
Præpositus Generalis.

APPROBATIONES DOCTORVM.

QVæ profundissimè Reuerendiss. Pater Dom. Ioannes Angelus Bossius, Gene-
ralis meritisissimus Barnabitarum concepit, *De Effectibus contractus Matrimonij,*
Partu publico dignissima sunt. Sic iudicauimus Lugduni 2. Nouembris 1654.

Fr. PAVLVS LOMBARD, Doctor Parisiensis, ac Prouincialis
Carmelitarum Prouinciæ Narbonæ.

Fr. CYRILLVS MOREL, eiusdem facultatis Doctor,
humilisq; Prior Carmeli Lugdunensis.

Consensus Procuratoris Regij.

Vlta Doctorum approbatione, Ego infra scriptus Regio nomine non impedio
quin hic liber à Philippo Borde, Laurentio Arnaud, & Claudio Rigaud, Bi-
bliopolis Lugdunensibus excusus in lucem prodeat, cum defensione tali casu re-
quisita & solita. Actum Lugduni die 11. Nouembris 1654.

VINCENT. DE PANETTES.

PERMISSIO.

ITa, & me non dissentiente fiat. Lugduni die decima Nouembris 1654.

CHARRIER.

SERIES

SERIES CAPITVM,

Quæ in hac Tractatione continentur.

- CAP. I. N & qua obligatione parentes teneantur præstare alimenta filiis legitimis, & naturalibus. pag. 1
- 1 Alimentorum appellatione quæ contineantur. 16
- 2 Filii legitimis an ex iuris civilis dispositione alimenta sint præstanda, & taxanda secundum eorum qualitatem, & quantitatem patrimonij, vbi in vniuersum, an alimenta debita iure naturæ, & sanguinis coniunctione, & etiam debita ex legato alimentorum, & hominis dispositione sint præstanda iuxta qualitatem, & dignitatem personarum & facultates illius, qui alere tenetur. 21
- 4 An, & quando pater teneatur exhibere alimenta etiam vxori filij, seu nurui, 26
- 5 Quibus filiis legitimis, vt naturalibus pater teneatur præstare alimenta. 29
- 6 An filii illegitimi, & purè naturalibus, nec non spurij iure positio, & humano à patre præstari debeant alimenta. 38
- 7 Quinam alij à patre teneantur filiis alimenta præstare, an auus, mater, & cæteri ascendentes vtriusque lineæ, hæres, Monasterium, Fiscus, Donatarius, singularis successor. 68
- 8 An frater diues, vt frater, & soror diues, vt soror teneatur in subsidium alere fratrem, & sororem pauperem. 118
- 9 In defectum ascendentium, & eorum, quos in præcedentibus capitibus probatum est de iure teneri, ad quosnam alios spectet onus alendi pueros. vbi de infantibus expositis, & de parentibus, Dominis, & Patronis eos exponentibus hospitali, vel alio modo. 142
- 10 An & quando, quibusque ex causis parentes filiis alimenta exhibere non teneantur, eisque possint denegare. 151
- 11 Vtrum pater teneatur dare, vel possit negare alimenta filio extra domum, seu nolenti habitare cum eodem patre. Vbi quid in alijs præter patrem ex legis, vel hominis dispositione obligatus alicui præbere alimenta. 160
- 12 Quo anni tempore præstanda sint alimenta, ab eo, qui ex legis, vel hominis dispositione ea alicui præbere obligatur. 173
- 13 Ex quibus rebus, seu bonis filiis, fratribus, pupillo, iisque quibus testator reliquit simpliciter alimenta, debeant eadem alimenta præstari; an solum ex redditibus bonorum immobilium, an vero etiam ex venditione proprietatis, & ipsorum bonorum immobilium, etiam fideicommissio subiectorum. 179
- 14 Quomodo, & quo iure, quæue actione debeantur, & in foro iudiciali petantur, seu peti possint alimenta, quæ filiis à parentibus, & parentibus à filiis præstanda sunt: & in vniuersum quæ iure sanguinis, & charitatis, ac coniunctionis naturalis præstari debent iuxta tradita in præcedentibus capitibus: vbi quandònam alimenta debeantur iure officij iudicis, quando iure actionis. 195
- 15 Alimenta præterita, seu quæ pro præterito tempore alimentario non fuerunt exhibita; an, & quando peti possint. 202
- 16 An, & quando alimenta ab vtriusque lineæ ascendentibus descendentibus præstata, vel à descendentibus præstata ascendentibus, vel à consanguineo præstata consanguineo putà à fratre, vel patruo præstata fratri, vel forori, aut sobrino, vel sobrinæ, & è contrà possint ab eo, qui illa præstitit, repeti. 211
- 17 Si dubitatur an sit filius, qui petit alimenta, quia v.g. filio ea petenti pater negaret esse filium, & è contrà si dubitatur an sit pater, qui alimenta petit à filio, quia filius neget esse patrem, an pendente lite super filiatione, & paternitate alimenta, & litis expensæ filio, vel patri pauperi actori à patre, vel filio reo negante filiationem, vel paternitatem præstari debeant. Vbi an, & quando alimenta, & sumptus litis actori pauperi per reum subministrari debeant, vel è contrà. 229

- 18 De nonnullis litigatoribus reis, vel actoribus, quibus ultra enumerationem precedenti Capite præstari debent alimenta, & litis sumptus lite pendente. 296
- 19 A sententia lata in causa alimentorum an permittatur, seu detur appellatio quoad deputationem, & suspensionem executionis sententiæ etiam si fuerit de alimentis in futurum præstandis. 164
- 20 An obligatio alendi filios tolli possit. Vbi etiam quid de alimentis in futurum debitis ex ultima voluntate, vel alia causa, v.g. ex pacto, vel contractu inter vivos celebrato. 271
- 21 Si alimenta à pluribus debeantur vni siue ex officio iudicis, siue iure actionis, quia v.g. plures hæredes teneantur soluere alicui alimenta ex testamento relicta; quomodo sint soluenda. Et quid iudex statuere debeat: & an iudex Ecclesiasticus sit competens in materia alimentorum etiam inter laicos. 182
- 22 Quando sanguine coniunctus non potest simul alere se ipsum, & alterum egentem; vel concurrunt plures coniuncti extremè egentes, & non potest omnibus subuenire, quis ordo seruandus sit in præstandis alimentis, seu cui potius danda sint. 187
- 23 Parens, filius, frater an possint licitè ingredi religionem, si alii ab ipsis alimentandi sint in egestate, seu necessitate alimentorum, & subsidij temporalis; an verò teneantur abstinere ab ingressu, si prævideant se in religione existentes non posse illis succurrere, possint verò manentes in sæculo. Et an, & quando post emissam professionem votorum solemnem possint, vel teneantur è religione egredi ad illis subueniendum. 36
- 24 An filij teneantur ex mutuo per patrem ad ipsos alendos receptio, seu soluere æs alienum debitum à patre ad ipsos alendos, seu pro alimentis ipsis præstitis contracta teneantur soluere ex propriis bonis, quando pater non est soluendus, vel decessit nullis bonis relictis; vel non sufficientibus ad soluenda debita: Et quando idem pater mutuo accepit, seu debitum contraxit, erat inops. Vbi etiam an vxor teneatur soluere debita à marito pro alimentis illi, & familiæ exhibitis contracta, si maritus non possit creditoribus satisfacere, vel defunctus non reliquit bona. 338

INDEX MATERIARVM,

De quibus vel ex instituto in peculiaribus capitibus, vel latè & exactè in opere agitur iuxta ordinem Alphabeticum.

ACTIONE, qua debentur, & petuntur alimenta quibuscumque debita, quando officio iudicis, & quando iure actionis. Capite 14. pag. 195

Alimentorum appellatione, & qua sub alimentis comprehendantur cap. 2 per totum. An vestes, & habitatio §. 2. an ligna ad coquendum cibis, & calefaciendum & medicina, & expensa pro medico §. 3. An salaria seruitorum, & expensa ad addiscendas artes honestas, & disciplinas iuxta conditionem alimentarij. §. 4. & 5 p. 199

Alimentorum quantitate, an tantum pro necessaria sustentatione vita, an etiam ad viuendum honestè iuxta qualitatem, & conditionem personarum. cap. 3. §. 1. 2. & 7. p. 211. 22. & 25

Alimentorum taxatorum augmento, & diminutione. c. 3. §. 3. p. 23

Alimenta filiis debita deneganda iussu causis, ubi de filiis ingratis, & nubentibus contra voluntatem parentum, & qui legitimam, vel aliam bonorum portionem pro alimentis assignatam consumpserunt. capite 10. per totum pag. 150

Alimentorum accipiendorum locos: ubi an in domo patris, & eius, qui illa prestare debet, sint accipiendi: & legata alimenta sint accipienda in domo heredum. c. 11. per totum p. 158

Alimentis alimentario ab eo, qui ea debet, misis in itinere fortuito percipientibus, an alimentario, vel debitori pereant. cap. 11. §. 9 pag. 170

Alimenta vni à pluribus debita soluendi modus. c. 11. §. 1. p. 282

Appellatione à sententia lata in causa alimentorum futurorum, an, & quando admittatur quoad effectum iuratum deolutum, non quoad suspensum, & quando quoad utriusque. c. 19. per totum p. 263

Aui paterni obligatione alendi nepotes legitimos ex filio legitimo, nepotem spurium ex filio legitimo, nepotes legitimos, & illegitimos etiam

spuri os ex filio naturali, aut spurio c. 7. §. 2. 3: & 4. p. 69 & 70

Aui paterni obligatione dorandi nepotem spurium ex filio legitimo, & nepotem legitimum ex filio spurio. c. 7. §. 5. p. 70

Aui paterni obligatione alendi nepotem existente filia diuite. c. 7. §. 6. p. 70

Aui paterni obligatione alendi nepotes viuente matre diuite c. 7. §. 7. & 8. p. 71. 72

Aui materni, & aui materna obligatione alendi nepotes ex filia. c. 7. §. 15 p. 80

Bonus, & rebus, ex quibus filius, fratribus, pupillo, uxori, & legatariis alimentorum praestari debent alimenta: an solum ex redditibus bonorum, an etiam ex venditione stabulorum, & quando ex alienatione bonorum fideicommissi, maioratus, & primigenij. cap. 13. per totum p. 177

Confiscatione bonorum delinquentium iuxta ius authenticorum, & communem consuetudinem. c. 7. §. 29. p. 102

Debitis per mutuum acceptum, vel per aliam viam contractis à patre, vel marito pro alimentis praestitis filiis, & uxori, an filij, & uxor teneantur illa soluere ex bonis propriis, si pater vel maritus ob inopiam sint impotentes ad soluendum, vel decesserint nullis relictis bonis. c. 14. per totum p. 338

Debitore alimentorum dilapidante bona, & vergente ad inopiam, an sit cogendus assignare fundum cuius fructus inserviant pro alimentis alimentandi cap. 13. §. 17. 18. 19. p. 190. 191. & 192

Donatarij omnium bonorum patris obligatione praestandi alimenta, & dotis liberis donatoris: c. 7. §. 48 p. 114

Dorandi filias onere heredum patris. c. 7. §. 22 p. 95

Dorandi in subsidium sorores, nepotes etiam spurios ex redditibus Ecclesiasticis fratris clerici beneficiati libertate, & obligatione. c. 8 §. 23. & 24. p. 135. & 136

Expositos infantes (ubi non sunt hospitalia ad illos)

Index materiarum.

- illos alendos destinata* } *alendi obligatione* :
ad quos spectat, an ad Ecclesiam, an ad com-
munitatem, an ad Dominum loci; an ad eum,
ad cuius fores sint expositi. cap. 9 §. 1. p. 142
- Exponentes prolem propriam parentes iusta causa*
excrasautur à peccato. c. 9. §. 2. p. 143
- Exponentium ad hospitale infantes obligatione*
restituendi hospitali impensas alimentorum. c.
9. §. 2. n. 606 p. 144
- Exponentium infantes filios, & seruos liberos*
propriis, pœnis. c. 9. §. 4. & quatuor seqq. p. 145.
& sequent.
- Expositam à se filiam obligatione patris illam do-*
tandi, licet patria in eam potestate sit priuatus.
c. 9. 10. p. 148
- Expositum filium, aut seruum illis ignorantibus*
patris, ac Domini potestate repescendi. capit. 9.
§. 9. p. 147
- Exposito alimentorum praestitorum repetitione.*
c. 9. §. 11. & 12. p. 148 & 150
- Expositum in bonis successore ab intestato.* c. 9.
§. 11. p. 148
- Filiis, quibus aliunde non habentibus pater tene-*
tur prestare alimenta. c. 5. p. 27. an emancipato.
§. 1. p. 29. An bannito. §. 3. p. 29. An deportato.
§. 3. p. 30. An in se damno, ut inedia pereat.
§. 4. p. 30. An excommunicato. §. 5. p. 3. An ha-
retico §. 6. p. 31. An Monacho. §. 10. p. 34. An ex-
pulsus à monasterio §. 11. p. 34. An adoptiuo.
§. 13. p. 35. An si filie viro diuiti nupta sine pro-
missione dotis. §. 14. p. 37
- Fideicommissi bonorum alienatione causa ali-*
mentorum studij, & bonorum artium cape-
sendarum. cap. 13. §. 13. & 14. pag. 187. &
189
- Fisci obligatione praestandi alimenta, & dotes,*
& legitimam filijs, & filiabus ex bonis pa-
tris, vel matris delinquentis confiscatis. c. 7.
§. 30. p. 102.
- Fisci obligatione praestandi alimenta, & litis*
expensas aduersario inopi contra ipsum liti-
gant. ibid.
- Fratri, & sorori obligatione in subsidium alen-*
dij fratris, & sorores pauperes. c. 8. §. 1. 2. 3.
3. 5. 6. p. 118. & sequent. q. 11. 12. etiam il-
legitimos naturales, & spurios. §. 10. pag.
125
- Fratrum, & sororum obligatione in subsidium*
dotandi sorores inopes etiam illegitimos na-
turales, & spurias. capit. 8. §. 14. & octo
sequent. p. 128
- Harcedum patris, vel aui materni obligatione*
alendi liberos, & dotandi filias. c. 7. §. 16. &
tribus sequentibus p. 82
- Harcedis, seu successoris vniuersalis in bonis*
paternis rigore consuetudinis aut statuti ex-
cludentis feminas obligatione alendi filiam
exclusam. cap. 7 §. 20. & decem sequentib. p.
93.
- Harcedis paterna pana priuationis hereditatis,*
paterna respectu filiorum iure civili, & iure
canonico inspectis: & quos filios patris ha-
retici talis pana afficit. cap. 7. §. 40. & sex
sequent.
- Harcedis materna pana priuationis succedendi*
matri. c. 7. §. 47. p. 114
- Hypotheca in bonis paternis competente filiis*
pro alimentis consequendis. c. 7. §. 49. p. 115
- Illegitimos filios naturales, & spurios alendi pa-*
rentum obligatione, & iure naturali. c. 1. §.
3. & trib. seqq. p. 7
- Illegitimos filios naturales, & spurios alendi pa-*
rentum obligatione ex iure humano, & posi-
tino. c. 6. §. 2. p. 38
- Illegitimorum filiorum naturalium, & spurio-*
rum appellatione. c. 6. §. 1. p. 38
- Iudicij forma, & privilegij in causa alimenta-*
rum futurorum. c. 19 §. 9. & 10. p. 269
- Iudice competente in causa alimentorum.* c. 21.
§. 2. p. 283
- Legato alimentorum sine expressione testatoris,*
quod praestanda sint in domo heredi, an lega-
tarius alimentarius pro consequendis alimen-
tis teneatur habitare cum herede. c. 11. §. 3.
p. 165.
- Legati alimentorum annui moriente legatario*
anno tantum inchoato transmissioe ad ha-
redes legatarij. c. 12. §. 4. p. 176
- Loco accipiendorum alimentorum.* c. 11. per to-
tum. p. 158.
- Litis expensis, & alimentis praestandis filio pau-*
peri egenti contra patrem negantem esse suū
filium: patri pauperi agenti contra filium ne-
gantem esse suum patrem, filio aut nepoti
pauperi agenti contra possessorem paternam,
vel auita hereditatis & fratri, & consan-
guineo inopi agenti ad hereditate fratris, vel
alterius consanguinei; & cuiumque litigatori
pauperi, vel etiam auo. c. 17. per totum pag.
226
- Litigatori pauperi, ut expensae litis, vel etiam*
alimenta decernantur praerequisitis. c. 17. §. 3.
7. 8. & seqq. p. 233, & 240. 242
- Litis expensarum, & alimentorum actori, seu li-*
tigatori inopi à colligante praestitorum repeti-
tione. c. 17. §. 20. & seqq. p. 249
- Litis expensas, & alimenta, quae à colligatore reci-*
piunt, cautione restituendi in casu succumbentia
ab eo actore paupere danda. c. 17. §. 23. 24. &
25. p. 253. & 255
- Litis expensis, & alimentis ministrandis ei,*
cui omni bona sunt sequestrata, ut se possit
defendere. c. 18. §. 1. p. 256
- Litis expensis, & alimentis ministrandis, Mo-*
nacho, seu Religioso agenti contra Abbatem,
vel Prelatum, & Prelato se tuenti contra sub-
ditum, & monasterium. c. 18. §. 2
& tribus seqq. p. 257.
- Litis expensis, & alimentis ministrandis col-*
legiali agenti contra collegium volente illum
expel

Index materiarum.

- expelleres; vassallo, seu subito litiganti contra Dominum, aut Principem; uxori litiganti contra maritum, vel eius heredes ad dotis restitutionem, & filia nupta agenti ad dotem sibi promissam.* c. 18. §. 6. & seqq. p. 260
- Matri obligatione praestandi alimenta filio primo triennio, & illi ablactandi proprio lacte.* c. 7. §. 9. & 11. p. 73. & 76.
- Matri obligatione alendi filios dissoluto matrimonio nulliter ab initio contracto.* c. 7. §. 12. n. 325. p. 78
- Matri obligatione alendi filios ultra primum triennium, & quando alimentorum praestitorum affirmationem petere.* c. 7. §. 13. & 14. p. 78 & 79
- Matri obligatione praestandi alimenta filio patri profecti.* c. 7. §. 17. & 28. p. 100
- Nobilium alimentis, qualia esse debeant, & quae comprehendant.* c. 3. §. 4. & 5. p. 24
- Obligationu alimentorum praestandorum ex ea sanguinis coniunctione, legu dispositione, aut hominu voluntate orta firmitate, nempe, an prohibitione paternâ, lege, statuto, Principis voluntate, praeiudicatione, transactione, cessione, pacto, contractu tolli, seu extinguî possit.* cap. 20. p. 270
- Opera officiales, & artificiales praestandi eis, à quo alimenta praestari debent, alimentarij obligatione, vel deobligatione.* c. 11. §. 9. 10. & 11. p. 170. 173.
- Ordine seruando in exhibendis alimentis, & in subueniendo in extrema vel graui necessitate, ubi quis & alter simul egeat, vel concurrunt plures simul egetes; & quid si sibi & alteri non potest succurrere; & vni tantu ex concurrentibus potest subuenire: An quis sibi potius succurrere possit, & in extrema necessitate teneatur: an potius succurrere quis teneatur patri, & matri, quam filio patri, quam matri parentibus, & filijs quam uxori: parentibus, filio, uxori potius, quâ amico, & benefactori, creditori, & viro insigni sanctitate predito: filijs legitimis & naturalibus potius, quàm illegitimis: sorori potius, quàm fratri, & fratri ac sorori potius, quàm patruo, & sobrino.* c. 22. per totum. p. 284
- Parentum obligatione praestandi alimenta filiis legitimis, & naturalibus, de iure naturali, & civili.* c. 1. §. 1. 2. 4. 5. & 6. p. 3. 6. 8. 10. & 12.
- Parentum de obligatione alendi filios tam legitimis, quàm illegitimis.* c. 1. §. 5 & 6. ibid.
- Patri prius vili, & pauperi, postea diuiti, aut dignitatem adepti alimentis debitis.* c. 3. §. 8. p. 25
- Patre dilapidatore bonorum, an cogi possit dare filiis fundum, ex cuius fructibus alatur.* c. 13. §. 17. 18. 19. p. 190. 191. 192
- Patruu obligatione in subsidium alendi, & dotanda nepotes, & neptes ex fratre, vel sorore inopet.* c. 8. §. 8. §. 25. & 26. p. 124. 137. & 139
- Primogenio alimentis debitis.* c. 3. §. 6. p. 25
- Primogeniti successoris in maiorem, seu fideicommissio obligatione praestandi alimenta, & dotas ceteris fratribus, & sororis filijs institutoris maioratus.* c. 7. §. 2. 12. 23. 24. p. 93. 95
- Primigenij maioratus, aut fideicommissi possessorum quorumcumque obligatione alendi, & dotandi omnes descendentes ex institutore primigenij.* c. 7. §. 25. p. 96
- Primogeniti fratris successoris in tota hereditate paterina, in primogenio, & maioratu, aut secundo obligatione alendi fratres etiam diuites.* c. 8. §. 13. p. 127
- Privigni obligatione in subsidium alendi vitricam, & nouercam pauperes.* c. 8. §. 27. p. 140
- Religionis ingressu à filio differendo ad subueniendum in saeculo parentibus extrema, vel graui necessitate alimentorum laborantibus, cui aliter succurri non possit.* c. 23. §. 1. & quatuor seqq. p. 317
- Religiosi filij professi obligatione deferendi ad tempus religionem, & viuendi extra claustra ad subueniendum parentibus extrema, vel graui necessitate subsidij temporalis praesitis.* c. 23. §. 6. 7. 8. p. 324. 325 & 328
- Religionis ingressu à patre differendo, & si sit professus deferendi religionem, & viuendi in saeculo obligatione ad subueniendum filiis constitutis in extrema, vel graui necessitate.* c. 23. §. 10. & 12. p. 333 & 334
- Religionis ingressu ad subueniendum fratribus, vel sororibus, vel aliis consanguineis transuersalibus differendo à fratre, vel patruo, ut si sit professus an possit, & debeat ad eundem effectum egredi de religione, & viuere extra claustra.* c. 23. §. 13. p. 334
- Repetitione alimentorum praeiutorum, seu quae pro tempore praeiuto alimentario non fuerunt à debitore praestita Et qua ratione probetur fuisse, vel non fuisse praestita.* c. 15. per totum. p. 101
- Repetitione alimentorum ab utriusque linea ascendentibus praestitorum descendentibus, & contra; & à consanguineo praestitorum consanguineo, à sorore filia nupta, à vitrico pignuo, à patre putatiuo filio putatiuo, & ab extraneo per errorem existimante se esse debitorem.* c. 16. per totum. p. 208
- Rustico alimentis debitis, scilicet qualia usu esse debeant.* c. 3. §. 4. p. 24
- Soceri obligatione praestandi alimenta nurni, siue dotata, siue in dotalia.* c. 4. p. 26
- Spurij alendi obligatione iure civili attentio.* c. 6. §. 3. & 4. p. 42. & 43. & §. 20. & 21. p. 65. & 66.
- Spurij alendi obligatione patris iure Canonico attentio,*

Index materialium.

atten'o. c.6. §.5. & 6. p.44 & 47
Sparius alimentorum debitorum quantitate iuxta conditionem & statum. c.6. §.9. p.50
Spariarum filiarum dote à patre danda, vel constituenda; & illius quantitate. c.6. §.7. & quinque seqq. p.49. & seqq.
Spariarum filiarum doti transmissione ad illius heredes c.6. §.17. p.57
Sparij capacitate, ut illi pater dare, vel relinquere possit ex causa alimentorum. c.1. §.7. &

c.6. §.13. 14. 16. 18. p.54 57 & 59
Tempore praestandi alimenta alimentariis ab eo, qui illa praestare debet, an dictum, an singulis mensibus, an singulo anno praestari debeat, & quando vestes, & similia. c.11. p.173
Tutoris, & curatoris iure repetendi alimenta praestita pupillo, vel minori. cap. 15. §. 7. p.107
Virrici, & Nonerca obligatione in subsidium alendi primum. c.8. §.27. p.140

SYLLABVS

SYLLABVS CAPITVM, ET PARAGRAPHORVM, seu præcipuarum difficultatum huius Tractationis iuxta seriem Operis.

CAPVT PRIMVM.

An Parentes teneantur præstare alimenta filiis legitimis, & naturalibus. pagina 2

§. 1. **N** Pater iure naturali propriè obligetur ad præstanda filiis suis alimentis. pagina 3

2 An de iure naturali & stricto tantum sit providere filiis de alimentis, simpliciter necessariis, sine quibus vita amitteretur, an vero etiam de alimentis ad commodè vitam sustentandam, & competentibus statui. 6

3 Etiam filiis illegitimis naturalibus, & spuris indigentibus ex iure naturali stricto, exque vi præcepti quarti Decalogi tenentur parentes præstare alimenta. 7

4 Parentes iure nature an teneantur alere filios legitimis, & illegitimis solum dum pueri sunt, & donec adoleuerint, non vero post pueritiam, aut pubertatem. 8

5 Si filij legitimi, vel illegitimi habeant, unde se sufficienter alere possint, vel ex redditibus suorum bonorum, vel ex aliqua Arte, quam sine dedecore iuxta conditionem natalium exercere possint pater non tenetur eos alere. 10

6 Filius, & quivis alimentarius ex legis dispositione bonis carens, & nullam calens artem an sit alendus à patre, vel ab eo, ad quem spectat alere, si potest habere victum inferiendi nobili, vel Principi, vel in bello, vel ex Doctoratu consulendo, & aduocando. 12

7 Filio spurio, qui ex arte, & operis suis potest honestè se alere an pater possit aliquid ad alimenta, seu causa alimentorum relinquere. Vbi an quintum bonorum, de quo in l. 1. auri 10, possit pater relinquere filio diviti, & qui novit lo. Angel. Boffius, De aliment. obligat. 13

8 Quando alimenta ex consuetudine, dispositione legis, vel hominis, ac iure actionis debentur, etiam diviti sunt præstanda 15

CAPVT II.

Alimentorum nomine quæ continentur.

§. 1. **E**xplicantur ea, quæ communi consensu nomine elementorum veniunt. 16

2 In materia odiosa vestes, & habitatio non veniunt nomine alimentorum cum agitur de illis remittendis. 18

3 Appellatione alimentorum comprehenduntur ligna ad coquendum cibos, & calefaciendum, & medicinx, ac expensæ pro medico. ibid.

4 Alimentorum appellatione comprehenduntur equos, servitores, eorumque salaria item expensæ ad addiscendas artes honestas, & disciplinas iuxta conditionem alimentarij. 19

5 Quando alimenta alicui debentur ex dispositione hominis, & ex legato alimentorum, & iure actionis, an sub illis comprehendantur expensæ pro studiis, & disciplinis apprehendendis. ibid.

6 Debita illius, qui alendus est, non comprehenduntur sub alimentis. p. 20

¶ CAPVT

CAPVT III.

Filiis legitimis an ex iuris Civilis dispositione alimenta sint præstanda & taxanda secundum eorum qualitatem & dignitatem, ac quantitatem paterni patrimonij. Vbi in vniuersum, an alimenta debita iure natura, & sanguinis coniunctione; & etiam debita ex legato alimentorum sint præstanda iuxta qualitatem, & dignitatem personarum, & facultates illius, qui alere tenetur. 21

- §. 1 **Q**uid iuxta ius ciuile, 21
 2 Vbi alimenta non sunt à lege, vel ab homine definita, nec constât de vfu patrisfamilie, seu testatoris, illorum taxatio committitur iudicis arbitrio, attentis tamen circumstantiis personarum, patrimonij, & consuetudinis regionis. 22
 3 Alimenta semel taxata an, & quando possint, & debeant augeri, vel diminui. 23
 4 Quæ cibaria præstanda nobili, quæ rustico filio, seu alimentario. 24
 5 Nobili, & alimentario, qui eius dignitate inspecta illis eget, præstanda sunt alimenta etiam pro famulis, seu seruatoribus, & etiam impense pro equo, vel mulo, naui, vel rheda. ibid.
 6 Primogenito an, & quando sint præstanda lautiora alimenta, quam illius fratribus. 25
 7 Pater prius vilis, & pauper postea effectus diues, & ad digniorem statum perductus tenetur præstare alimenta filio secundum præsentis status facultates. ibid.

CAPVT IV.

Pater an teneatur præstare alimenta etiam vxori filij, seu nurui, quando ipse pater, seu socer non habuit penes se dotem vllam, & filius atque nurus aliunde non possunt habere, vel quaerere sibi alimenta. 26

- §. 1 **Q**uid quando filius sine dote duxit vxorem patre consentiente. 26
 2 Quid quando filius duxit vxorem indotatam patre contradicente. ibid.
 3 Pater non tenetur alere vxorem filij in casibus, in quibus filius maritus non tenetur. 27

CAPVT V.

Quibus filiis legitimis, & naturalibus pater teneatur præstare alimenta. 29

- §. 1 **F**ilio emancipato pater cogitur præstare alimenta, si filius sit inops. 29
 2 Filio bannito an, & quando, & quæ alimenta præstare debeat, & è contra filius patri bannito. ibid.
 3 Filio deportato pater, & patri deportato filius alimenta præbere tenetur. 30
 4 Filio, vel patri iuxta iudicis sententia damnato, ut inedia pereat, an alimenta à patre, vel filio debeant, vel possint licite præstari. ibid.
 5 Filio excommunicato, & patri excommunicato an pater, vel filius teneatur præstare alimenta, & quæ. 31
 6 Filio hæretico persistenti in pertinacia an pater Catholicus teneatur præbere alimenta. ibid.
 7 Filius Catholicus an teneatur præbere alimenta, & quæ patri hæretico. 32
 8 Pater Iudeus, & infidelis filio ad fidem Catholicam conuerso tenetur dare alimenta iuxta statum, & vires patrimonij. 33
 9 Filius fidelis tenetur alere patrem infidelem, & alios ascendentes infideles. 34
 10 Pater an, & quando teneatur ad alendum filium monachum. ibid.
 11 Pater an teneatur præbere alimenta filio religioso professo è monasterio expulso. ibid.
 12 Filio adhuc existenti in vtero vxoris prægnantis providendum est de alimentis, seu vxori prægnanti alimenta sunt ex bonis viri defuncti præstanda. 35
 13 Paternæ adoptiuus, an pater naturalis teneatur alere filium adoptiuum extraneum. ibid.
 14 Pater an teneatur alere filiam sine promissione dotis nuptam etiam viro diuiti. 37

CAPVT VI.

An filius illegitimus, & pare naturalibus, nec non spuris iure postituis, & humano à patre præstari debeant alimenta. 38

- §. 1 **Q**uinam sint illegitimi naturales, & qui illegitimi spurij. 38
 2 Pater filiis illegitimis naturalibus tenetur

Syllabus Capitulum, & Paragraphorum.

- tenetur dare alimenta. ibid.
- 3 Filiis illegitimis spurii an ius civile denegetur alimenta. 42
- 4 Ius civile an filiis spurii ex coitu damnato natis neget etiam alimenta vite simpliciter necessaria. 43
- 5 Iure Canonico an alimenta quibuscumque spurii etiam incestuosus, & ex coitu damnato procreatus sint à parentibus præstanda. 44
- 6 Ius Canonicum de præstandis alimentis filiis spurii an sit obseruandum etiam in terris imperij, & aliorum Principum Christianorum in foro seculari. 47
- Filio spurio pater potest donare, & relinquere ex causa alimentorum pro modo alimentorum eidem filio debitorum 48
- 7 Pater tenetur, & cogi potest dotare filiam spuriam vsque ad quantitatem alimentorum. 49
- 8 Dos filie spurie à patre relicta, vel constituta si excedat modum, siue quantitatem alimentorum non valet in eo, quod excedit alimenta filie debita. ibid.
- 9 Dos filie spurie quantitatem alimentorum ei debitorum excedens à patre data an constante matrimonio possit quoad excessum à marito reuocari. 50
- 10 Dos inofficiosa filie legitime à patre constituta; & eius marito tradita an constante matrimonio possit à marito reuocari quoad excessum. 52
- 11 Si ei, cum quo filius spurius contraxit societatem vniuersalē pater spurij relinquat, vel donet, an valeat relictum, aut donatio. 53
- 12 Dissoluto matrimonio per mortem mariti filie spurie excessus dotis à patre eidem marito tradite an ab hæredibus patris possit reuocari, siue marito supersint filij, siue non. ibid.
- 13 An filius & filia spurij possint præscribere sibi relicta, & tradita vltra quantitatem alimentorum debitorum. 54
- 14 Vtrum si pro alimentis filio spurio traditus sit fundus, vel aliquod aliud, ex quo percipi possit annuus redditus, ipso mortuo debeat fundus statim ad patrem, vel eius hæredes reuerti, vel transmittatur ad filij hæredes. ibid.
- 15 Filio spurio pro alimentis traditis à patre fundus an possit à patre grauari, vt mortuo filio alteri restituatur. 56
- 16 Quintum bonorum, quod iuxta legem Hispanam Tauri pater tenetur relinquere, vel dare filio illegitimo naturali, & spurio, an liberè sit relinquendum, aut dandum sine grauamine vilo. 57
- 17 Dos filie spurie, vel eius marito à patre data in fundo, vel in alia re reddente fructus annuos sufficientes ad congrua

Io. Angel. Bofius, De aliment. obli. gat.

- alimenta, ea mortua an transeat ad patrem, eiusve hæredes, vel ad hæredes spurie. ibid.
- 18 Aui nepotibus legitimis ex filiis spurii an possit ad libitum relinquere, & eos instituere. 59
- 19 Pater an teneatur præstare alimenta filiis spurii habita ratione dignitatis paternæ, & diuitiarum, an vero tantum alimenta vite necessaria. 61
- 20 Filiis spurii an vterque parens æquè teneatur alimenta præstare. 65
- 21 Pater tenetur alere filium naturalem, vel spurium legitimatum. 66

CAPVT VII.

Quinam alij à patre teneantur alimenta filii præstare; præsertim an aui, mater, & ceteri ascendentes, Hæres, Monasterium, Fiscus, Donatarius, &c. 68

- § 1 Si quis egenus habeat patrem, & filium diuitem, quis horum teneatur illum alere. 68
- 2 Aui paternus tenetur alere nepotes legitimis ex filio legitimo genitos in defectum patris. 69
- 3 Aui, & proauus paterni tenentur alere nepotem spurium ex filio legitimo procreatum. ibid.
- 4 Aui tenetur alimenta præstare nepotibus legitimis & naturalibus, ac etiam spurii ex filio spurio, vel naturali procreatos. 70
- 5 Aui tenetur dotare neptem spuriam ex filio legitimo & neptem legitimam, vel spuriam ex filio spurio. ibid.
- 6 Aui paternus an teneatur alere nepotem, quando filius est diues. ibid.
- 7 Patre defuncto nepotes egenos teneantur aui paternus superstes, vel mater, si ambo sint diuites alere. 71
- 8 Cum in regnis Hispaniæ nullus aui habeat nepotes in potestate, vtrum aui paternus, vel mater in defectum patris teneatur eisdem nepotes alere. 72
- 9 An, & quando mater teneatur alere filios, & an iure naturæ obligetur lactare suos filios, & non ablactando sine iusta causa peccet. 73
- 10 Quæ causæ ab omni culpa excusent matrem, quæ filios aliis nutricibus tradunt lactandos, & nutriendos. 74
- 11 Mater iure quoque positio tenetur primo triennio alere filios suos illos ablactando. 76
- 12 Quæ causæ excusent matrem ab obligatione legali, & ciuili alendi seu ablactandi filios suos primo triennio. ibid.
- Primo triennio tenetur mater solū quoad nutrimentum 6

Syllabus Capitulum, & Paragraphorum.

- mentum lactis, non vero quoad reliqua filiorum educationi necessaria. 77
- Matrimonio bona fide contracto ratione impedimenti dirimētis dissoluto filij an vtriusque parentis communibus expensis etiam infra triennium sint alendi. 78
- 13 Vltra primum triennium an, & quando mater teneatur filios alere. ibid.
- 14 Mater diues vltra triennium in defectum panis tenetur in subsidium alere filios, & dotare filias. 79
- 15 Actus maternus, & avia materna an, & quando teneantur alere nepotes ex filia, & neptes dotare. 80
- 16 Hæredes patris, vel aui paterni tenentur alere liberos in subsidium, quando non habent bona, neque coniunctos, aut proximiores, qui ratione vinculi sanguinis teneantur alere. 82
- 17 Onus alendi filios, siue legitimos & naturales, siue naturales, & etiam spurios an transeat absolute, & indistinctè in hæredes patris, ita vt hæredes teneantur illos alere, sicut teneretur pater, si viveret. 83
- Hæredes filij an absolute teneantur alere patrem habentem matrem, vel fratres diuites. 90
- 18 Habens matrem, vel avum matrum diuites, & hæredes sui patris an debeat habere alimenta à matre, aut avo, vel ab hæredibus ipsius. ibid.
- 19 Filiam, cui à patre, vel avo paterno relicta est certa dos an frater, vel nepos institutus hæres vniuersalis teneatur alere, etiam si illa habeat matrem diuitem. 91
- 20 Si ex consuetudine, vel statuto filia excludatur à successione paterna, & tota hæreditas masculis deuoluatur, an masculus hæres, seu successor vniuersalis in bonis paternis teneatur filiam sic exclusam alere, & dotare. 93
- 21 Primogenitus successor in maioratu an teneatur præstare alimenta cæteris fratribus suis. ibid.
- 22 Onus dotandi filias an transeat in patris defuncti hæredes. 95
- 23 Primogenitus successor fratres, & sorores (quibus pater non assignauit) tenetur alere, & dotare, etiam si habeant matrem, vel avum matrum diuitem. ibi.
- 24 Quando institutor maioratus cæteris filiis, & filiabus præstitit congruentia alimenta, & dotes; & ipsi postea ad paupertatem deveniunt, an primogenitus successor tenetur illis præstare alimenta, & dotes. si habeant matrem, vel avum matrum diuitem. ibid.
- 25 Omnes maioratus seu fideicommissi possessores an teneantur alere, & dotare omnes descendentes ex institutore maioratus in infinitum. 96
- 26 Monasterium, ad quod ob patris professionem devenerunt bona paterna, an teneatur liberis congrua alimenta, & dotes competentes præstare. 99
- 27 Monasterium pro alimentis an teneatur assignare, seu præstare totum vsumfructum legitimæ: & non minus, nec teneatur plus. 100
- 28 Monasterium, quod successit in bonis filij professi tenetur præstare alimenta patri inopi. ibid.
- 29 Iure communi authenticorum, & ex vniuersali consuetudine extantibus ascendentibus, vel descendentibus vsque ad tertium gradum non est locus confiscationi bonorum, exceptis crimine hæresis, & crimine læsæ Maiestatis. 102
- 30 Publicatis, seu confiscatis bonis paternis ob patris delictum, quod non sit læsæ Maiestatis, vel hæresis an legitima referretur filiis. ibid.
- 31 Quanta sit legitima filijs debita in casu confiscationis bonorum patris, an solum triens, vel semis, seu medietas bonorum, & aliquando totum patrimonium. 104
- 32 Confiscatis bonis paternis ob matris delictum an filiis legitima referenda sit. 105
- 33 Filiis conceptis post condemnationem, & publicationem bonorum patris delinquentis non debetur legitima, debetur autem cõceptis ante, licet postea natis. ibi.
- 34 Post condemnationem, & bonorum paternorum publicationem si pater ex gratia Principis restituatur in pristinum, præiudicatur legitimæ filiorum, eamque non deducunt filij ex bonis confiscatis. ibid.
- 35 Ex bonis delinquentis confiscatis deducuntur dotes filiarum. 106
- 36 Alimenta filiis etiam naturalibus, & spuriiis fiscus in omnibus bonis patris delinquentis succedens præstare debet. ibid.
- 37 Quando bona patris confiscantur ob crimen læsæ Maiestatis, an tunc etiam fiscus teneatur filiis dare legitimam, dotes, & alimenta. 107
- 38 Filix patris rei criminis læsæ Maiestatis an debeant habere dotes congruas ex bonis confiscatis. ibid.
- 39 Filij patris rei criminis læsæ Maiestatis an ex bonis confiscatis debeant habere alimenta. 108
- 40 Publicatis bonis paternis ob hæresim patris an etiam legitima, dotes, & alimenta, ita vt ex bonis confiscatis nihil omnino filiis debeat, publicentur. 111
- Filij orthodoxi patris hæretici an iure ciuili priuentur hæreditate patris. ibid.
- 41 Filij etiam orthodoxi patris hæretici iure Canonico priuantur hæreditate. ibid.

Syllabus Capitulum, & Paragrophorum.

- 42 Filij orthodoxi ob patris hæresim an priu-
uentur legitima. 112
- 43 An priuentur alimentis sequuta senten-
tiæ declaratiua hæresis, vt publicatione
bonorum. ibid.
- 44 Filiæ orthodoxæ ob paternam hæresim
an priuentur dotibus, an vtro in illis à
filco ex bonis paternis confiscatis de-
beatur. 113
- 45 Pœna priuationis hæreditatis, & legiti-
mæ statuta contra filios orthodoxos pa-
tris hæretici an extendatur ad nepotes
ibid.
- 46 Adicta pœna afficiat solum filios conce-
ptos post commissum crimen hære-
sis, ibid.
- 47 Filij orthodoxi an priuentur hæreditate
materna ob matris hæresim. 114
- 48 Donatarius omnium bonorum paternorum
an teneatur, & cogi possit alere fili-
os pauperes donatoris etiam illegiti-
mos, & spurios. ibid.
- 49 Filiis pro alimentis an competat hypo-
theca in patris bonis ad quoscunque
possessores bona titulo lucratiuo, vel
oneroso transeat. 115
- 8 Frater diues vt frater teneatur alere fra-
tres, & sorores spurios vterinos. ibid.
- 9 Frater diues vt frater an teneatur alere
fratrem spurium ex parte patris. ibid.
Frater diues vt frater teneatur alere etiam
sororē nuptam pauperem, quæ aliunde
non potest habere necessaria vitæ.
125
- 10 Frater diues vt frater an teneatur præsta-
re alimenta fratri, & sorori pauperibus
iustè à parentibus exhæredatis. ibid.
- 11 Frater diues vt frater an fratri egeno, qui
bona pro alimentis sibi à patre assignata
dilapidauit, & malè consumpsit, teneatur
alimenta præbere, & quæ. 126
- 12 Frater diues vt frater an teneatur alere
fratrem, qui extra patriam potest honestè
viuere. ibid.
- 13 Frater primogenitus ex Principis rescrip-
to, vel dispositione statuti, aut consue-
tudinis successor in tota hæreditate, in
primigenio, & in feudo toto an teneatur
alere fratres diuites, qui habeant
aliunde. 127
- 14 Frater diues vt frater in subsidium, & defectum
patris, & matris, & aliorum ascen-
dentium teneatur iure humano dotare
sororem inopem, quæ aliunde non ha-
bet, si sit vtrunque vel ex parte patris
coniuncta. 128
- 15 Frater diues vt frater an iure civili teneatur
dotare etiam sororem vterinam tantum,
quæ aliunde non habet, vnde pos-
sit dotari. 129
- 16 Frater an possit alienare bona fideicomissi,
si maioratus, & primogenij, vt dotem
constituat sorori inopi vtrunque coniunctæ,
vel ex altero parente tantum. 131
- 17 Frater diues vt frater an ex obligatione
iuris naturalis teneatur dotare sororem
pauperem non habentem aliunde. 132
- 18 Frater diues vt frater an ex vi iuris hu-
mani non solum in foro iudiciali, sed
etiam in foro conscientie teneatur so-
rori inopi dare dotem. ibid.
- 19 Frater diues vt frater an sorori pauperi
iustè à patre exhæredatæ teneatur do-
tem dare. ibid.
- 20 Frater, qui sorori inopi semel dotem de-
dit, an iterum illam dotare teneatur si
dotem absque sua culpa amiserit.
133
- 21 Frater diues vt frater an teneatur dotare
sororem naturalem, & spuriam egenam,
quæ aliunde non potest habere. 134
- 22 In hoc casu, in quo frater diues vt frater
teneatur dotare sororem inopem, an in
contractu dotis possit stipulari, & appo-
nere pactum, quod dos ad ipsum reuer-
tatur ea absque liberis defuncta. ibid.

CAPVT VIII.

*Frater diues vt frater, vxor & soror diues vt so-
ror an teneatur alere fratrem & sororem pau-
perem, qui Doctores de hac re agant, & quid
de patre & viuitico.* 118

- §. 1 **I**uxta dispositionem iuris humani an
frater diues, vt frater teneatur fra-
tribus, & sororibus pauperibus alimen-
ta præbere, & è contra. 118
- 2 Frater diues vt frater an teneatur præsta-
re alimenta fratribus, & sororibus tan-
tum ex parte patris. 120
- 3 Soror diues vt soror de iure humano tenetur
fratribus, & sororibus pauperibus præbere
alimenta in subsidium. 121
- 4 De iure naturali, & ex lege charitatis frater
diues fratri & sorori in extrema, vel
gravi necessitate constitutus teneatur
subuenire sicut quilibet extraneus.
122
- 5 De iure naturali in conscientia obligante
frater diues, vt frater an teneatur in
subsidium alere fratres, & sorores pau-
peres. ibid.
- 6 Stante dispositione iuris humani, & legum
civilium, quod frater diues vt frater
debeat in subsidium alere fratres & sorores
pauperes, an etiam in foro conscientie obligetur
ad præstanda illis alimenta sufficientia ad honestè
viuendum iuxta statum. 123
- 7 Frater diues vt frater teneatur alere fratres
D. lo. Ang. Boscius De aliment. obligat.
- 6 3 23 Frater

Syllabus Capitulum, & Paragraphorum.

- 13 Frater Clericus beneficiarius non habens alia bona propria potest fratres, & forores pauperes alere, & dotare ex redditibus beneficii Ecclesiastici. 135
- 24 Frater Clericus vt frater ex redditibus Ecclesiasticis tenetur dotare sororem inopem quæ aliunde habere non potest. 136
- 25 Patruus an teneatur alere sobrinum, seu nepotem ex fratre pauperem. 137
- 26 An patruus diues teneatur dotare sobrinam, seu neptem filiam fratris sui pauperem. 139
- 27 Vitricus, & Nouerca an teneantur in subsidium alere priuignum pauperem, & contra priuignus alere vitricum, & Nouercam pauperes. 140
- 11 Alimenta exposito præstita an, & quando repeti possint. ibid.
- 12 Hospitale, vel Ecclesia alens puerum expositum non repetit expensas, & an exposito ab intestato succedat. 150

CAPVT X.

An, & quando, quibusque ex causis parentes filii alimenta præbere non teneantur, eisque possint negare. 151

- §. 1 Pater inops, qui non habet, vnde se & filium alere possit, non tenetur alere filium. 151
- 2 An ex quibus causis pater possit filios exheredare, possit eis etiam denegare dotem, & alimenta etiam ad vitæ sustentationem præcisè necessaria. 152
- 3 An filii familias masculis, & fœminis minoribus 25 annis nubentibus cõtra eorum voluntatem possint parentes denegare alimenta. 153
- 4 Si filius legitimam portionem in tot bonis sibi à patre assignatam, vel bona (quorum fructibus se alere poterat) nomine alimentorum ab eodem patre sibi data consumpserit, an pater eidem de nouo teneatur alimenta præstare. 155

CAPVT IX.

In defectum parentum, & ascendentium, & eorû, quos supra probatû est de iure teneri, ad quosnam alios spectet onus alendi pueros. 142

- §. 1 Infantes expositi, quorum parentes ignorantur, vbi non extant hospitalia ad illos alendos distincta, an sint alendi ab Ecclesia, vel domino loci, vel communitate, vel ab eo, & ad cuius ianuam fuit expositus. 142
- 2 Parentes exponentes suos filios infantes, an & quando excusentur, vel peccet. 143
- Parentes fornicarii, & adulteri diuites, qui ad euitandam infamiam filium illegitimum, aut spurium secretò exposuerunt in hospitali, an teneantur restituere alimentorum impensas. 144
- 3 Ad cuius ianuam infans expositus fuit, an & quando ad alterius ianuam exponere possit. 145
- 4 Quibus pœnis afficiantur pater, patronus, & Dominus exponentes filium liberum, & seruum. ibid.
- 5 Prædicta pœna priuationis patriæ potestatis, iuris seruitutis, & iurispatronatus inducitur ipso facto. 146
- 6 Dispositio pœnalis cap. vnici de infantibus expositis an comprehendat etiã patrem & dominum, qui filius, vt seruis famis adulti negant alimenta. ibid.
- 7 Exponentes impiè filium, seruum, vel liberum infantes debent etiam puniri alia pœna iudicis arbitrio. 147
- 8 Pater & dominus necessitate coacti exponentes filium, aut seruum infantes an excusentur, & euadât præfatas pœnas. ibid.
- 9 Si pater ignorat vel domino expositus est filius, aut seruus, potest pater, & dominus repetere, cum sciuerit. 148
- 10 Pater exponens filiam & si amittat patriâ potestatem, eam tamen tenetur dotare. ibid.

CAPVT XI.

Utrum pater teneatur dare, vel negare possit alimenta filio extra domum, seu nolenti habitare cum eodem patre. Vbi quid in aliu præter patrem obligatis alicui præbere alimenta. 160

- §. 1 DE patre an filio nolenti habitare cum eo, & emitenti extra domum paternam teneatur dare alimenta. 160
- 2 In aliis præter patrem & filium, an alimentum debita alicui siue ex dispositione legis, siue ex dispositione hominis, scilicet testatoris sint præstanda, & accipienda in domo eius qui illa præstare tenetur. 163
- 3 Quando testator legans alicui alimentum expressit esse præstanda, & accipienda in domo heredis, an alimentarius volēs cõsequi alimentum teneatur habitare cû herede. 165
- 4 Ex quibus causis is, cui alimenta sunt debita ex dispositione legis, vel ex dispositione testatoris cum onere habitandi in domo cum hæreditibus, excusetur, vt extra domum heredis, & alimenta debentis morari possit, & accipere alimenta. 166
- 5 Quando pater, & filius, & debitor alimentorum, & alimentarius incolunt diuersas domos, & habent diuersa domicilia, an alimenta sint præstanda in domo patris, & debitoris an verò in domo filij, & alimentarij, scilicet sint deferenda ad domum filij, & alimentarij vbi an debitor teneatur. 167
- 6 Quando

Syllabus Capitulum, & Paragraphorum.

- 6 Quando hæres, & alimentarius sunt diuersi domicilij, & fori, & alimenta simpliciter relicta sunt, regulariter sunt præstanda, & accipienda in domo hæredis. ibid.
- 7 Si hæres, vel debitor cœpit soluere alimentum, aut debitum in vno loco, an teneatur continuare solutionem in eodem loco. 169
- 8 Quando hæres, & alimentarius habitantes in diuersis ædibus sunt eiusdem fori, & ciuitatis, an hæres teneatur deferre alimenta ad domum alimentarij. ibid.
- 9 Si alimenta ab hære de missa ad alimentarium in itinere casu aliquo pereant, an hæres maneat liberatus. vbi an periculum rei ante solutionem ad debitorem pertineat. 170
- An alimentarius teneatur operari in comodum illius, qui alimenta subministrat siue ex dispositione legis, siue ex dispositione hominis. 171
- 10 Vidua, quæ intra annum luctus ex dispositione legis percipit alimenta ab hæredibus mariti dotem illi non restituentibus, an debeat hæredibus præstare operas officiales, & artificiales saltem domesticas. ibid.
- 11 Percipiens alimenta ex dispositione testatoris, an teneatur operari in commodum hæredis qui dat alimenta. 173

CAPVT XII.

Quo anni tempore præstanda sint alimenta ab eo, qui ea alium præbere est obligatus. 173

- §. 1. **Q**uando alimenta in domo, vel extra domum illius, qui alere debet, sunt præstanda an diebus, vel singulo mense, vel in anno sint præstanda. 174
- 2 Vbi apparet ex voluntate testatoris expressa, vel tacita, quo tempore alimenta sint præstanda, eo tempore præstantur. 175
- 3 Quo tempore vestimenta, & similia sub alimentorum legato comprehensa sint alimentario præstanda. 176
- 4 Legatum alimentorum annuum si post inchoatum annum alimentarius moritur, an transmittatur ad illius hæreses integrum, & pro toto anno. ibid.

CAPVT XIII.

Ex quibus rebus, seu bonis filij, fratrum, pupillo, iisque, quibus testator reliquit simpliciter alimenta, præstari debeant alimenta, an solum ex redditibus bonorum immobilium, an verò etiam ex venditione proprietatis, & immobilium bonorum. 179

- §. 1. **A**limenta an sint præstanda tantum ex redditibus. 179
- 2 Alendus iure sanguinis ab alio, virum si ex redditibus suorum bonorum stabilium non possit se sufficienter alere teneatur proprietates

- vendere, vt ex pecunia se alat. 180
- Virum alendus iure sanguinis habes prædium magni valoris, & modici redditus non sufficientis ad alimenta, teneatur fundum vendere & annuos redditus emere, vt alatur, ne alimenta ille cogatur præstare, qui iure sanguinis præbere aliqui teneatur. ibid.
- 3 Virum maritus vt uxori dotatæ præstet alimenta, vel restituat dotem, teneatur vendere proprietatem, vbi redditus eius non sufficit. 181
- 4 Is, qui iure sanguinis teneatur præstare alimenta, an fructibus deficientibus pro præstandis alimentario alimenta iuxta eius gradum, & ordinem, teneatur vendere proprietatem magni valoris, & modici redditus, cum postea ex pecunia potest comparare annuos redditus sufficientes ad alimenta congrua pro se, & pro alimentario. ibid.
- Qui obligatur alere alium iure sanguinis non teneatur ob alimenta iuxta statum præstanda minuere patrimonium consistens in pecuniis, & mercibus; teneatur tamen exercere capitale in negotiationibus, vel illo emere redditus annuos. 183
- 5 Qui iure sanguinis alere tenetur, debet vendere proprietates pro præstandis alimentis vitæ sustentandæ simpliciter necessariis, vbi redditus non sufficiunt. ibid.
- 6 Vt alimenta præstentur ei, qui est dominus, vel est futurus dominus bonorum, vendi potest proprietates, non sufficientibus redditibus. 184
- 7 Grauius à testatore si sine liberis decesserit, restituere quidquid ex hereditate supererit, potest quartum fideicommissario substituto relinquendum vendere, vt se alat, si aliunde non habet. ibid.
- 8 Primogenitus debet soluere secundo genito ex proprietate illi assignata. ibid.
- 9 Pecunia à testatore relicta, vt ex ea quis alatur, non debet consumi, sed collocari ad lucrum, & an penes hæredem, vel legatarium debeat manere, & administrari. 185
- 10 Alimenta alicui extraneo simpliciter, & indeterminatè relicta arbitrio prudentis taxanda, aut debeantur solum ex redditibus. 185
- 11 Legatum alimentorum taxatum à testatore, qui mandauit pro alimentis dari tantam pecuniam, tantum frumenti, vini, olei, & similibus, an sit præstandum ex venditione rerum, si redditus non sufficiat. 186
- 12 Legatum alimentorum an sit præstādū ab hærede ultra vires patrimonij hereditatis, præsertim non confecto ab hærede inuentario. ibid.
- 13 Bona fideicommissi an possint alienari pro alimentis filiorum, & descendentium ipsius testatoris institutoris fideicommissi. 187
- 14 Ex causa studij, & artium capeffendatarum an possint alienari bona fideicommissi. 189
- 15 An ex causa militiæ. ibid.
- 16 Filio petenti alimenta an pater possit assignare legitimam, vt ex eius fructibus se alat. ibid.

Syllabus Capitulum, & Paragraphorum.

- 17 Pater deprehensus dissipator bonorum, an possit cogi ad assignandum filio certam portionem bonorum pro alimentis. 190
- 18 Patre dilapidante bona, an filius agere possit, ut legitima ex bonis paternis separetur, & sibi assignetur. 191
- 19 Vbi debitor alimentorum dilapidante bona, & vergente ad inopiam per iudicis decretum fundus pro alimentis creditori alimentorum assignatus est, an si debitor postea efficiatur diues, & industrius, ab eo reuocari possit. vbi an dos ob inopiam mariti restituta per superuenientes diuitias debeat reuerti ad maritum. 192
- contractu, vel ex testamento. 206
- 6 Præstita fuisse pro tempore prætérito alimentata ab eo, qui tenebatur præstare, quomodo probetur, & cui incumbat onus probandi fuisse, vel non fuisse. ibid.
- 7 Per librum rationum an plenè probentur expensæ alimentorum, vbi an libro rationum adhibeatur plena fides. 207
- 8 Legatarius, aut pupillus, qui habitauit seorsim ab hærede, vel tutore, an, & quâdo præsumi debeat ab hærede, vel tutore accepisse alimenta. 208

CAPVT XVI.

An & quando ab utriusque linte ascendentibus præstita descendentibus, vel à descendentibus præstita ascendentibus, vel à consanguineo præstita consanguineo, v. g. à fratre, fratri, patrui, & à contra possint ab eo, qui illa præstiti repeti. 211

- §. 1 Certe casus, in quibus alimenta præstita non possunt repeti. 211
- 2 Vbi inter alimentatum, & alimentantem intercedit cōiunctio sanguinis, vel affectio charitatis, si præstas alimenta non tenebatur præbere ob diuitias aliti, an expensæ alimentorū possint repeti, vel debeant præsumi donatæ. ib.
- 3 Prædicta an procedant siue expensæ alimentorum fuerint modicae, siue magnæ. 212
- 4 Mater defuncto patre alens filium diuitem an possit repetere expensæ alimentorū magnâ. ib.
- 5 Mater impensam pro alimentis filij de suo factâ repetit à patre, auo, & hæredibus, & quicumque alia persona filium alere obligata. 214
- 6 Pater, mater, filius, frater, patruus bona filij, patris, matris, sororis, aut patruelis administrans præstanda alimenta præsumitur præstasse animo repetendi, non donandi. 215
- 7 Tutor, & curator an, & quâdo, & qua ratione possit repetere alimentâ, quæ præstitit pupillo, aut minori, dum tutelam, vel curam exercent, & bona pupilli, aut minoris administrât. ibid.
- 8 Mater filix debitoris, & frater debitor fratris præstans alimenta filix, vel fratri non præsumitur illi donare. 217
- 9 Per protestationem factam ab initio præstationis alimentorum, donationis præsumptio excluditur & probatur animus illa repetendi. ib.
- 10 Quando quis sumptus pro alimentis alteri præstitis retulit in librum rationum ab initio scribens, quod præstabat animo repetendi, non præsumitur donatio. 218
- 11 Filius, vel nepos an alimenta patri, matri, auo, vel auxi diuiti præstita possit repetere, an verò præsumendus sit præstitisse animo donandi. 219
- 12 Vitricus si priuigna præstet alimenta, an & quando possit illa repetere, an in casu dubio præturi debeat animus donandi, an verò repetendi. ibid.
- 13 An & quando focer, qui filix sanæ, vel ægræ alimenta, vel medicinas exhibuit, possit impensam

CAPVT XIV.

Quomodo seu quo iure, quævis actio debeat, & in foro iudiciali petantur alimenta iure sanguinis debita; quandoque iure officio iudicis, quando iure actionis. 195

- §. 1 Alimenta à patre filio, & à filio patri debentur officio iudicis. 196
- 2 Quibusnam aliis alimenta debeantur officio iudicis. 197
- 3 Casus aliqui, in quibus alimenta debentur iure actionis. 198
- 4 Nonnulli alij casus, in quibus alimenta debentur, & petuntur iure actionis. 199
- 5 Nonnulli alij casus, in quibus pro alimentis competit officium iudicis, vel dubitatur an detur actio. ibid.

CAPVT XV.

Alimenta præterita, seu qua pro præterito tempore alimentario non fuerant exhibita, an & quando peti possint. 202

- §. 1 Alimenta præterita solo iudicis officio debita an debeantur alimentario, seu ab alimentario, qui abundè ex pietate, vel ex liberalitate, & erogatione aliorum vixit, peti possint. 202
- 2 Alimenta officio solo iudicis debita petuntur, & præstanda sunt alimentario, si is, ut se aleret fecit se debitorem, scilicet mutuâ pecuniam accepit, & an tam mutuanti quia alimentario competat actio contra debitorem alimentorum pro restitutione pecuniæ mutuo acceptæ. 203
- 3 Alimenta præteriti temporis solo officio iudicis debita contemplatione alicuius seruiiij an ab alimentario peti possint. 204
- 4 Quenam alimenta in hac specie dicantur præterita, & quæ futura vbi an præterita iudicentur solum vsque ad diem mortis litis, futura à die mortis litis. 205
- 5 Alimenta præterita peti possunt, & sunt restituenda, quando debentur iure actionis ex

- pensam factam repetere à genero. 221
- 14 Pater putatius, seu is, qui filio, & per errorē credens aliquem esse suum filium, illi præbuit alimenta, an sublato errore possit impensam alimentorum repetere ab ipsomet alito, vel ab eius pater. 222
- 15 Extraneus, qui præstitit alimenta alicui credens se teneri, cum non teneretur, potest illa repetere. 224
- 16 Ius repetendi transit ad hæredes illius, qui potest repetere. 225
- 17 Impensæ inter ascendentes, & descendentes, & inter fratres & sorores factæ circa res, & bona in dubio non censentur factæ causa pietatis, & animo donandi, sed animo repetendi. ibi.
- 18 In casibus, in quibus in dubio, an expensæ factæ sint animo donandi, vel repetendi, præsumitur animus repetendi, & conceditur ad repetendum actio negotiorum gestorū, & an iniqui repetit, possit cogi iurare se fecisse illas animo repetendi. ibid.
- 19 Misero conscientie expensæ pro alimentis alterius, vel in aliam utilitatem factæ repeti non possunt quando constat de expresse, vel tacito animo liberali, & gratis faciendi. 226

CAPVT XVII.

Si dubitatur an sit filius, qui petit alimenta negante patre, & contra dubitatur an sit pater negante filio, an pendente lite super filiatione, & paternitate, & expensæ litis filio, vel patri pauperi actori à patre, vel filio reo negante filiationem, vel paternitatem præstari debeant. Vbi an, & quando alimenta, & sumptus litis actori pauperi per reum filium ministrati debeant, & contra. 229

- §. 1 **E**L, qui se asserit filium, vel alium descendentem, vel patrem, aut alium ascendentem, vel fratrem eius, à quo petit alimenta, an is, à quo petit, ut negat esse suum filium &c. cogi debeat præstare alimenta, & litis expensæ, si aliunde nequeat habere. 229
- 2 Filius, aut nepos pauper agens contra possessorem paternæ, vel auitæ hereditatis ex causa inofficiosa, vel ex alia causa petens hereditatē paternam, an lite pendente debeat à reo conuento habere alimenta, & litis expensæ 232
- 3 Ut filio, vel nepoti agenti contra possessorem ad hereditatem paternam, vel auiam alimentata, & litis expensæ præstari debeant, qua ratione consistere debeat de illius filiatione, aut descendencia, atque de bono iure petendi. 233
- 4 In quibusnam filiis, & descendentibus, & an etiam in patre, & ascendentibus habeat locum dispositio textus in l. si instituta, §. inofficiosus, ff. de inoffic. testam. & doctrina tradita de alimentis, & litis expensis præstandis filio pauperi agenti ad hereditatem. 234
- 5 An fratri, & consanguineo agenti ad hereditatem fratris, vel alterius consanguinei, & cuiuscumque iudicio vniuersali agenti pro tota hereditate, vel maiori eius partes conlibetque litiganti super bonis, quæ præcedit cōmunia,

vel ad se pettinere ab aduersario debeant subministrati alimenta, & litis expensæ si sit pauper, & habeat pro se præsumptionem boni iuris. 236

- 6 An lite pendente cuiuscumque litigatori pauperi agenti ad bona, quæ præcedit ad se pettinere, & ea nunquam possidet, habenti præsumptionem boni iuris subministrati debeant alimenta, & litis expensæ. 238
- 7 Ad effectum decernendi alimenta, & litis expensas pendente lite actori pauperi, qualis præsumptio boni iuris requiratur, & sufficiat, & an sententia talem præsumptionem faciat, licet ab ea sit appellatum. 240
- 8 Qualis paupertas actoris, eiusque probatio requiratur, & sufficiat, ut ei possint, & debeant decerni alimēta, & litis expensæ lite pendente. 242
- 9 Litigator, qui de suo non habet, unde se alere, & lium sustentare possit, habet tamen aliquas personas, à quibus de iure alibi debet, vel suo labore absque dedecore alimenta sibi cōparare potest, an in præsentī materia sit dicendus pauper. 243
- 10 Defectus liquidationis non impedit executionem decreti de alimentis, & litis expensis subministrandis litigatori pauperi. 245
- 11 Supervenientibus diuitiis cessat prouisio alimentorum pendente lite. ibid.
- 12 Actori pauperi non debentur alimenta, & litis expensæ, quando altera pars non est diues, sed eger. ibid.
- 13 Actori pauperi alimēta, & litis sūptus debentur tantum ex bonis, ad quæ agit, & pro modo fructuum rei, super qua litigatur, & sic tantum ubi agitur de re frugifera, vel aliis præcio æstimabili. ibid.
- 14 Actori pauperi non debentur alimenta, & litis expensæ, si à parte aduersa obiciatur statim aliquid excludens præsumptionē boni iuris. 246
- 15 Filio, vel fratri, aut vxori agenti ad rescindendā renuntiationem alimentorum, aut hereditatis, vel cessionis bonorum à se factam, an lite pendente super rescissione sint decernenda alimenta, & litis expensæ. ibid.
- 16 In Rebus publicis, ubi sunt aduocati, & procuratores pauperū de publico constituti, an pauperibus actoribus sint litis expensæ pendente lite ministrandæ. 247
- 17 Fiscus tenetur aduersario contra ipsum litiganti inopi præstare alimenta. ibid.
- 18 Præfata alimēta, & litis expensæ peti possunt in quacumque parte iudicii, & tam si agatur possessori, quā si agatur petitorio: & præstari debent vsque ad finē litis, & sententiā definitiua, & executionem in causa principali nō habita ratione alicuius causæ incidentis, & horū alimentorum prouisio executioni mandanda, non obstante appellatione à decreto. ibid.
- 19 In qua quæritate hæc alimenta, & litis expensæ debeant taxari relinquatur prudētis iudicis arbitrio pro diuersitate personarū, dubio litis enētæ, & modo reddituum rei, super qua litigatur. 248

Syllabus Capitulum, & Paragraphorum.

- 20 Alimēta, & litis expensæ, quæ auctori pauperi decernuntur, & exhibentur lite pendente si ipse obtineat victoriam, sunt imputanda, & compensanda cum fructibus rei in iudicium deductæ. 249
- 21 Alimenta, & litis sumptus filiis, & aliis ascendentibus pendente lite propter filiationem, vel paternitatem, præstita non debent restitui, si is, qui accepit succubabat ibi.
- 22 An in uniuersum auctor pauper, cui ob præsumptionem boni iuris decernuntur, & præstatur alimentum, & litis expensæ ex bonis ad quæ agit, teneatur, & cogi possit restituere in casu succumbentia. 251
- 23 Auctor pauperi, quando ei decernuntur alimentum, an teneatur, & cogi possit dare cautionem fideiussoariam, vel saltem iuratoriā de illis restituendis in casu succumbentia. 253
- 24 Si auctor pauper, & recipiens alimenta & litis expensas, quæ illi fuerint prouisa, præstet cautionem de illis restituendis in casu succumbentia, an cogi possit ad restitutionem, si succubabat. 255
- 25 Quando alimenta sunt debita iure actionis, & eodem iure petuntur an sit præstanda cautio fideiussoaria de illis restituendis in casu succumbentia. ibid.

CAPVT XVIII.

De nonnullis litigatoribus reus, vel actoribus, quibus ultra enumeratos præcedenti capite præstari debent alimenta, & litis sumptus lite pendente. 256

- §. I. **E**ius, cuius bona sunt sequestrata, & alia sibi non remanent, ex quibus se alere, & litem sustinere possit, alimenta, & litis sumptus debent decerni, & an idem sequestratis bonis propter delictum. 256
- 2 Monacho, seu religioso accusati, vel denunciati Abbate, seu Prælato suum ex iusta causa, & contra eum agenti lite pendente debent subministrari alimenta, & litis expensæ necessariæ. 257
- 3 Abbati, seu Prælato accusato, & se defendenti ab obiecto crimine lite pendente à monasterio ministrari debent alimenta, & etiam litis sumptus, si aliunde nequit habere. 258
- 4 Monacho accusato se defendenti à monasterio ministrari debent alimenta, & litis sumptus lite pendente. 259
- 5 Monacho existenti in quasi possessione monachatus, si monasterium vellet eum expellere; vel contra eum moueret questionem super valore professionis, debet idem monasterium exhibere alimenta, & litis sumptus. ibid.
- 6 Collegiali contra Collegium, & à Collegio expellatur, Collegium exhibet alimenta, & sumptus litis. 260
- 7 Vassallo, seu subdito litiganti contra dominum, seu Principem, à quo patitur molestiam, litis expensæ à domino sunt ministrandæ. ibid.
- 8 Maritus debet alere vxorem, & ei litis sumptus ministrare durante lite ab eo contra eam intentata, vel ab ea contra ipsum ob causam adulterij ibi.
- 9 Lite inter vxorem, & virum pendente super

valore matrimonij, tenetur maritus vxori alimenta, & litis sumptus ministrare siue maritus, siue vxor ipsa agat. 261

- 10 Vxori marito ad inopiam vergente agenti ad restitutionem dotis sunt exhibenda alimenta, & litis sumptus ex fructibus dotis. 262
- 11 Filix nuptæ agenti ad dotem sibi promissam, & debitam alimenta, & litis sumptus debent ministrari à debitoribus dotis. ibid.
- 12 Vxori dissoluto matrimonio agenti contra hæredes mariti ad dotis restitutionem an, & qua ratione hæredes teneantur alimenta, & litis sumptus exhibere. 263

CAPVT XIX.

An à sententia lata in causa alimentorum permittatur, seu detur appellatio quoad deuolutionem, & suspensionem executionis sententia, etiam si fuerit de alimentis in futurum præstandis. 264

- §. 1. **D**atur appellatio quoad deuolutionem causæ ad superiorem. 264
- 2 A sententia lata in causa alimentorum futurorum in fauorem alimentarij pauperis non habentis aliunde, vnde viuat, an detur appellatio sententiæ executionem suspendens. ibid.
- 3 A sententia super alimentis præteritis lata licet appellare quoad vtrumque effectum deuolutionum, & suspensionum. 265
- 4 A sententia in causa alimentorum lata in fauorem alimentarij diuitis, & habentis aliunde, vnde se alere possit, permittitur appellatio quoad effectum suspensionum. 266
- 5 Quid si post admittam appellacionem superueniat necessitas alimentarij. ibid.
- 6 Sententia, & prouisiones alimentorum futurorum executioni mandari debent non obstat supplicatione ad Principem, vel Senatum, nec etiam obstat restitutione in integrum concessa minori condemnato. 267
- 7 In causa alimentorum si contra alimentarium petentem lata sit sententia, admittitur appellatio in fauorem eiusdem alimentarij. ibid.
- Judicium alimentorum futurorum est suspensionum negotij principalis. ibid.
- Causa alimentorum futurorum est summaria, nec in ea requiritur libellus, aut permittendæ calumniosæ dilationes. 268
- 8 Causa alimentorum futurorum, pro paupere aliunde non habenti, vnde se alere possit, agitari potest tempore feriarum. ibid.
- 9 Alimenta futura pauperi debita relicta, seu aliis debita peti possunt ab hærede intra trimestre ei concessum ad conficiendum inuentarium. 269
- 10 Alimenta futura pauperi ex legato debita peti possunt, & solui debent hæreditate non adita. ibid.
- 11 In causa dotis, subsidij charitativi, pensionis impostæ pro alimentis, & mercedis pauperi debite non admittitur appellatio quoad effectum suspensionum. ibid.

CAPVT

CAPVT XX.

An obligatio alendi filios tolli possit. Vbi etiam quid de alimentis in futurum debetur ex vltima voluntate, vel alia causa, v.g. ex pacto, & contractu inter viuos celebrato. 271

- §. 1 Pater non potest in suo testamento prohibere, ne filius suis etiam spuris alimentis præstentur, nec se iuramento obligare ad non præstandum. 271
- 2 Obligatio alendi filios an possit tolli statuto, vel consuetudine, vel Principis lege, seu voluntate. 272
- 3 Qua ratione legitima filiis debita possit tolli statuto. 273
- 4 Alimenta à parentibus filiis debita an possint tolli cessione, pacto, transactione, vel renunciatione. ibid.
- 5 Alimenta, quæ alicui in futurum debentur ex testamento, aut alia vltima voluntate, vel ex pacto, aut contractu inter viuos an, & qua ratione possint cedi, vel renunciari, & de illis transigi possit. 274
- 6 Nonnullæ limitationes præcedentis communis responsionis, & decisionis legalis. 275
- 7 An transactio super alimentis futuris facta cū iuramento per iuramentum additum firmetur, seu efficiatur valida. 276
- 8 De alimentis non ex vltima voluntate, sed ex alia causa puta pacto, seu contractu inter viuos debitis sine iudicis autoritate potest transigi, & eis renunciari. 277
- 9 Pensio pro alimentis super beneficio pensionario reseruata, an sine superioris autoritate possit gratis remitti. Vbi an sine labe simoniæ pensio absque autoritate Papæ possit remitti, pecunia redimi, & extinguī, vel in alium transferri. 280

CAPVT XXI.

Si alimenta à pluribus debeantur vni officio iudicis, vel iure actionis, quia v.g. plures heredes tentantur soluere alicui alimenta ex testamento relicta, quomodo sint soluenda. Et quid statuere debeat, & an iudex Ecclesiasticus sit competens in materia alimentorum etiam inter laicos. 282

- §. 1 Q Vando alimenta vni à pluribus debentur, qua ratione debeantur, & petantur. 282
- 2 Vtrum iudex Ecclesiasticus possit de causa alimentorum cognoscere contra personam laicam obligatam illa soluere. 283

CAPVT XXII.

Quando sanguine coniuncti non possunt simul alere se ipsum, & alterum egentem, vel concurrunt plures coniuncti extreme egentes, & non potest omnibus subuenire, quis ordo seruandus sit in præstandis alimentis, seu cui potius danda sint. 287

- §. 1 Q Vando pater non potest alere seipsum, & filium, & e contra, & frater fratrem,

an teneatur potius alere seipsum quam alterum. 287

- 2 Duobus naufragantibus emittente tantum vna tabula an vnus alteri licite possit relinquere tabulam, qua alioqui conseruaret vitam. 290
- 3 Duobus extreme egentibus cibo, si sit vnus tantum panis vni tantum eorum sufficiens ad vitam conseruandam an licitum sit alteri non arripere, vel arripitum panem alteri tradere cum certo periculo suæ vitæ. 291
- 4 Sententia asserens esse graue peccatum in extrema necessitate propria, & proximi priuati etiam amici & coniunctissimi vitam propriam postponere vitæ alterius. 294
- 5 Responso ad argumenta primæ sententiæ asserentis in extrema necessitate licitum esse vitam propriam postponere vitæ alterius præsertim amici, & coniunctissimi. 296
- 6 In extrema necessitate constitutis patre, & filio, cum alteri tantum possit subuenire, an quis potius patri, quam filio teneatur succurrere. 298
- 7 Extra extremam necessitatem paternam, an potius sit prouidendum filio, quam patri, 300
- 8 Si pater vellet iniuste occidere filium, liceret præferre filium patri occidendo patrem in defensionem filij, & si quis ad id non teneatur. 301
- 9 Vtrum in extrema necessitate parentum & amici, aut insignis benefactoris, quis teneatur potius patri subuenire, cum non potest vtrique. ibid.
- 10 Pater in æquali necessitate per se loquendo præferri debet matri, si vtrique non potest succurri. 302
- 11 In æquali necessitate corporali, & spiritali aui paterni, & matris propriæ an quis potius aui quam matri debeat subuenire. 303
- 12 Patre, vel matre, & vxore extreme egentibus alimentis filiis patrini, aut matri potius, an verè vxori debeat subuenire. 304
- 13 Concurrentibus in extrema necessitate alimentorum filiis, & vxore, filiisne an vxor debeat præferri. 305
- 14 In extrema necessitate parentum, & filij, vel patris, & matris, aut patris, vel matris, vel filij & vxoris, si filius parentibus, vel mater patri, vel vxor parentibus, vel filio præferatur, an sit peccatum mortale, vel veniale tantum. 306
- 15 Concurrentibus in extrema necessitate filiis legitimis & naturalibus cum filiis illegitimis, vel naturalibus cum spuris, vel legitimo & naturali aut illegitimo cum adoptiuo, quis præferri debeat. ibid.
- 16 Concurrentibus in extrema necessitate alimentorum aui paterni, vel materni, aut aui paternæ, vel maternæ cum fratre vtriusque, vel ex parte patris coniuncto, cui potius subueniendum, 307

Syllabus Capitulum, & Paragrophorum.

- 17 Concurrentibus in extrema necessitate fratre, & sorore, vel fratre, & patruo, vel duobus consanguineis transversalibus ultra secundum gradum, cui potius debeamus succurrere. ibi.
- 18 Concurrentibus in extrema necessitate consanguineis ascendentibus, vel descendentibus ultra secundum gradum, vel consanguineo transversali in primo, & secundo gradu, vel ultra secundum gradum cum amico vel benefactore, quis sit preferendus. 308
- 19 Consanguineis transversalibus concurrentibus in extrema necessitate cum extraneis nostrae iura commissis, qui debeat, vel possit preferri; & quid si extranei sint sanctiores sanguine coniunctis. ibid.
- 20 Concurrentibus in extrema necessitate alimentorum patre haeretico, aut infideli, & alio infideli, aut sancto pater haeticus, & infidelis preferri debet. 309
- 21 Patre, aut matre, aut filio, aut vxore concurrentibus in extrema necessitate cum creditore, creditorine prius subueniendum, aut patri. &c. 310

CAPVT XXIII.

Parens, filius, frater an possint licite ingredi religionem, si a se ab ipsis alimentandis sint in egestate, seu necessitate alimentorum, & subsistit temporalis an vero tentatur abstinere ab ingressu si praedicant se in religione existentes non posse illos succurrere, possint vero manentes in saeculo. 316

- §. 1 **T**riplex necessitas explicatur. 316
Necessitas levis parentum non impedit filium ingredi religionem, & e contra. p. 317
Extrema necessitas quando non impedit filiorum ingressum in religionem, & e contra ibid.
- 2 Explicatur spectantia ad casum necessitatis extremae, & grauis parentum. 318
Necessitas extrema qua ratione impedit filiorum ingressum in religionem. ibid.
- 3 An, & quando necessitas grauis parentum impedit filios ingredi religionem, ut manentes in saeculo possint illis subuenire. 319
- 4 Existentibus parentibus in graui necessitate si filius extra religionem manere non potest absque extraordinario, & proximo periculo peccandi lethali, an tunc illis desertis possit, & teneatur ingredi religionem. 321
- 5 Si parentes graui necessitate laborantes prouocent, & inducant ad peccatum graue filios sibi obsequium praestantes, an illis desertis filij transire possint ad religionem, & quid si alter tantum parentum prouocaret; & quid si prouocarent tantum ad veniale. 322
- 6 In extrema parentum necessitate, cui aliter non possit subueniri, nisi filius professus religionem egrediar, teneatur egredi, etiam si Praelatus denegaret licentiam egrediendi. 324
- 7 In graui parentum necessitate, cui subueniendum nullum aliud remedium ad sit praeter egressum filij professi in religionem, an idem filius pro-

fectus possit, & teneatur egredi, & viuere in saeculo etiam inuita religione, & Praelato licentiam denegante. 325

- 8 Necessitas grauis parentum, cui subueniri aliter non possit, quam per filium professum viuentem extra claustra, est iusta causa concedendi illi licentiam exeundi in religionem, & quis possit concedere facultatem exeundi dimisso habitu, & viuendi extra monasteria ordinis ad longum tempus retento habitu, & an talis licentia sit concedenda. 328
 - 9 Monasterium admittens ad professionem filium habentem parentes graui necessitate pressos, ex quo factus est impotens ad illis subueniendum, an loco filij teneatur eidem parentibus subuenire. 332
 - 10 Ob filiorum extremam, vel grauem necessitatem an pater, qui in saeculo, & non in religione potest illis subuenire, teneatur ad illis subueniendum omittere, aut differre ingressum in religionem. 333
 - 11 Filius, vel pater etiam voto castitatis, vel religionis adstrictus, qui nisi matrimonium contrahat accepta ab vxore dote, non potest alere patrem, vel filium grauiter egentem, teneatur matrimonium inire. 334
 - 12 Parens iam professus in religione an teneatur egredi, ut subueniat filijs in graui necessitate constitutis, si viuens in religione non potest illis succurrere. ibid.
 - 13 Ob necessitatem grauem fratrum, vel sororum vel aliorum consanguineorum transversalium an frater, vel patruus teneatur differre ingressum in religionem, vel iam professus teneatur deterere statum religiosum, ut illis subueniat. ibid.
- Talis necessitas an sit iusta causa differendi executionem voti ingressus in religionem propria auctoritate. 335
- 14 Filius, vel pater habens parentes, vel filios magna egestate pressos peccat repudiando haereditatem, vel nolens exercere artem, quam noscet, quaque luerari possit. 337

CAPVT XXIV.

An filij teneantur ex mutuo per patrem ad ipsos alendos recepto, seu as alienum, aut debita a patre ad ipsos alendos contracta teneantur soluere ex proprijs bonis, quando pater non est soluendus, vel decessit nullis relictis bonis, aut sufficientibus ad soluenda debita, ubi etiam an vxor teneatur de suo soluere debita a marito contracta pro alenda ipsa, & familia, ipso impotente. 338

- §. 1 **E**xplicatur certa. 339
 - §. 2 Explicatur controuersa. ibid.
- Filij & vxor in foro externo non possunt cogi soluendam pecuniam a patre, vel marito mutuo acceptam etiam expressi in instrumento, quod accipiebatur ad illos, & familiam alendam, nisi creditor probauerit in eam causam fuisse consumptam. 345

R. P. D.
 IO. ANGELI BOSSII
 TRACTATIO
 D E

OBLIGATIONE PARENTVM
 ERGA FILIOS, QVOAD ALIMENTA ILLIS
 præstanda. Déque alijs ad materiam alimentorum
 spectantibus.

DE hac materia Syluester, & alij Summistæ, verbo *Alimenta*, & verbo *Filij*, Nauarrus in *man. cap. 14. num. 17.* Grassius *part. 1. decis. sur. lib. 2. cap. 58.* Tol. *lib. 5. cap. 1. n. 11.* Molina de *iustitia, tom. 1. disp. 168. & disp. 228. §. Quintus effectus*, & *tom. 3. disp. 578.* Azorius *part. 2. lib. 2. cap. 4. & 5. & p. 3. lib. 1. c. 2. quæst. 3.* Valquez *opus. de testament. cap. 5. n. 7.* Sayr. *lib. 7. claus. cap. 7.* Henriquez *lib. 11. cap. 19. §. 1. & 2.* Homobon. de *statibus cap. 20. num. 1.* Rebellus de *oblig. iustis part. 2. lib. 5. quæst. 8.* Ioannes Valerius de *diff. in utrumque forum, verbo Alimentum. a. Reginaldus in praxi fore lib. 10. à num. 29.* Villalobos *part. 2. tract. 41. diffie. 7.* Bonacina de *præceptis disp. 6. q. unica p. 6. §. 1.* Sanchez in *consilijs mor. lib. 4. cap. 3.* Fagundez in *Decalogum lib. 4. cap. 1.* Sayrus *lib. 5. tract. 10. part. 3. cap. 5.* Filliucius *tom. 2. tract. 28. part. 2. cap. 2.* Trullench in *Decalogum lib. 4. cap. 1. dub. 3.* & Megala in *summi p. 1. lib. 2. cap. 23. quæst. 1. & 2. & cap. 24. q. 1. & seq. ex iuris peritis*, & Canonistis scribentes, tum in *cap. cum haberes. De eo, qui duxit in matrimonium quam possit per Adulterium*; tum in *l. si quis à liberis, ff. de agnoscen. liberu*, ubi præsertim Corduba à Lara, Ioannes Baptista Pontanus *tractata de Alimentis. Ant. Gabr. comm. opin. lib. 6. tit. de Alimentis.* Covarruias de *sponsalibus part. 2. cap. 8. §. 6.* Matthæus VVesembecius in *Pandectis lib. 25. tit. 3. num. 4.* Ioannes Garzias de *expensis cap. 3.* Antonius Gomez in *L. 10. 11. & 12. Tauri, n. 36. & in l. 40. à num. 75.* Paleotus de *notis cap. 46. 47. & 48.* Ludou. Molina de *primegenijs lib. 2. cap. 15. & 16.* Spino in *speculo testament. Glossa 16. n. principio à num. 96.* Gama *decis. 225. & 304.* P. Barbosa in *l. 1. p. 4. à n. 56. ff. solut. matr.* Hercules Marcotus *var. resol. lib. 2. cap. 8.* Surdus in *tract. de Alimentis.* Ioannes Lupi de *illegitimis, commentario 2. ff. 1. Marius Giurba decis. 5. & 6.* Molfesius in *consuet. Neapol. tom. 1. part. 5.* Marta de *success. part. 4. quæst. 18. art. 7.* Iacobus Cancerius *var. resol. tom. 1. cap. 16.* Merlinus de *legitimis lib. 1. tit. 2. quæst. 5.* Peregrinus de *iure fisci, lib. 3. tit. 18.* Carpanus ad *statuta Mediol. cap. 312. 313. & 314. & cap. 485. à num. 10.* Menochius de *arbitr. num. 169. & 170.* Roja *part. 4. diuers. decis. 431. & 688.* 747 Riccius in *collect. decis. p. 4. collect. lanco 2435.* Palcalis de *patria potestate part. 2. cap. 3. lo.* Baptista de Barbobus de *Filijs famil. quæst. 1. à num. 69. quæst. 16. num. 55. & quæst. 30. à num. 89.* August. Barbof. *collect. ad cap. cum haberet, de eo qui ducit in matr. & collect. in Auihens. ex complexu. C. de incertis nuptijs*, & alij à suprà citatis Doctoribus relati.

S V M M A R I V M
 Capituli Primi.

Referuntur Doctores agentes de Parentum obligatione
 præstandi alimentum filiis, num. 1.

Namque Parentum in præsentem intelliguntur præci-
 D. Io. Angel. Bossius, De Obligat. Parentum.

capod. Patres, numer. 2.
 Iure positivo citra omne dubium Pater tenetur alere
 filios legitimos, & naturales. num. 3.
 Parentum, sicut & ceteris Animantium, & belluis
 quantumque sanis inest innatus instinctus, &
 appetitus educandi, & alendi filios à se genitos, 4.
 Ideo iuxta omnes educatio Filiorum dicitur esse iuris
 naturalis. ibid.

A

Qui

Qui transferint educationem filiorum etiam legitimorum esse tantum de iure natura inclinante, non vero de iure natura scripto obligantes, & cogente in conscientia. n. 5.

Verum, & communis sententia est Alimenta filiis esse debita à parentibus ex iure naturali proprio, & stricto, & obligante: & ex vi quarum præcepti Decalogi. n. 6. & 7.

Quid requiratur, & sufficiat, ut aliquid inter homines dicatur esse de iure naturali, stricto, & proprio. n. 8. & 9.

Non omnis ratio naturalis facit in homine ius naturale. ibid.

Lex cuius de Alimentis præstandis per patrem filiis non tollit ius naturale. ibid. 10. & 11.

Regula quod quando per suo civile additur, vel detrabitur ius naturale, illud quod deponitur, efficitur ius civile, & naturale præmittitur, quando intelligenda. num. 11.

Marimonium, & procreatio filiorum qua ratione dicitur esse ius naturale. num. 11.

Viti, seu obligatio quæritur præcepti non fundatur primario in virtute gratitudinis, sed in virtute pietatis naturalis, quæ per se primo intenditur. n. 13.

Onus alendi liberos canisatur à natura, & à legibus. ibid.

Pater licet habeat usum fructuum in bonis aduentitiis filij, non tamen illum ex hoc tenetur alere, sed ratione sanguinis. ibid.

Usum fructuum aduentitiorum filij acceptatus per patrem non potest remitti filio, ad effectum se liberandi ab onere alendi. n. 13.

Iure naturali inspecto, an satis sit, si parenti præstent filius indigentibus alimenta simpliciter necessaria, sine quibus vitam amitterent, an vero competentia, & congrua conditio, vel saltem quibus commode, & honestè vivere possint? num. 14. & 15.

Parentes etiam de non superfluis ad statum debent filius graniter egentibus succurrere. num. 15. circa finem.

Etiam filij illegitimi naturalibus, & spurij indigentibus ex iure naturali, stricto tenentur parentes præstare Alimenta. n. 16. & 17.

Respondetur obiectis. n. 18 & 19.

Parentes iure natura an teneantur alere filios solos, dum sunt pueri, non vero postquam facti sunt adulti, vel peremerunt ad pubertatem, si possent suis operis, etiam serviendo, aut mendicando vitium quærere. Sententia absolute assensens iuri naturale non obligare, postquam facti sunt Adulti, vel puberes. numer. 10. 21. & 22. Contraria si commode, & honestè vitium non possint quærere. numer. 23. cum sequent.

Aligua sunt de iure naturali quoad hominem, quæ talia non sunt quoad cetera animalia. n. 25.

Pater non tenetur alere filium sine legitimum, siue illegitimum, qui ex bonis suis, vel ex aliquo honesto artificio, & conditionis persona congruo potest se alere, vel vitium sufficientem, & honestum quærere. num. 27. & 28.

Filius ut dicatur per se scriptum alere ex bonis suis, attendendos sunt redditus, non proprietates, quam non tenetur vendere, ut se aliat. num. 19.

Dicitur posse se sufficienter alere, si ex redditibus, & ex arte sumi potest alim. n. 30.

Filius artifex, si ars non sufficit ad alimenta, vel bona, & a suis sumi non sufficiunt, debet à patre habere supplementum. num. 31.

Filius quando videatur se ipsum ex bonis, vel ex arte alere arbitrio Iudicis committitur. n. 31.

Si non possit, artem, vel operam exercere nisi cum periculo aletudinis, vel nisi cum notabili incommodo, est alendus à patre. n. 31.

Morbis excusatur, ne filius cogatur vivere ex arte, ibid. Doctrina Generalis, quod filij non sunt alendi à patre, quando ex aliqua honesta arte possunt vitium quærere, an bene applicetur filijs, ut & ipsam callentem artem, ex qua possint vivere; pater non tenetur alere, & si sit spurio, non sit à patre dotanda. ibid.

Filius, vel filia, quæ artes, vel operas non possunt sua conditione absque dedecore exercere, sine legitimis sit, sine illegitimis, est alendus à Patre. numero 33.

Id dicimus non posse facere, quod commode, vel honestè non possumus. ibid.

Aliquid operari, potest esse turpe in legitimo filio, quod tale non erit in illegitimo præterito spurio. ibid.

Filia spuria, vel naturalis minor datur quod legitimum. ibid. in fine.

Pater, qui filium, & quicumque alio, qui aliquem alere tenetur, an satis faciat, si eum in Hospitalis alendum reposerit, ubi si possit ibi esse sine dedecore; & quid si Hospitalis sit publicum, in quo publicæ pauperes alantur. num. 34.

Filius nobilis, qui iam cepit mendicare, potest etiam sine dedecore servire, & arare terram. n. 35.

Filius Artificis, qui non potest amplius artificio facere, præstanda sunt alimenta. ibid.

Filius robustus, & quavis Alimentarius carens bonis, & arte, qui cum honore servatus potest ex servitio præstito nobili, vel Principi in eius domo, vel in bello, vel ex Doctoratu, vel persona servitio villam sibi comparare, an sit alendus à patre, vel ab eo, cui alendi onus incumbit. Affirmative num. 36. negative num. 37.

Iudicium Auctoris. n. 38.

Pauper, & inepti quis dicitur. n. 37.

Non est danda occasio otiositati. ibid.

Alimentarius non debet esse otiosus in domo eius, qui eum alere debet. ibid.

Pater an possit filio spurio aliquid nomine Alimentorum, seu alimenta relinquere, seu legare, quamvis ex arte, & operis suis possit se honestè alere. Referuntur duæ sententiæ oppositæ, & approbatur affirmativa. numer. 39 ad 44.

Quintum honorum. quod l. 10. Tauri permittitur à patre dari filio spurio, qui patrem eidem dare, & relinquere, si idem filius spuris sit dicitur, vel ex aliquo artificio honesto possit se alere. n. 42. & 44.

Filius spurio, qui aliunde habet partem Alimentorum, non tamen Alimenta sufficientia, an pater iuxta dict. l. Tauri 10. possit relinquere præstatum quintum integrum ad Alimenta; an vero reliquum sit minuentium quoad excessum alimentorum. num. 43. & 44.

Si quinta pars paterna substantia non sufficiat alendo spurio; an pater teneatur augere, seu maiorem partem assignare. num. 45.

Alimenta ex consuetudine, vel dispositione legis, aut hominis, & iure actionis debita, etiam dimitti, & habenti aliunde, unde se aliat, sunt præstanda. num. 45.

Alimenta à primogenito in lege, vel consuetudine secundogenito, & aliis fratribus debita, eisdem legibus dimitti præstari debent, & ad illa etiam præterita datur actio. ibid.

CAPUT PRIMVM.

An Parentes teneantur præstare Alimenta filiis legitimis, & naturalibus.

Nomine parentum licet comprehendantur tam mater, quàm pater, ut patet, & mater, hic tamē intel

intelligimus solos patres, de matris verò & ascendendæ obligatione alendi filios, singillatim infra agitur, etiã rationes, quæ infra afferuntur sumptæ ex ipsa rei natura probent etiam matrem in subsidium, & ubi pater nequit, vel inhiat negat filius alimenta, teneri eis illa præstare, si possit.

Certum est patrem ex iure positum teneri alere filios legitimis & naturales, i. s. quæ a liberis, s. ff. de agnoscendis liberis l. 3. & 4. Cod. de alimentis liberis l. 1. & filij eodem iure teneantur alere parentes, eisdem legibus l. 1. & 2. Cod. de alendis lib. r. u. Hoc idem tradunt omnes præallegati Doctores, Summi s. ite, Theologæ, & Iurisperiti. Ita Molin. d. disp. 2. §. 18. §. quæritur effectus. Pontanus d. d. tract. de alimentis n. 1. Sordus d. tract. de alimentis tit. 1. q. 1. Paschalis d. cap. 1. n. 1. Io. Garzias d. cap. 1. n. 2. & in terminis alij Doctores n. 1. relati, & omnes scribentes, in præallegatis leges.

S. Primus.

An pater iure naturali propriè obligetur ad præstanda filijs suis alimenta.

Difficultas ergo est, an parentes seu patres iure naturali propriè obligentur ad præstanda eisdem filijs suis alimenta.

Et conveniunt omnes, sicut procreatio filiorum est de iure naturali, quatenus ius naturale importat instinctum, inclinationem, & propensionem naturalem, ita etiam educationem filiorum, quod alimenta, eorumque conservationem esse de iure naturali, quia instinctum, & inclinationem naturæ impellunt parentes ad educandam, & alendam prolem, quam procreaverunt: quod est commune omnibus animalibus, bellis, & fectis, quæ quantum scæz, & immanes ex ipsa naturæ propensione impelluntur ad filios alendos, illique procreatos nutriendos. Unde Ciculib. de fin. natura (inquit) ipsa impellitur, ut eos, quos genuimus, nutriendos, & amemus, & lib. 1. offic. Commendat omnino animalium est continuè appetitus procreandi causa, & cura quædam eorum, quæ procreata sunt. Et educationem esse de iure naturalit hoc pacto sumpto indubitatum est: & id ad minimum probat textus in §. 1. instituta de iure natu. gent. & civil. l. 1. §. quæ naturæ & in can. naturalit d. 1. quibus in textibus expressè dicitur, educationem filiorum esse iuris naturalis. Etenim à natura ipsa, cæteris animalia impelluntur ad nutriendos, & educandos filios, multo magis oportuit à natura homini imprimi instinctum, inclinationem, & propensionem ad proprios filios educandos, cum homo præ cæteris animalibus nascatur indigentissimus aliena ope; nam animalia cuncta statim, cum nascuntur, maxima præstidia, plurima ornamenta, quibus cooperiuntur, natura tribuit, videtur sibi ipsis, non alieno auxilio statim querunt: At homines his omnibus nudi in lucem procedunt, ita vt nisi alieno præsidio fruamur, vitam scæzæ non possint. Quod elegantissime Plinius lib. 7. historia naturalis in præmio descripsit, ubi vnum animalium, inquit, canis, illorum alendi natura velat epibus, cæteris caris tegumenta præbuit, testas, caricas, ceria, spinas, pilos, plumas, penas, quædam villera, truncos etiam arboris, quæ corvæ, interdam gemino à figoribus, & calore tutata efficiuntur tantum nudum, & in nuda humo natali die abiicit, ad tugurium statim, & plerumque, nullumque tot animalium aliud ad lacrymas, & lac precibus ante principio, & ad Horacei usus præcox, & celeritissimæ vite quadragesimam diè nulli datur, ab lucis rudimento, quæ ne ferat quidem inter nos gentes, vincula excipit, & amicum membrorum nexum; Ita quæ feliciter natus suet manibus, pedibusque deum illis, sicut, animal cætera imperaturum; & à supplicio vitam suscipit, vnam tantum ob culpam, quæ D. Io. Angel. Bodinus, de Obligat. Parentum,

naturæ est. Hæc demeritum ab iis initiis estimatum ad superbiam se gentes: prima arboris spes, primumque temporis munus quadrupes similes facit. Quando homini incessat? quando videri quando firmum cibum, quando palpatum, vertit? summa inter canis animalia imbecillitatis indicium? iam morbi, & tunc medicina contra mala excogitata, & hæc quoque subinde moribus vilia. Cætera sentire naturam suam, alia perniciatorem, ut arbor alia præpetes volatus, alia vires, alia nare, hominem scire nihil nisi propriam non fari, non ingredi, non videri, & tuncque non aliud natura sponte quam flere. Ita Plinius, & prius Aristoteles (ex quo sentit Plinius de sumptibus de generat. animal. lib. 5. cad. medium ibi imperfectissimum enim omnium perfectiori partem nascuntur. Et problematum, sed. 10. problematum 45. libi: indicium vero, cætera perfecta, hominem imperfectum præducit, quod illa statim inde ab omni natura vivere sua opera quærit; pueri curam diſciunt, nec servari nisi alieno beneficio possunt. Plinius, & Aristot. iaddo Senecam, qui lib. 4. de beneficiis c. 1. 8. Illud inquit, naturam monit post creationem, ut educationem institueret, ne humana proles alieno auxilio, quo maxime eget, destituta periret, id quod ut efficacies fieret, amorem inducit, quo animalium genus omnes factus suos prosequitur. Unde fit, ut ipse amor, quo nos ipsos tuemur, liberos quoque nostros tuetur, quorum namque conservatione conferamur, & quorum propagatione propagamur.

Illud ergo, quod alij veterum in contrarium est an educatio filiorum sit non solum de iure naturæ inclinante, & impellente, sed etiam de obigante, & cogente, ita, vt alimenta filijs à parente, seu patre sint simpliciter debita ex iure naturali in conscientia obligante ad illorum præstationem; ita & patri sit implicita naturaliter necessitas dandi, vel relinquendi filijs alimenta; an verò hæc necessitas liberis alendi sit inducta tantum à iure civili, non vero à iure naturali.

Et ex iure naturali non oriri obligationem præcisam, seu coactivam, aut compulsionem alendi liberos, sed solum ex iure civili, tradidit Alexander. in l. quod de bonis, final. in. 3. ff. ad l. falcid. Dynus in cap. indultus de reg. iur. l. 6. n. 15. Decius in l. iure sanguinis ff. de reg. iur. l. 3. & cons. 9. num. 5. Alciatus alios allegans de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 8. Franciscus Pefina de statut. exclus. form. num. 133. Tellez Fernandez n. 113. & Ferdinandus Valquius lib. 2. de successione. areat §. 20. num. 105. & duobus sequentibus repet. auct. novissima n. 23. 6. Cod. de inoff. testamentis & in quæst. illustr. lib. 1. c. 35. n. 15. quos referunt Ioannes Garzias d. de iur. natu. 10. & Ludou. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 1. n. 15. ubi n. 16. addit à pluribus hanc opinionem appellari communem Et idem docet Antonius Gomez in l. 9. n. 11. & 12. d. n. 36. vers. de iure tamen Canonico. Idem etiam statuunt Doctores afferentes statuto posse legitimam in totum filijs auferri, etiam si non habeant aliunde, unde vivere possint, qui fundantur in eo, quod iure tantum civili legitima sit debita, quos Doctores latè referunt Mangilius de impat. q. 31. num. 37. & Ludou. Molina de primogen. lib. 2. c. 1. num. 13. & Merlino loco infra num. sequentes allegatis. probat Valquius, quia ex eo quod educatio filiorum, & illorum alimentum dicatur debita de iure naturali, non inferat obligatio præcisam, & coactivam educandi, & alendi liberos, quæcumque alia lege positiva seclusa, nam ius naturale, inquit, de quo in iuribus num. præcedenti præallegatis, non est aliud, quam quoddam naturale votum, desiderium, inclinatio, & instinctus, ius propensio naturalis, quibus homines & cætera animalia ducuntur, vt explicatur in dictis legibus & canonibus, & habetur l. i. script. ff. unde lib. r. ubi, & parentum commune votum, quare vt instinctus procreandi liberos, & appetitus conjugij matris, & seminis (inquit Valquius d. num. 15.)

& si sit iuris naturæ, vt in prædictis textibus dicitur, tamen non inducit præciliam obligationem, nec exequitur ab inuito, ita infirmus, appetitus, & votum, seu propositio alendi liberis, et si sit iuris naturæ, nihilominus non obligat præcise, nec exequitur ab inuito, impleto eo iure; sique necessitas à mero iure positum descendit. Confirmatur ratione, quia si alimenta deberentur de iure naturæ præcise obligante, seu ex obligatione iuris naturalis coactiva, cum iura naturalia perpetua sint, tolli non possent vltro in casu; sæpe autem à iure, vel statuto tolluntur alimenta, vt ex infra dicendis constabit, vbi de causis excusantibus à præstatione alimentorum. Hanc eandem opinionem approbat Sordus (licet contrarium videatur sentire, *tit. 1. q. 1. in initio de alimentis, q. 1. §. 3. num. 10. & dub. sequentibus*, vbi cum alimenta à patre debita filio, & à filio patri debita non petantur iure actionis, sed solum officio iudicis, rationem, & veram esse ait, quia pro alimentis à lege debitis nulla datur obligatio, quia nullus contractus, vel quasi, nullam maiestatem, vel quasi intercedit, sine quibus non oritur obligatio, §. *namque agit instit. de actionibus*. deficientem autem obligatione, deficit actio, cuius ipsa est mater. *l. i. c. 1. ff. de procuratoribus*. & licet (subdit Sordus) dicamus patrem obligari ad alimenta filij naturali ratione, non tamen intelligimus de naturali obligatione, sed de naturali ratione, est, equitate à natura infusa. Quare iuxta hanc sententiam alimenta, & legitima etiam quoad quantitatem alimentorum possunt lege positum, vel statuto tolli, vt Valquius d. *num. 305*.

6 Verum alimenta à patre filio, & à filio parentibus esse debita de iure naturali verè, & propriè obligante in conscientia, seclusa quacumque lege positum, asserunt in primis Summistæ, & Theologi communiter, proinde patrem negantem alimenta filio peccare mortaliter, nisi aliqua legitima causa excusetur, prout infra explicatur. Ita S. Thom. 2. 2. *quest. 67. ar. 6. in corpore*, ex præallegatis *num. 1*. Syluester *d. verbo filij q. 4. verificatio secundo generaliter*. Toletus, Nauarrus, Grassius, Homobonus locis *videm allegatis*. Molina de *iusiuria dist. 168. in initio. d. dist. 578. n. 6. per totum*, & præsertim *verfic. Quarum*. Ioannes Valerius *d. v. alimenta dist. 1. num. 2*. Azor d. *cap. 4. q. 1. & q. 7. & p. 3. lib. 1. c. 2. q. 3. verific. Tertium*. Valquez *opus. de testam. c. 5. §. 7. dub. 9. in initio*. Rebellus *d. q. 8. sed. 2. n. 4*. Sayrus, Reginaldus, Bonacina, Filiucius, Trullench, Fagundes locis *eodem n. 1. citatis*. & Megala *d. p. 2. lib. 2. c. 8. q. 2. n. 2. & cap. 13. q. 1. n. 1. & 4. & cap. 24. q. 1. num. 1*. Layman *d. dist. cap. 5. n. 8*. Et Iurisperiti præterea alios à Garzia d. *cap. in n. 6. & 7. relata*, ita ex relatis *infra n. 1*. sentiant Ludouicus Molina de *primogen. d. lib. 2. cap. 3. num. 14. 17. 18. ad 25*. Conarruuius *d. §. 9. num. 1*. Spin. d. *Glossa ibi. num. 98*. Garzia d. *cap. 1. v. num. 6. ad 1*. d. (vbi tamen id probat solum quoad alimenta debita filijs legitimis, & naturalibus, & legitima, & matrimoniali conjunctione procreatis: de illegitimis verò quibuscumque negat deberi à parentibus alimenta de iure naturali obligante, eo quod, inquit, sola procreatio filiorum ex conjunctione legitima matrimoniali sit secundum naturam; procreatio verò filiorum ex illicito, & damnato coitu sit contra naturam; vt potest contra legem naturæ prohibentem omnem carnalem maris, & feminæ conjunctionem, quam matrimonium non honestat.) Paleotus d. *cap. 46. num. 3*. Corduba à Lara in *l. si quis à liberis, in principis, num. 6. ff. de lib. agnoscend. Mangulus de impud. d. quest. 149. & q. 5. n. 62*. Mantica de *receptis, & ambiguis conuent. p. 2. lib. 13. tit. 12. n. 2*. Pontanus d. *tract. de alimentis, cap. 1. Io. Lupi d. com. 1. §. 4. c. 1. asinus ad stat. med. cap. 3. §. 1. n. 9*. Marta de *successionibus par. 1. quest. 1. ar. 5. n. 7. & 10*. Franchius *decis. 56. num. 23. & 109*. Gemma *decis. 221. num. 1. finit*. Rota *par. 4. diuersorum, d. decis. 742. n. 16*, apud

Seraphinum *decis. 45. p. 1. recentiorum decis. num. 31. & p. 5. diuers. apud Rubenm. decis. 62. num. 24*. ita etiam Menochius in *additionibus arbitri. cent. 6. casu 301. num. 2*. Andreas Gyllius *prædict. obsequ. lib. 3. tit. 1. §. 1. n. 2. num. 4*. Merinus de *legitima lib. 3. tit. 1. quest. 3. num. 8*. Stephanus Gracianus *p. 4. c. 16. §. 3. num. 8*. & omnes Iurisperiti assentes legitimam filijs debitam non posse lege aut statuto tolli in totum, scilicet etiam quod quantitate pro alimentis necessitatem, quos Doctores late referunt Lud. Molin. de *primogen. lib. 2. d. cap. 1. n. 14*. Gyllius *d. obsequ. 1. 22. in initio*. Marta *d. ar. 5. n. 7. & Merinus d. q. 1. n. 11. & 16*. id etiam expresse tradit Corduba in *summ. quest. 125. paulo ante dictum. 10*.

Probat hæc sententia verissima, quia alimenta parentibus indigentibus à filiis, & ipsi filii indigentibus à parentibus debita, & tradenda sunt ex vi præcepti quarti Decalogi de honorando parentes, vt tradit Summistæ, & Theologi omnes *n. præcedenti allegatis*, & docuerunt D. Hieronymus in *Mastib. 1. §. 5. & S. Thomas 2. 2. q. 122. ar. 5. & in 3. sent. d. 15. ar. 2. q. 1. & asserit etiam Rota *dicta decis. 62. n. 25. p. 5. diuersorum, apud Paulum Rubenm.* quod præceptum cum sit morale, est (sicut & cætera præcepta moralia) de iis, quæ sunt de lege naturali spectante ac dictamen legis naturalis, *cent. fin. d. 6. & trad. S. Th. 2. 2. q. 100. ar. 1. Scito de iust. lib. 1. q. 3. ar. 1. Rota d. decis. 62. n. 24*. Ego ipse *rem. 3. mor. var. tit. 12. & est indubitatum apud omnes scribentes de legibus, & de præceptis Decalogi, & quoad quartum Decalogi præceptum constat ex eo, quia spectat ad virtutem pietatis, seu fundatam in iustitia, & pietate naturali (vt præcedenti par. prima de effectibus contr. matr. cap. 10. n. 2. ostensum est, & tradunt Reginald. lib. 10. num. 3. Magala 2. p. lib. 2. cap. 1. in initio, & alij) qua filiis parentes, & parentibus filijs secundum carnem impendunt ea, quæ eis ex hoc titulo parentum, & filiorum debent: & ita parentes necessaria corporalia, & spiritualia tenentur curare filiis ex iustitia, & pietate naturali, & consequitur ex iure naturali stricto, & obligatorio in conscientia, vt dicto numero 2. alleg. cap. 10. ostendi, & tradunt in his terminis Doctores ibid. citati. Parentum ergo nomine in d. præcepto 4. Decalogi intelliguntur non solum hi qui nos genuerunt, pater scilicet, & mater: sed etiam omnes alij qui nobis aliam cognatione coniuncti sunt; vt aut, filij, fratres, & alij consanguinei, maritus, vxor, inter quos tamen post patrem, & matrem, primum locum tenent filij; quia cum sint aliquid substantiæ parentum, cunctis cæteris plus amantur. Ita Azotius *d. p. 2. lib. 2. capite 1. quest. 1. Villalobos d. tractatus 41. diff. 3. numero 1. Megala d. capite 1. in initio Trullench d. lib. 4. capite 1. dub. 1. numero 2. & Reginaldus d. libro 10. allegatis numero 5. vbi addit in quarto præcepto non sit facta expressa mentio de filiis honorandis. D. Antonianum p. tit. 14. capite 4. §. 5. post Alexandrum de Alca 3. p. 4. 13. membro 3. ar. 1. cum reddere rationem, quod naturalis inclinatio satis offendat in patribus, quod debeant filiis obsequium, & beneficium, de quo præstatum non fuit proinde necesse dare in Decalogo præceptum expressum, vt nec de amore sui, quem naturalis inclinatio satis commendat. Præterea hæc etiam spectat ratio præallegata cap. 10. n. 1. ex Egidio Romano, & Iuanello adducta, quam & alij probant, scilicet, quia cum filij accipiant, & habeant à parentibus, vt sunt, inde fit, vt parentes naturali lege debeant filiis bono corporali, & spirituali prosperitatem quidem singulis res suos effectus ad perfectionem producentes scilicet curam, quam rationem effert S. Thomas d. quest. 1. in initio, ar. 6. vbi ex eo, quod parentes sunt principium, & causa filiorum, dicit illis per se, & absolute incumbere onus alendi filios, & habendi curam illorum filijs verò conuenire curam parenti, & illos alere tantum per accedens, scilicet ratione necessitatis aliquam, in qua sint cõstituti, quam rationem***

rationem etiam approbant Doctores, qui *infra cap. 2. §. 1. 1. 16. allegantur.*

- 8 Igitur cum vt aliquid dicatur esse de iure naturali inter homines non sit necessaria aliqua lex, seu constitutio iuris naturalis id ipsum disponens, nec ad ipsum additings, sed sufficit vt docet S. Th. 1. 2. *quest. 94. ar. 2.* Inclinatione naturae hominis ad illud, & dictamen rationis, seu ratio naturalis dictas illud esse cōforme, vel difforme naturae rationali, abique alia lege; vt etiam indicatur *de iur. nat. d. 1. lib. quod vbi instinctu naturae, non constituitur habetur aliqua; & constat, & ex l. cum ratio ff. de hō. dām. ibi cum ratio naturalis quasi lex quadam iuribus; & facit etiam dicta lex scripto ff. vbi vbi, natura & parentum consuevit vnum, quam proinde non recte pro lege allegat Valquius; quod enim in ratione naturali consistit, lex esse dicitur d. l. cum ratio, & clarius, Cui consuetudo §. prius si ratio ne d. l. constat alimenta a parentibus filiis indigentibus esse debita de iure naturali propriissimum, cum ad id natura ipsa, seu inclinatio, & instinctus naturalis parentes impellat, & ratio naturalis seculsa quocumque alia lege iudicat, & dicitur, vt naturae rationali hominis consensum contrarium verò dissonum. Pro maiori autē explanatione, addendum (provt etiam notauit Ludou. Molina de primog. lib. 2. d. cap. 1. n. 1. 9.) in homine duplicem esse instinctum naturalem, vnum Brutis etiam communem, alterum, verò ratione constantem, vt explicat Sotus de iustitia l. b. 1. §. 4. ar. 2. Instinctus ergo naturalis in homine ratione constantis efficit ius naturale, seu est, ex quo ius naturale procedit, scilicet vt id dicatur, & sit propriè de iure naturali, ad quod talis instinctus naturalis rationalis, seu ratione naturali ita dictatastrinxerint faciendum, vel omittendum, & talis est educatio liberorum, & pariter cetera iuris naturalis praecepta.*

- Et licet non omnis ratio naturalis faciat in homine ius naturale, vt Ludouicus Molina d. cap. 1. numer. 21. & Rota d. d. 1. §. 1. numer. 46. apud Robeum p. 5. notauit tamen ratio naturalis, quae ex instinctu ipsius naturae impellente, seu (vt ait Rota d. 46.) a primis principijs iuris naturalis gētiū immediate deriuatur, quales est illa, (inquit eadem Rota) quae dicitur patres, & filios teneri mutuo inter se ad necessaria alimenta, facit ius naturale.

- 10 Neque ex eo quod lex ciuili id, quod iure naturali circa filios, vt parentum alimenta in specie introducendum erat, declarat, vt exponat, id iuris naturalis esse definit; nam iuri naturali manenti ille so potest esse positum addi, seu superuenire *l. ius ciuile ff. de iustitia, & iure, & cum aliis Molina d. c. 1. n. 20.*

- 11 Non obstat etiam, quod ex iure ciuili quoad alimenta aliquid additum sit iuri naturali, puta quod praestentur attenta dignitate personarum, vel quod quintum non excedant, & similia, ac proinde videatur habere locum regula, quod quando additur, vel detrahatur iuri naturali, illud quod disponitur, efficitur ius ciuile, & naturale supprimatur d. l. ius ciuile cū similibus; id enim intelligitur quando substantia alteratur, non verò quādo substantialibus relictis alteratur quid accidentale; tunc enim primum, quod re manet, erit ius naturale, accidens autem additum erit ius ciuile, quo pacto legitima simpliciter sumpta dicitur, & est de iure naturali, quoad quintū verò procedit ex iure ciuili. Alimenta ergo solum, quatenus vitae sustentationi necessaria sunt filiis, iure naturae dubita sunt, etio quatenus statui, & dignitati congrua solo iure ciuili debeantur.

- 12 Non obstat pariter, quod sapra numero 5. additum est ex Valquio, scilicet, etiam coniunctionem maris, & foeminae seu matrimonium fit ius naturale, tamen inde non oritur praecisa obligatio, vt quilibet debeat iungi matrimonio, & filios procreare; nam matrimonium, matricque, & foeminae coniunctionem d. lo. Angel. Bossius, de obligat. Parentum.

etio dicitur esse, & est iuris naturalis considerando specie humanam vt sic, & in vniuersum, scilicet quatenus talis conjunctio est necessaria ad speciei conseruationem, & propagationem, & ita licet in natura, vt sic, & in vniuersum sumpta concipiatur instinctus, & inclinatio ad matrimoniale coniunctionem impellens, provt vnaquaeque res in sui conseruationem inclinatur; non est tamen in quolibet homine innatus instinctus impellens illum ad eandem coniunctionem, ac proinde ex eo iure naturali non oritur obligatio praecise quolibet hominum additings ad matrimonium, & procreationem liberorum, sed solum obligans in casu, quod esset simpliciter necessaria ad speciei conseruationem; at instinctus impellens ad liberorum educationem, & praestanda illis alimenta necessaria est in quolibet parente innatus, & natura inditus; atque adeo merito ex eo oritur obligatio naturalis vera, & propria in conscientia additings parentes ad eadem alimenta filiis indigentibus praestanda.

Demum non obstat, quod parentes non recipiunt beneficium a filiis, sicut filij recipiunt ab ipsis patre, & matre beneficium generationis, educationis, & gubernationis; ex quo videtur sequi filios quidem ex iure naturali, in quarto pracepto Decalogi contento teneri alimenta parentibus indigentibus praestare, non autem parentes filiis: nam obligatio quatuor praecipi quoad subministranda alimenta parentibus a filiis, & est contra non fundatur primario in illo principio, vt beneficianti beneficium, quod ad virtutem gratitudinis pertinet; sed primò, & per se oritur ex iustitia, & pietate naturali erga parentes, & consanguineos, quae in dicto pracepto per se, & primò intenditur, ac proinde idem quantum praecipitur (vt supra dictum est) ad ipsam virtutem pietatis principaliter, non ad virtutem gratitudinis spectat. Ad maiorem praedictorum confirmationem adduco textum in l. sine §. ipsum autem Cod. de bonis qua liberis, vbi expresse dicitur, quod onus alendi filios causatur a natura, & legibus, non a beneficio, quod causa filiorum pater percipiat, non ab hereditate, seu usufructu aduentitiorum, filij: textus verba sunt; *ipsum autem filium, vel filiam, filios, vel filias deinceps alere patri necesse est non propter hereditatem, sed propter ipsam naturam, & leges, quae & a parentibus alendos esse liberos imperauerunt, ut ab ipsis liberis parentes, si nopia ex vtraque parte veritatem.* Ex quo textu inferunt Doctores, quod quamuis pater habeat vsum fructum in bonis filiis aduentitiis, non tamen illius ratione tenetur alimenta dare eidem filio, sed solum ratione sanguinis; ita Baldus, & Salicetus in d. §. ipsam autem; & post multos alios, Sordus tit. 1. *quest. 24. numero 10.* & Stephanus Gratian. 1003. capite 5. 19. numero 12. addens numero 13. quod imò etiam si pater noller alere filium dicendo, non teneo te alimentare, si non habes, & volo tibi reddere vsum fructum, qui est apud me, vt se alui; non potest hoc facere

postquam acceptauit vsum fructum. l. sed cum fructuarius 71. ff. de usufructu.

Gloss. & Franciscus Porcell.

à Gratiano relati.

§. II.

An de iure naturali stricto tantum sit providere filiis de alimentis simpliciter necessariis, sine quibus vita amitteretur, an vero etiam de alimentis ad commodam vitam sustentandam, & status competentibus.

14 **A**N vero de iure naturali tantum sit, ut pater, si possit teneatur providere filiis de alimentis solum quatenus vite sustentationi sunt necessaria, & sine quibus vivere non possint; an vero etiam de eodem iure naturali teneatur illis providere de alimentis competentibus, quibus aliunde eorum conditione spectata vivere possint; cum aliunde non habeant, unde se honeste alant. Ludovicus Molina de primege. lib. 2. dicto cap. 1. licet num. 21. sine concludat alimenta, quatenus vite sustentationi necessaria sunt, filiis iure naturæ debita esse, nec lege, statuto, vel principis relictis pro tolli posse, tamen n. 23. ait patrem obligatione naturali teneri præstare alimenta competentia filio aliunde non habenti, ut si honeste alant. Quare alter Molina Theologus p. 3. de iustitia, & iure disp. 378. n. 6. vertit *Quamvis vero patrem, ait illum d. cap. 1. num. 14. iustis sequentibus ad 23.* sentire patrem de iure naturali teneri relinquere filiis legitimam usque ad competentia alimenta eis necessaria: & ita in institutione maioratus, & primogenituræ teneri iure naturali relinquere cæteris liberis competentia alimenta, & nomine alimentorum competentium Molina Theologus arbitratum alterum Molinam intellexisse competentia attenta ipsorum qualitate.

15 Ipse vero Molina Theologus d. vers. *Quamvis vero patrem* dicit quatuor primum de iure naturali stricto, patrem, si possit, teneri providere filiis de alimentis, sine quibus vivere non possint; quando aliunde non habent, neque suas industria, & labore sibi illa comparare possint. Secundum congruum esse rationi, ductui, seu instinctui, ac propensione naturali, qua parentes in filios propendunt, ut filiis thesaurizent, etique parent, unde abique ulla indigentia splendide vivant. Tercium dictum Molinæ non esse de iure naturali stricto, ut parentes etiam necessaria ad vitam sustentandam illis relinquunt, si aliunde ea habeant, aut sua industria, & labore comparare illa possint, & multo magis non teneri ex eodem iure naturali stricto competentia statui alimenta illis præstare, aut relinquere, unde accommodate ad paternas divitias, honoremque, ac statum suum, ac paternum, vitam doceant. Quod probat, quia quod unus (inquit) in Republica laetus, & splendidus, quam alius vivat, nihil ad ius naturæ attingit, quo solo spectato nullus hominum maior est alio, neque illi debetur splendidior, & laetior vita, quam alius. Quartum Molinæ dictum est de aequitate naturali parentes teneri relinquere filiis alimenta statui competentia, atque adeo nunquam esse facultatem instituenti maioratum, seu primogenituram, quæ contineat, ut de omnibus bonis constitui possit maioratus non relinquendo cæteris liberis competentia alimenta; neque tutum esse in conscientia eum, qui vi illius maioratum institueret, non relinquendo cæteris liberis competentia alimenta: Principemque moderamen in foro exteriori et institutioni adhibere debere; quod probat, nempe cum leges, quæ certam quotam bonorum parentum assignant filiis in legitimam, unde sustententur, & familiam assument, & quæ recte rationis ductui, ac propensioni naturali, qua parentes filiis thesaurizant, eo quæ perducere conantur ad statum, in quo non egent, valde sint consentaneæ, in publicumque Reipublicæ bonum cedant, & omnibus de Republica communes sint, & per eas filij sibi ad

suas legitimas portiones comparaverint, recta ratio, & æquitas non paritur, ut in detrimentum ipsorum principis ita late dispenset in iuribus, quibus legitimæ portiones ipsis sunt debite, ut neque congrua alimenta iuxta opes, & statum ac conditionem parentum ad ipsos post eorundem parentum obitum decernant; maxime (subdit) cum non molum Reipublice expediat multiplicatio maioratum, imo forte etiam longe utilius non tot multiplicari, quot recipi, multiplicari sunt in Hispania, & in dies multiplicatur, non contingendo legitimas aliorum portiones, nedum non ita eas etiam contingendo, ut neque competentia alimenta ex magnis parentum opibus cæteris filiis relinquatur. Ita Molina Theologus. Sed puto alterum etiam Molinam d. cap. 1. noluisse de iure naturali stricto parentes teneri præstare filiis alimenta attenta dignitate personarum filiorum & parentum, atque illorum divitiis consideratis, ut constat ex iis quæ num. 2. tradit, ubi expresse supponit solum ex iure civili communi, vel regio, seu statuto alimenta filiis esse præstanda. Quare dum dicit de iure naturali deberi filiis alimenta competentia, ubi aliunde non habent, ut si honeste alant, pater eum intelligere alimenta sufficientia sustentationi, vel etiam quæ sint sufficientia vite commodæ traducendæ, vel scilicet in ea quantitate tradantur, non solum extrahantur à gravi necessitate, ut scilicet possint sustentare vitam, sed non nisi cum gravi dedecore, & incommodo corporali; aut nisi cum magna difficultate & extraordinaria diligentia procurando sibi aliunde, ut possint vivere abique gravi dedecore, vel notabili miseria, & corporali incommodo: sed ut possint commodè traducere vitam, licet non iuxta decorem, conditionem, & honestatem status paterni, & quantitatem divitiarum illius. Quod etiam probabile videtur; hoc enim videtur exigere pietas naturalis erga parentes, & coniunctos, ut nempe filij parentibus indigentibus, & filiis patitur indigentibus parentes præstare alimenta, si possint, quibus commodè præstato modo vivere queant; rationique dissonum videtur, quod pater, aut filius abundet omnibus ad vitam commodam, & honestam requisitis, & filius, aut pater misere, & cum magna incommoditate vivat contentus pane, & oleis, quæ ad naturæ solius præstam sustentationem sufficienti, & præsertim, quia ad alimenta præstanda proximo constituto in extrema necessitate obligantur omnes respectu ex præcepto charitatis: oportet ergo ut parentes, & filij mutuo obligentur ex pietate naturali ad præstanda sibi alimenta, sine quibus commodè saltem communi, & ordinario modo vivere nequeant; aliqui ex solo charitatis præcepto, & non ex præcepto Decalogi quarto in naturali pietate fundato pater, & filius tenerentur sibi mutuo alimenta exhibere. Faut Rebellel relatus supra numer. 6. *sectio ibidem allegata numer. 9.* ubi docet, quod etsi nemo filio mortali obligandus sit ad succurrendum proximo in aliis gravioribus necessitatibus citra extremas, nisi quando habeat superflua ad statum, ut videtur colligi ex 1. Ioannis cap. 3. & asserunt Alexander Aletius 3. q. 3. ar. 2. num. 4. q. 1. D. Thomas 2. 2. q. 32. ar. 5. §. 6. q. 118. ar. 4. ad 2. & in 4. d. 15. q. 2. ar. 1. Abulenlis in Math. 6. q. 34 Caletanus in *traktat de elemosyna*, Sotus lib. 5. de iust. q. 8. ar. 1. Alij Thomistæ, & Theologi communiter (quoniam Durandus in 4. d. 16 q. 6. & nonnulli alij in dubium revocant, ne maiorem divitum, ut aiant, partem condemnent, nihilominus indubitatum esse, patrem, tametsi superflua status non habeat, obligari ad succurrendum filiis etiam spem, nedum legitimis, quoad suppetunt facultates, non solum, ut non extremè (quo casu omnes etiam non habentes superflua status teneant succurrere, ut D. Th. d. d. in ar. 5. §. 6.) sed ne etiam graviter egent. Quamquam non solum Molina Theologus dicto vers. *Quamvis patrem* & 1. q. 168. in initio teneat de iure naturæ stricto filiis

lis esse debita tantum ea alimenta, sine quibus vitam amitterent, quæque sunt simpliciter necessaria vitæ seu quatenus vitæ subsidio sint factis, ne fame, aut frigore pereant, sed idem etiam afferant ex Doctoribus (supra num. 6. relatis: Coarctatus d. §. 6. Valquez ubi supra Azorius d. cap. 4. quest. 7. versic. *At vero sine filio d. cap. 2. numer. 30* Reginaldus d. lib. 20 n. num. 3. & Layman. lib. 5. tract. 10. parte 3. cap. 5. numer. 8. & plures iurisperiti a Coarctatus d. §. 6. numer. 7. fine; & a Sanchez in consilio mor. lib. 4. cap. 3. dub. 34 n. 1. allegati; & plures etiam alij afferentes filiis spuris esse debita solum alimenta necessaria ad simplicem vitam, cum tamen eisdem quoque filios spurios dicenda pater ex iure naturalis stricto alere iuxta mox dicenda. Et quod iure naturæ tam filiis legitimis, quam illegitimis, naturalibus, & spuris deberent tantum alimenta secundum naturam, & necessitatem, ne fame, vel frigore parent, post alios expressè tradunt Gama de off. 22 §. P. Birbosa ad l. 1. p. 4. num. 60. fidei, ff. soluta matrimonio videntur sentire communiter iurisperiti, præsertim qui infra n. 70. & num. 255. referuntur. Verum filios paternis, & parentis filiis ex iure, & pietate naturali obligari præstare alimenta, non solum ea, quibus liberentur ab extrema necessitate, sed etiam ea, quibus extrahuntur a gravi necessitate oportet sentiant, & verè sentiunt; rum Doctores affirmantes etiam quando parentes, solum gravi necessitate premuntur, non esse filio licitum ingredi Religionem, sed teneri differe ingressum, vel si iam ingressus est, differe professionem, & egressi, ut parentibus subueniant, sit alio modo illis succuri nequeat. (Ii sunt Nanarius in summa. cap. 14. num. 14. & in com. de reg. quest. 15. num. 48. & 49. Toletus lib. 5. c. 1. num. 6. Cajet. 2.2. q. 189. ar. 6. Valçtia 2.2. dist. 7. q. 1. p. 2. Azorius p. 1. lib. 12. cap. 1. q. 8. & p. 1. lib. 2. cap. 3. q. 4. & 5. Sayrus lib. 7. Clavius cap. 6. num. 1. Versic. & iterum. Sanchez tom. 3. de Rel. lib. 5. cap. 5. num. 11. Sanchez in sum. lib. 4. cap. 20. Lessius de voto lib. 2. cap. 41. num. 34. Rodriguez tom. 3. q. 1. ar. 5. & in summa 2. cap. 6. num. 4. Megala 2. p. in tr. lib. 2. cap. 1. q. 1. cum. 10. Fagundez in Decalog. lib. 4. cap. 2. num. 15. Bonacina de præcept. Decalog. d. 6. q. unica p. 5. numer. 4. Villalobos p. 2. tract. 35. dist. 7. Layman. lib. 4. tract. 5. d. 4. Filius p. 2. tract. 28. c. 1. Reginaldus lib. 2. num. 11. & dub. sequent. Alij recentiores, & communiter Doctores a præfatis allegati, qui etiam infra n. 1275. citantur, tum etiam Doctores, qui sustinent quod si filij etiam emancipati laborent gravi necessitate alimentorum, aut alia corporali, cui parens manens in seculo consulere possit non autem in Religione, nec alio modo eidem filiorum necessitati providere queat; parens ad illis subveniendum (sub mortali tenetur differe ingressum in Religionem, & iam ingressus adhuc novitius debet egressi: hi sunt S. Thomas 2.2. q. 1. 89. ar. 6. corpore Azorius d. cap. 1.4. Sanchez d. lib. 5. cap. 6. numer. 1. & 2. Lessius d. c. 91. num. 44. Sanchez d. 1. 10. num. 14. & 35. Laym. d. c. 4. num. 2. & plures alij ab iisdem citati, & alij infra d. 11. 1275. & num. 1315. allegati.

§. III.

Etiā filiis illegitimis naturalibus, & spuris indigentibus, ex iure naturalis stricto, exque vi præcepti quarti Decalogi tenentur parentes præstare alimenta.

16 Ceterum non solum filiis legitimis, & naturalibus, sed etiam illegitimis quibuscunque naturalibus, & spuris ex incestu, adulterio, & quovis alio coitu per leges damnato, ac ponibili natis indigentibus, ex iure naturali proprio, & stricto, exque vi quarti præ-

cepti Decalogi tenentur parentes alimenta præstare sustentationi vitæ necessaria; quidquid, quoad hos filios illegitimos, vel naturales tantum, vel spurios (scilicet seniorum lo. Gazias loco supra num. 6. allegato, & Corduba in d. l. si quis ad liberis. §. vtrum num. 81. Ita Grassius, Nauarrus, Homobonus, Sayrus loco supra num. 1. allegati. Sylvestre, Ioannes Andreas, Azorius, Valquez, Layman loco superius num. 6. citati. Filicius, Reginaldus loco num. præcedenti citati. & ex aliis Theologis d. num. 6. relatis, Molina de infinita tom. 1. d. dist. 168. in fine Hentiquez d. lib. 11. cap. 19. n. 2. alios in cõ. lit. K. Allegans Villalobos d. dist. 7. n. 1. Trullench. dist. dub. 3. num. 8. Megala d. p. 2. lib. 2. cap. 8. q. 1. & cap. 24. quest. 1. Fagundez d. lib. 4. in Decalogum cap. 1. num. 1. & 6. & præter hos Sanchez in consilio moralibus d. lib. 4. cap. 3. p. 27. afferens esse certissimum conclusionem. Ex iurisperitis idem afferunt ex præallegatis num. 1. & 6. Coarctatus d. §. 6. n. 8. Spino d. Giesla 16. num. 99. Ioannes Lupi d. com. 2. §. 1. num. 5. & 6. Gailus præf. 16. lib. 2. el. 1. c. 88. num. 5. & 6. Rota dicta deci. 747. num. 7. p. 4. disersum. Tiracquelius in l. si vnuquam v. donationis largitus num. 188. sine cod. de reuoc. donat. Marta de iurisdic. p. 4. ca. 16. 2. num. 2. Gratianus cap. 567. num. 2. 6. Surdus de alimentis tit. 1. quest. 10. num. 6. Ioannes Nicolaus Lucidorus tractatu de illegitimis clericorum & Regulari cap. 15. num. 1. 6. & 8. Hoc idem sentiunt plures alij, & præsertim Baldus cap. 45. §. 6. num. 10. vbi dicit ius civile, (dum in auth. ea complexu Cod. de inoff. nupt. decreuit spurios filios a patre non esse alendos) in tantum amale castitatem, ut destruxerit paternam pietatem: & consilio 457. num. 9. vbi inquit, quod sicut patri non licet occidere filium spurium, ita nec alimenta ei denegare, quia ea denegans necare videtur. 1. necesse ff. de agnoscendis liberis.

Probat ex traditis supra n. 7. & 8. Nam obligatio educandi, & alendi filios non provenit præcisè ex vinculo matrimonij, neque ex patria potestate, sed ex pietate naturalij parentum erga filios, & filiorum erga parentes, super qua fundatur etiam quartum præceptum de honorando parentes, quod propterea indistinctè quicumque parentes, & filij comprehenduntur; cum non minùs teneantur honorare parentes filij illegitimi, quâ legitimi; & parentes sint principium, & causa non minus filiorum illegitimorum, quam legitimorum, in quibus consequuntur; & natura ipsa impellit, seu instincta, & affectu naturali innato impellantur parentes tam ad alendos filios illegitimos, & extra matrimonium natos, quam legitimos, & naturales; unde obligatio quarti præcepti parentum erga filios, & filiorum erga parentes, & sibi mutuo tradendi alimenta necessaria est secundum ordinem naturæ, & ex naturali ratione procedens; & consequenter comprehendit indistinctè quoscunque parentes, & quoscunque filios: apud Deum enim, & iuxta naturam, sed iuxta primariam ius naturæ nulla est distinctio filiorum legitimorum, & illegitimorum; sed ab humanis legibus distinctio hæc originem duxit. Natura si quidem omnibus filiis communis est l. hos accipere §. omnibus ff. de accu. autonibus. Nec natura facit differentiam inter legitimos, & naturales, sed omnes æquales produxit, sicut omnes ingenuos produxit; sed consanguinitas, & bellum rem ad alium ordinem convertit; §. si quis sanè sine amb. quibus modis naturales efficiantur legitimi. Auth. quibus modis naturales efficiantur filij, in fine. & facit l. adoptionis, §. unde ergo ff. de ritu nuptiarum, vbi dicitur, patrem naturalem non posse ducere in uxorem filiam vulgo quæsiatam, quoniam in contrahendo matrimonij naturale ius, & pudor inspicendus est; contra pudorem autem est, filiam ut uxorem suam ducere. Per quem textum P. Ancharamus consil. 225. dicit, quod naturalis proles habetur per legitimam, quoad naturale fordes. Et Baldus in cap. que Ecclesiæ, nam, de

conf. dixit, quod filius illegitimus est communis amor, & natura per d. textum in §. omnibus, & in l. 1. Cod. unde v. ait, quod quis sicut potest se defendere, ita, & si iam legitimum, siue illegitimum, quia natura communis est. d. §. in omnibus. nec potest, inquit, constitutio naturam immutare, & coarctare naturales stimulos. l. amicissimos, §. Lucini ff. de excusator. & est conuersio filium posse defendere patrem naturalem, vt se ipsum; docet idem Baldus in l. cum acutissima Cod. de fidei. Idque per d. §. omnibus. nec potest, eadem ratione eum, qui occidit patrem, aut filium naturalem puniri vt patricidam; quod tradunt alij relati a Tiraquello loco, numero precedentis citatis, vbi etiam addit, ad hoc idem facere bene textum in l. uxorem §. Codicillis in fine, ff. de leg. 3. vbi pietas, quæ proprie parentum, & filiorum est (vt supra dictum est) dicitur quoque de illis naturalibus tantum, & textum in l. parentes ff. de in ius vocandis, vbi nec filius quidem naturalis potest vocare patrem in ius fine venit, quia vt ibi dicitur, vna omnibus seruanda reuerentia, in hanc rem plura alia adducit Tiraquellus. Et interdum contingit, vt intensius parentes ament filios illegitimos, & contra filios illegitimos parentes, quam filij legitimi, vt Tiraquellus loco citato. Ex quibus patet nihil interesse inter filium metè naturalem, & legitimum in his, quæ meram naturam tangunt, cuiusmodi est pietas, reuerentia, & affectus naturalis, &c. Et ideo sicut iure naturali, & ex vi quarti præcepti Decalogi filij illegitimi tenentur parentibus exhibere eundem honorem, eandemque reuerentiam, & eos indigentes alere, sicut & filij legitimi (vt fatetur citra omne dubium omnes Summisæ, & Theologi, & etiam Canonistæ, & Iurisperiti) ita etiam parentes eodem iure naturali, & ex obligatione eiusdem præcepti quarti Decalogi tenentur habere curam filiorum illegitimorum, & eis spiritualia, & corporalia necessaria providere, quatenus possunt. Ex quibus, & Doctoribus citatis constat nihil quoad alimentum differre illegitimum, siue naturalem, siue spurium à legitimo; quod etiam in terminis tradunt Paleotas de nobis c. 48. num. 3. Rota vbi supra, & in Romana alimentorum §. iussu l. 613. corâ Mozanido & in alia Romana alimentorum 29 Nouemb. 1613. coram Pamphilio relata à Garcia d. num. 26. & Surtius sit. v. d. 9. 10. numer. 6. & q. 15. numer. 12. & q. 15. numer. 13. (vbi ait tam naturalis, quam legitimus, & naturali agenti, & lite pendente super filiatione, præstanda esse alimenta) & Ludouicus Molina de primogeniis lib. 2. cap. 15. numer. 53. & sic, si verò, vbi docet filius spiritus alimenta ex bonis patris defuncti necessaria præstanda, quatenus ad vitæ sustentationem necessaria sunt; etiam si quintum bonorum excedant à lege Tauri taxatum, quia, inquit, huiusmodi alimenta ex iure naturali procedunt, nec iure ciuili minui possunt.

- 18 Licet ergo filij illegitimi cum peccato generentur, tamen sunt: verè filij non minus quam legitimi, & ideo sicut sine peccato aluntur (vt Rota dec. 747. n. 1. p. 4. diuersorum) ita non minus, quam legitimi, eisdem indigentibus iure naturali inspecto à parentibus sunt præstanda alimenta: (solum enim iure ciuili filij illegitimi præsertim spurij, & nati ex coïta damnato, & iuxta leges pomibili censentur, & habentur tamquam non filij in ordine ad successionem in bonis patris.)

- 19 Quare non obstat fundamentum Ioannis Garzæ supra num. 6. tactum, & Cordubæ loco superius num. 16. citatur, scilicet quod filiorum extra matrimonium procreatio non fit secundum, sed contra naturæ ordinem, cum fornicatio lege, seu iure naturali sit vetitæ; & sola coniunctio maris & femine, quæ est matrimonium, dicitur esse iuris naturæ, d. l. 1. §. ut naturale ff. de iustis, & iure: & fornicatio ideo sit lege naturæ prohibita, & mala, quia filiorum educationi adueretur, vt in 3. mor. in. 12. late probatur. Non inquam, obstat; quin licet ma-

trimonium sit necessarium, vt iuxta naturæ legem moraliter loquendo, & abique peccato filij procreentur, & bene regulariter loquendo educari quant, nihilominus procreatio extra matrimonium politice, & absolute, ac simpliciter loquendo est secundum naturæ ordinem, & filij, extra matrimonium æqualiter iuxta naturam sunt filij ac geniti ex matrimonio, & secundum naturæ ordinem possunt educari; licet regulariter non æquè bene, & commodè sicut procreati ex matrimonio, & paterna pietas in quarto præcepto consideratur tam in ordine ad filios illegitimos, quam legitimos. Et pro maiori explicatione aduertendum in procreacione filiorum duo à natura considerari. Primum procreationem ipsam, secundum educationem procreatæ proli; quia ergo filij abique matrimonio etiam procreati, nihilominus educari minimè poterant regulariter loquendo (vt d. l. 12. late explicauimus) natura & Deus, qui est ipsius naturæ auctor, statuit vt coniunctio, ex qua filij procreantur per solum matrimonium sit inter homines facienda tamquam res non simpliciter & absolute secundum ordinem naturæ ad procreationem necessaria, cum sine matrimonio filij secundum ordinem naturæ procreari possint, vt contingit in Brutis, & aliis animantibus, sed tamquam res necessaria ad bene esse, cum sine matrimonio regulariter, & vt plurimum filij secundum ordinem naturæ nequeant educari; præceptum igitur quartum Decalogi à Deo secundum naturæ ordinem simpliciter necessarium primario, & per se datum est, scilicet quatenus parentes sunt principium generationis, & causa, atque authores filiorum, & inter parentes, & filios est sanguinis coniunctio, vt tradunt S. Thomas 2. 2. q. 101. ar. 2. & Summisæ, & Theologi, n. 6. relati, & alij communiter; & ita secundum hunc naturæ ordinem idem præceptum quartum comprehendit illegitimos filios, & eorum parentes, à quibus secundum hunc naturæ ordinem generantur, cum sint vere eorum progenitores. Citra ergo omne dubium etiam illegitimi filij indigentes iure naturæ, quod continetur in quarto Decalogi præcepto, sunt à parentibus educandi, & alendi; & idem filij illegitimi ex iure tenentur parentes honorare, & in necessitatibus subuenire eodem prioris modo, quo tenentur filij legitimi. Erga hos patres & cetera etiâ post hæc à me scripta inueni contra Garz. sententia Ioan. Nic. Lucidorum alibi tract. de illegitimis clericorum cap. 15. num. 3. & dub. leg. An verò etiam iure canonico filij illegitimi spurij sint à parentibus alendi, & qua ratione explicatur infra in speciali difficultate.

§. IV.

Parentes iure naturæ an teneantur alere filios illegitimos, & illegitimos solum de m. pueri sunt, donec adoleuerint, an verò post pueritiam, aut pueritatem.

Sed non quid iure naturæ parentes obligantur solum ad alendos filios tam legitimos, quam illegitimos, & spuos, donec adoleuerint, ita vt postquæ facti sunt adulti, & possunt aliquo modo ex se seruando alijs, vel etiam mendicando querere sufficientem victum pro sustentatione vitæ, cesset eorumdem parentum obligatio naturalis iuris illos alendi.

Valquius lib. 2. de successione creatione §. 20. num. 310. & 311. facta suppositione quod alimenta filijs debentur de iure naturæ stricto iuxta tradita supra num. 6. & 7. & Doctores ibidem relatos, nouissimè, & præter omnium opinionem (vt ipse ait), assertit id procedere solum dum liberi eius ætatis sunt, vt viduum sibi querere nequeant, secus si possint: probat primò ex textu in cau. 163. naturale d. 1. ubi puerorum educatio; poeti enim

enim vocantur pupilli vsque ad annos 14. l. fin. §. ubi autem puerilis aetas, Cod. de bonis que lib. tum ex textu in §. ius naturalis l. 1. ff. d. iust. & iure ibi educatio. nam proprie parvuli (inquunt) dicuntur educari. Secundo probatur hac ratione, quia quia pater sua industria, & laboribus multa quaerit, postquam filius est eius aetatis, ut possit sibi victum quaerere, potest filio iustissime dicere, hucque pie educavi te, quia per te non poteris victum quaerere, nunc autem quaeras per te, sicut & ego feci. Confirmatur primo exemplo omnium animantium, quae filios educant vsquequo eius aetatis sunt, ut per se vivere possint; & deinde eorum notitiam perdant. Confirmatur secundo per textum in l. si quis a liberis ff. de agnosc. lib. §. sed si filius in princ. & in verbo si modo, quod ait Valquius hodie intelligendum, etiam si filius non sit opifex, nec careat omni arte; nam potest, inquit, alieno Domino servare; de quo vivendi modo addit non fecisse mentionem illum textum, quia tempore Romanorum in vlti non erat, quod homines liberi servarent. Confirmatur tertio ex d. si quis a liberis §. 1. ibi, & cum ex equitate hac res descendat. sed haec equitas (inquunt Valquius) cessat in eo, qui potest per se victum quaerere, ergo, & c. ita Valquius. Ex quibus patet secundum ipsam parentes iuxta ius naturae non teneri praestare vlti modo alimenta filijs adultis, eo quod possint victum aliquo ratione quaerere, & sic etiam non teneri illos alere, quia minus vltimo opere serviendi alijs, & mendicandi, quantum ad victum sibi sufficit, parare quantum.

- 11 Idem quod Valquius videtur sentire Azorius p. 2. lib. 2. capite 4. q. 1. Trollebach in Decalog. lib. 4. c. 1. d. 3. n. 6. & Filius tot. 2. ar. 2. 2. p. 2. cap. 3. numero 26. ubi absolute aiunt, quod si filij adulti sint, & vel per se sustentare se ipsos possint, vel aliunde per alios quoslibet, tunc parentes non obligantur stricto iure naturae eis alimenta praestare, sed ex equitate naturali, & iure communi sumpto tum Civilium, tum Canonico. Addunt tamen quod si idem filij adulti inepti sint proptus, & inhabiles ad se sustentandum, nempe, quia sint vel mente, vel membris capiti, vel aliqua alia incommoda corporis valeadine impediti, parentes omnino ex iure stricto naturae eos alere debent, cum proinde se habeant, ac si adhuc essent infantes; nec hauciuri vlla lex humana derogare possit.
- 12 Valquius etiam suade videtur Bartholus in d. si quis a liberis §. sed si filius, ubi expresse, & absolute dicit non obligari patrem alere filium, qui potest se alere ex suis operibus, per Lunicam Cod. de mendicantibus validis lib. 1. vbi num. 7. iterum idem Bartholus ait filio sano, & robusto valenti operari non teneri patrem ministrare alimenta.

- 13 Verum si contentia Valquij, & Azorij intelligatur, ut parentes, qui alioqui commodè possent, non teneantur iure naturae stricto praestare amplius alimenta filiis adultis, vel puberibus, etiam si solum mendicando, aut operis quibuscumque etiam viliissimis, quas absque magna incommoditate, & difficultate, & non nisi cum notabili erubescencia, & dedecore, attenta conditione parentum, & filiorum, mihi videatur irrationabilis, & improbabilis; videtur enim omnino recte rationi dissonum, & contra pietatem paternam, quod parentes viuant lauti, & pingues; & filij, quos ipsi genuerunt, suntque pars sui, & sibi coniunctissimi, misericordiam ducant vitam, & quaerant victum necessarium vitae sustentandae, aut mendicant, si ad quaerendum victum operibus inepti sint, vel operis inhonestis, & indignis, ac indecentibus (sive, & parentum conditioni. Quemadmodum etiam nemo non negabit, iuri naturali & recte rationi ac pietati parentibus debere aduersari, si filius diues, & qui in otio laetus, & pinguis viveret denegaret alimenta parentibus, qui alioqui, vel solum mendicando, vel operibus, quae sine notabili dedecore non possunt exercere, necessarium victum, & tenuissi-

mum sibi possunt comparare. Quare ceteri Doctores, Summitta, Theologi, & Iurisperiti, ut constabit ex mox tradendis, tunc solum aiunt cessare parentum obligationem alimenta filiis quibuscumque praestandi, quando operibus suis commodè, & honestè victum quaerere possunt.

Non obstat primum argumentum Valquij, quia 14 in d. ius naturale si puerum ponitur pro liberum, & in vtroque textu educatio rectè sumitur pro cura praestandi filijs corporalia, & spiritualia necessaria, quae non solum se extendit ad illorum aetatem 14. anni, sed etiam ultra, cum tam post eam aetatem, quam ante illam possint egere necessariis ad corporis sustentationem, & indigere instructione quo ad mores, & disciplinam; & parentes teneantur etiam filios iuvenes in bonis moribus, & artibus, ut in prima plenius tractatus cap. 10. explicatum est. Et si in dicto canone nomen puerorum proprie intelligeretur, solum infantes vsque ad septennium completum essent a parentibus alendi ex obligatione iuris naturalis; nam pueri durat solum primo septennio; post sequitur adolescentia secundo septennio, deinde iuventus. Et quod educatio datur non solum puerorum, sed & adulescentium, & etiam parentum, ita quod importet idem, quod cura praestandi alimenta colligit manifestè ex Rota dec. 62. num. 27. p. 5. diversorum apud Ruben. Secundum argumentum nihil probat, iniustissime enim patet sic dicere filio puberi alimentis indigenti, qui vel ineptus omnino esset ad illa sibi comparanda, vel non posset sibi providere nisi mendicando, aut operibus sordidis, & valde indecentibus suis, & patris ipsius conditioni.

Ad confirmationem deductam ex exemplo ceterorum animantium, si aliquod probaret, concluderet etiam parentes non fore iure naturali obligatos alimenta praestare filiis postquam adoleverint, & simul facti fuerint apti ad victum quaerendum suis operibus, etiam si post coaderent inepti omnino ad victum necessarium comparandum. Similiter concluderet, quod quia cetera animalia non curant de educatione parentum, illique indigentibus (subministrandi alimenta; neque etiam inter homines filij iure naturali teneantur parentibus indigentibus alimenta necessaria praestare; quod est absurdissimum, & confutatur Rota d. dec. 62. cum eodem iure naturali, quo parentes tenentur alere filios, & filij tenentur alere parentes, ut constat ex traditis supra n. 7. & tradit contra Bartholum, & Baldum Rota d. dec. 62. n. 24. vbi num. 25. & seq. ad argumentum Bartholij, & Bald. & nonnullis alijs probantibus legitimam etiam quoad solum quantitatem alimentorum non esse debitam ascendentibus de iure naturali, quia illud est omnibus animalibus commune d. l. 1. §. ius naturale ff. d. iust. & iure Educatio autem parentum non convenit alijs animalibus, bene autem educatio filiorum; respondet, quod licet educatio parentum non sit iure naturali, provt convenit generi animalium, est tamen de iure naturali provt convenit speciei hominum, quod ius naturale gentium appellatur; alioqui (ait Rota) quod homo sit rationalis, & quod sit capax prudentiae, & temperantiae, & operationis secundum rationem, quia haec alijs animalibus non conveniunt, non esset in homine de iure naturali, nec in volatilibus volare, quia non convenit hominibus, quod esset penitus erroneum iuxta doctrinam S. Thomae 1. 2. p. 1. ar. 1. q. 63. ar. 1. & quae 94. per totam, praefertim ar. 2. & plura alia in hanc rem adducit Rota d. dec. 62.

Ad secundam confirmationem, ex d. §. sed si filius solum potest inferri, non esse alendum filium, si ea arte vel operis suis non indecentibus possit commodè, & sufficienter se alere, ut omnes Doctores, qui numero sequenti allegantur. Ad tertiam confirmationem negatur cessare aequitatem, ubi filius non potest se sustentare, nisi mendicando, vel operis sordidis, & indecentibus

cem operam, & industriam vagantem, quam certi officij, vel artificio exercitum, & colligitur ex ipsa Rora, quæ in allegatis decisionibus loquitur de operis militis in bello, Doctoris in consulendo, & procuratoris exercitio, & alio simili exercitio, quod ex voluntate alterius dependet, & potest facili impediri: secus autem est quod quis est artifex; Nam ex eo solum, quod quis est artifex, cum praxiam habere, unde viuat, post Mantianum conf. 77. num. 12. lib. 1. tradit Theaurus d. decif. 111. num. 17. Adducens illud Catonis.

Cum tibi sint nati, nec opes, tunc artibus illis Instrue quo possint inopem defendere vitam.

Addit idem Theaurus ex Baldo in l. si defunctus, C. arbitrium tunc, quod quilibet præsumitur ex suo officio non solum ali possit, vel etiam ditari, & licet dicatur inops, qui ex opibus, vel artificio debet victum querere, per leg. quod super his de voto. Panormitanum ibid. Iason, Crauetum loci infra num. 36. sine allegatis, & P. Barbofam allegatum num. 63. tamen quatenus pertinet ad paternam obligationem alendi filium, is filius, qui ex honesta arte potest sibi victum querere, non consideratur tanquam inops, vt pater cogatur illum alere, vt Crauetus d. conf. 199. num. 10. in fine, & P. Barbofa d. num. 63. Quamquam absolute, & simpliciter non dici pauperem ignobilem, & rusticum, qui ex labore suo, & arte sua viuere possit, diximus in tom. 2. moralium var. tit. 12. num. 267. & tradunt Surdus de alimentis 8. priuileg. & alij Doctores, quos eodem tit. 12. num. 258. refero.

29 Dixi autem initio eiusdem num. 27. ex propriis bonis, seu ex suorum bonorum redditibus. Quia vt filius, vel filia dicatur habere, unde se alere possit ex bonis, non attenditur proprietas, sed consideratur debet, an filius viuere possit ex redditibus bonorum, quæ habet; Quare si filius habeat bona, quorum redditus non sufficiant, ad ipsius alimentum, alendus erit à patre, nec ei opponere poterit pater, quod vendat bona, & alat se ex pretio bonorum suorum, quia dicitur non habere, cum non aliter potest habere, quam ex venditione bonorum, ita Baldus in l. si. §. si sum autem, in principio, Cod. de bonis, quæ liber. Arcetium in l. Alimenta, C. de negot. gest. Corduba à Lara in l. si quis à liberis, §. sed si filius, num. 22. & §. 3. ff. de liber. agnosce. & alios allegans Surdus de alimentis, tom. 4. quæst. 9. n. 10. & tit. 7. §. 6. n. 22. 23. & 29. vbi post Arcetium, ait, id optimum esse Textum in l. qui bonis, ff. de cess. bonor. vbi, vt ei, qui bonis cessit, relinquatur, quod sufficiat pro alimentis; est inspicendum quantum redigi possit ex fructibus, non quantum ex proprietate. Hoc autem limitatur, quando vendi possit proprietas, non vt ex pretio filius sibi alimenta prouideret; sed vt pretium conuertatur in emptionem prædiorum, seu rei magis frugiferæ, & ex illorum, vel illius fructibus filius alimentorum expensas recipiet; tunc enim filius cogetur vendere illam proprietatem parâ domum minus frugiferam; quia sic posset commodum se alere absque molestia patris, & incommodo ipsi ipsius. Ita Corduba d. §. sed si filius, num. 25. & 26. Megala p. 2. lib. 2. cap. 259. 2. num. 77. & probatur ex eo quod etiam pater in simili casu tenetur proprietatem minus fructuosam vendere, & pretium in magis fructiferam conuertere, vt possit alere filium, vt Surdus d. quæst. 9. num. 19. de quo infra, vbi ex quibus bonis alendus sit filius num. 814.

30 Dixi præterea initio eiusdem num. 77. ex suorum bonorum redditibus, & artificio simul, nam vt filius dicatur abunde habere, unde viuere possit, non est necesse quod redditus bonorum, quæ possidet, sufficiant ad alimentum; vel tantum ex officio, vel arte lucrum faciat, quod sufficiat pro alimentis, sed lat est, quod ex bonis, & ex arte simul iunctis habeat, unde viuat, vt post Cynicum conf. 21. num. 48. vol. 3. Surdus d. tit. 7. quæst. 9. num. 7. quod si ex artificio, vel ex suorum bonorum fructibus, vel ex vtriusque simul iunctis non possit filius,

vel filia tantum percipere, quod sufficiat ad alimenta; tunc quod deest ad integra alimenta, suppleendum esset per patrem, vt colligitur d. §. sed filius, à contrario sensu, & tradunt Corduba ibid. num. 13. & Surdus d. §. 6. num. 16.

Verum quando ex bonorum fructibus, vel ex arte, vel ex bonis, & arte filius dicatur posse seipsum sufficere alere, relinquere viti pendentes, seu Iudicis arbitrio, vt tradunt Baldus in l. 1. §. sed si filius, Cod. de Latina libertate tollenda; Lupus in c. per vestras in 2. notab. §. 23. num. 9. Aymon Crauet. conf. 200. num. 10. verificata legatum alimentorum; & Surdus d. tit. 7. §. 6. num. 21. & quæst. 9. num. 9. & 10. & probat Textus in dist. 1. si quis à liberis. §. sed si filius, ff. de liber. agnosce.

Dixi insuper initio eiusdem num. 27. si sine notabili incommoditate. Nam si filius vel filia non possit operas, vel artificio exercere sine periculo infirmitatis, non eximeretur pater ab obligatione illi dandi alimentum, quia enim si filius esset persona debilis cogere tur agriculturam exercere, ita Bartolus in d. l. vnicâ. Cod. de mendicantibus validis. Crauetus conf. 199. verificata. Rursus, & Theaurus d. decif. 211. num. 14. & idem sentiant Corduba in d. l. si quis à liberis. §. sed si filius in d. num. 132. ff. de liber. agnosce. Caccialopus in l. si qua illustris, num. 93. C. ad orific. Crauetus d. conf. 199. num. 2. & P. Barbofa d. num. 62. fine, & Surdus d. §. 6. num. 17. dicentes alimenta à patre præstanda filio opifici aliquo morbo laboranti, vel alia causa impedito propter quam, seu quem sibi minime liceret operari, & victum querere; adduntque Corduba, & Surdus arbitrio Iudicis committi, qualis morbus dicatur sufficiens arg. l. si quis de liber. agnosce. Imò P. Barbofa d. num. 61. post medium, doctrinam generalem num. 17. traditam, quod pater non teneatur alere filios, qui callent aliquam artem, ex qua possint sibi victum querere; ait, non bene applicari si filius, quia Textus in d. l. si quis à liberis. §. sed si filius, loquitur in filiis legitimis masculis, quia in filia vix verificari potest, quod callcat artem, ex qua honeste victum possit querere; se proinde sentit absolute patrem teneri dotare, & alere filiam naturalem non habentem, unde ex propriis bonis possit se alere, & dotare. Quamvis contrarium, & non tenet patrem dotare, & alere filiam naturalem, quem callat artem, ex qua potest se alere, & dotare, in terminis doceant Baldus in l. neque inter. Cod. de iure dotum. idem Baldus & Bartolus in l. si maritus ff. soluto matr. Iason in Aueres quæ. num. 32. limit. 7. Communia de legat. Butrius, & alij in cap. cum haberet, de eo, qui duxit; alij à Surdo tit. 7. §. 9. num. 6. relati. Idem Surdus ibid. & Ludouicus Molina de primog. loco supra n. 27. citato. & idem profusus sentire videntur alij Doctores d. n. 27. relati. Fundamentum est, quia etiam in filia, quæ ex artificio potest se honeste alere, procedunt rationes d. n. 27. adductæ; tunc enim cessat ratio illa de dolo ex pietate naturali, officium Iudicis, & æquitas naturalis, ac canonica; vt late Surdus loco cit. An verò ex artificio filia possit & honeste se alere, arbitratibus Iudex iuxta tradita n. præcedenti.

Item dixi in initio eiusdem num. 27. & absque dedecore, Nam si filio, vel filie secundum conditionem naturalium esset verecundum, & indecorum opera seruilia, vel talem artem, vel operas exercere, & sic operari non possit sine dedecore, tunc enim ei pater teneatur præstare alimenta. Ita Bartolus in d. l. vnicâ. C. de mendic. validis, & d. de illis de alimentis. 12. (vbi ait, quod filies, vel homo nobiliss eo ipso quod æger, alendus est, etiam si sciat operari) Tiraquellus d. num. 104. & 105. Crotus in l. si constante in l. i. l. i. d. n. 1. §. ff. solut. matr. Corduba vbi supra num. 131. (vbi ait nobilium non teneri dare operam seruilibus, & vilibus exercitiis) Theaurus d. decif. 211. num. 14. Surdus d. tit. 7. §. 6. d. num. 12. & §. 9. d. num. 15. ceteri Doctores, Summistæ, Theologi, & Iurisperiti superius d. num. 27. relati, & alij quos Gabriel

d. consil.

d. quel. 1. num. 32. Tiraquellus & Sordus locis citatis referunt; qui tunc omnes loquuntur etiam in filio, vel filia spuriis, quibus talem artem, vel operis exercere iuxta conditionem natalium, & personarum dedecus esset, & in filiis illegitimis, & spuriis solum loquuntur, cum alius Sordus d. *quasi. 9.* eos enim a patre alienos esse, non obstantibus artibus, vel operis, quos exercere non possunt abique dedecore, & saluo honore tradunt communiter Doctores tum allegati *huic. & num. 17.* tum alij relati a Sordo d. *quasi. 9.* & scribentes in *d. cap. cum haberes de eo, qui ducit in matrimonium.* & predictorum & eorum quæ non precedentem tradita sunt, ratio est, quia non possumus, quod honeste, aut commodè non possumus, si filius ff. de *conat. inf. & l. nepos Proculo de ver. b. significat.* Bartholus, P. Barbosa, Craucta alios allegans locis citatis Sordus d. *9. n. 30.* Ego ipse in *trati. de contrat. matrim. cap. 1. n. 467.* vbi cum Iurisperitis conveniri notavi, id fieri non posse, quod nisi cum dedecore geri potest: & ad hoc legem in eadem *ff. ex quibus causis maior.* Adhuc autem & rectè Sordus d. *9. n. 30.* & 31. quod sicut est diversa filiorum legitimorum, & illegitimorum conditio, multa vbi conveniunt, quæ alteri turpe esset facere, unde communiter dicitur, filie naturali, vel spurie dotem minorem dari, quam legitime, & naturali, vt idem Sordus *ibidem. & tit. 1. q. 1. o. n. 17.* post Panormitanum *conf. 1. 15. vol. 1.* & Palacium de nobis c. *50. n. 1.* si quidem conditio natalium attendenda est, & consideranda *dist. 86.*

Ex quibus fit, patrem obligatione alendi filium, & quolibet alium, qui aliquem alere teneatur satisfaciendo, ab eoque liberari, si curet illum recipi in hospitali, vbi alimenta illi præbeantur, sentiunt Doctores, qui mox citantur, id tamen limitant, dummodo ibi morari, & alimenta recipere sine dedecore possit, attentis dignitate personæ, & conditione hospitalis, secus si Alimentarius ibi alere non possit, nisi cum dedecore. Ita Baldus in *l. 1. §. sed scimus Cod. de lat. liber. tollen.* & alios allegantes, Tiraquellus, d. *capite 10. num. 107.* Po-regrinus de *noe fisci lib. 3. d. tit. 18. num. 73.* Covarruias d. *6. n. 9. §. fin. Corduba in l. si quis a liberis §. sol. n. 17. & 18.* & Sordus d. *quasi. 6. numer. 15.* Quare idem Covarruias *ibid.* ait sibi videti certissimum, patrem iuri alendi liberos minime satisfaciendo, si curet, & agat, vt filius recipiatur, & alatur in dicto hospitali, in quo pauperes publicè aluntur, quia indecens sit, cum filium in domo publica hospitali constituere. Quod idem sentire videntur Rebuffus de *privilegiis Scholarum, privilegii §. 4. fin.* Menochius de *arbit. casu 396. num. 14.* dum absolute alitur, patrem non liberari à portione alimentorum, si vult illum alere in hospitali. Idem etiam ait Ioannes Lupi de *illegitimis. com. 2. §. 1. numero 34.* quod tamen intelligunt, quando filius non est plebeus, aut vilis, & abiectionis conditionis: item intelligunt quando pater habet facultates, & extra hospitale possit filium alere honestè iuxta statum: nam si non habere facultates, certum est, quod sufficit, vt consulat eo modo, quo potest, vt in terminis Corduba *num. 19.* & etià Valacon *conf. 1. num. 8. fin.* vbi tamen contra predictos Doctores, & alios à *eodem num. 8.* relatos assertit vniuersaliter, quod si is, qui venit alendus, homo liber est, & qui teneatur eum alere, habet vnde possit alimenta præstare, non satisfaciatur si in Xenodochium, aut collegium pauperum, recipi illum faciat, sine alendus sit nobilis, siue plebeus. Quod probat eo, quia non in seruo id admittitur; nam Dominus seruum alere obligatus, si potest alimenta impeditare, non satisfaciatur, & amittitur seruitutis, si alimentandum recipi in hospitali, & ibi alii efficiantur constat (inquit) ex textu in *l. 1. §. sed scimus Cod. de lat. liber. tollenda. ibi, quod si quis seruum suum ex iustis peruersitatem à sua domo publicè eiecerit, neque ipse cum procurator, neque alij eius contrahant, numerat ei libera facultas, si non ipse*

ad eius curam sufficeret in xenodochio eum mittere, vel quo poterat modo, cum adiuuare, talis seruus libertate necessarius, Domino etiam volente reipsa donatus, fiat illico citius Romanus, &c. Verum, iste Textus probat solum, Dominum teneri eo modo, quo potest procurare, vt in agitudine curetur, & habeat alimenta, si ipse Dominus non habet facultates; hinc enim non potest inferri, quod si curet seruum recipi voluntarie in hospitali, non satisfaciatur, & ob id debeat amittere ius in seruum; quod quidem amitteret, si oculo seruum languidum exponeret in hospitali, cum ipse posset illum curare, & alere de qua re *infra n. 615. & 616. cum seq.*

Quod si filius nobilis tum mendicare cepisset, & publice quætere victum, tum si viribus constaret, Bartholus in *d. l. si quis a liberis §. sed si filius num. 1.* & d. *trati. de alimentis n. 2.* etiam Ioan. Baptista de Barbobus *d. cap. 10. num. 95.* & Sordus d. *tit. 6. n. 14.* dicunt eo posse cogi laborare, & arare terram; quia longe magis indecorum est mendicare, quam arare, aut simile opus seculæ exercere. Aduertendū tamen circa predicta, quod si filius, qui modo ex artificio viuere, seu viuere potest, postea ex aliquo impedimento non possit amplius facere artificium, aut in eo periclitare, nec alimende possit decenter victum honestum quætere, tunc alimenta ei præstanda erunt, vt notauit Rolandus à Valle *conf. 54. n. 76. l. lib. 2.*

S VI.

Filius, & quibus alimentarius ex legi dispositio carens bonis, & nullam callens artem, an sit alendus à patre, vel ab eo, ad quem spectat alere, si potest habere victum inferuendo nobili, vel principi in domo, vel in bello.

Ceterum si filius carens bonis, & omni arte, vnde se alere possit, eius tamen honore seruato, & decentia possit iuxta ipsius qualitatem, & corporis vires victum honestum sibi quætere seruando alicui nobili, vel alicui principi in militia, vel exhibendo seruutium erga personam principis in eius aula, seu domo, vel ex Doctoratu consulendo, vel procurare exercitio pro alio vel exercendo mercatura, dubitatur, an tunc necesse sibi à patre debeantur alimenta.

Adhuc alimenta præstanda per patrem esse tali filio, & per quemcumque obligatum alere aliquem eum alimentando, qui tantum præstatis seruutis, & exercitiis possit sibi victum quætere, tenuit Rota Romana *decision. supra n. 28. relatus, & alibi.* vt refertur in *allegata decis. 194. n. 68. §. 7. diuersorum apud Paulum Roburum.* Idem sentite Craucta d. *conf. 199. numer. 3.* verfic. *tamen diligentius & n. 1. & seq.* Syluester Aidobrandinus *conf. 28. n. 16. 21. & 26.* Decianus *conf. 30. lib. 2. Rosen. conf. 17. n. 19.* Casuallos *conf. 17. 14. n. 28.* Marefcotus *var. lib. 2. c. 83. num. 40.* Ioan. Baptista. Lupi de *illegitimis. com. 2. §. 1. n. 3.* Aloysius Riccius in *coll. decis. §. 8. coll. 35. 28. fin. Molici. n. conf. Necap. 20. 1. q. 9. 11. 151.* August. Butosa in *l. §. Cod. collect. ad l. si pater de alend. lib. & Sordus de alim. tit. 9. §. 28. n. 2. c. §. vbi testatur Mantua, cum accidisset casus in senatu Mantuano in causa quorundam nobilium patris, & filij de Maiordis, negante patre alimenta filio, eo quod posset victum quætere seruando in bello, vel eius in domo, sententiam à patre præstanda ei alimenta filio decreuissent, reiecto consilio Curij minoris, de quo *infra* Fundamentum seruutis fuit, quod si filius semper decessit habere, vnde viuere, cum posset principi in bello, vel domi seruire, iam non esset distinguendum inter filium artificem, & indolentem, & ineptum, atque ignatum, cum semper obici illi posset, seruutis principi, vel alicui Domino, sed sufficere probare illum fa-*

num

nam esse, & robustum: D. ctores autem iuxta Textum in d. l. si quis a liberis §. c. si filius distinguunt inter artificem, & inermem. Addebatur etiam, quod a fortuna dependet, & a voluntate principis, vel alterius Domini, ut ad eius iuramentum aliquis alligatur, & commodum possit eidem principi, aut Domino servire. Rota prebuit, quia ad hunc effectum, ut quis dicatur habere, unde necesse vivere possit, non attenditur talis industria, nec attenditur opus propter fragilitatem humanæ potentie, quæ variantur ex tempore, ac proinde attendendum, an habeant, unde ex redditibus vivere possit. Quod patet ait Crauetia d. conf. 199. n. 6. & 7. ubi ex distinctione Baldi conf. 30. lib. 2. & ex textu in l. cum alienum n. 5. §. ubi populi educari debeant, notat, ut quis dicatur habere unde se aliat, attendendi sunt redditus, nempe an ex suis redditibus vivere possit, non opus ex quibus interdum vivere possit, quia non semper quis operari possit, vel ob malam valetudinem, aut aliam causam impediendum.

36. Ad idem Crauetia n. 7. pauperem dici, qui non habet bona sufficientia ad victum. & vestitum Auth. praeterea c. de vnde vtr. & cap. quod super his de voto, ubi Agricola eodem tenetur inter personas inopes, non aliam ob causam, nisi quia inops dicitur nihil habens; & sic licet Agricola possit vivere ex artificio suo, tamen enumeratur inter personas inopes, & idem ait ibid. Crauetia d. de aliis, qui ex artificio vivere possunt. Quod etiam dicit Panormitanus in d. c. quod super his, & lafon. in l. conf. ante num. 147. §. solus mar. & P. Barbosa in l. p. 4. n. 6. §. si red. l. 2.

37. Contrariam, & patrem non teneri alere filium non callentem aliquam artem, si decenter iuxta conditionem, & qualitatem personæ possit vivere, seu victum quaerere propriis operibus faciendis alicui nobili, vel principi in eius aula, vel iudicio ad bellum, vel ex Doctore, aut procuratore exercitio, vel quavis alio exercitio honesto, & decento, praeter Valquianum loco supra num. 20. etiam tradidit in terminis Cuius minor, & idem sentit Bartholinus in l. vnicam n. 7. Cod. de mend. causis ut videtur ibi dicit, si filius non sit Artifex, sit tamen corpore valens, & robustus, & ex operibus corporalis, & seruando nobili possit se alere, non tenetur pater tali filio alimenta praestare, quam Bartholi doctrinam refert, & sequitur in Decius c. n. §. 10. & Milianus conf. 146. num. 1. Menochius conf. 321. n. 26. Ita quod de nobil. d. l. p. 20. num. 4. innotat. P. Barbosa in l. 1. p. 4. num. 62. ubi d. num. 63. innotat (ubi ait patrem non teneri alere filium, qui ex honesta causa, vel arte possit sibi victum quaerere) Thezaurus d. decif. 211. num. 20. Carpanus ad sainta Mediolani cap. 113. n. 51. & 53. apud eum Barlarus conf. 62. n. 4. id. 8. volum. 1. Idem indicat G. lib. el. cum cunctis. 6. n. 1. de alim. concl. 1. n. 27. Et alij iurisperiti, quos ibi cumulat; quatenus autem non teneri patrem alere filium habentem, unde aliunde vivere possit honeste, vel ex aliis bonis, vel ex propria industria, dummodo operari illi liceat absque dedecore: & idem prius sentie videtur Sammitz, & Theologi, & Iurisperiti n. 27. relati, & alij a praerallegatis Doctoribus, & a Sardo loco d. n. 27. allegatis, qui ad eximendum patrem ab obligatione alendi filium considerant etiam solam potentiam quaerendi victum honestum, & sine dedecore, & tandem idem sentit Crauetia d. n. filio 199. numer. 15. §. p. cum ibi fateatur, quod pater non potest cogi, ut aliat filium ipsarium, quando ex operis suis se alere possit, licet si velit, possit illi alimenta relinquere. Fundamentum est, tam quia paria sunt, & idem omnino videtur ad hunc effectum, vel cesset paternam obligationem alendi filium, quod is ex arte, vel disciplina aliqua, vel aliis operibus, & industriis victum honeste, & decenter quaerere, & vivere possit, tam quia vere non videtur sufficiens, qui ex labore suo honesto potest victum sufficientem sibi, & famulæ q. uerere, supra n. 28. §. innotat, tum quia non est tanta occasio otiosa-
D. lo. Argi. Boffa, de obligat. Parentum.

tis, & inerte, ut Thezaurus d. num. 10. ex Alciato conf. 24. n. 3. unde illa regula, de qua Sordus de alim. tit. 4. q. 29. n. 1. ad 9. & n. 45. cum p. iuribus seq. & Molfizius d. p. 5. q. 6. n. 17. quod alimentarius, cui ex iuris dispositione alimenta debentur, tenetur operari iuxta conditionem suæ personæ ad commodum eius, qui praestat alimenta, qui non debet stare in domo sicut corpus mortuum. De qua re, & de quibus operibus, an obsequiis, seu officiis, & adelicis, comitari, coquinam facere, lectam sibi merere, aquam haurire, mensam parare, an verò etiam de artificialibus, vel sunt fabriles, filum, stamina ducere, texere, & similes lare pertractat Sordus d. q. 29. & agitur infra an n. 75. 8.

Et hac sententia de rigore, & inspecta ratione sicut 38 est communis, ita etiam videtur verior, inspecta autem dispositione iuris in d. l. si quis a liberis §. sed si filius, ubi dicitur iudicem in docendis alimentis filio debere considerare, an habeat facultates, vel sit opifex, viribus valens operari; & nulla sit mentio de aliis operibus praeter artificiales, ex quibus filius victum possit quaerere, prior sententia recte sustinetur; quæ etiam videtur aequior (ut notant Molfizius) propter illam Rotæ rationem, scilicet fragilitatem humanæ potentie, & quia operatur, seu seruicia meret personalem ex tempore facile possunt mutari, & impedi, unde sæpe foret inter patrem & filium disceptandum de alimentis, an debeantur nec ne, quia filius non possit operari, & seruire ob aliquod impedimentum, vel valetudinis, vel quia non inueniat cui seruiat, aut seruire possit iuxta decenniam conditionis suæ personæ, quoties enim operari, aut seruire non possit, & sic nec victum comparare absque debito pater tenetur illum alere, ut etiam Doctores secunde sententiae tradunt, vel supplere si non possit totum, & sufficientem victum sibi quaerere. Et quod non teneatur pater alere filium ex eo præcise, quod possit principi seruire in militia, seu bello, nullo modo videtur admittendum propter specialem rationem, quam Sordus d. q. 18. a. n. 3. addit, scilicet, quod nemo tenetur ire ad bellum cum periculo suæ personæ, & nemo cogitur contere se in aliquod periculum sibi. Cod. de accus. 3. Cod. at leg. ludi. malicia. & lege nostra Cod. de calamitia, & dato quod filius, possit seruire principi in bello, vel domi, cum deberetle providere de necessariis quoad vestes, & arma pro expeditione militiae, vel pro seruitio principis, ne nudus accedat, & successe si veniat talis occasio Molfizius d. p. 5. n. 1. recte ait, quod tenetur victus assignare illi, & in simili casu cumqueque alimentando tantam pecuniarum qualitatem, quæ iudicetur convenienter sufficiens pro omnibus prædictis.

§. VII.

Filio spurio, qui in arte, & operis suis potest honeste se alere, an pater possit aliquid ad alimenta, seu causam alimentorum relinquere, ubi an quantum bonorum de quo in l. 10. Tauri, possit pater relinquere filio dimitti, & qui nouit ar. em. ex qua honeste vivere potest.

PRædictorum occasione hic videndum, an pater si 39 filio spurio, aut filio spurio, qui, vel quæ callet autem, vel habet industriam ex qua potest lucrari decenter, & absque dedecore victum honestum, possit valde aliquid relinquere nomine alimentorum, itaut legatum teneat, & sit obstruendum, & ratio difficultatis est, quia de iure civili in Auth. ex c. p. Cod. de incertis nuptis, & Auth. licet Cod. de nat. lib. & §. si in Auth. quibus modis naturales efficiantur sui, Pater filius tam naturalis, quam legitimus spuris, & ex coita damnato natis nihil potest relinquere, seu legare, & excluduntur enim hauiusmodi filij totaliter a beneficio successione patris, itaut etiam illis iudicis testibus alimenta à patre
B danda

dandi denegatur; quæ tamen saltem iure naturali, & etiam de aequitate canonica, ut infra ostenditur, illis indigentibus sunt à patre præstanda; quæ æquitas canonica servatur etiam in foro seculari ubique etiam extra terras Ecclesiæ, quoad iurisdictionem temporalem subiectas; ut patet infra numero 185. ostenditur. Ratio ergo præsentis difficultatis est, cum filius spiritus ex arte sua possit lucrari victum, & sic non videatur indigens alimentorum; nec pater tunc cogatur illi eadem alimenta præstare, possit nihilominus illi aliquid relinquere pro alimentis, & legatum teneat in utroque foro, non obstante dispositione illa iuris civilis (quam canonicum ius non abrogavit) qua pater prohibetur filiis ex damnato coitu matris aliquid ex suis bonis relinquere.

40 Et Crauea allegatus conf. 199. per totum, præsertim numero 10. & conf. 200. numero. 10. censuit, quod quævis pater filio artifice, qui ex hac sua arte, & industria poterat se alere, non cogatur alimenta præstare, tamen si vult potest illi relinquere alimenta, vel aliquid nomine alimentorum; Crauetam sequuti sunt Contrarius de spons. p. 1. cap. 8. §. 6. numero. 110. Simon de Preceptis de inter. ultimum volunt. lib. 3. inter. 1. dub. 3. solut. 2. numero. 7. fine. Addit, ex Apostillator ad Decium conf. 576. in verbo quando (vbi addit, quod ita prædicatur) Stephanus Gratianus ad cap. for. cap. 586. num. 26. & Latiis cap. 120. numero 16. (vbi ait hæc opinionem esse veriorum) & hæc Crauetæ opinionem, quod pater possit relinquere filio spurio alimenta, etiam si possit ex industria se alere, multum æquum dicit Surdus de alimentis tit. 7. quæst. 9. numero. 11. licet addat Crauetæ argumenta non concludere, coneturque ea conuelleret, & resciret; eandem Crauetæ opinionem, eius auctoritate præsertim nixi præter Contrariusiam locis citatis ex Doctoribus Hispanis loquentes de quinto bonorum, quod apud Castellanos iuxta legem Tauri, pater potest relinquere filiis spiritibus ad alimenta, amplexi sunt Gregorius Lopez l. 10. tit. 16. p. 6. verbo, *Hæreditas in fin.* Valquius de successione creat. §. 10. n. 494. & nonnulli alij à P. Barbosa ad l. 1. p. 4. numero. 77. ff. soluto matr. relati; afferunt enim patrem posse relinquere dictum quintum filiis spiritibus, quævis bona haberent, ex quorum redditibus se alere possint, vel artificium norint, ex quo sine dedecore possint victum querere; quævis Crauetæ dictis locis loquatur tantum in spurio, qui nullas habet facultates, sed solum ex artificio congruenter possit honestè vivere: tandem pro hac sententia videntur posse allegari Rota Romana locis supra numero 28. & 36. citatis, & alij Doctores eodem numero 36. relati. Probatur ea sententia ex traditis dicto num. 36. scilicet quia ob humanæ potentie fragilitatem opere, & industria possint ex tempore variari, & impediri; cæsi enim hodie filius spiritus possit operari, & ea arte habere alimenta; casus tamen vel propter superuenientem morbum non erit aptus labori, vel ob alia causâ, & casu aliquo erit impeditus, nec poterit ex arte habere alimenta; cum ergo non raro soleat contingere, quem ob morbum superuenientem, vel aliam calamitatem, aut causam non posse arte, & industria vii, iure merito iuxta æquitatem canonicam tale relictum causa alimentorum, quæ aliqui possent deficere filio spurio artifice, & nec in casu deficientiæ, & quando factus languens, & egens cogatur pro eisdem alimentis integrè licet contra Hæredes patris, & in utroque foro erit validum, & nullo modo annullandum. Confirmat Crauetæ alia ratione supra num. 36. adducta, quod inops sit, qui solum ex arte, & laboribus potest se, & suos alere. Addit alias confirmationes apud ipsū Surdum locis citatis videndas. Subdit autem contra Decium non obstat, quod pater non cogatur alimenta præstare filio spurio artifice, qui ex arte, & operis suis potest se alere iuxta tradita supra n. 37. eo quod sit arguere à separatis; aliud enim est, patrem non cogi aliud patrem

volentem id facere posse. Equitas ergo canonica, inquit Crauetæ, in hoc casu vult tantum patrem non posse cogi, non autem non posse præstare, & relinquere alimenta, si velit.

Contrarium, & patrem filiis spiritibus, qui ex arte, quæ callet, & ex operis possunt sine dedecore honestam vitam querere, non posse aliquid ad alimenta relinquere, & relictum esse nullum, quævis in futurum possint deuenire ad pauperetatem, & statum non aptum labori, sentit Calaneo conf. 59. & 62. Decius conf. 576. Socinas conf. 121. n. 47. Theursus dec. 211. n. 19. Palcotus de nobis cap. 48. n. 6. Io. Baptista Lupi de illegit. com. 1. §. 2. n. 51. & alij Iurisperiti ab Anto. Gabr. lib. 6. tit. de alim. n. 27. Ioann. Lupi d. num. 31. & Stephanus Gratiano allegato cap. 120. m. 12. relati. & ex Doctoribus Hispanis Tellus in l. 10. Tauri n. 4. ad fin. Matienzo l. 8. tit. 8. l. 5. ordin. gloss. 1. num. 14. Lodotius Molina de primog. l. 2. cap. 1. §. 5. n. 4. fin. P. Barbosa ad d. l. 1. p. 4. numero. 77. ff. soluto matr. Sanchez alios allegans in consiliis moralibus lib. 4. c. 5. dub. 3. & Rebullus de obligat. iustitia p. 2. lib. 5. q. 18. num. 25. Probatur hæc sententia, quia dum filius spiritus potest aliunde, vel ex fructibus suorum bonorum, vel ex artificio, & operis suis habere alimenta, cessat obligatio patris iuxta tradita supra n. 17. & 37. & succedit prohibitio d. Aut ex complexu, & aliorum iurium, quæ sequenti numero 39. sunt adducta. Præterea receptum est apud omnes, solum in causa alimentorum patrem relinquere posse filio spurio, & si vitra causam alimentorum relinquit, relictum esse nullum, ut ait etiam Crauetæ conf. 199. numero 7. quando verò filius spiritus non eget alimentis à patre dandis, quia aliunde ex propriis bonis, vel sua industria potest se honestè alere, relictum patris non est in causam, sed vitra causam alimentorum neque obstat, quod filius spiritus fieri possit pauper, & morbo, vel alia causa impediti exercere artem, & operis suis victum lucrari, quia non est indicandum de actu secundum futura, sed secundum præsentem statum, qui debet attendi l. minor. Cod. si servus exher. Ancharanus, Butrius, & Paulus de Castro à Crauetæ d. conf. 199. num. 10. relati. & alios allegam. Surdus d. tit. 7. quæst. 9. à numero 12. vbi quod omnis dispositio secundum præsentem statum intelligitur capite 2. de iure iur. & Tiracellus in prefat. lib. 3. vniuersum numero 66. Cod. de reuocandis donation. & alia exempla ad id afferit Crauetæ d. l. numero 10.

Hinc iuxta præfatam l. Tauri 10. disponentem patrem 51 filio spurio posse relinquere quintum bonorum, quando tenetur ei in vita, vel in morte præstare alimenta, si spiritus sit diues, non egens alimentis à patre præstandis, vel ex artificio honesto potest alimenta sibi querere, & patre non posse tali filio spurio quintum præfatum relinquere, & relictum esse nullum, tradunt præfati Doctores Hispani numer. præcedente relati; & Valquez opus. de testam. cap. 5. §. 7. n. 140. ob eandem rationem, scilicet quia d. l. 10. loquitur in patre, qui tenetur alimenta præstare, quem decernit ad præfata alimenta posse relinquere quintum; ex quo autem filius spiritus aliunde habet alimenta; vel potest illa commodè habere; cessat patris obligatio alendi filium, iuxta tradita, dictis 27. & 37. & habet locum prohibitio iuris communis, quod pater filio spurio nihil potest relinquere; & quævis contrarium teneant Contrariusiam, & Gregorius Lopez loc. supra n. 40.

Hinc etiam quando filius spiritus ad se honestè habita consideratione eius persone alendam, non eget tota quinta portione bonorum; deficit minus sibi ad alimenta congruentia sufficiat, quia aliunde ex propriis bonis, vel officio, aut arte habet patrem alimentorum; non posse tunc patrem tali filio spurio relinquere integrum quintum; & si relinquit, relictum esse minuendum quoad excessum alimentorum: tradunt Tello d. l. 10. Tauri numero. 9. ibidem Casilla Molina d. c. 15

c. 1. §. eadem n. 54. Matienzo d. Glosa l. n. 12. §. 13. Sanchez d. cap. 3. §. 12. Sordus loco infrascriptat. Rebellas d. q. 1. §. n. 24. §. fin. Et alij a Molina, Sanchez, & Rebello relati; quod ad eandem rationem, scilicet, quod pater iuxta illam legem 1. o. potest relinquere quintum solam ad alimenta, & non vltra causam alimentorum; ac proinde si integrum quintum relictum excedat necessitatem alimentorum competentium, & a patre debitorum, erit deminuerendum. Et si contrarium, & in hoc etiam casu valere relictum totius quinti etiam quo ad excessum, & non esse minuendum, etiam si modum alimentorum excedat, docuerunt Couarruias allegat. §. 6. n. 8. An. Gomez in d. l. 10. Tauri n. 40. Palcius Rubius in e. per vestras de dona. inter virum, & uxorem notab. §. 12. §. fin. & Spino in speculo Glossa 16. n. 104. §. 105. & Corduba a loco in l. i. §. qui a liberis eadem rescripti n. 67. §. de liber agnosc. & ex Theologia Valquez d. §. 11. n. 41. fundatur, quia d. l. o. permittit patri dare filio spurio qui nam patrem bonorum, & tantum declarat, quod vltra illam quintam partem non possit pater dare filio spurio aliquid aliud de bonis suis; ex quo fit (inquit Spino d. n. 105. post Gregorium Lopez, & Palacios) vt si vltra illam quintam, quam potest pater relinquere filio spurio relinquit illi aliquid aliud legatum, non valeat tale legatum. Quod intelligendum, si quinta pars sufficit ad alimenta, nam si sufficiens non sit pro necessariis alimentis, tunc fore augendam, & aliquid aliud pro alimentis posse, & debere relinqui tradit Couarruias d. n. 8. §. fin. ex Ioan. Lupi, seu Palacio Rubeo, a loco supra citato, & sequuntur Sordus de aliment. 10. §. 9. n. 10. n. 25. & latius probat Corduba in l. i. §. qui a liberis eadem rescripti n. 59. & sequent. §. de liber. agnosc. quidquid Tellus in l. i. o. Tauri n. 4. quem sequitur Valquez d. §. 7. n. 19. secus sentiat dicens partem maiorem partem quinto non tamen assignare filio spurio etiam quintam partem non sufficit pro alimentis, quia id lex tantum præcipit; quem tamen latissime reprobatur loco citato Corduba.

44 Ego existimo in praxi, quoad vtrumque forum non esse recedendum a sententia Craueri, & aliorum Doctorum, qui n. 40. sunt relati; neque a sententia Couarruiæ, & aliorum de qua supra n. 42. §. 43. posteriore loco relati. Cum enim materia alimentorum sit fauorabilis, tota sit, de aliment. vel cibariis leg. Crauera d. conf. 199. n. 10. Decianus cōf. 43. n. 12. l. 5. Pergrinus de fides com. art. 4. n. 87. Rota apud Seraphin. decis. 211. n. 6. & p. 7. d. n. 87. apud Ruben. decis. 194. n. 28. in praxi eam debemus sequi sententiam, quæ stat pro alimentis; licet sit amplior; & in terminis ampliationem admittit in materia alimentorum, quia fauorabilis; tradit Rota d. decis. 194. alleg. n. 28. Addens n. 24. in eadem materia potius admittendum esse superfluitatem, quam quod quis debitis prætor alimentis, etiam quod interpretatio fieret contra ius, per textum in l. 1. Cod. de legat. Propterea in eadem materia alimentorum eadem Rota non multum rigore, nec per apices iuris consuevit procedere, vt dicitur decis. 41. n. 2. apud Seraphin. & pro indubitato saltem asserendum, relictum filio spurio, qui tempore relicti non egebat, si superueniat necessitas, acnificatur, vt in terminis Rolandus conf. 54. n. 77. lib. 3. & Simon de Prezis d. n. 7.

§. VIII.

Quando alimenta alij ex consuetudine, dispositione legis, vel hominis, & iure actionis debentur, etiam diuiti sum præstanda.

45 Propter quod in præcedentibus tradita sunt de alimentis, quod non debeantur filiis, qui aliunde habent, vnde se cōpetenter, & honeste alere possunt; procedit quoad alimenta ex solo iure naturali, & iustitiationis causa, l. 1. o. Angel. Bossius, de obligat. Parentum.

aque æquitate tantum canonica, & solum officio iudicis debeat; nam alimenta cuiuspiam debita ex dispositione legis municipalis, aut hominis, vel ex consuetudine in locum vt legitime subrogata, & danda, & iure actionis præstanda; tunc debentur etiam ei, qui aliunde se alere potest l. de aliment. Cod. de transactionibus, ibidem Baldus n. 5. Alexander, Isason, & alij Scritentes, videtur Alexander. conf. 7. n. 10. Tiraquellus de primog. q. 15. n. 4. §. 1. Ludouicus Molina eodem tractatu l. 2. cap. 15. n. 6. & 70. Additionator cum aliis eodem c. 15. n. 6. Alter Molina de iust. tam. 3. disp. 61. n. 3. Rota decis. 447. n. 8. apud Seraphin. & Sordus de aliment. 7. q. 6. n. 25. & 9. q. 15. n. 27. quod etiam comprobatur Tiraquellus ex eo, quod is alimentarius possit petere alimenta præterita, quibus iam amplius non eget. l. liberis quos, §. 1. ibi, tam præteritis temporis, quam futuris, & ibid. Bartholus, & alij ff. de leg. alim. & ebar. legat. quare cum lex, vel consuetudo defertur successorem integrum primogenito, mandat secundum genitum, & alios filios alij, tunc alimenta (subrogantur loco legitime, & iure actionis, nō officio iudicis debentur, & sic secundo genito, & aliis filiis, seu fratribus sunt præstanda, quamuis sint diuites; vt vtrique Molina loco citati. Tiraquellus d. n. 5. & Sordus d. q. 6. n. 25. & d. q. 15. n. 27. de qua re latius infra n. 29. cum sequent.

S V M M A R I V M
Capitis Secundi.

Alimentorum nomine veniunt omnia ad vitam sustentationem necessaria n. 46.

Quare continentur cibum, potus, vestes, habitatio. ibidem. Cibi nomine comprehenduntur panis, carnes, & alia edulia pro qualitate, & conditione personæ n. 47.

An etiam cibi pro animalibus. ibid.

Potus appellatur continetur vinum, cernisia, & alia potuius genera, & etiam aqua ubi est venalis. n. 48.

Et solum aqua ad bibendum, quando aqua non est distincta ab alimentis legata, quando vero distincta legatur alimenta, & aqua, comprehenditur etiam ad aliorum alimentorum usum, & ad lauandum & similes usus necessaria. n. 50.

Potus alimentorum, & cibariorum nomine continentur. ibidem.

Vestis nomine continetur cibum, potus, vestimenta, & cetera ad viuendum homini necessaria. ibid.

Potus nomine veniunt etiam vasa, quibus vimur ad potandum, & in quibus vinum, & cetera potabilia conservantur. n. 49.

Aqua in loco ubi est venalis, an alimentario præstanda in ipsa specie, an vero liberum debitoris sit aquam dare, vel pretium, seu estimationem. n. 50.

Aliud pro alio solui non potest iniuncto creditore. ibid.

Debitor an, & quando cogi possit ad soluendum vinum pro alio. ibid.

Vestitus nomine veniunt vestes lance, linea, serice, bombazine, camisia, cinfula, clamides, tapetia, seu cooperatoria, diplodes, culcitra, capitis tegumenta, calicamenta, pelle iuxta qualitate m, & conditionem personæ. n. 51. §. 2. §. 3. & 54.

Leuius nomine alimentorum continetur.

Alimentaria præstanda suppellectiles, vultu massariis, & vasa, ac instrumenta ad mensam, & ad equinum, & quotidianum usum, & an hæc sub nomine habitationis comprehendantur. n. 55.

Simplici habitatione legata an veniat suppellex, & bona mobilia ad domus inscriptionem. ibid.

Si debitor alimentorum, & habitationis domus semel assignauerit habitationem, possit illam variare. numero 56.

B 2 Ha

Habent seruitutem via in fundo, electione loci semel facta non potest variari ibid.
Viam, qui debet per fundum facta simul loci designatione potest variare assignando aliam aequae commodam. ibid.
Habitatio Alimentarum praestanda intelligitur pro se, & eius uxore, & familia. n. 57.
Vester, & habitatio nomine Alimentarum, non comprehenduntur in materia odiosa, scilicet quando alimentum remittitur alimentum, vel potius, sed comprehenduntur solum, ubi agitur de illis praestandis. n. 58.
Sub Alimentis comprehenduntur ligna pro cognendis cibis, & ad calefaciendum hyeme. n. 59.
Medicina, & expensa pro medicis, si contingat Alimentarium informari, continentur nomine Alimentarum. n. 60.
Equus, & servi eorumque salaria continentur nomine alimentorum, si ita posuit Alimentarius dignitas. n. 61.
Item sumptus in bonis recreatione, recreatione, hospitalitudo pro qualitate persona, & in aliqua pia peregrinatione. ibid.
Expense ad addiscendas bonas artes, & disciplinas, ac scientias etiam iuris civilis, & medicinae, &c. similium continentur nomine alimentorum, quando debentur ratione pietatis, & ex officio iudicis. n. 62.
Qui promittit aliquem, ut suum trallare, vel alere, tenetur facere expensas pro studiis. n. 63.
Expensa studii Alimentario debentur, quando alimenta debentur iure actionis, & ex dispositione hominis, puta ex legato Alimentorum negativo. n. 64.
affirmativo. ibid.
Resolvitur in legato Alimentorum non comprehendit expensas studii, nisi ex probabilibus coniecturis aliud sensisse Testatorem appareat. n. 65.
Quae sunt probabiles coniecturae. n. 66.
Reuocatur Doctrina quaedam Egunder. n. 61.
Inter Alimenta an computentur funeris expensa, resolvitur affirmatiue. n. 68.
Quae Alimenta praestare tenetur, non cogitur solvere debita Alimentum, nec penam si ad aliquid propter delictum condemnatur idem Alimentarius. n. 69.

CAPVT SECVNDVM.

Alimentorum appellatione, quae continentur late explicatur.

§. Primus.

Explicatur ea, quae communi consensu nomine Alimentorum veniunt.

⁴⁶ *N*omine autem Alimentorum, quae filiis, & cunctis alteri debentur a lege, seu ex dispositione hominis, puta ex legato alimentorum alicui facto veniunt seu comprehenduntur omnia ad vitam corporalem conservandam necessaria, & sine quibus homo non vivit, ut in iuribus mos citandis, & tradunt Doctores etiam mos allegandi, & alij communiter; Quare primò alimentorum, sicut, & victus appellatione continentur cibis, potus, vestitus, habitatio, cum haec omnia sint ad corpus sustentandum, siue ad viuendum necessaria. Ita legatur & l. vltima ff. de alimentis, vel cibariis legatis, verbo vivere 43. & l. eq. & l. quos nos, 234. §. verbo vivere, ff. de verborum significacione. Syluester, & alij Summittit verbo alim. Molin. de instut. tom. 1. d. 168. §. alim. Azotius p. 2. l. 2. c. 4. q. 2. & p. 3. l. 1. c. 7. fin. Fagundes de principiis. Decal. l. 4. c. 1. n. 3. Bonacina de principiis. d. 6. q. vltima p. 63. l. 2. n. 2. Tuellench. in Decal. l. 4. c. 1. dubio 3. n. 7. & Megala p. 2. l. 2. c. 1. q. 1. n. 1. ex Iurisperitis Bartholius, & alij Scriventes in d. l. de Craucta cens. 199. n.

3. Ioachim Mynsing. singul. obseruat. cent. 3. obseruat. 12. Rolandus a Vallé conf. 2. 2. n. 1. & seqq. Simon de Pietatis de interp. vol. amarum voluntatem l. 4. interpret. dubitatione 11. n. 23. §. 39. & 40. 41. & 42. Garzias de expensis cap. 3. numero. 37. 38. & 39. Menochius de arbitrariorum casu 170. numero. 25. & 30. & de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 15. 2. n. 1. 2. & seq. Palcotus de notis cap. 47. numero. 7. Marta de successibilibus p. 4. q. 8. art. 7. n. 8. Surdus de Aliment. tit. 4. q. 1. & quatuor sequens. Iacobus Cancet var. resol. tom. 1. cap. 16. n. 1. & 2. Stephanus Gratianus discrep. for. tom. 4. cap. 610. numero. 1. Carpanus ad statuta Med. cap. 312. numero. 10. Multisus in consueudines Neap. tom. 1. p. 5. q. 1. n. 7. Rota Rom. decif. 1092. n. 4. apud Seraph. decif. 421. n. 4. p. 4. diuersorum apud Farinacium in nouis nouissimis, decif. 365. n. 1. 2. p. 5. diuersorum apud Rebuffum, & decif. 30. n. 32. p. 7. diuersorum apud eundem Rebuffum, & alij Iurisperiti communiter apud eosdem praesentim apud Surdum, Menochium, & Mariam.

Cibi vero nomine comprehenduntur panis, carnes, & alia edulia pro qualitate, & conditione personarum, cum alij sint cibi Rusticorum, alij nobilium. Menochius d. praesumpt. 157. n. 16. & apud eum Rebuffus in d. l. verbo, villar. Addit idem Menochius ibid. cum eodem Rebuffus, & docet etiam Surdus de Aliment. tit. 4. q. 8. non solum haberi rationem cibi hominis, scilicet ipsius legatarij alimentandi, sed etiam animalium, v. g. equorum, vel mulorum, si id fert ipsius legatarij persona, alias non, & idem quando constat ex coniecturis praestandum cibum pro animalibus.

Potus nomine continentur vinum, ceruisia, & alia⁴⁸ potiones genera; Rebuffus in d. l. verbo, villar. Menochius d. praesumpt. 157. n. 17. & colligitur ex aliis, item intelligitur aqua, quando est venalis, ut Romae, & Venetiis, & etiam Genue, l. 1. l. Meta §. quidem lib. vlt. ff. de alimentis, & lib. 1. Rolandus d. conf. 2. 2. n. 7. Simon de Pietatis d. n. 39. Menochius d. praesumpt. 157. n. 17. & 25. Surdus d. tit. 4. q. 3. n. 2. Marta d. n. 7. n. 8. fin. & alij apud eosdem, praesentim Scriventes in d. l. ff. de alim. Et aduertendum hic, quod licet Oldradus conf. 2. 2. n. 2. dixerit potum non contineri in legato Alimentum, quia aliud fit cibis, aliud potus, ad ille allegans illud Ioannis, Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus. Nihilominus sub generali alimentorum, & cibationum nomine contineri, & potum contra eundem Oldradum, asseruerunt Cordoba in l. si quis ut libere, §. non tantum enim, & ff. de lib. agnosc. Alciatus in d. l. quos nos §. verbo, vivere. Menochius d. praesumpt. 157. n. 17. Surdus d. q. 3. n. 6. Rolandus d. conf. 2. 2. n. 7. alij Doctores n. 46. relati, & alij à Surdo d. q. 3. n. 2. allegati. Et praesentim Decius in d. l. 1. ff. de alim. & in l. 2. ff. de iurisf. omnium. dub. vbi ait quod cibi appellatio includit potum, quando simpliciter pronuntiat, licet aliud sit, quando de cibo, & potu fit separata mentio. Et ratio est, quia alimentorum nomine continentur quicquid ad humane vitae sustentationem requiritur, vt n. 46. dictum est, siue potu autem, & abique aqua vita corporalis non potest sustentari; nam cum quotidie insensibiliter consumatur humidum radicale, & partes corporis deperdantur, necessarius est cibus, & potus ad restaurationem humiditatis, & partium per conuersionem cibi, & potus in carnem, & sanguinem. Confirmatur, quia quod continetur nomine victus, continetur etiam nomine alimentorum, ita quod idem sunt reipia alimenta, & victus, Ruinus conf. 81. volum. 1. Rolandus d. conf. 2. 2. n. 2. Simon de Pietatis d. dub. 11. n. 36. & Menochius d. praesumpt. 157. n. 15. Nominem autem victus continentur, quae elui, potui, cultui corporis, quaeque ad viuendum homini necessaria sunt, etiam vestimenta d. l. verbo, vivere 43. ff. de verb. significacione.

Nomine etiam potus veniunt non solum vinum, ceruisia, & alia potiones genera, & aqua in locis, vbi est venalis, sed etiam vasa ad potandum, & in quibus vinum

vinum, & cetera in quibus continentur, & consequantur. Ita Rebuffus loco supra allegato. Simon de Prædictis d. dub. 11. num. 42. Menochius d. præf. 157. num. 17. Molseus in conf. di. 3. q. 1. num. 9. & Sordus d. 11. q. 3. num. 4. id probantibus: quia cum aliter vinum, & cetera probalia non queant feruari, oportet etiam vasa debere, vno enim concessio venit, id omne, sine quo concessum esse non potest. d. l. legati ff. de alimentis leg. & alimentarius per Sordum ad id n. 5. allegatis faciunt etiam ad huius confirmationem. Igitur panem §. finali de pen. legata, ubi pen. legata veniunt etiam vasa, quibus per vasa continentur. & l. 3. & l. 2. vno legato ff. de trico, vino, vel oleo legato, ubi legato vino veniunt vasa, in quibus continetur, & feruatur.

50 Nam autem aqua, quando est venalis, & comprehensa sub alimentis debeat in specie ipsa præstari; an verò pretium, huc æstimatio Bartholus in d. l. ff. de alimentis legat. num. 2. & de quibuscumque, quæ facile, citoque contumuntur, & modico tempore durant, ut carnes, pices, & similia, aut eorum pretium esse præstandum alimentario: quæ vero longo tempore durant, præstanda in sua specie, quod item dicit in l. pecunia n. 2. ff. de alimentis legat. Idem quod Bartholus, sentit Rolandus d. conf. 22. sine per textum in l. mala §. quodam, de alimentis legat. Corduba verò in d. l. si quis alibi beris §. non tantum num. 1. ff. de liber. agnos. & Menochius d. præsumpti. 157. num. 16. dicunt id non probari in d. l. mala §. quodam ff. de alimentis legat. eo quod in illo responso scripti sunt Vipiani, quod in l. ad. tit. scilicet aquam contineri legatis alimentis, si in ea regione aqua emittit. Sordus d. 3. num. 9. melius respondit, debitorem, si male, posse præstare si verò idem debitor aquam singulis diebus dare non grauaretur, atque ab alimentario recipere non esset incommodum, non esse eandem debitorem cogendam dare pretium, quia sicut aliud pro alio solui non potest iuxta creditorem. l. 2. §. mutui datio ff. de verbor. it. debitor non debet cogi ad solvendum vnum pro alio. Quare ait tunc solum pretium, seu æstimationem deberi, quando res debita præstari non potest; vel in subsidium, quando aliqua causa subest deueniendi ad æliminationem, alias res ipsa semper præstanda est. si vna sit ad idem ff. de fideiussor. l. stipulantes et opus ff. eodem tit. & leg. si non forem §. libertas ff. de certum petatur. tunc ergo, concludit Sordus num. 14. quando graue esset alimentario recipere aquam singulis vicibus potest fieri æstimatio, & iudex pro suo arbitrio prouideat, quod in tempus aqua detur, quæ feruari potest, biduo scilicet, vel triduo iuxta regionis consuetudinem; & prædicta quidem, quando aqua non est legata distincte ab alimentis, sed inest legato alimentorum, quando distincte legantur alimenta, & aqua, ut in d. l. mala §. quidem, comprehenditur non solum aqua causa potus, seu pro potu necessaria, sed etiam ad aliorum alimentorum vsum, ad abluendum, & alios similes vsum necessaria, ut eodem §. quidem. Vipianus sentit, aliqui legatum aquæ distinctum non afferret emolumentum; & tamen dicit Vipianus ibidem tale legatum sufficere emolumentum fidei commissio, scilicet augens legatum acquirit etiam Corduba d. 3. non tantum num. 13. & Menochius d. num. 26. aiant; & Corduba probat ex copula, & quæ inter aquam, & alimentum adducit, efficit enim pinguis legatum aquæ loco tamen ad idem ff. de leg. 1. & in hoc casu addit Corduba deberi aquæ æstimationem.

51 Vestitus, seu vestis, aut vestimentum (idem enim important vestis, & vestimenta. l. vestis in ius ff. de auro, & argenti legat. appellatio venit omnia lanea, lineæ, sericea, bombazina, quæ induendi (ut Camillas) præcedendi (ut cingula) amictendi (ut clamydes) insisterendi, (ut tapeta, coopertoria); insitiendi, (ut deploides) accubandi (ut cultræ, seu culcitæ, vel culcitæ, vulgo lecto) sine plumeis, siue laneæ, vel maturazæ; causa parata sunt. ita d. l. 1.

D. lo. Angel. & Sordus, de obligat. Parentum.

vestis, ibid. Glossa: Simon de Prædictis d. dub. 11. num. 46. numero 42. Menochius d. præf. 157. numero 18. & Sordus d. tit. 4. quæst. 2. numero 8. ubi numero 10. & Bellon conf. 30. numero 11. vol. 2. declarat Camiliam comprehendere nomine vestis legatæ, quando vestium sit simplex mentio; secus ubi ex testatoris verbis aliter colligi potest, ut in d. conf. 30. id etiam, quod nomine vestis veniant, laneæ, lineæ, sericeæ, & similes, intelligitur per qualitate, & conditione personæ. l. penult. in ius ff. de alimentis legat. & alios allegans Menochius d. numero 18. de qua re infra de taxatione alimentorum iuxta qualitatem personæ. De lecto etiam quod alimentorum nomine comprehendatur, constat ex d. l. quis n. 5. verbum venire, ubi & strumenta contineri ff. de verb. significat & l. in stratum eod. tit. ubi & redditur ratio, scilicet, quia sine lecto non potest homo viuere. Idem tradunt Bartholus in d. §. verbum vivere. Menochius d. præf. 157. numero 27. Garzias d. capite 3. numero 39. 40. 41. Marta d. art. 3. numero 8. Sordus tit. 4. quæst. 1. apud eod. Et nomine lecti intelliguntur etiam omnia ornamenta quæ accedunt lecto, ut Sordus d. quæst. 2. numero 5. post Bartholum per textum ibi in l. l. berum §. fin. ff. de leg. 3. Vtrum verò si testator alicui legauerit lectum, veniant ornamenta ordinaria, vel etiam pretiosiora ex legatorum conditione iudicandum iuxta ea, quæ infra explicantur, & tradita rom. 3. mor. var. tit. 14. n. 7. & 95.

Præterea vestis nomine veniunt capitis tegumenta d. l. leg. argum. §. 1. ibi, & falsia criminalis, ff. de auro, & argenti, ibidem Glossa, verbum, mulieribus, & Sordus d. quæst. 2. numero 9.

Item veniunt Calceamenta, cum hæc sint pedum vestes d. l. argum. ubi pedalia quæ & insipia, Simon de Prædictis d. dub. 11. numero 39. Rolandus à Valle d. constitution. 22. numero 5. Menochius d. præf. 157. numero 10. & d. casu 170. numero 30. Craucta d. conf. 199. numero 3. Sordus d. quæst. 2. numero 3. Rota d. decisio. 431. numero 4. præf. 4. diuersor. Marta d. art. 1. 7. numero 8. & alij ab eisdem relati.

Pelles quoque contineri nomine vestium, & alimentorum, si alimentarius illis egeat, quia sit senex, vel Doctor, vel alterius conditionis, cui vestes ex pelle conueniant, tradunt Baldus conf. 30. sine vol. 2. Rolandus à Valle d. conf. 22. n. 4. fin. & Sordus d. q. 2. n. 6.

Habitationis nomine contineri etiam suppellectilia, Quæ massariis vulgò appellant nempe scamna, cathedras, mensas, tabulas, & vasa omnia ad coquinam, & mensam, & alia instrumenta ad vsum quotidianum necessaria, tradidere Simon de Prædictis d. quæstio. 11. n. 41. & Menochius d. præsumptione 157. n. 23. argum. l. labeo §. 1. ff. de suppellectilibus legata; & quia quis non potest habitare, qui suppellectilia opportuna non habet, sine eis enim, ut experimento constat nemo potest habitare, & viuere, ut vno concessio veniunt omnia, siue quibus alimentarius non potest commodè alimentari consequi. Ad nihil verò seruierit habitatio, si nulla esset domus, nudi parietes. Sordus etiam tit. 4. q. 4. n. 3. existimant prædictas masseritias deberi alimentario non tamen sub nomine habitationis, quia simplici habitatione legata nil aliud fieri præstandum præter domum ipsam, non verò suppellectilia, & bona mobilia ad domus instructionem, vel ornatum, cum aliud sit habitatio, aliud suppellex, ut constat ex eo, quod in iure habetur separari tituli de habitas. leg. & de suppellectilibus legata, quæ cum sint diuersa non potest de vno ad aliud inferri. l. Papinianus ff. de minoribus, ait ergo ea ratione alimentario deberi vasa ad coquinam, & mensam necessaria, quia sine his non sunt perfecta alimenta.

An verò debitor alimentorum, & habitationis, si semel assignauerit alimentario habitationem, seu domum pro habi-

B 3 ratione

ratione, possit variare dando aliam, & recipere, quam dedit: Affirmat absolute Mathæus de Affictis in *conf. reg. conf. incipiente*, Comibus in *fin. Rolandus d. conf. 22. num. 1.* & Menochius *conf. 62. n. 11. per textum in l. si sterili §. si. ff. de actionibus empti*. Surdus vero d. 9. 4. num. 10. & seq. dicit tunc solum licitam esse eiusmodi variationem, si fiat sine damno, vel incommodo alimentarij, per regulam, quod sit facile concedendum, quod mihi non nocet, & alteri prodest: de qua Glossa in *l. 2. initio ff. soluto matr.* & Bartholus in *litem Capituli ff. de rerum divi.* Confirmat, quia et si habens servitutem viæ, vel itineris in aliquo fundo non possit variare, sed electione loci semel facta cogatur per illum, & non per alium transire *l. si vi ff. de servitutibus*, ille tamen, qui servitutem debet, licet semel viam designaverit in vno loco, potest variare, & alium æque commodum designare, ut per textum satis clarum in *l. 2. §. penult. ff. de Religiosis, & sumptibus funerum*. Glossa *fin. in d. si. Bartholus ibid.* Castrensis, Capola, & alij contra Angelum refert, & sequitur, idem Surdus d. 9. 4. num. 1. 2. sufficit ergo, quod detur habitatio in aliqua domo, dummodo sit commodum, & sufficiens iuxta qualitatem, & conditionem personæ, & variatio detrimentum alimentario non afferat. Sed puto quod non aliud velint. Afflictus, Rolandus, & Menochius scilicet variationem esse licitam, si nempe sine damno, & notabili incommodo alimentarij, vel etiam notauit Gratianus *discept. for. 20. 4. c. 343. numer. 13* hoc idē asserens. Et quamvis textus in *d. §. fin. l. si* sterili loquatur in debito alternatio, scilicet quādo venditor domos referuauit sibi habitationem, vel decem in singulos annos, & sit obligatio annua, quæ continet plures obligationes, & tot, quot sunt anni, quo casu lex vult emptorem posse vno anno habitationem prestare, alio vero anno decem dare; in presenti vero casu nulla sit obligatio alternatio, & sit vnicum debitum alimentorum, vel propterea vna assignata domo non videatur amplius permitti variatio: nihilominus facit etiam aliquo modo ad ostendendum licitam etiam in nostro casu variationem habitationis pro habitatione æque comoda; si cuncti ibi licita est variatio habitationis pro solutione decem, & contra.

Ceterum habitatio prestanda à debitor alimentorum intelligitur pro se, & eius familia, scilicet vxore, & aliis, & textus in *l. eorum §. nullius ff. de usu, & habitatione*; & tradunt Simon de Prezis *d. dub. 11. numer. 19.* Menochius *d. presumpcione 117. n. 11.* ne vir ipse vxore, & familia careat, cum sit molier socia domus maritij, aduersus Cod. de crimine expoliata hereditas. Et quod pater teneatur pæbere habitatorum pro se, & pro suis liberis, & vxore, tradunt Glossa in *l. si quis à liberis §. non tantum verbo cetera*, & ibi Bartholus *ff. de liber. agnos.* & Sanchez de *matrimo. lib. 4. disputation. 26. numer. 21.*

§. II.

In materia odiosa vietus, & habitatio, non veniunt nomine alimentorum, ut cum agitur de illis remittendis.

38 Illud vero quod in precedentibus dictum est vestes, & habitationem venire alimentorum nomine; id intelligendum in materia suorum, & ubi agitur de alimentis prestandis ex iure nature, & conjunctione sanguinis, vel ex legato, aut alia lege, vel hominis dispositione, seu vero in materia odiosa, & ubi agitur de remittendis alimentis pacto vel renunciatione, vel transactione, vel alia viapone enim nomine alimentorum non continentur vestitium, & habitatio, seu remittens non censetur remittere vestitium, & habitationem, nisi specialiter vestitio, & habitationi renouauerit,

seu super illis specialiter transegerit. Textus clarius est in *l. cum hi §. qui transigit ff. de transactio. Bartholus in l. legati initio ff. de aliment. legat.* 12. on in *d. §. qui transigit*, dicens esse communem sententiam. Menochius de *arbit. casu 170. n. 27.* & sequens de Garzias *expensu d. c. 3. numer. 13.* Surdus de *alimentis tit. 4. q. 2. n. 6.* Canerius *var. resol. cap. 16. numer. 41.* & alij à Surdo d. n. 30. relati Favore enim eorum, quibus debentur alimenta, introductum est, ut nomine alimentorum veniant vestitium, & habitatio. Quare non est audiendus Decius in *l. de alimentis num. 2. Cod. de transact.* & in *l. 2. n. 3. ff. de iurisd. omnium Ind.* volens non minus vestes venire nomine alimentorum, quando remittuntur alimenta, quam ubi agitur de illis prestandis; eo quod etiam in materia odiosa fiat lata interpretatio, quatenus verborum proprietates patitur *l. cum lege, Cod. de testam. respondens ad d. §. qui transigit*; ideo vestes ibi non venire, quia textus procedit vitensius disponendo specialiter; quam tamen Decij responsum Surdus d. n. 30. reprobat dicens esse verbalem; si enim cum tractatur de alimentis remittendis, vestis venisset appellatio alimentorum. Dicitur Marci in *d. §. qui transigit*, non decreuisset de veste specialiter transigenda, ut in eo textu dicitur.

§ III.

Appellatio alimentorum comprehenduntur ligna ad coquendum cibos, & calefactionem, & medicina, & expensæ pro Medico.

Secundo cum sub alimentis comprehendantur omnia vitæ hominis corporali necessaria, ut n. 46. iuxta Doctores communiter dictum est; continentur etiam ligna non solum pro coquendis cibis, sed etiam calefactioni causa tempore hyemali; ignis enim ad prædicta necessarius est. Ita expensæ Simon de Prezis *dist. dub. 11. numer. 41.* & Menochius de *presumpcione 157. numero 24.*

Medicinæ quoque, seu expensæ pro medicinis, si 66 contingat alimentarij infirmari, siue alimenta sint alicui debita ex officio iudicis, siue ex contractu, vel testamento, seu legato, sub alimentis contineri; & alimentario infirmo sunt exhibenda. Ita per dictam *l. verbo vietus, & d. l. quos nos §. verbo vivere ff. de verborum significat.* Bartholus in *l. legati de aliment. in l. libertis 2. §. 1. ff. eodem, & in l. si cum dotem §. si autem ff. soluto matr.* Crauetus *conf. 149. n. 3.* Mynsinger. *præf. cent. 3. ab. eru. 11.* Rolandus *d. conf. 22. n. 3. lib. 1.* Simon de Prezis *dist. dubitatione 11. n. 37.* & 38. Menochius *d. pref. 157. n. 10.* Garzias *d. c. 1. n. 42.* Surdus *tit. 4. q. 5. n. 1.* Marta de *success. p. 4. q. 18. ar. 7. n. 8.* Et alij Iurisperiti communiter, quos Rolandus, Menochius, & Surdus num. 5. late referunt; siue medicinis enim vitæ hominis conservari non potest stante infirmitate. Ex quo fit ut sub alimentis continetur expensæ seu salarii pro medico, quod alimentario infirmo prestandum erit quod eo, qui debet alimenta, ut medico vi possit: ut in specie post alios Rolandus *d. de vno c. 3. fin.* & Surdus d. 3. sicut enim medicinæ, ita & medicus alimentario infirmo est necessarius, per quem oportune medicinae sunt præstibendæ, & applicandæ.

§. IV.

Alimentorum nomine comprehenduntur equus, feruiores, eorumque salaria; item expensæ ad addiscendas artes honestas, & disciplinas iuxta conditionem Alimentarij.

61 **C**ontinentur etiam equus, seruitores, vel seruitices, eorumque salaria, si ita postulet dignitas, & status alimentarij. ita Simon de Præcis d. dub. 11. n. 59. & alios allegans Menochius d. præsumptione 157. n. 28. & 29. & Sordus d. tit. 4. §. 8. & 9. 18. & de alimentis seruis præstandis habet. *Item plures, si tutor, ff. de administratione, & periculo tutor. Addit Sordus d. q. 8. n. 4. & seq. alios allegans, contineri etiam currum, seu carolum, si ita postulet dignitas alimentarij; item contineri expensas in honesta aliqua recreatione, venatione, hætiludio, & similibus pro qualitate personæ. Tradit Fagundes in Decalogum l. b. 4. cap. 11. num. 8. & cap. 24. num. 1. & 3.*

62 **I**tem nomine alimentorum, veniunt expensæ necessariæ ad addiscendas artes honestas, vel disciplinas, & scientias, si alimenta debeantur iure naturæ, & sanguinis, seu ratione pietatis, & officio iudicis; & Alimentarius sit persona docilis, & capax, apprehendendi artem, vel scientiam, ut ceteri eiusdem conditionis, talibus artibus, & disciplinis soleant instrui. Ita per textum in l. qui filium, ff. ubi pupillus educari debeat, ibi, *Sed & in studia, & in ceteras necessarias impensas debet impedi pro modo facultatum.* & d. l. cum plures, §. cum tutor, ff. de administratione & periculo tutoris, imprimis mercedes præceptoribus. & l. vltima. C. de alim. pupillo præstandis, ibi, *ministeria, studique erogata esse.* Ex l. iuris peritis supra n. 46. relatis tradunt Crauet, & Mynsinger loci ibi allegati, & Rolandus d. conf. 22. num. 8. Marta d. art. 7. num. 12. Menochius l. b. 4. præf. 19. num. 12. in fine, & de arbit. cent. 6. c. 501. num. 7. Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegit. clerici. cap. 15. num. 15. & alij l. iuris peritis communiter ab iisdem, & à Sordo d. tit. 4. §. 6. late relatis, Fragolus d. de Repub. Christi. par. 3. disp. 1. n. 93. 94. 95. & Doctores, qui hoc tract. part. 1. cap. 10. n. 46. sunt relati; ubi probatum est parentes obligari ad curandum, ut filij instruantur bonis artibus, & disciplinis, quibus ceteri eiusdem conditionis informati solent. Idem etiam sentit Sordus d. q. 6. n. 1. & sequent. (quantiuis num. 6. & 7. contendat id non colligi ex præfatis textibus;) & d. num. 7. fine. addit ab hac opinione non esse in consulendo, & iudicando descendendum; & quod pater necdum teneatur filio præstare alimenta ordinaria, sed etiam expensas pro studio, late alios allegantes tradunt Paschalis de potestate patris part. 2. c. 3. num. 16. Franciscus Maria Pratus in annotationibus ad eundem Paschalem d. cap. 3. ad citatum num. 16. & Io. Lupi de illegitimis. com. 2. §. 1. cum. 40. quauis contrarium sentiant Padilla in auct. rei quæ, num. 92. Cod. comm. de legatis, & alij, qui infra num. 825. referuntur. Harum autem expensarum ratio habenda est iudicis arbitrio pro qualitate, & dignitate personæ, & pro quantitate patrimonij, vt Menochius d. cap. 10. num. 10. & ante eum Garzias tract. de expens. cap. 3. num. 48. licet & intelligat Rolandus quoad studia Grammaticæ, & artium liberalium, non autem iuris ciuiliis, vel medicinæ, nempe Philosophiæ, & Theologiæ, & similia; impensas enim in huiusmodi studiis, cum sine illis filius possit viuere, patrem non teneri facere, præter Garziam ibid. tradidit Bartolus in l. 1. §. Nec Castrense in fine, ff. de solut. bono. (ubi dicitur, quod pater non tenetur impendere pro filio studente in iure) & in d. l. de bono, §. non solum filij dicit quod in studiis homo dicitur militare, & sine eis potest honeste viuere) Simon de Præcis d. tit.

dub. 11. num. 38. & alij Iuris periti; & Menoch. d. casu 501. num. 11. & Sordus (qui & illos sequitur) d. q. 6. n. 6. num. 8. 11. & 12. quam tamen limitationem reprobat Corduba in l. si quis à liberis, §. non tantum, num. 31. ff. de lib. agnos. Rebuffus de priuileg. scholar. priuileg. 13. num. 2. & Menochius d. casu 501. num. 12. asserentes, si filius sit bonæ indolis, & patris conditio, & substantia ferat; teneri patrem pro filio impendere non solum in studiis liberalium artium, sed etiam iuris ciuiliis, & medicinæ; tum quia pater tenetur ad institutionem filiorum, ut videtur colligi ex l. ius alimentorum, §. ad id instruitur nemini, ob rationem in l. legit. 1. p. cap. 10. n. 46. fine, adductam ex Menochio; & contra sentit videtur Fragolus d. disp. 1. num. 96.

63 **E**x quibus colligitur cum, qui promittit aliquem ut filium tractare, vel alere, teneri illum mittere ad scholas, & erudiri facere in artibus honestis, & disciplinis, & iuxta illius capacitatem, & conditionem, & expensas facere in magistris conducendis pro qualitate, & conditione personæ, & quantitate patrimonij. ita post alios Menochius d. casu 501. num. 7. & sequent. & Sordus d. tit. 4. citatis q. 6. num. 5. cum ad id teneatur patet erga filium, iuxta tradita num. precedenti, & d. cap. 10. num. 46. videntur ibi notata.

§. V.

Quando alimenta alicui debentur ex dispositione hominis, & ex legato alimentorum, & iure actionis; an sub illis comprehendantur expensæ pro studiis, & apprehendendis disciplinis.

Vtrum verò quando alimenta alicui debentur ex dispositione hominis, nempe ex legato alimentorum relicto, & iure actionis, sub alimentis comprehendantur etiam impensæ pro apprehendendis disciplinis, & artibus honestis necessariæ. Negant Bartolus in l. legato, in principio; & in d. l. de bono. §. an solum, & in tract. de alimentis num. 3. Baldus in d. l. qui filium, ff. ubi pupill. educari debeat. Ioachimus Mynsing. loco supra cit. Simon de Præcis d. dub. 11. num. 38. fine. Mollesius in consil. Neap. tom. 1. p. 1. q. 1. num. 8. & Doctores communiter, quos referunt Sordus d. tit. 4. §. 6. num. 4. & Rota decif. 365. num. 28. p. 5. distat. apud Rubrum; Eo quod nomine alimentorum veniant solum corporis necessaria, scilicet cibis, potus, vestis, habitatio, d. l. legato, ff. de alim. leg. verum disciplinæ, & scientiæ non sunt ad sustentationem corporis necessariæ, cum sine disciplinis, & scientiis vitam quilibet traducere possit, & videamus plures ignaros literarum, quam scientes. Contrarium asserit Sordus d. num. 4. fine asserens, se non videre rationem diuersitatis inter alimenta debita iure naturæ, & sanguinis, atque officio iudicis, & debita ex dispositione hominis; nam etsi forte (inquit) arctius cogatur natura, quam pactum, non tamen in plus cogit. Confirmat, quia pro alimentis fauorabilior interpretatio sumenda est; sicut patet de alimentis relictis vsque ad pubertatem, quæ debentur vsque ad annum 18. siuelista sint masculo, & vsque ad 14. si relicta femine. l. mala aut. ff. de alim. legatis, & cum aliis Sordus tit. 3. priuileg. §. 8. num. 4. & idem quando alimenta sunt legata pupillo, scilicet tunc Alimentorum nomine intelligi etiam expensas pro apprehendendis artibus, & disciplinis, sentit videntur Rolandus, & Marta loci supra allegati.

64 **D**icendum in legato alimentorum absolute, & regulariter nomine alimentorum non contineri expensas studiorum, & ad disciplinam spectantes; vt ab hæredibus alimentario sint præstandæ, debere aliunde, scilicet per probabiles coniecturas conitare, seu colligi testatorem illas relinquere voluisse. textus est in l. legato

alimentis, ff. de alim. leg. vbi cetera (inquit Iulianus) quæ ad disciplinam pertinent legato (scilicet alimentorum) non continentur; *nisi aliud* (subdit Paulus *l. sequenti*) *est autem sensisse probetur*. Ita etiam præter Bartolum, & alios num. præcedenti relatos, Corduba *in l. si quis a liberis, §. non tantum, num. 31. & 35.* Menochius *lib. 4. præsumpt. 157. num. 31.* & alij ab eodem relati, qui amplectuntur illam Bartoli, & Baldi loci ciuitatis, distinctionem de alimentis iure naturæ, & ratione pietatis debitiss; debitis ex dispositione hominis, & iure actionis, aientes impensam studiorum causa contineri nomine alimentorum solum, quando quis tenetur alere ratione pietatis, vt pater filium, etiam spiritum; non verò quando quis tenetur alere ex pacto, vel ex legato, nisi aliud ex probabilibus coniecturis appareat de voluntate testatoris, vel paciscentis.

66. Probabilis verò coniectura ad credendum testatorem voluisse præstari studij & discipline impensas, sumitur ex sanguinis charitate, & affectione, quæ id suaderet; vt si testator legauit alimenta filio suo naturali, vel simili, con alias iudicis officio tenetur præstare alimenta, & studij, ac discipline impensam, iuxta tradita *num. 6.* ita post Bartolum *in d. legatis alimentis, & in d. tractatu de alimentis, num. 2.* & Cordubam loco supra allegato. Menochius *d. num. 31.* Aliæ etiam coniecturæ desumi poterunt ex vfu testatoris, & ex affectu erga legatarium etiam non sibi sanguine coniunctum, & ex toto tenore dispositionis.

67. Ex quibus patet esse contra communem Doctorum sensum, & non admittendam doctrinam, quam tradit Fagundez *in Decal. lib. 4. cap. 10. num. 13.* scilicet textum *in d. legatis alimentis*, dicentem nomine alimentorum legatariorum non comprehendere impensam ad disciplinam pertinentem; intelligi de alimentis, quæ iure naturæ debentur; alios verò textus *num. 6.* adductos, ex quibus colligitur Doctores communiter nomine alimentorum contineri expensas pro studiis, loqui de alimentis, quæ debentur ex dispositione legis, sub alimentis enim iure naturæ debitis (inquit) comprehenduntur tantum alimenta ad vitam præcisè necessaria; sub alimentis autem debitis ex dispositione legis, seu iuris comprehenduntur alimenta ad vitam, & ad studia; quia intelliguntur de alimentis naturæ humane, politice, & bene institutæ: textus enim *in d. legatis*, loquitur expressè de alimentis debitis ea lege, non iure naturæ: ceteri verò textus *num. 6.* adducti loquuntur de alimentis debitis iure naturæ; & loquuntur etiam de debitis ex dispositione legis; intelliguntur tamen de debitis ex dispositione legis, quæ etiam iure naturæ, & ratione pietatis debentur, vt quæ à patre filiis debentur. Quare alimenta debita ex dispositione legis, cum etiam debita sint iure naturæ continere expensas pro studiis alimentarij.

68. Item inter alimenta comprehendere etiam impensam funeris, si Alimentarius moritur, & competentes expensas pro anima defuncti, tradit Iulianicus Molina *de iustitia tom. 1. d. diff. 168. allegato §. Alimenta*. Cui contradicit Bonacina loco supra *num. 46. citato*, dicens, quod etsi pater teneretur ad expensas funeris, si filius moritur, improprie tamen Alimentorum nomen illis adscribi, cum filius eis non alatur, non sustentetur; & alioquin etiam expensæ, quæ in diuinis officiis in suffragium Defunctorum fiunt, nomine alimentorum vocarentur, & continerentur. Sed quamuis dictæ expensæ proprie non vendicent sibi nomen alimentis, rectè tamen dicit Molina inter alimenta computari; quia licet illis corpus non alatur, aut sustentetur, sunt tamen necessariæ ad conuenientem corporis alimentarij Defuncti curam, ac proinde sicut omnia necessaria ad corpus viuum sustentandum inter alimenta computantur, & sunt præstanda ab eo, qui alimenta debet dare; ita etiam funeris impensæ (si alimentarius Defunctus non reliquit) sine quibus corpus alimentarij, aut remaneret.

derelictum, & inhumatum, vel decenter sepultum non posset tradi.

§. VI.

Debita illius, qui alendus est, non comprehenduntur sub alimentis.

Denique nomine alimentorum, non intelliguntur debita, si quæ alimentarius contrahat. Molina *tom. 1. de iust. diff. 128. §. Quinim effectus, verfic. Quæritur est*, qui enim alimenta præbere tenetur, eiusmodi debita soluere non cogitur. *§. patens, ff. de liber. agnosc.* & eadem ratione, si filius familias delictum committat, & pœna aliqua condemnaretur, non tenetur pater eam soluere, neque de legitima, quæ filio in bonis patris debetur, neque de alimentis, quæ pater tenetur ei præstare, vt loco citato Molina cum Panormitano *in cap. 1. de delictis puerorum, num. 3.* & Greg Lopez *in l. 2. tit. 19. part. 4. l. 1. post Speculatorem*. Et prædicta de alimentorum appellatione.

S V M M A R I V M

Capitis Tertij.

Alimenta filijs, & quibusque ratione sanguinis, vel legatis debita, ex iure civilis dispositione taxanda, & præstanda sunt iuxta qualitatem, & dignitatem eorum, qui alendus est, & facultatem eorum, qui alere debet, & iuxta regionis consuetudinem, & etiam alimentarij, num. 70. ad 74.

An id præcedat in alimentis subsidiarij, quæ ab Auo materno, vel fratre præstentur in defectum patris, vel aui paterni, n. 71.

Taxatio quantitatatis alimentorum, committitur arbitrio Iudicij, eo tamen modo, quo declaratur diligens paterfamilias, qui nullum interesse haberet, num. 75.

Qui tamen Iudex tenetur considerare præfatas circumstantias dignitatis personarum, virum patrimonij, & consuetudinis regionis, n. 76.

Etsi ignorarentur redditus bonorum, Iudex decerneret alimenta ad certam quantitatem, sibi bene visam cum clausula sine præiudicio virisque patri, ibid.

Alimenta taxata etiam acceptata augentur auctori facultativum, vel aucta dignitate, & familia eius, qui alij debet; & si fuerint taxata in certa quantitate pecunie, augenda est taxatio aucto valore, seu pretio rerum nempe ciborum, vestium, & ceter, num. 77. & 79.

Consensu in alimenta taxata intelligitur ribus in eodem statu manentibus, num. 77.

Alimentis sibi iure naturali debitis filium renunciare non potest, ibid.

Alimenta ex dispositione homini, puta conuentione, vel stipulatione in conuentione taxata, vel taxata à testatore non augentur, neque diminuantur, aucta familia, vel dignitate alendi, vel diminuit facultativum, numer. 78.

Nemo tenetur præstare ultra id, quod promissit, ibid.

Stipulanti sibi alimenta, non intelligitur stipulare pro persona extrinseca, neque etiam pro uxore, ibid.

Debitor non est grauandus ultra illud, ad quod verificabiliter non se obligauit, ibid.

Nobis alimenta debentur delicata, non debet vefci cibi rusticorum, n. 80.

E contra Rustico, non debentur cibi delicati, non panis albus, aut pulli, sed alendus grossi panis, & fabaceæ, casei, capsi, alio, asano, & similibus cibis, num. 81.

Pauperi rustici & vbi tradere cibos delicatos, & sumptuosos conuiuia præparare, annumeratur inter peccata venialia, & quare, n. 82.

Aliquando

Aliquando à veniali excusatur. ibid.

Nobili, & quicumque Alimentario, qui eum dignitate inspicit illi eger, alimenta præstanda sunt etiam pro familiaribus. n. 83.

Et generaliter obligatus alere aliquem, tenetur etiam seruitori, vel seruitoriibus, alimenta præstare, si inspicit necessitate, vel qualitate persone non potest sibi seruire. ibid.

Soblegato uxori factio eius, quod sibi comparauerat, vel confecerat, veni vult, quam ancillis eius uxoris comparauerat, confecerat. ibid.

Etiam in legato Alimentorum, veniunt alimenta pro seruis, & Ancilla contra Gratianum. n. 84.

Legatum Alimentorum ita interpretandum secundum legatarii dignitatem. ibid.

Alimentario nobili, & quicumque, si eum dignitas ita exposcit, dandus equus, vel mulus, & pro eis alimenta, & etiam Rueda. n. 85.

Alimentario Rustico, qui non potest ire pedester saltem Asinus providendus contra Cordubam. numero 86.

Filiis Aequalia alimenta sunt à patre præstanda. numero 87.

Equalitas inter filios seruanda. ibid.

Primogenitus habet præminentiā quandam inter fratres, & sedere debet in loco digniori. ibid.

Primogenito debentur alimenta pinguiora. ibid.

Procedunt prædicta in primogenito successore in omnibus bonis, vel maiori eorum parte. ibid.

Alimentario, qui alias fuit dives, modo est pauper, an sint præstanda ampliora alimenta, quam ei, qui semper pauper; an vero solum alimenta secundum ultimum statum paupertatis, referuntur plures opinioniones; & resolutur non præstanda alimenta secundum prioris status dignitatem, tamen ampliora, quam ei, qui semper fuit pauper, numero 88. & 89.

Limitatur ut dignitas præcedens non attendatur, quando est amissa ob culpam propriam. n. 90.

Pater alias nobilis, & pauper postea efficitur dives, & ad digniorem statum euertitur teneatur præstare alimenta filiis legitimis, & illegitimis secundum præsentis status facultates. n. 91.

Et similiter filius plebei legitimus si postea acquisiuit bona castrensia, vel quasi castrensia; & filius plebei illegitimus ex sua industria est fortuna factus dives debent alere parentes secundum præsentis status facultates. n. 97.

Alimenta in quibusdam casibus non sunt præstanda iuxta persone dignitatem, sed sufficit, si præstentur tantum secundum necessitatem, seu quatenus sunt præstare necessaria sustentationi. n. 93.

taxanda iuxta statum, & qualitatem, ac dignitatem personarum, & qualitatem paterni patrimonij. Circa quod

§. I.

Quid iuxta ius civile.

Communis Doctorum sententia est, quod licet attentio iure naturali alimenta debeantur tantum secundum naturæ indigentiam, & ea tantum de necessitate, sunt præstanda, quæ necessaria sunt ad vitæ sustentationem iuxta tradita supra n. 15. & Doctores ibidem initio, & sine relatis, & Iurisperitos mox allegandos; tamen iuxta ius civile alimenta sunt præstanda secundum statum, & dignitatem illius, cui præstanda sunt, & secundum dignitatem, & facultates illius, qui solvere tenetur, illius scilicet facultatum quantumquæ quod redditus, quæ ex illis percipiuntur considerata filiorum, conditione, & numeris habita ratione ita ex Theologis Molina de inst. tom. 1. disp. 168. §. iure tamen Canonico. tom. 2. disp. 413. n. 7. & tom. 3. disp. 576. Valquez in opus de testamentis c. 3. §. 7. dub. 9. Azorius 2. p. lib. 2. c. 4. q. 19. & p. 3. lib. 5. cap. 7. q. 9. Sanchez in consmor. lib. 4. c. 3. dub. 14. Fagundez in Decalog. lib. 4. cap. 17. n. 1. Morgala 2. p. lib. 2. c. 2. q. 2. & c. 3. q. 2. n. 7. 1. & alij Theologi supra n. 1. relati, ex Iurisperitis ita scribentes in l. si quis ff. de annis leg. in l. 2. cum plures solitimo ff. de administr. tut. in l. 2. Cod. ubi pupilli educari debeant & in alias leges, quæ infra adducantur. Corduba plures alios allegans in l. si quis à liberis ff. sed si filius n. 43. ff. de liber. agnosce. Alexander conf. 2. numer. 7. lib. 5. Craueca conf. 189. numer. 10. Tiraquellus de nobilitate cap. 20. numero 143. Menochius de arbitrariis c. 169. & centuria 6. c. 51. §. 1. & de præsumpt. lib. 4. præf. 57. numer. 16. r. 18. 28. & 29. Simon de Practis de interpretat. ultim. volunt. lib. 4. interpretat. 2. dubitatione 11. numer. 5. 2. Contrarios de spons. p. 2. c. 8. §. 6. numero 7. Garzias de expens. cap. 4. numero 17. Spino in speculo testam. Glossa 16. numero 102. Gomez in l. 9. Tauri numero 39. P. Barbosa ad l. 1. p. 4. numero 60. & 61. ff. soluto matr. Ludouicus Molina de primog. lib. 1. capite 15. numero 55. Additionator d. capite 15. numero 39. Gama decif. 225 numero 1. Marefcottus var. res. lib. 2. capite 81. numer. 12. Vincenzi de Francis decif. 283. numero 20. 21. & 22. Ioannes Lupi de illegit. comm. 2. §. 1. numero 40. Fachineus controu. iur. lib. 6. capite 34. initio, Borginus canale. decif. 18. nom. 1. 3. p. 2. Matta de success. ribus p. 4. q. 18. ar. 7. numero 14. Sordus de aliment. tit. 4. q. 18. numero 1. & sequent. Stephanus Gratianus de capt. for. tom. 1. capite 131. numero 1. & sequent. tom. 4. capite 613. numero 4. & 5. & tom. 5. capite 954. numero 37. & 38. Palchalis de patria potestate p. 2. cap. 3. numero 44. ad 42. Molfesius tom. 1. in cons. Neapol. p. 5. quasi 6. Augustinus Barbosa collect. ad l. si pater numero 2. Cod. de alendis liberis. Salgado in labyrinth. cap. 24. numero 13. & sequent. Caluinus de acquit. lib. 1. cap. 7. 3. Aloyisus Riecius in collectaneis Decisionum p. 1. collect. 97. & p. 7. collect. 307. Rota Romana decif. 21. p. 1. apud Verallum. decif. 31. numero 6. 1. qua eff. decif. 331. apud Mantica. & decif. 431. p. 4. diuersum, seu in nouiter nouissimis Farinacii & decif. 938. numero 2. p. 2. recentiorum Farinacii; & ceteris Iurisperitis apud eosd. præferri. P. Barbosa, Sanchez, Gratianum, Rotam, & Salgadam.

Probatum hæc communis conclusio, tum ex l. si cui ff. de annis legatis ibi ex dignitate persone; tum ex l. cum plures ff. de administrat. tutoribus sed pro facultate patrimonij, pro dignitate natalium, & iuror. ubi secundum dignitatem, facultatemque pupilli modum seruorum fuit. eodem titulo. tom. ex l. 1. Cod. ubi pupilli educari debeant; ibi inspicit personarum qualitate, & conuentione. tum ex lib. cum alimenta, ubi ex facultate

CAPVT III.

Filiis legitimis an ex iuris civilis dispositione alimenta sint præstanda, & taxanda secundum eorum qualitatem, & dignitatem, & quantitatē paterni patrimonij: ubi est in vniuersum, an alimenta debita iure nature, & sanguinis coniunctione, & etiam debita ex legato alimentorum, sint præstanda iuxta qualitatem, & dignitatem personarum, & facultates illius, qui alere tenetur.

Videamus, an filijs legitimis, & naturalibus ex iuris civilis dispositione alimenta sint præstanda, &

entibus Defuncti, ff. de alimentis legatis, tum ex d. l. si pariter, Cod. de alien. lib. ibi pro modo facultatum, tum ex l. 2. ibi pro modo facultatum, & l. 3. ibi modum autem patrimonii, ff. vbi pupillus educari debeat, tum ex l. 1. §. mulier autem ff. de ventre in possessione mittendo, ibi pro facultatibus Defuncti, & pro dignitate eius, & mulieris, & l. habitari, ubi secundum dignitatem & viri praestanda, ff. ad. vir. tum ex l. sed si quid, §. 8. ff. de iur. iudi, secundum crimen, & dignitatem inuicem, ff. de iur. iudi, tum ex l. penultima, ff. de alim. leg. ibi ex facultatibus Defuncti, & charitate eius, cui iudicium datum erit, tum ex l. 2. C. de alimentu pupillo praestanda, ibi alimenta pro modo facultatum, tum ex alio iuribus, quos Simon de Præcis d. dubitatione 1. n. 54. §. 57. & 58. 62. 63. refert. Limitat autem hanc conclusionem Rota dec. 581. n. 2. p. prima in reventibus Farinaci, vt non procedat in alimentis subsidiariis, scilicet que in subsidium praestari debent ab Auo materno, vel fratre, vt fratre in defectu patris, & aui paterni, & matris; hac enim alimenta subsidiana dicuntur esse taxanda ad meram alimentandi necessitatem: nititur Rota auctoritate Baldi in l. si maritus, ff. soluto matr. Conducat in l. si quis a liberis, §. sed si filius, n. 69. ff. de agnos. lib. & Rolandi de lucro dotu. qu. 94. n. 3. qui tamen loquuntur in alimentis, quae debentur, seu praestantur misericordiae gratia, vt quae praestantur marito soluto matrimonio, & filiis spuris, & iis, qui dilapidantur legitimam portionem, vel dotem simul assignatam, ideo hanc limitationem rejiciendam puto, nec posse admitti iuxta praedictos textus, & Doctores; & quod frater diues tenetur praestare fratri, & forori pauperibus, & egentibus alimenta, & dotes iuxta qualitatem, & genus lumy, tradunt Baldus, & alij infra n. 493. allegantur. Solum potest dici alimenta subsidiana non fore ita pingua praestanda, sicut quando non praestantur in subsidium.

73 Praeter autem qualitatem, & dignitatem personarum, & facultatem eius, qui solvere tenetur alimenta, in agnoscenda, & taxanda quantitate alimentorum praestanda consideranda etiam Regiones, seu loci consuetudo, vt tradunt Ancharanus conf. 383. ad finem; Bartolus de alimentis verfic. quæro, legata adici; Simon de Præcis d. dubitatione 1. n. 111. n. 8. 69. Fachineus, & Marcocutus locis supra n. o. allegatis. Menochius d. causa 1. 63. n. 3. & alij a Simone de Præcis d. n. 62. allegatis, & Megala d. cap. 2. §. 2. n. 2. 1. & plures alios allegant Additionator ad Molinam d. primogen. lib. 2. d. llo cap. 2. §. 1. n. 39. & faciunt Sautius, & alij ab eodem allegati de alim. tit. 9. quæst. 40. n. 41. & colligitur ex l. si seruum p. n. n. ff. de leg. 1. & l. n. m. ff. de legatis 3. Ratio autem est, quia experientia constat euidenter, expensas vitæ in vno loco esse longe diuersas ab expensibus, quæ solent in alio loco fieri, & diuersa pretia rerum, vt Simon d. n. 69. vbi notat tempore Alexandri. Immoletis conf. 72. n. n. 1. lib. 5. pro alimentis annuis vnius mulieris esse taxatas libras 10. bonorum 1. temporibus autem eiuſdem Simon, & notis viginti libras bonorum vix sufficiunt pro expensibus duorum mensium pro vna persona.

74 Vltra praedicta in mensuranda, & taxanda alimentorum quantitate consideranda est ætas alimentatij, cui ætati commensurati debent alimentatitav si is, cui ex legis, vel hominis dispositione alimenta sunt praestanda, est paruulus, vt parauo dunt, & prout ætas crescit, praestentur maiora pro incremento ætatis. Constat ex d. l. 3. ibi, pupilli ætatem etiam contemplari, ff. vbi pupillus educari debeat. cum vnu sine, ibi pro incrementis ætatis, & alimentis, §. Basilica libera, ibi prout ætatem ampliare, ff. de alim. leg. & tradunt Glossa in d. l. cum vnu, & in d. §. Basilica, & Gratianus conf. 95. n. 4. Simon de Præcis d. dubi. 1. n. 8. Menochius d. causa 69. n. 4. Augustinus Barbosa loco supra n. 70. cit. Azorius d. 9. 19. Megala d. n. 71. Speculator & Ioannes Lecitier a Simone de Præcis allegati.

§. II.

Vbi Alimenta non sunt a lege, vel ab homine definita, nec constat de usu patrisfamilias, seu testatorum, illorum taxatio committitur Iudicis arbitrio, attentis tamen circumstantiis personæ, patrimonij, & consuetudinis regionis.

Igitur quamuis taxatio alimentorum filiis, & quibus 75 Cumque aliis, quibus ex legis, vel hominis dispositione sunt praestanda (vbi ea non sunt a lege, vel homine definita, & taxata; nec constat de consuetudine patrisfamilias illa praestanda) relinquitur seu sit commissa arbitrio Iudicis. l. 2. & 3. ff. vbi pupillus educari debeat, l. 2. Cod. de Alimentis pupillo praestandis, & lege fin. Cod. de ordine cognitionum. Et notant Doctores communiter Glossa in §. consideremus, verbo, legimus, Aulic. de Tricente & semisse, Baldus in l. voluntatis, Cod. de fideicom. Angelus conf. 357. Alexander conf. 72. n. 7. lib. 5. Craneta d. conf. 189. n. 10. Simon de Præcis d. dubi. 11. n. 6. Menochius d. causa 169. n. 1. Spino in Speculo resti. d. glossa 16. n. 102. Ioannes Igneus in repetit. l. ex parte, §. non alias n. 3. 46. ff. ad filienannum. Aloysius Riccius in collect. dec. p. 7. d. llo collect. 3077. Stephanus Gratianus discept. for. cap. 11. n. 17. & cap. 399. n. 6. d. llo cap. 61. n. 1. 2. & 3. & d. cap. 95. 4. n. 38. Salgado d. cap. 2. n. 13. & alij de hac alimentorum materia agentes, & etiam Megala p. 2. lib. 1. c. 2. quæst. 2. n. 10. ex quibus glossa, Igneus, Spino locis citatis, Gratianus alios allegans d. c. 61. n. 2. cum dicitur eam taxationem committi arbitrio boni viri, ly boni viri, intelligent, Iudicis, quod cum aliis notauit etiam Tiraqueolus de reu. l. l. l. §. 30. glossa 2. n. 1. quod arbitrium esse interpretandum eo modo, seu quod declararet diligens paterfamilias, qui nullum interesse haberet, peritum in l. quod misit, ad finem verfic. dimittendo patronus, ff. de operis libertorum, tradunt Spino, & Riccius locis citatis, & Gratianus d. c. 61. n. 3.

76 Nihilominus Index in alimentis taxandis debet considerare, & contemplari praestatas circumstantias dignitatis, & qualitatis personarum, quantitatis patrimonij, & reddituum, qui ex eo percipiuntur, consuetudinis loci, seu regionis, æt ætatis illius, qui alii debet, & iuxta eas moderari, & decernere alimenta, eoque taxare. Constat id ex legibus n. 1. praedictis; & tradunt omnes Iurisperiti n. 70. & num. praedictis; allegati, Menochius d. causa 169. Fachineus, & Riccius locis supra allegatis Gratianus d. c. 61. n. 4. Salgado d. llo cap. 2. n. 15. & 16. & omiffis aliis suprallegatis id expresse asserentibus; Simon de Præcis d. dubitatione 11. alleg. 10. num. 67. addens quod huiusmodi circumstantiae, quæ varium arbitrium, & variam declarationem Iudicis reddere possunt, debent clare probari per textum in l. qui accensare, Cod. de eden. id, quod etiam tradidit Baldus l. eo numero praecedente allegato, & Ancharanus conf. 383. ad finem ab eodem Simone relatam. Quod si ignorarentur redditus bonorum, quorum occasione alimenta deberentur, ne alendus detrimentum sentiat; interim debet decernere, seu assignare alimenta ad certam quantitatem sibi beneuolam cum clausula sine preiudicio iurium vtriusque partis; vt obferuare Rotam Rom. in Romana alimentorum de Coctis, 10. Marij 1599. coram Orano, & alias sæpe testatur Marcocutus d. cap. 8. §. cit. num. 12. fine.

§. III.

Alimenta semel taxata, au, & quando possint, & debeant augeri, vel diminui.

FActa autem semel per Iudicem taxatione, & declaratione quantitatis alimentorum præstandorum, si contingit facultates esse diminutas, vel auctas, vel aliud aliud diversum acciderit, poterit, & debebit per Iudicem taxatio diminui, vel augeri pro contingentia casuum, & est textus clarus in d. l. sine ff. ubi populus educari debeat. Vbi Vlpianus, & si forte post decreta alimenta (ait) ad egestatem fuerit populum productum, diminui debent quæ decreta sunt, quemadmodum solem augeri, si quid patrimonio accesserit, & hoc idem tradit Simon de Præstis d. dubitatione 11 allegato num. 69. Angelus d. conf. 357 n. 9. Cornelius conf. 95 n. 4. Sylva. Aldobrandinus conf. 31 n. 9. Stephanus Gratianus d. c. 613. n. 8. ad 11. & n. 23. & 24. Rota decif. 745. apud Seraphinum, & dista decisione 31. 2. p. recentiorum Farinacii, quæ etiam est apud Manicam decif. 331. & decif. 1044. l. p. 4. diversorum, Franciscus Marefcotus annotatione ad cap. 3. Arturus Paschalis de viribus Patria possitatis ad num. 28. & 6. Affirmatum, & sibi vero oppositum d. Franciscus Salgatus de protectione Regia patriæ capite 7. n. 88. verfic. ex quo fuit illud fuit vsque ad num. 98. & alij, quos Gratianus cumulat. Quare si alimenta fuerint taxata in pecunia, aucto valore, seu pretio rerum, puta ciborum, aut habitationis, vestiarij, calcearj, & aliorum rerum, & ex quibus vita hominum sustentari debet, augenda etiam erit obligatio, seu taxatio. Ita Rota in dictis duabus decisionibus, & etiam in alijs, ut d. decif. 745. dicitur ite si augeatur dignitas, aut familia eius, qui debet ali, qui int. ei nati filij ex legitima vxore, & indigeat seruis, & Ancillis, qui, quæque liberi suscepti deseruile debent, augenda etiam erunt alimenta non obstante taxatione iam semel facta. Ita Angelus, Cornelius, Aldobrandinus loci citati. Rota d. decif. 31. n. 4. Gratianus d. cap. 613. n. 19. & alij apud eundem: & prædicta procedunt etiam si taxatio in certa pecunie quantitate, vel in certa aliqua alia specie bonorum facta fuisset, per sententiam acceptatam ab eo, qui est alendus, vel statutorum fuerit, quod taxatio illa perpetuo observaretur, nam adhuc aucto rerum pretio, vel aucta dignitate, & familia necesse esset alimenta augeri, ut iidem Doctores, & Rota in d. decisionibus tradunt, quia consensus alendi in illam taxationem debet intelligi rebus in eodem statu manentibus, l. quod serui fide conditi ab causis, quare 8. Inter locatores ff. locati. Tiraguelius in l. si nunquam in præstis num. 167. Cod. de reuoc. donat. & alij, quos idem Tirag. latè refert. Accedit quod filius non potest renunciare alimentis quæ sibi iure naturali debentur, ut Doctores commaniter à Rota d. decif. 31. n. 2. relati, de qua re infra: etiam si renunciatio fuerit iuramento firmata, ut Rota eodem n. 1. alios allegans, de quo etiam infra: & alimenta autem sunt semper præstanda, quæ præstatis temporibus, & conditionibus personarum, quibus debentur, ita omnes Doctores hoc num. & n. 70. & 71. relati, & Rota d. decif. 31. n. 1. & 6. ex quibus concluditur, quod si alimentans & alimentarius post taxata alimenta veniant ad pinguiorem, vel tenuiorem fortunam, augeri, vel diminui alimenta debent, ut etiam in terminis loci citati Salgatus, & Pratus, qui dist. s. mibi id procedere declarat, quando aucto vel diminutio fiat in adeo magna quantitate, ut alimentarius ex diminutione patitur iacturam in se alimentando, & de conuerso, si adeo sit excessiua auctio, ut delectari sit alimentario ex tam ingenti patrimonio aucto tam tenuia percipere alimenta, & non est dubium pro quocunque augmento, vel decremento etiam leui non esse alteranda alimenta taxata, quod autem sit

augmentum vel decrementum notabile, ad prudentem iudicem diiudicare spectat.

Procedunt autem ante dicta de augmento, vel diminutione alimentorum taxatorum, quando illa aliqui debentur indeterminate, ut sunt alimenta iure naturæ, vel sanguinis debita, vel ex legato alimentorum à testatore non taxatorum, quod si ex dispositione, sua precepto testatoris taxata foret certa quantitas pro alimentis annuam, (quia testator v. g. dixerit pro alimentis annuis tantam pecuniam tantum frumenti, vini, olei, lignorum relinquo, vel dari iubeo) vel ex conventionie patitur taxata esset certa quantitas, (ut si quis renunciando alteri bona exciperet tantam quantitatē pro annuis alimentis, vel stipularetur centum aureos pro suis alimentis) tunc aucta familia, & dignitate eius, qui ali debet, non dari augmentum, vel diminutionem, sed heredem teneri solum ad dandam quantitatem à testatore taxatam ac definitam, & promittentem obligari solum ad quantitatem promissam, latè tradit Stephanus d. cap. 613. n. 11. cum pluribus sequ. & loquens in alimentis à testatore taxatis: idem docet Simon de Præstis d. dubi. 1. n. 1. n. 4. 5. asserens tam quantitatem à Testatore præscriptam, & taxatam esse attendendam, & seruandam, tanquam ea sit de mente, seu voluntate Testatoris, quod constat ex Textu in l. Lucina Titius, in l. cum n. Alimenta, intro. ff. de aliment. legat. & in l. Alimenta in principio, ff. de adimend. legat. & passim in legibus cautum reperitur in dispositione testamentaria interpretanda, quod primum Testator dixerit, inspicendum, & seruandum fore, de quo idem Simon lib. 2. interp. 1. dubi. 3. solut. 5. Cinus in l. si quis cognatus g. 2. Cod. de donat. Natta conf. 2. l. 1. n. 11. Guido Papa decif. 8. & ibi Additionator. Sicut autem non datur augmentum, neque diminutio alimentorum, quando à Testatore certa quantitas pro alimentis annuis est relicta, quia Testator ad illam quantitatem præcise voluit obligare, & obligauit heredem, ita ex conventionie eius, qui aliqui non tenebatur, ex stipulatione alere, excepta, si taxata est certa quantitas pro alimentis annuis, promittens, semper ad illam præcise tenetur præstanda, & non attenditur, quod crescat status eius, cui fuit promissa, vel diminuetur patrimonium eius, qui promissit, quia idem promittens non voluit sufficienter providere de alimentis, sed tantum se obligare ad quantitatem alimentorum, quam limitat, & determinat, & taxatæ expresse promissit, & de qua ideo ita limitat transgredit. Et nemo tenetur præstare ultra quam promissit, l. si quis in conferendo Cod. de pæstis Sordus de aliment. sit. 4. g. 24. n. 6. qui ideo quod confirmat id, de quo in præsentibus agit, n. 1. & sequidicit, quod si quis sibi stipulatur pro se alimentis, non intelligitur persona extrinseca in tali stipulatione, quamvis effec. vax, quæ licet faciat vnum corpus cum viro quo ad dictionem. Et etiam quoad communicationem in habitatione, & theorie proinde ubi maritus stipulatur habitationem pro se, intelligitur etiam habitatio pro familia, & vxore; secus autem est respectu alimentorum, quæ patiuntur diuisionem, & separationem, cum alia sine illa, quæ præstantur viro, alia quæ præstantur vxori; & quæ sumuntur à marito nihil conferunt ad sustentationem vxoris, nec è contra. Confirmat Gratianus d. c. 63. n. 28. quia si propter quancunque necessitatem superuenientem tenetur promittens augere taxationem conuentam, esset multum laesiva transactio, & contra verisimilem mentem eiusdem promittentis, qui ideo se obligauit ad certam quantitatem, ut esset certus, ad quod teneretur, nam alias promississet potius in genere alimenta, si voluisset semper sufficienter ille præstare, & ex quacunque causa augere, quare non est grauidus debitor ultra illud, ad quod verisimiliter non se obligauit. Baldus in l. cum actum: C. de fideicom. quem cum innumeris alijs ad id allegat Tiraguelius in l. si nunquam in præstis num. 36. Cod. de reuoc. donat.

79. Secus verò est, quando iure naturæ, & ex legis dispositione, aut legato præstanda sunt sufficientia alimenta indeterminate, & indefinita, nam tunc licet provisioni, & sententiæ iudicij consideratis circumstantiis personarum, & patrimonij de præfenti teneatur, & sententiæ seu taxatio sit acceptata, intelligitur semper iuxta status præsentis permanentiam; & si filio, vel legatario augmentum expensæ ratione novæ dignitatis, vel auctæ familiaris augenda est taxatio, quia semper præstanda sunt alimenta sufficientia, & competentia statui, ut numer. 77. ostensum est, & constat ex d. l. 3. §. ubi pupillum educari debet; & tradunt Rota, & Doctores eodem numer. 77. allegati, & Calu. de aquis. cap. 73. num. 21.

§. IV.

Quæ cibaria præstanda nobili, quæ rustico filio, seu Alimentario.

80. EX prædicta communi conclusione, & ex omnibus in præcedentibus traditis inferitur, nobili esse præstanda alimenta iuxta suam nobilitatem, & sic cibaria delicatiora, & persone commensurata, cum nobiles non debeant cogi velci cibis Rusticiorum, ut habetur *can. non cogantur d. 41. ita præter alios ab iisdem relatos, Tiraquellus de nobilit. cap. 20. m. 14. Rebuffus, & Menochius loci supra num. 47. citatis. Simon de Prædictis d. dubit. 1. m. 56. §. 57. Sordus de aliment. 4. quest. 18. n. 8. & Stephanus Gratianus d. c. 61. m. 10.*
81. E contra vero Rustico & ignobili non sunt præstandi cibi delicatissimi, enim Rusticus, & ignobilis velci, seu alendus est pane albo, pollis gallinacis, & aliis delicatis cibariis, sed grosso, seu fabaceo pane, calco, nucibus, raphanis, cepis, ut per textum in *l. servus urbanus, §. 1. ibi, aut cibarius, ff. de leg. 3. glossa ibidem. Cephalus conf. 1. 6. & alios allegatos. Tiraquellus d. n. 142. Simon d. n. 57. q. 8. num. 11. & Gonzales ad reg. 8. Cancell. glossa 1. m. 42. & Ego ipse tom. 2. notor. var. tit. 1. m. 26. & Tiraquellus, & Baldo, aut, æquum in potum non vinum Rusticis dandum.*
82. Imò pauperibus dare sumptuosa, & delicata cibaria enumeratur inter peccata venialia *conventum orarium, paulo ante fitem, ibi, si pauperibus esurientibus nimium deliciose, vel sumptuose convivia præparaverit; & per hunc textum, tradunt idem Tiraquellus d. n. 146. Sordus d. q. 8. m. 15. Gonzales d. n. 41. Corduba à Lara in l. si quis à liberis, §. sed si filius, m. 48. ff. de liber. agnosc. Pineda in vita si lo. Baptista lib. 3. art. 2. cap. 1. & Glossa in d. cau. unum orarium, & verbo, vel sumptuose dicens secundum Archo. quod licet infirmari dicunt, si vtriusque cibis vilibus sita infirmari pauperes, si vtriusque delicatis. Ratio autem cur in d. cau. numeretur inter peccata venialia, nimium delicata, & sumptuosa convivia pauperibus præparare, est, quia sic agens indebito fini elemosinam applicatam finis proprius elemosinæ est subvenire pauperi, non superfluitas; qui enim nimium delicata, & sumptuosa convivia pauperibus præparat, superfluum faceret, ac proinde contra elemosinæ finem, & consequenter est vituperabile, & peccatum veniale, ut ait Caletanus 2. 2. q. 1. art. 10. sic etiam agens in prodigalitatis victimam incidit non ratione qualitatis dantis, quia posset quis Christi amore omnia (iuxta pauperibus erogare), sed ratione excessus, dum præparatur pauperibus quæ præparari non oportet; superfluitas enim prodigalitatis non attenditur principiter secundum quantitatem dantis, sed magis quatenus excedit illi, quod fieri oportet, ut docet S. Thom. 2. 2. quest. 119. art. 2. ad 3. verum non negandum aliquando lauta convivia obique villa culpa præparari pauperibus in certis solemnitatibus à quibusdam socie-*

tatibus laicorum, & à Principibus, & Prælatiis sævi. Censuræ Domini, eisdem pauperibus permittentibus, ut edant quantum illis libuerit, & quod superest, impotent, cum id faciant ex honesto fine, & tunc ita debeat attendi conditio eorum, qui talia convivia præparatis diebus præparant.

§. V.

Nobili, & Alimentario, qui eius dignitate infestus illis eget, præstanda sunt alimenta etiam pro famulo, & servitoribus, & etiam impensa pro equo, vel mulo, navis, vel theca.

PRO nobili præstanda sunt alimenta non solum pro sua persona, sed etiam pro famulis, ita quod quoties qualitas filij, vel legatarij (cui sunt relicta alimenta indefinite) requirit famulum, vel servitorem seu famulos, & servitores, & conditio lux personæ spectata non possit sibi servire, pro eisdem famulis etiam sibi ab eo, qui alere debet, præstanda alimenta, scilicet dandæ sunt expensæ victus, & cõpetem merces servitoribus, *l. si plures, ibi, alimenta servus, & l. tutor secundum dignitatem, ibi, modum, etiam, ff. de administratione tutor. l. 3. §. ante oculos, ff. ubi pupillum educari debet, l. habitatio, §. servus quoque, ff. de ventre in possessionem mittendo. Et facit etiam Textus in l. tutor, ff. de auro, a gentio, & c. ubi sub legato uxori factio eius, quod sibi comparauerat, confecerat, venit vellis, quam ancillis eius uxoris comparauerat, & fecerat, & ita tradunt alios allegatos Rebuffus in tract. de prim. libel. prim. 16. Bonacola in tract. de servis, & fam. q. 95. 120. §. 245. Simon de Prædictis de interp. vlt. vol. lib. 4. interp. vlt. ad probationem numer. 59. Menochius lib. 4. præf. 1. 57. n. 29. Sordus de alimentis, m. 4. q. 9. m. 9. & d. ubi sequi, & q. 2. n. 8. & d. ubi sequi. Rota dec. 31. m. 4. p. 1. in vlt. Far. que est dec. 431. p. 4. d. inter. & dec. 331. m. Mantica, & Stephanus Gratianus cap. 61. m. 19. Molfæus t. m. 1. par. 5. q. 6. n. 2. & Molina de Iustitia tom. 2. disp. 413. n. 10. iuxta quos, qui tenetur alere Domum, tenetur alere eius famulos, & qui tenetur alere nobilem, tenetur & eius servitores necessarios; & generaliter qui tenetur alere alium, tenetur etiam servitoribus, licet servitoribus alimenta præstare, si inspecta necessitate, vel qualitate personæ (ut sunt Doctores, & nobilis) non potest sibi servire, ut etiam magis in specie Rebuffus, Bonacola, Molfæus loci citati, & Sordus d. q. 2. n. 8. facit etiam (ut Sordus ibidem num. 9. ex Brano de cess. bonor. quest. 3. 1) ei, qui cessit bonis, dimittenda sunt alimenta non solum pro seipso, sed etiam pro servitore.*

Et quomodo Gratianus conf. 87. n. 2. 6. lib. 1. videtur sentire præfatam doctrinam, non procedere in legato alimentorum facto alicui v. g. uxori, ita quod in talilegato non veniant alimenta pro Servo, vel Ancilla; nihilominus eius opinio vniuersaliter improbat à prædictis Doctores, qui loquuntur fore omnes indistincte, & etiam in materia legatorum; & non solum, quando alimenta iure sanguinis, & naturæ, ac legis dispositione debentur; & preterit eam Grati opinionem absolutè sumptam improbat Simon de Prædictis d. m. 59. & Sordus d. q. 18. num. 1. post Cordubam de Lara per textum in l. si cui de annis leg. ubi decernitur legatum annuū alicui relictum sine adiectione summe taxandum ex dignitate personæ, & confirmatur, quia alimentorum legatum est favorabile, & late interpretandum iuxta legatarij dignitatem, ut ait Sordus d. n. 1. & probatur tom. 3. m. 2. var. tit. 1. q. n. 66. in calu vero responsi Grati verum etiam alimenta pro famula non esse uxori legatarie præstanda, ut notat Simon de Prædictis d. m. 59. quia vxor legataria erat persona vilissima; ut videm Gratianum tom. 19. & etiam maritus Testator viuent non erat solitus ei dare servitutem, ut idem Gratianus d. n. 21. ex

ex viâ autem, & consuetudine testationis legatum surripere, vel strictam interpretationem, ut late explico *dis. in l. 1.*

In alimentario nobili, & tali, quod cum non deceat pro qualitate, conditione, & dignitate pedestrem incedere extra domum, præstandus erit ei equus, seu mulus, quo iuxta suam dignitatem possit ire; & multo magis, si Alimentarius nobilis ex aliquo corporali impedimento non possit pedester ambulare; & ita etiam præstandus erit cibus pro equo vel mulo pascendo. Ita Baldus in *l. si. non vero, n. 1. ff. de offic. proconsul. & legat. Rebuffus in l. verbo, vultus, col. 3. versic. Intellege vultum, ff. de verb. signific. Menochius loco supra num. 47. citato Azocius p. 2. lib. 2. c. 4. quæst. 19. & Sordo de alim. tit. 4. q. 8. n. 1. & sequ. & quæst. 14. n. 10. qui eadem q. 8. n. 3. dicit præstandas expensas naui pro itinere necessario, si qualitas personæ alenda exposcit; atque commodè iter per nauem fieri possit; addit num. 4. quando Alimentarius nobilis aduersa valetudine impeditus non possit equitare, ei prouidentem esse de curru seu Rheda, qua nunc ferè omnes nobiles vtiuntur, ut cum minore incommodo vthanter.*

- 86 Et licet Corduba de Lara in *d. l. si quis à liberis §. n. 2. tamum n. 26. ff. de liber. agnos. dicat solum Alimentarium nobili, qui pedibus non possit decenter, & commodè ire, vecturam iuxta eius dignitatem, negetamen de necessitate dandum alimentarium, qui sit vilis persona, puta Rustico, etiam si pedes ire non possit; quia Alimentarius, inquit, poterat non excurrere, & domi manere; contra eum rectius sentit Sordus d. quæst. 8. n. 7. & 8. quia quamvis possit Alimentarius non excurrere, non tamen semper debet esse in domo, v. g. si laboret articulo morbo, vel atitudine, vel alio simili; tunc enim omnino verisimile est, equo, vel mulo, aut asino vehendum fore; dixi vel asino, quia Rustico, & vilis persona, si pedester ire non possit, sufficeret ad Asinum ardentia personæ conditio, quæ semper spectanda est, ut ex traditione in præcedentibus, & iuris n. 7. adductis constat, & in hac specie notauit Sordus d. q. 8. n. 8.*

§. VI.

Primogenito au, & quando sint præstanda lautiora alimenta, quam illius fratribus.

- 87 EX eadem communi conclusione n. 70. & sequ. stabiliata inferitur, quod & si filius à patre æqualis, & non differentia alimenta sint præstanda, ut aliis allegatis Sordus de alim. tit. 4. quæst. 18. n. 1. & quæstione 23. n. 1. 2. 3. eo quod inter filios seruanda sit æqualitas, l. si maior in fine Cod. comm. diuid. & aliis iuribus per Sordum d. q. 1. n. 2. adductis; nec pater, inquit Angelus in *§. illud quoque auct. de rupt. debet ex filiis vnum facere* 88 legitimum, & alium facere bastardum. Vnde pro æqualitate inter filios seruanda, multa specialia fuerunt à iure re inducta, de qua re infra, ubi de legitima filiis danda, nihilominus si onus ex filiis dignitate alios longè excellat, illi ampliora alimenta tenetur pater dare; vnde cum primogenitus habeat quandam præminentiam inter fratres, & dignior reputetur, & digniori loco sedeat, ut patres apud Tiraquellum de primog. in præfat. num. 12. & 13. & apud Sordum tit. 4. quæst. 18. n. 21. 22. & 23. eodem primogenito pinguior, & ampliora, quam aliis danda esse, tradunt Glossa in cap. quam periculum, verbo Primatus 7. 4. 1. (ubi ait, quod duplicatos cibos recipere debet) & alij à Tiraquello d. n. 12. & Sordo d. q. 18. num. 21. relati, quos sequitur Molesinus tom. 1. d. p. 5. q. 6. n. 7. quod tamen idem Sordus ibidem declarat procedere solum, quando ex consuetudine, vel statuto, vel dispositione maiorem primogenitus est in omnibus 90 bonis, vel maiore eorum parte succellurus; nam tunc ratione spei dicitur quodammodo Dominus viouente patre. *Id. Angel. Boffin. de Obligat. Parentum.*

tres; & tanquam tali ampliores expensæ sunt exhibenda, ut experientia ipsa videmus exhiberi; secus autem quo ad primogenitum non succellurum in maiori parte, sed tantum in æquali parte cum fratribus; illi enim plus cæteris non est tribuendum, cum tunc omnes fratres sint æquales, & vnus non habeat paternalem præminentiam præ aliis, ut videm Sordus.

§. VII.

Pater prius vilis, & pauper, postea effectus diues, & ad dignitatem statum perductus tenetur præstare alimenta filio secundum præsentis statum facultates.

Item ex eadem communi conclusione inferitur, quod si pater prius pauper, & plebeus, ac rusticus inuentione thesauri, vel armis, vel industria aliqua postea diues euadat, & ad digniorem statum perueniat, filio suo ante hunc posteriorem statum procreato, & plebeio tenetur alimenta lautiora, & maiora præbere, quam præberet, & teneretur dare tempore prioris status, scilicet, proportionata præsentis status dignitati, & facultatibus Pater enim tenetur filio alimenta pro modo facultatum præbere iuxta iura 7. 1. adducta, & Doctores n. 70. relati; & facultatibus auctis augentur etiam alimenta per sectionem n. 77. relatum, & Doctores ibidem citatos; & dignitas patris redundat in filium legitimum, & naturalem etiam ante patris nobilitatem natum, ut latè Tiraquellus de nobilit. c. 15. n. 7. imò quamvis filius illegitimus non potius privilegiis, & dignitate patris, cum matris, non patris conditionem sequatur, ut videm Tiraquellus eodem cap. 15. num. 11. Nihilominus non videtur posse negari, quin dignitas patris aliquo modo etiam ad filium extendatur, & illius conditionem meliorem faciat, quam si esset filius illegitimus vilioris patris; aucta autem dignitate alendi, sunt augenda alimenta per tradita d. n. 77.

E contra ob eadem iura, & rationes etiam si filius legitimus plebei, & Rustici armis, literis, vel beneficiis ecclesiasticis, aut alia ratione acquisiuit multa bona Castrensis, vel quasi Castrensis, tenetur patri alimenta præstare secundum ipsius status præsentis dignitatem, & facultates, non verò tantum secundum patris plebei qualitatem, id quod latè etiam probat Megala p. 2. lib. 2. quæst. 2. num. 8. & sequ. Item filius illegitimus ex plebeio patre natus, qui thesauri inuentione, vel armis, literis, aut aliqua alia sua industria euasit diues, & insignis ob easdem rationes tenetur patri alimenta præbere secundum præsentis status facultates, & conditionem, ut etiam idem Megala d. lib. 1. cap. 8. q. 2. n. 3. quæ omnia etiam confirmantur ex natura, & ratione correlatiuorum, quæ exposcent, ut dispositum in vno, etiam in alio locum habeat, l. fin. vbi Doctores Cod. de ind. et. vidui. & l. fin. §. fin. ff. de acceptil. cum ergo pater prius vilis, & pauper postea factus diues, & ad sublimiorem statum procreatus tenetur filiis iuxta facultates præsentis status alimenta exhibere, etiam filij, &c.

Limitatio communis conclusionis de præstandis alimentis iuxta dignitatem personarum.

Cæterum præfata communis conclusio numer. 70. posita limitatur in aliquibus casibus, in quibus parentes filiis, & filij parentibus non tenentur alimenta præstare secundum dignitatem, & facultates; sed tantum, quantum sufficit ad necessariam viæ sustentationem, de quibus infra ubi agitur de alimentis filio excommunicato, & heretico.

& qui ex iusta causa potest exheredari, vel qui alimē-
ta à patre pro tota vita consignata malè viuendo pro-
degit.

S V M M A R I V M.

Capitis quarti.

Pater, seu socer tenetur alere uxorem filij, seu nurum, quando penes se retinetur illius dotem. n. 94.
Quæra matrimonij ibi esse debent, ubi est dotem. ibid.
Fructus dotis servare debet oneribus matrimonij. ibid.
*Pater tenetur alere nurum licet indotatam, quando fili-
lius, & nurum aliunde non habent. n. 95.*
Pater sustinet omnia onera filij inopis. ibid.
*Maritus tenetur alere uxorem etiam quando illam in-
dotatam duxit. ibid.*
*Socer tenet locum patris, & nurus se habet, itaque eum
filia. ibid.*
*Socer cogitur alere nurum indotatam, si consensu mat-
rimonio, vel non appareat eum consensisse, vel dissen-
sisse. n. 96.*
*Uxo etiam si contradixerit matrimonio, & filium pater in-
mitto uxorem duxit. n. 97.*
*Prædicta procedunt etiam in uxore filij illegitimi, &
filiis. ibid.*
*Socer tenetur alere nurum, quæ sine culpa degit extra
domum soceri, vel mariti. n. 98.*
*An tenetur alere uxorem filij, qui dotem sibi à patre
restitutam dissipavit. n. 99.*
*Et quid si socer dotem sine iusta causa restituit filio
etiam nurum consentiente, & cum iuramento de non
contrahente. ibid.*
*Pater alit nurum solum in subsidium, quando filius non
est solvendo. ibid. & n. 101.*
*Socer tenetur alere filium, & nurum, quando licet sub-
sit causa restituendi dotem, tamen filius sustinuit esse
delapidatorem. n. 100.*
*Non tenetur alere nurum in casibus, in quibus maritus di-
ces non tenetur. n. 101.*
*Tenetur alere nurum in casibus, in quibus non tenetur
alere filium. n. 102.*
Culpa viuius non debet alij nocere. ibid.
Pater tenere debet suos quibuscumque. ibid.
*Non solum filius, sed etiam nurus agit contra socerum,
ut præstet alimenta, & quæ ratione. n. 103.*
*Socer tenetur alere pronurum in casibus, in quibus te-
netur alere nurum. n. 104.*
Nurus appellatione venit etiam pronurus.

CAPVT QVARTVM.

*Pater an tenetur præstare alimenta etiam
uxori si ipsa nurum; quando ipse pater,
seu socer non habet penes se dotem ul-
lam, & filius, atque nurus aliunde non
possunt habere, vel querere sibi alimenta.*

94 *Ita quando ipse pater, seu socer non habet penes
se dotem, nam quando vxor filij est dotata, & pa-
ter, seu socer dotem accepit, & penes se retinet, certum
est ipsam teneri nurum alere, ut Sordus tit. 1. q. 38. n. 5.
ad 10. & Doctores communiter apud ipsum. Et ratio
est, quia cum dos datur propter onera matrimonij, ibi
debent esse onera, ubi est dos, secundum naturam, ff.
de regulis iur. & quia fructus dotis servare debent on-
eribus matrimonij, ubi adducit, & ibi Doctores. Cod. de
iure dotum.*

§. I.

*Quid quando filius sine dote duxit uxorem
patre consentiente.*

Difficultas est primò quando filius uxorem duxit 93
sine dote, & idem filius, & vxor non habent ali-
dè, unde se alere possint in patre filio, & nutui tenetur,
& cogi possit præstare alimenta non solum filio, sed &
eius vxori: & teneri, ac cogi posse affirmant com-
muniter Doctores, ex Theologis Sanchez lib. 4. de nutr.
disp. 26. n. 21. Megala p. 2. lib. 1. cap. 2. q. 1. n. 67. Bona-
cina de preceptis disp. 6. q. unica p. 6. §. 1. n. 2. sine. Trul-
lench in Decalog. lib. 4. c. 1. d. ubi 3. n. 11. & nonnulli alij
relati à Sanchez, ex Iuniperitis Glossa in l. si quis à li-
beris, §. non tantum, verbo, onera, ibidem Bartolus, ff. de
liber. agnos. Idem Bartolus tract. de alim. n. 16. Rimi-
naldus conf. 133. n. 47. Ruinus conf. 144. n. 6. lib. 5. Cro-
tus in l. si constant. n. 160. ff. soluto matr. Couarruias de
hpon. p. 2. c. 8. §. 6. n. 5. versio. tertio. Menochius de arbi-
trarij casu 348. n. 14. Palchalis de patria potestate, p. 2.
cap. 3. n. 6. Gattetius de matris. d. 80. n. 13. vel sic, c. de liso
quinto, Sordus de Alimentis tit. 1. q. 38. n. 1. & quator
sequ. & n. 11. & sequ. Pedeginus de iure fisci lib. 3. tit.
18. n. 63. & alij Iuniperiti, quos latè refert Sanchez,
& Sordus præfatus. Probatur hæc communis per textum
in d. l. si quis à liberis allegat. §. non tantum, ff. de liberis
agnos. c. ubi dicitur, quod pater non solum tenetur, & cogi
debet filium alere; sed etiam filiam etiam onera liberorum
præbet; onus autem filij sui mariti esse, quando uxorem
indotatam duxit, ipsam alere; vt latè alios allegantes
Sordus de alimentis tit. 1. q. 32. Sanchez d. n. 11. & Spino
in speculo testam. glossa 1. n. 65. de qua re quando agi-
mus, de mutua obligatione coniug. 1. sibi inuicem ali-
menta præstandi. Præterea probatur ratione, quia cum
vir, & vxor sint vna caro, eamque vir, & vxor 35. q. 2. nurus
pro filia est habenda, & socer locum patris tenet.
Cinus in l. ubi adducit q. 16. n. 4. Cod. de iure dotum. Me-
nochius d. casu 348. n. 13. & Sordus d. tit. q. 38. nume-
ro 5.

Et hæc conuincis sine dubio procedit, quando ap-
paret patrem, seu socerum consensisse matrimonio filij,
qui uxorem indotatam duxit, quia consensitio conser-
uat se obligare ad alimenta etiam vxoris, & sic tenetur
alere, si nec habeat filius, & nurus, vt Bartolus, Baldus,
Angelus, Imola, Castrensis, & alij scribentes in l. si eum
dotem, §. transgrediamur ff. solut. matr. Sordus d. q. 38. n.
11. Aloysius Riccius in collect. dec. p. 6. collect. 2436.
versio. non hic, & Mangillias de imputation. quest. 27.
num. 10. idem quando non appareat patrem consensisse,
vel dissensisse matrimonio; tunc enim sicut maritus te-
netur alere uxorem indotatam, sic & pater, si filius non
habet aliunde, vt Sordus n. 12. & Mangillias d. n. 10. &
probatur iisdem textu, & ratione num. præcedenti ad-
ducta.

§. II.

*Quid quando filius duxit uxorem indotatam
patre contradicente.*

Quod si filius patre contradicente uxorem indota-
tam duxerit, licet Socinus à Sordo d. q. 38. n. 3. al-
legatus, Io. Baptista Laderchius conf. 117. quem sequi vi-
detur Palchalis n. 7. fenierit, tunc socerum non teneri
præstare nurui indotatæ alimenta; nihilominus etiam
hoc casu teneri patrem filij uxorem tradent Ruinus,
Gatus, Couarruias, Menochius, Sanchez, Megala so-
cis n. 94. citatur. Io. Baptista Ferratus conf. 14. Sordus
d. quest. 38. numero 13. & 14. Ioannes Le pi de il-
legit. tom. 2. §. 1. numero 27. Riccius, & Mangillias
ubi supra. Sicut enim filio docenti uxorem indota-
tam

Filius proscriptus, & condemnatus, quia venit contra propriam patriam, pater non tenetur alere. n. 112.
Patria plus debemus, quam parentibus, & eidem potius obediendum, quam parentibus. *ibid.*
Cap. v. de pace intendenda declaratur. n. 113.
Si filius habeat alimendū, unde se alere possit, Princeps potest precipere patri, ne ei aliquid alimentorum præbeat. num. 114.
Filius tenetur præbere alimenta patri proscripto. n. 115.
Filius baptizatus pater, & patri baptizato filius non tenetur dare alimenta iuxta dignitatem, & facultates, sed solum viâ simpliciter necessaria. n. 116.
Filius deportatus pater, & patri deportato filius tenetur præstare alimenta viâ necessaria. n. 117.
Deportatus non amittit ea, quæ sunt iuris gentium, & naturalis, sed ea solum, quæ iuris civilis. *ibid.*
Filius iussu per sententiam damnatus, ut inedia pereat, pater potest licite alimenta, seu cibos subministrare, non tamen tenetur. n. 118.
Etiam alij, exceptis iussu ministris, possunt tali cibos offerre. *ibid.*
Quid de ipso iussu ministris. *ibid.*
Damnatus, ut fame moriatur, non tenetur cibis oblatos edere, præstare tamen licite edere, si velit. *ibid.*
Filius iussu excommunicato pater, & contra patri excommunicato tenetur pater, & filius præstare alimentum. n. 119.
Si absque sua culpa remanet in excommunicatione præstare debent alimenta iuxta qualitatem persone; si sua culpa noluit redire ad penitentiam, & abolutionem petere, tantum alimenta, simpliciter viâ necessaria. n. 120.
Clericus excommunicatus contumax non est alendus de fructibus beneficij, nisi in extrema necessitate, & existente gravi eius inopia. *ibid.*
Patrem orthodoxum non teneri ad alendum filium hæreticum pertinacem docuerunt plures Iurisperiti. numero 121.
Hoc verum est de alimentis iuxta dignitatem persone, & non necessariis simpliciter viâ. n. 122.
Alimenta autem viâ simpliciter necessaria pater fidelis tenetur dare filio hæretico extreme gentis. n. 123.
Hæretico in extrema necessitate confisus omnes possunt licite, & tenetur subvenire, ne pereat. *ibid.*
In extrema necessitate obligatio est subveniendi potius fratri carnali, aut patri, quam Catholico extraneo. *ibid.* & n. 122.
Hæretico non extreme gentis quia non tenetur, potest tamen licite subvenire, quatenus est homo. *ibid.*
Filius hæretico etiam extreme gentis non est subveniendum, si alius auertere a fide conatur, & falsum dogmatum sit diffeminatur. n. 124.
Pater hæreticum tenetur alere filium hæreticum, etiam non extreme gentem. n. 125.
Patri hæretico filium fidelem teneri dare alimenta, aliquibus assertoribus, dicentes maiorem esse filij obligationem alendi patrem, quam contra. n. 126.
Filius Catholicus patri hæretico potest, & tenetur præstare alimenta ex ratione, quia pater Catholicus filio hæretico. n. 127.
Filius hæreticus a patre, & pater hæreticus a filio licite possit exheredari, non potest tamen privari alimentis simpliciter viâ necessariis. n. 128.
Non tenetur, nec potest filius fidelis patri hæretico etiam extreme gentis dare alimenta, si præstatio vergat in damnum fidei, & pater conetur filium, & alios a fide Catholicos auertere. n. 129.
Filius hæreticus tenetur alere patrem hæreticum, etsi non extreme gentem. n. 130.
Pater Iudeus, & infidelis filium ad fidem Catholicam convertere tenetur alere sicut ante conversionem. numero 131.
Eadem iura, quæ compendebant infidelibus, competunt eis

Christianis effectis. *ibid.*
Pater Iudeus, & infidelis tenetur dotare filium ad fidem conversam iuxta vires patrimonij. n. 132.
Quid si pater Iudeus habeat tantum bona ex testamento, & illicito quæsum acquisitis, an ex his filia ad fidem conversa possit petere dotem, & si eius maritus fuerit tradita, & a mariti defuncti heredibus eidem filie restituta, tenetur filia illam conferre ad satisfaciendum creditoribus patris, vel possit sibi retinere, si dos fuit a patre tradita in pecunia, & quid si fundus pro dote assignatus. *ibid.*
Mater infidelis, aut hæretica tenetur dotare filium Christianam, etiam si pater dines sit. n. 133.
Filius conversus ad fidem potest cogere patrem Iudeum, vel infidelē adhuc viventem, ut dei sibi legitimā. *ib.*
In huius legitime quantitatis taxatione, non sunt computanda bona ex illicito quæsum quæsum incertis personis debita. *ibid.*
Filius infidelis patri ad fidem Catholicam converso tenetur præstare alimenta iuxta vires patrimonij, ut ante baptismum. n. 134.
Alimenta, & dos sunt filio, vel filia ad fidem conversis constituenda habita ratione ad statum post baptismum. *ib.*
Filius fidelis tenetur alere patrem infidelē, & alios ascendentes. n. 134. & 136.
Intelligitur si extreme gentis. n. 135.
Filius Religiosus non tenetur alere patrem, sed monasterium (si sit dines, & habeat, unde monachos alat) tenetur alere. n. 137.
Si monasterium sit nuptiæ nec ad aliud monasterium dines transire possit, pater ipse tenetur alere. n. 138.
Pater non tenetur alere filium monachum iniussu, & monasterio expulsum, sed monasterium ipsum. n. 139.
Monacho ex sua culpa per inusam sententiā a monasterio circolo pater ipse tenetur alimenta viâ necessaria præstare, si ille aliunde nequeat habere. 140.
Quid de alimentis filij novitij in Religione bonorum, in comuni capaci an pater, vel heres filij novitij, vel ipse novitiū a monasterio recedens expensis alimentorum eiusdem novitij a monasterio consumptis, tenentur solvere eidem monasterio, remissis. *ibid.*
Filius adhuc existens in matris utero, seu venire pregnantis ex bonis viri defuncti præstanda sunt alimenta, & iuxta facultates defuncti, & dignitatem eius, & mulieris, & etiam si pregnantis mulier habeat defuncti. n. 141.
Patrem adoptivum teneri alere filium adoptivum extraneum affirmat una sententiā. n. 142.
Contrarium, & filium adoptivum extraneum debere alij a patre naturali tenet alia sententiā. n. 146.
Authoris sententiā. num. 151.
Filij adoptivi extranei succedant ab intestato patri adoptanti. n. 141. & 146.
Qui tenetur aliquem, ut filium trahere, tenetur illum alere. n. 141. & 151.
Adoptio imitatur naturam, & quomodo. n. 141. & 149.
Onera eius, qui in adoptionem datus, quæ transferantur in adoptantem. n. 141. & 146.
An valeat, quis potest succedere alicui, ergo si tenetur illum alere. n. 142. & 150.
Post adoptionem extranei in filium, an maneat immutata, & integra omnia iura patris naturalis tam possit, quam alicui. n. 143. & 147.
Pater adoptivus extraneus non tenetur filio adoptivo relinquere legitimam. n. 143.
Dilectio taxativa tantummodo excludit omnes casus præter expressos. n. 144.
Non excludit casus similes. *ibid.* & 150.
Omni alimentandi filium quomodo sit debitum natura. n. 145. & 146.
Concurrentibus causis naturali, & civilis prævalet naturalis. num. 145.
Pater adoptivus extraneus tenetur filio adoptivo præstare alimenta in subsidium. num. 150.

Non

Non acquirit iure naturalis patri, nec in eius potestate transiit filius adoptivus. num. 151.

Pater tenetur alere filium nuptiam viro pauperi, qui non habet, unde illam aliat. 152.

Filiam sine promissione dotis viro danti nuptiam patrem non teneri alere quidam docuerunt. n. 153.

Pater iuxta veram, & communem opinionem tenetur filia sine promissione dotis viro danti nuptia dare congruum dotem; & dotem nondum soluta, illam alere, etiam si nupsisset sine eius consensu. n. 154.

CAPVT QVINTVM.

Quibus filiis legitimis, & naturalibus pater tenetur praeferre alimentis.

¹⁰⁵ **Q**uibuscumque filiis legitimis, & naturalibus pater regulariter tenetur praeferre alimentis, tum iure naturalis, ut ostendunt tradita supra n. 6. & sequ. & docent DD. ibidem citati, & alij communiter tum ex dispositione iuris civilis, & citat ex lege si quis a liberis, ff. de liberis agnoscendis, & tradit Doctores supra n. 5. 6. & 70. & omnes, quod procedit siue pater lucretur dotem suae uxoris matris filiorum, siue non lucretur, vel si nullam dotem receperit, ut constat ex d. l. si quis a liberis, abloque loquens; & quia obligatio alendi filios procedit, ex vinculo sanguinis, & id etiam in terminis notauit Franciscus Molinas de ritu nupt. lib. 3. disp. 5. nam. 43.

§. I.

Filio emancipato pater cogitur praeferre alimentis, si inopis sit filius.

¹⁰⁶ **Q**uare etiam filio emancipato a dentur, ut est Textus expressus in d. l. si quis a liberis, ff. de verum, & tradunt ibidem Scribentes, Azorius p. 2. lib. 2. c. 4. motto, Sordus de euentu tit. 1. quast. 1. n. 20. & sequ. q. 17. n. 6. & alij Doctores vtroque que a Surdo relati, licet enim filius emancipatus non sit in patris potestate, & emancipatione, insit, qui bus modis in patria potestate, soluitur, hoc tamen non eximit patrem ab obligatione alendi filium inopem emancipatum, quia hanc obligationem alendi filios aliunde non habentes, unde se alant, non eximit ex iure patrie potestatis, sed ex naturali pietate, & sanguinis coniunctione, & charitate, ut expresse habetur d. l. si quis a liberis, & tradunt Doctores supra n. 16. relati, quapropter sufficit ad dictam obligationem, si sanguinis naturale vinculum duret, quod emancipatione non dissoluitur; & emancipatio etiam tollit iuris civilis beneficia, non tamen aufert iura naturalia, & iura sanguinis, hanc sanguinis de reg. iur. c. si quis, qui, & sequ. in d. l. de heredi, que ab intestato deferantur, & hoc est certum, & indubitatum.

§. II.

Filio bannito, an & quando, & qua alimenta pater praeferre debeat, & contra filium patri bannito.

¹⁰⁷ **E**d potest dubitari primum an filio bannito, & Principis, vel Reipublice auctoritate praescripto pater teneatur alimentis praebere, & Baldus in c. 1. de pace tenenda, & eius violatoribus in principio n. 7. per cum textum docuit bannum eximere filium, & consequenter etiam patrem ab obligatione alendis, quod nec filius teneatur alere patrem bannitum, nec pater filium bannitum; putat enim Baldus in d. c. 1. ibi, quod ille violator pacis, cumquid de cetero ipsum voluntate, aut consensu aliquod in d. D. Io. Angel. Boffius, de Obligat. Patrum.

em-lamentum percipias, filium non teneri alere patrem bannitum ipsumque patrem bannitum propter bannum priuari iure naturae, quod idem asserit Afflicti, d. l. si quis a liberis, n. 2. & 2.

Contrarium tamen, & patrem teneri alere filium bannitum, vii verum ascendendum eligit Bartolus in l. 1. constante, in princ. solut. matr. Jacobi in l. 1. m. 1. Cod. de hered. insti. Pontanus de alimentis c. 2. n. 15. Peregrinus de iure fisci, lib. 3. tit. 7. n. 18. Metinus de legum. lib. 4. tit. 1. g. 4. n. 6. Palchalis de patri a, v. 1. p. c. 3. numero 8. Sordus de alimentis tit. 1. quast. 3. motto, 4. & sequ. & alij Iurisperiti, quos refert Pontanus, Palchalis, & Sordus, & ex Theologis idem docent Azorius p. 2. lib. 2. c. 4. g. 6. Bonac. de p. acceptis disp. 6. quast. v. m. c. 6. g. 1. n. 1. Fillucius tom. 2. v. 1. c. 23. c. 2. g. 1. m. 29. & Trullench in Decalog. lib. 4. c. 1. d. 1. n. 10. pluribus id probat Sordus, sed praepo ratio est, quod bannitus ex condemnatione, leu praesumptione non priuetur his, quae sunt iuris naturalis, & gentium; ut sunt alimenta filio a patre debita; & pariter alimenta patri a filio debita, lex enim civilis non tollit iura naturalia, ut constat ex iuribus n. 106. adductis, & quod bannitus non perdat ea, quae sunt iuris gentium, tradunt etiam pra-allegati DD. & Bartolus in l. emissum, ff. qui de fisci, ff. de Capit. dominus, & Menochius conf. 101. n. 8. relatus a Merlino d. g. 4. n. 7. confirmatur haec sententia a Pontano, & Surdo per textum in l. legatus, ff. de cap. amittunt. ubi debitem Alimentorum non exinguitur propter, capitis diminutionem, ex quo consistit in facto, non in iure.

Praedicta autem sententia procedit etiam, si adesset ius statutum generale prohibens bannitis alimenta praestari; tale enim statutum inter se debet de his, qui naturali iure non sunt obligati ad alimenta praestanda. Ita Socinus iunior conf. 54 per totum vol. 3. & alios alij gigantes Palchalis d. c. 3. citato, n. 8. & Sordus d. g. 3. n. 8. & ita etiam statutum, quod banniti possint imponi occidionem comprehendit filios, ut occidi possint a patre, nec etiam tale statutum excularet filium, si patrem occideret; ita communicet Doctores, quos referunt, & sequuntur Palchalis d. c. 3. n. 9. & 10. & Sordus d. quast. 3. n. 9. & 10.

Imo etiam si statutum expresse prohibeat, ne pater sit filio bannito alimenta praebat, & ne filius patri bannito, illud fore nullum tradidit Socinus d. conf. 54. post legem in l. 3. §. qui tabulas n. 36 ff. ad filian. Quia tamen traditio limitanda est, ut non procedat, ubi statutum alimenta filio, & patri bannito praestari prohiberet ratione publicae utilitatis, quia multi esse banniti, qui aliter non possent acceri a finibus territorij statuentis; vel quando damno essent Republicae; vel quando ex alia causa concernente publicam utilitatem; tunc enim statutum foret validum; ut tradunt Palchalis d. c. 1. m. 14. & latius Sordus d. g. 3. n. 18. & sequ. eo quod Princeps esse iusta causa non solum ius naturale, sed etiam Divinum possit limitare, & restringere, non contra, sed in fauorem, ut alij allegaris, Felinus in c. 1. in e. clausis, v. 3. verbi: prima conclusio de constit. & idem Sordus tit. 7. g. 2. n. 11. & in dubio censeri tale statutum factum esse causa publicae utilitatis, praesertim si Princeps id exprimat, docent Felinus loco cit. & alios allegas Sordus n. 20. & 21.

Quod etiam dictum statutum, ut quod banniti possint imponi occidionem, non comprehendit patrem, nec filium, ac proinde non possit patrem occidere filium bannitum, & e contra, non procedit quando filius venisset contra propriam patriam, & ex ratione esset bannitus, nisi tunc tanquam publicus hostis, & rebellis posset, & deberet occidi; & idem est si conuersus esset expressus Textus in l. 1. m. 1. ff. de relig. & sumpt. fuerit, & tradidit Turquellus tract. de panis tempor. conf. 20. n. 11. & alios allegantes, Sordus d. g. 3. n. 10. & Palchalis d. cap. 1. m. 11.

Quapropter si filius proscriptus, & condemnatus esset, qui contra propriam patriam venisset, seu veniret, tunc et uti hosti patriae non teneatur alimenta praestare;

parentesque enim esset iusta causa illa denegandi. Palchalis
div. 3. m. 1. 2. et alio. allegat Sordus d. 3. m. m. 1. 2.
de obsequ. p. 3. ubi q. 9. p. 1. per totam. Patet enim plus
de c. omnes, quam parentibus, d. l. n. m. 2. et l. veluti. ff. de
instit. l. 1. ubi quod nos primū parente natiuitate
et postquam parentibus obediendum, et ordo cha-
ritatis est primo erga Deum, secundo erga patrem, tertio
erga parentes, vt notatur Lucas de Penna in l. in filiis.
et princ. Col. de decan. lib. 10. de qua re latius cum
alio Sordus d. 3. Frapulus tom. 1. de reg. Christ. Rep. in
Marcello. tom. 36. et Franciscus Maria Pratus anapa-
crista ad num. 1. cap. 3. allegat 2. Palchalis de viribus
patris p. 10. l. 1. ubi.

- 113 Quando ergo filius non fuit bannitus, quia venit contra patrem, sed ex alia causa, tunc pater non potest ei denegare alimenta iuxta tradita n. 108. et Doctores illi allegatos, et alios a Surdo, *tit. i. g. 3. n. 10. relatos*. Nec obstat textus in *d. c. 1. de potestate*. Omnis enim alius interpretatibus illius Textus a Surdo *q. 3. n. 1. §. 1. adductis*, quos idem Surdo mentio reprobat, rectius, et verius respondet idem Surdo *num. 13.* Illius textum non dicere simpliciter patrem bannito alimenta fore deneganda propter bannitionem, sed ait, filium petentem alimenta patri bannito petendum esse bonis, quod sub eo modo forte illi applicata, ne patrem ministraret alimenta. Fovuit enim incepti rei fore legem apponere, quam voluit in *traditione §. de pocius*, quam ex quo ille non fuerat petendus et re tradita, et sic valet dispositio quoad penam amissionis bonorum, sub ea lege conceSSIONis, nec non valet quoad hoc, ut patri denegentur alimenta.

114. Aduertunt etiam Azorius, Bonacina, Filliucius, & Trullench *locis d. n.* 108. citatis iuxta ex causa posse Principem præcipere patri, ne filio bannito præbeat *vlla* alimenta, si filius præscriptus aliunde habeat, vnde se sustentare possit.

115. *Quæ autem dicta sunt de obligatione patris erga filium bannitum, procedunt etiam in filio quoad patrem bannitum, quia tenetur filius alimenta præstare ob rationem *num. 108* adductam, scilicet quod banniti non amittunt ea beneficia, quæ à naturali jure procedunt; sed tantum quæ à jure civili descendunt; et ita sentiunt Bartolus in *d. si quis de liberis, sc. de variis, ff. de liberis agnoscendis, Corduba ibid. n. 3.* et alij licet periti committunt quædam refutationes, et sequuntur, Surdus de alimentis *lib. 1. c. 17. n. 18.* et *ibid. n. 23.* et *q. 2. n. 7.* et *q. 5. Mega. p. lib. 1. c. 19. n. 3.* neque hic et traditis *n. 108*, obstat Bartolus amittere agnationis, et filiationis ius, ut Bartolus in *l. si adiuverit causam et c. et si lib. 1. ff. de adul. et Alex. conf. 2. ad. 1.* et consequenter etiam ius alimentorum, quæ ratione sanguinis, et agnationis debentur; nam respondet Surdus *d. c. 17. n. 23.* illud intelligi solum in eo bannito, qui molitur esse contra patrem, et civitatis hostis efficitur, quo casu loquitur Bartolus, et alimenta possunt denegari, iuxta tradita *n. 10.* et *dist. sequ.**

Porro cum bonitas amittit beneficia iuris ciuili,
patet filio banno, & filius patri banno non tenetur
prestare alimenta iuxta dignitatem patris, & quan-
tatem patrimonij sed solum vitæ sustentantia simpli-
tatis necessaria, & que ex solo iure naturali debentur.
Ita Azouius, Bonacina, Filiucius, Traillench, *litem* no 8.
ciuiti, Megia *litem* proxime allegat, no Corduba in d.d.
que a liberi, s. fed *si filius*, no 72 verbo: *Alimenta*;
& late Surdas de *alimento* ubi no 18, no 8, & 59 id
confirmans, tum ex eo quod criminati filio iure cogita-
tur premendi, *litem* *filij* *de fili*, tum ex eo alioqui
pateris pinguissimis alimentis daretur occasio delicti
quod dicitur a quem quis, cum pater, vel filius banno
sit cogitur in talem necessitatem ire, per hocque, et ali-
mentum a filio patri debetur potius, tanquam elemo-
sinæ, quæ potius cum quis pauper, & egenus, quam vi-
uamur, & datur tanquam tertio cæcino, non tan-

§. III.

*Filio deportato pater, & patri deportato filius
alimenta præbere tenentur.*

¶ **Q**uam admodum autem filio, & patri bonum, ita
etiam deportato, vel ad metallum damno à patre,
& filio sunt praestanda alimentis, conflat ex textu in l. i.
huius filii alimentis, ubi decernitur in metallum damno
deberi alimenta relicta, & tradunt Botolus *ibid.* &
Sardus *de alimentis* l. 3. §. 17. n. 2. & §. 2. ubi 7. Deportatus
enim licet perdat eas, quæ à iure filii proveniunt, non
tamen amittit eas, quæ sunt iuris gentium, & naturalis, ve
Pergrinus *de iure filii lib.* 3. tit. 5. §. 8. & expresse ha
betur *l. sunt quidam* §. *de pauperibus*, ubi alius confirmat
Sordus *de iure* l. 7. Intelligendum autem, est de alimentis
sola vi, necesse est per tradita nonnulla præcedenti.

§. IV.

*Filio, vel patri in ſua Iudicis ſententia damnato, ut
in edicta pereat; in alimenta à patre, vel filio
debeantur, vel poſſint licite praſtari.*

Sed numquid filio, vel patri iuxta Iudicis sententia damnato, vt fame pereat, a patre, vel filio sint praestanda alimenta vt necessaria. Respondetur patrem filio, & filium patri licite alimenta, & cibos subministrare: non tamen teneri. Bonacina loco supra citato allegat, & Trullench allegat dub. 3. m. v. fine. Et prima responsio patris, facilliet posse licite subministrare, probatur, quia damnato ad mortendum fame aliis praefer miniftrus iustitiae, (quibus et officio incumbit curare, vt iuxta sententia executionis mandetur, quam impedient cibos miniftrando, & praeferre sic miniftrando peccarent, & quidem mortaliter, vt pote in re graui, infideliterque munus suum exercentes contra omnimodam prohibitionem alimenta quouis modo miniftrari tali damnato, vt aliis allegata tradit Sayrus lib. 1. c. 1. Clausi cap. 8. n. 30. alferens contra patrem Arragonum sententia esse tanti peccatum vt nialine nec exculari a mortali, etiamsi tantum semel, aut bis cibum ei miniftraretur. Item esse cibos subministrare, vt tradunt communiter Doctores, quos Sayrus d. n. 30. refert, & sequitur de Azouis p. 2. lib. 2. n. 3. q. 2. & alij, quos in praecedenti parte huius tractatus d. n. 2. allego sic enim ipse damnatus potest cibos oblatos sumere, vt cu alijs Sayrus d. n. 30. & probauit d. n. 82. fine, & tradunt Doctores ibidem relatia etiam alij priuati cibos illi licite offerre possunt, cum eis non sit prohibitum, nec contra officium aut iustitiam peccet, hoc quod executio sententiae iuste iustitiae miniftris fit commissa. Altera pars responsionis ostenditur, quia iuxta damnatus, vt fame pereat, nec tenetur edere, sed potest licite ab omni cibo abstinere, nec probant d. n. 3. allegato n. 2. & tradit Doctores ibi declarati, & Sayrus d. n. 30. ergo etiam nullus alius tenetur ei cibum miniftrare. Confirmatur, quia eo ipso vt inquit Sayrus quod quis iuxta damnatur ad eam non tenetur, sed in media moriatur, priuatur eo iure quod habet, vt cibis alijs etiam in extrema necessitate tenetur, & consequenter alij ab obligatione damni maxime liberi, & eo iure potest Princeps, aut Respublica ob bonum publicum iuste, & rationabiliter cibum miniftrare.

S. V.

Filio excommunicato, & patre excommunicato
an pater, vel filius teneatur prestare
alimenta, & quæ.

Dubitar secundò, an pater teneatur prestare alimenta filio ex causa, & sua culpa excommunicato; contra filium potius patris excommunicato: videtur negandum, quia excommunicato denegatur aliorum communicatio, cum eoque nullum commercium habendum.

119 Dicendum filio, & patri excommunicato à patre, & filio prestari debere, alimenta. Ita ex Theologis Azorius *p.2.lib.3.cap.4.ques.8.* Megala *p.2.lib.2. cap.2.ques.2. numero 8.* Bonacina *de præceptis disputat. 6.ques.1. canica p.6 §.21. numero 2.* Filliucci *tem.2. tract. 23 p.1. cap.3. numero. 14.* & Trullench *in Decalog lib.4. cap.4. sub.3. numero. 10.* & ex Iurisperitis Nello *tract. de hunc numero 1. p.2. temp. n.48. in fin.* Duergnas *regula 6.8. l. i. in. 10. extra finem,* quos Sordus *de aliment. tit.1. ques.19. numero. 1* allegat (ubi etiam allegat Glossam finem cap.3. alia fine de appellat. ubi etiam Decius *numero 9. & in can. sacerdotum 12. q.2.* Pontanus *de alimentis capite 1. numero 14.* & idem Sordus *d. numero 13* & probatur primò ex cap. *inter alios de sent. excomm. ubi dicitur,* quod superueniens sententia excommunicationis non liberat à bino obsequio, quod ante sententiam erat prestandum: inter obsequia autem, quia filius debet patri, est alimentorum præstatio, & inter debita patris erga filium continentur alimenta, quæ ab utroque filio iudicari debentur iure naturali.

120 An autem debeantur in hoc casu alimenta secundum dignitatem personæ, an solum simpliciter vitæ necessaria, ne pater, vel filius excommunicatus sine peccato, oportet distinguere: nam filius, vel pater excommunicatus iuxta culpam non prestat in excommunicatione, & per ipsum non fiat, quominus obtineat absolutionem, quam prociat; & alimenta videntur prestanda iuxta dignitatem, sicut ante excommunicationem præstabantur, & ita sentit Azorius, Bonacina, Filliucci & Trullench. *loc. citat;* & inquit etiam Sordus *numero 14.* vel persistit in excommunicatione spontè, & sua culpa, quia cum possit excommuni ab excommunicatione petendo, & obtinendo absolutionem, non curat: & tunc pater filio, & filius patri tenetur prestare sola alimenta simpliciter vitæ necessaria. Ita Azorius, & Megala *loc. citat;* & Sordus *d. q. 19. n. 4. & tit. 7. q. 15. n. 26.* & iuxta id intelligi debent Glossa *in d. Passaroli,* Pontanus *d. n. 14.* Franchis ab eodem Pontano relatus, & alij Canonistæ, & Iurisperiti, dum autem patri excommunicato non tenetur filium præbere alimenta, nisi fit in extrema necessitate constitutus, & ita etiam Glossa *in d. Passaroli, fin. lib. 1.* Ioannes Andreas, Panormitanus *n. 16.* Decius *d. n. 9.* dicunt clericum excommunicatum contumacem non esse alienandum de fructibus beneficii, nisi in extrema necessitate, & existente gravi inopia. Et ad id facit ratio *supra num. 126.* adducta, scilicet ne præstis pinguioribus alimentis detur occasio perseverandi in contumacia, & peccato Dum etiam Sordus *tit. 7. q. 1. n. 1.* dicit excommunicato denegari alimenta ob adductam rationem, scilicet, ne subsidio alimentorum factus negligat recte ad præsentiam debet intelligi de alimentis extra extremam necessitatem, ne fit sibi ipsi contra-

S. VI.

Filio hæretico persistenti in pertinacia an Pater Catholicus teneatur præbere alimenta.

Dubitar tertio, An pater Catholicus teneatur alere filium, qui à fide defectit, & est hæreticus pertinax: patrem Catholicum non obligari præstare alimenta filio, qui à fide orthodoxa defectit, & in pertinacia persistit, tenent Caccia Lupus ab eodem *in l. fratres à fratre numero 108 ff. de condition. indebiti à Sordo de aliment. tit. 1. q. 19. numero 2.* relatus, Panormitanus *in caput Quintanalis numero 3.* relatus à Merlino *de legitim. lib. 4. tit. 1. ques. 3. numero 1.* & à Sordo *de aliment. tit. 7. q. 2. numero 8.* adductus. Idem aliter ibidem communiter omnes Doctores, idem Merlinus *d. ques. 3. idè Sordus n. 2.* & *numero 6.* & *tit. 1. q. 19. numero 9.* Sanchez *in summa lib. 2. cap. 14. numero 7.* Fagundes *in Decalogum lib. 1. cap. 2. numero 10.* & pro hac sententia à Farinacio *de hæresi q. 82. n. 14.* allegatur Ioannes de Anania *in cap. excommunicatio 15. credentes numero 1.* verificæ *qui ex inferis* & *num. 13.* verificæ *quid de fœmine in fallis,* ubi dixit ministrantem elemosinam hæreticis, vel procurantem ab aliis ministrari repartari eorum fautores. Probatur ex sententia, quia pater orthodoxus potest filium hæreticum exheredare §. *causam,* verificæ *qui de præditiis parentibus orthodoxos, Auth. or. cum de appellatione cognoscitur,* Panormitanus, & alij *in d. Quintanalis.* Merlinus *d. q. 3.* Molina *de iusticia tom. 1. disp. 2. §. decimo quarto,* alij à Sordo *d. q. 19. n. 1.* & *d. q. 2. numero 1.* relati, & communiter ceteri Doctores, ex quibus autem causis filius potest exheredari, ex iisdem potest privari alimentis, iuxta communem Doctorem, de qua *infra,* ubi de causis ex quibus pater potest filio denegare alimenta, & ex Doctoribus latius Ludouicus Molina *de primæ lib. 2. cap. 6.* & alij Molina *tom. 1. de iust. disp. 163. in disp. 176. §. ex sequentibus,* ex quibus, & *tom. 3. disp. 616. numero 13.* confirmat Sordus *d. q. 2. d. n. 7.* ex eo quod talis filius necandus potius, quam alendus videatur, ut dicitur in *similibus can. legi 23. q. 8.* ubi laudantur à D. Hieronymo Plinco, & auctoritas Heliae, Zelus Simonis Chanang, Petri fecutus in Ananiam, & Saphiram, Et additur non est ciuilitas, criminata pro Deo ponit, sed pietas. Per quem textum dicit Sordus, Speculatorem *in l. qui filij sunt legi. §. 1. numero 13.* asseruisse etiam patri hæretico, & ipsa ratione posse à filio fidei alimenta denegari. Adhuc alia confirmatio, quod filio ob crimen lese Maiestatis homines denegantur alimenta, ut tenet *apud eum tit. 7. & consequenter multò magis denegari debent ob crimen lese Maiestatis Divinæ, quod est grauius delictum.*

Neque obstat, si idem Sordus *d. q. 2. num. 11.* alimenta à patre deberi filio ex iure, seu lege naturali, quæ est immutabilis, quia iuxta gradum (inquit) aucter, quod naturali lege erat debitum §. *primò,* verificæ, ne forte *Auth. de hæresibus* ibi adducta ratio, nempe, ne filij propter spem hereditatis contra parentes accedant, & proteriti sint, & iturba inueniantur leges. Sic & in proposito, ne soboles (sive alimentorum filij) proteriti sint contra patrem, & iturba quia licet ius naturale per postitum non possit in totum tolli, potest tamen ex causa modificari, & iturba, & *tit. 1. q. 1. n. 110.* notatum est.

Distinguendum de alimentis simpliciter vitæ necessariis sine quibus filius hæreticus periret, & de alimentis excedentibus, pinguioribus, & extra extremam vitæ sustentandæ necessitatem. Igitur alimenta possessionis generis non tenetur pater Catholicus prestare filio hæretico pertinaci, & nolenti remittere ea sententia

C. 4. non

non solum Doctores n. 12. citati, sed etiam qui proxime allegantur, & communiter alij, quos refert, & sequitur Favonius, allegata q. 82. n. 13. & probant tradita eodem n. 20. & fortiori confirmant rationes supra n. 116. adductas.

Alimenta autem simpliciter vite necessaria filio heretico aliunde non habenti, nec valenti sibi suis operis, industria, aut aliquo artificio decenti comparare; pater Catholicus tenetur prestare. Ita ex Theologis Azorij p. 2. lib. 2. c. 4. q. 1. o. Filiucci & Trullenchi loci supra n. 119. citati, & Agudex in Decalogum lib. 4. cap. 2. num. 6. & idem sentit (licet expresse non explicet) loco supra numero 110. relatio. Idem etiam sentit Sanchez loco citato n. 7. (ubi absque dubio vult solum patrem Catholicum non teneri alere filium hereticum pertinacem, nisi in extrema necessitate, sicut ibidem de filio Catholico ait non teneri alere patrem hereticum, nisi extreme indigentem) Idem oportet sentiant Farinacius d. q. 182. num. 13. & alij ab eodem ibidem citati. Probatur, quia loquendo in universum Catholici possunt, & tenentur heretico in extrema necessitate constituto, ne fame pereat, dare; cum possibile sit, quod hereticus vivens ad fidem revertatur, nec de aliquo desperandum sit. Ita Glossa in cap. in vobis conferent de hereticis ibi Hostiensis numer. 1. Bartius n. 2. Marianus Socinus n. 4. & q. Glossa in cap. accusatus, ille quoque, verbo non possit de her. 6. ibid. Mon. n. 6. & Archid. n. 3. Henricus Boyce. in cap. si quis Episcopus n. 1. & ibidem Panormit. eodem titulo. Vobis locutus v. pater n. 3. Decianus l. b. 5. cap. 1. num. 39. quos refert, & sequitur Farinacius d. n. 11. qui omnes addunt in extrema necessitate fratri carnali, aut patri heretico potius subveniendum, quam extraneo Catholico ceteris paribus, dummodo talis subuentio non sit in damnum fidei, & Ecclesie, vel quod ipse pater, aut frater ex hoc, quod Deum non fiant deteriores; & quod heretico extreme egenti Catholici succurrere teneantur; tradit etiam Nauarrus in man. cap. 27. num. 5. versic. quarto argumento Canonis Pasche d. 86. Adde etiam quod licet quis non teneatur, potest tamen hereticum non extreme egenti subvenire, quatenus homo est, arg. can. duo isto nomine 23. q. 4. ibi quia peccator est, corripere, quia homo misere; & ibi nulli homini claudenda est misericordia, sicut nulli peccatori impunita relaxanda est. Si ergo quilibet Christianus heretico in extrema necessitate constituto, & aliunde non habenti, vnde se ex propriis bonis, vel ex sua industria alere possit, tenetur alimenta vite simpliciter necessaria ministrare, & si frater fratri heretico pariter extreme egenti, ne fame pereat obligatur frater potius subvenire, quam extraneo Christiano, idque ob coniunctionem sanguinis; multo magis pater Catholicus non solum ex charitate, sed etiam ex pietate personarum, & sanguinis coniunctione tenetur filio heretico, qui aliunde habere non potest, & aliqui fame periret, alimenta vite semper necessaria ministrare.

Quod si filius hereticus foret fallorum dogmatum dissiminator, & iniecerit alios a fide auertere; tunc cum esset hostis actualis Ecclesie ratione publicae fidei, & reipublice Christianae etiam extreme egenti a patre essent deneganda alimenta, cum bonum publicum sit Catholice se praefendum vite filiorum, & parentum; & ita locum habent tradita supra num. 112. & illud, de quo supra n. 111. quod talis filius videtur potius necandus, quam alendus, & ita tradunt Favonius d. c. 1. num. 7. & alij numero praecedenti allegati, & relati etiam a Farinacio d. n. 13.

Si etiam pater sit hereticus, tunc cum teneri alere filium etiam non extreme indigentem, & iuxta dignitatem personae tradit Sordus d. 117. citata q. 2. num. 15. eo quod non possit filio obicere, & opponere, quod sit hereticus, sicut infans nulli potest infanti patri obicere, Glossa in l. 3. siue iura si de test. bar. & Iason in l. in artem, numer. 3. Cod. de iust. testam. & sicut ob

eandem rationem mater meretricium exerceans non potest exheredare filium meretricem, aut eam alimentis privare, ut tradidi in tractatu de contractu matrimonij c. 11. n. 144.

§. VII.

Filius Catholicus, an teneatur praebere alimenta, & qua parti heretico?

EX quibus resoluenda est alia difficultas, nempe an filius Catholicus teneatur praebere alimenta patri heretico nolenti redire ad poenitentiam, aliunde ex bonis propriis, vel operis, aut industria, seu decenti arte non valentis sibi de illis providere. In qua difficultate Sordus de alimentis tit. 1. q. 19. numero 3. & sequens, docet absolute teneri filium fidelem alere patrem hereticum, & tamquam huius sententiae refert Glossam, & Hostiensium in can. non satis d. 86. eandem Glossam in can. si quis filij d. 2. o. Hostiensium, Cardinalem, D. Thomam, Panormitanum, Felinum, Bellum, & Duennam reg. 68. limit. 1. o. sic eo quod maxima sit reverentia, quod filius debet patri, & vigens filij erga patrem obligatio, à quo recipit esse, quam obligationem non aufert ius humanum, Quod si obicitur filium, & patrem ex aequo obligari ad alimenta sibi invicem praestanda; patrem vero non teneri praebere alimenta filio heretico, quia cum potest ob heresim exheredare, & consequenter alimentis privare, ut supra num. 20. notatum est; ergo etiam filius potest ob heresim exheredare patrem, & illi alimenta denegare; id quod etiam facit regula correlativorum, ut quod dispositum in uno censetur in alio dispositum, non tantum si de iure indic. fin. Cod. de instit. & subtit. respondet Sordus d. q. 19. numer. 9. & tradit 7. maiorem esse rationem, seu obligationem alendi patris, quam alendi filium, ex quo filius habet esse à patre, & quia in patre subest ratio reverentiae, quam assilimari semper debet sancta, & honesta eius persona, quantum vis male sit mortificata iuxta textum in l. libera si de obseq. liber. ac proinde quamvis obligatione naturali teneatur pater erga filium, arctior tamen est, & magis obligatoria ea necessitas civilis, qua filius obstringitur erga patrem, nam, inquit ibi posset obligationem patris erga filium denegare iure naturali ratione iniectionis; fortius autem et obligari civiliter, quam naturaliter; cum ex civili obligatione oriatur actio, sed non ita ex naturali; quamvis idem Sordus d. q. 19. n. 10. non dari in forti contentioso actionem, nisi patre heretico extreme egente, praedicta Sordus; Contra quem facit, quod potius maiori vinculo pater sit obligatus alere filium, quam filius patrem, ut probare satis videtur illud vulgare axioma quod natura descendit, non ascendit. & ita docent Sanchez lib. 2. capite 24. allegato n. 7. & Agudex in Decalog. lib. 1. c. 24. numer. 10. & lib. 4. cap. 2. numero 6. De quo, axioma infra cap. 22.

Igitur respondendum filium Catholicum non teneri praestare patri heretico pertinentia, quando illius extreme non eget; teneri vero eidem praestare alimenta simpliciter necessaria, sine quibus nequit vivere, si aliunde non possit sibi providere; ita quod solum in extrema necessitate tenetur filius fidelis alere patrem hereticum, sicut pater Catholicus teneretur in simili necessitate alere filium hereticum, ita ex Theologis Azorij p. 2. l. 2. cap. 3. q. 2. Sanchez in sum. lib. 2. c. 24. d. 117. Megala p. 2. lib. 2. cap. 2. q. 1. numer. 3. & Agudex in Decalog. d. c. 24. Ex Iurisprudentis, & Canonistis Glossa, & alij Canonici supra n. 113. allegati, locis ibidem citatis. Locutus loco eodem n. 113. citato, & verbo Receptum n. 7. Repertorium Inquisitionum verbo, filij, versiculo filius debet patrem hereticum, & Cancrinius in tract. de hereticis n. 167. Decianus, & Nauarrus locis d. num. 113.

relatis, Vgoleius de censuris reservatis p. 1. in Glossa, Receptiones §. 2. Fatinacius d. g. 182. num. 13. Corduba à Lara in l. i. quis à liberis §. si impubes numero 20. & §. si quis ex his n. 74. ff. de lib. agnoscendo; Sardus de alimentis. tit. 7. quæst. 15. n. 24. (vbi quod dixit rit. l. delegata q. 19. scilicet patrem hæreticum alendum esse à filio, declarat debere intelligi, quando esset in extrema necessitate) & idem sentiunt Glossæ, & alij Canonistæ, relati non præcedenti loci ibidem citatissimi enim dicunt alimenta patri hæretico à filio præbenda, intelligi debent, quando pater velatur in extrema necessitate, & aliqui fame periret, vt ex textibus, quibus nituntur, & verbis ipsorum aperte constat, in qua extrema necessitate patri constituto, aiant à filio ex speciali obligatione subueniendum potius, quam alteri Catholico extremè egenti ceteris paribus. Hæc responsio quoad primam partem, scilicet quod extra necessitatem simpliciter, & extremam filius Catholicus non tenetur alere patrem hæreticum, probatur satis ex traditis, supra num. 120. & n. 116. Quoad secundam nempe quod patri hæretico extremè egenti filius Catholicus tenetur præstare alimenta simpliciter necessaria, probant tradita n. 123.

128 Neque huic secundæ parti responsionis, & conclusionis traditæ d. num. 123. obstat filium, & patrem hæreticum posse à patre fideli, & filio exheredari propter hæresim, & vbi habet locum exhereditatio, procedit etiam alimentorum, denegatio, nam id non intelligitur de alimentis simpliciter vitæ necessariis, vt uterque Molina loci supra numer. 120 citatis, & dicitur infra, vbi de causis ex quibus pater filio alimenta potest denegare.

129 Intelligitur autem secundæ pars responsionis, quando præstatio alimentorum vitæ simpliciter necessariarum non sit in dampnum, & subuersione fidei, & Ecclesiæ, & ipse pater hæreticus inde fiat detentior, & si filii, alioquin à filio auertere conaretur, & nollet ab ea intentione desistere, quibus in casibus filius tenetur obsequio quod ad corpus patrem suum, & bonum animæ suæ, & aliorum fidei, & totius Reipublicæ Ecclesiasticæ præponere vitæ ciuilem patris, quæ omnia constant ex traditis, supra numero 112. & 114. & in terminis notauit Locatus, Fagundes, & Fatinacius loci superius relati.

130 Prima etiam eiusdem responsionis pars limitatur, si etiam filius sit hæreticus, nam tunc tenetur alere patrem hæreticum non extremè egentem, per tradita supra n. 125.

§. VIII.

Pater Iudeus, & infidelis filio ad fidem Catholicam conuerso tenetur dare alimenta iuxta statum, & vires patrimonij.

131 **D**ebitur quarto, An pater Iudeus, vel infidelis tenetur præstare alimenta filio conuerso ad fidem Catholicam. Respondetur teneri, & posse cogi, si cut amè conuersionem. ita Afcianus Clem. de paria potest. ff. de iur. fine, Marcardus in tract. de Iudeis. lib. 3. c. 4. n. 1. Sardus de alimentis. tit. 1. q. 4. Antonius Ricciallus de iure personarum. l. 2. c. 29. n. 16. & de Neophytis. c. 9. num. 11. Aug. Barbof. ad Decretales Collectas ad cap. Iudei 2. num. 4. de Iudeis, & Saracenis, & alij Canonistæ, & Iurisperiti apud Sardum, & Ricciollum, & est textus expressus in l. cognouimus §. sed ne videamur, Cod. de hereticis. Ratio adducitur eodem §. & disto c. Iudei de Iudeis, & Saracenis, scilicet, quia filius propter conuersionem ad fidem Catholicam, non debet esse detentior conditionis sed melioris; id enim exigit fauor fidei, & religionis Catholicæ, quare eadem iura, quæ

competebant infidelibus, competant eis Christianis effectus d. c. Iudeis, ibique Doctores, & alios allegantes Ricciallus d. cap. 9. n. 1. & Sardus d. q. 4. vnde alimenta eidem conuersio ad fidem erunt præstanda iuxta dignitatem, & vim patrimonij, & exprimitur d. §. sed ne videamur.

Hinc pater Iudeus, & infidelis tenetur etiam filiam 132 ad fidem conuersam dotare iuxta vires patrimonij d. §. sed ne videamur Auguft. Barbofa d. n. 4. Ricciallus de Neophytis d. c. 4. n. 2. Campegius de dote q. 47. & cum alij Sardus d. q. 4. num. 3. An verò si non aliant nisi bona ex vltura, & illicito quaſitu acquiſita per patrem Iudeum, adhuc filia ad fidem conuerſa poſſit petere dotem in bonis patris, negant Panorm. in cum tu n. 13. de vſuris, Marcardus d. tract. de Iudeis p. 3. c. 8. Campegius de dote q. 47. & Ioan. Baptiſt. de Barboſis de filiis ff. q. 30. n. 108. & æquiorum, ſubiorum, & magis communem dicunt Panorm. & Marcardus. Contrarium tenere videntur Federicus de Senis conſ. 63. Ananias in e. cum tu n. 9. de vſuris, & Laurentius de Rodulphis de vſuris p. 1. q. 47. ſine, quatenus aliter dotem traditam filie per patrem vſurarium, patre deſuncto etiam ad plenariam reſtitutionem vſurarium hæreditas non ſufficiat, filiam non teneri dotem ſuam à patre in pecunia traditam ſuo viro, & ab hæredibus viro deſuncti ſibi reſtitutam in ſatiſfactionem vſurarum reſtituere. Quod pluribus comprobat Federicus, licet ei contradicat Campegius d. q. 47. & hanc poſteriorum ſententiam admittit ſaltem tamquam probabilem Ricciallus d. q. 9. n. 15. Cæterum prima ſententia Campegi, & aliorum magis communis limitari debet. Primo vt procedat, quando eſt certum bona patris eſſe ex illicito quaſitu; ſecus ſi id non conſtare; cum in dubio quis præſumatur ditatus ex licito lucro l. Mariti ff. pro ſocio, & litem apud Labbeum §. ſi commune uſ. de iniuriis, Ricciallus d. num. 15. ſine. Secundo limitatur, quando perſona, quibus facienda eſſet reſtitutio, eſſent incerte, nam tunc cum vigore allegatæ conſtitutionis Pauli tertij bene concedatur illis, qui conuertuntur ad fidem; huiusmodi fauor certe debet prodeſſe filiis, qui eadem ratione, quia ſi bona eſſent propria, illis concederentur, eadem concedi debet, vt in illis poſſit conuerſus ad fidem petere quod ſibi debetur, arg. l. illud ff. ad l. Aquil. & Ricciallus d. c. 9. n. 16. Tercio limitatur, vt non procedat, ſi dos ſit à patre ſoluta in pecuniâ; nam tunc licet vigore iuris poſſet concedi repetitio dotis ex vſuris ſolutæ à patre eo deſuncto, ſi alia bona non ſufficiant ad ſatiſfaciendum creditoribus illius certis, nihilominus de æquitate non datur repetitio, nec eſt dicta dos à filia reſtituenda, & hoc tantum voluerunt Federicus, & Ananias locis citatis, idque ſolum probant ab illis tradita, & ita ſeruari in ſupremis tribunalibus teſtatur Ricciallus d. c. 9. num. 17. pro vt etiam Aſſiſtus dec. 190. c. 1. dec. 19. & Rota in Rom. computor 28. Oſobrii. 1604. & in Rom. preſij fundati 20. Febr. 1612. eorum ſacratæ, ibidem Ricciollus relata à verò traditus eſſet fundus in dotem, poſſet vindicari ſi filia, & ab eius viro, vt Campegius loco citato, & Ricciollus d. c. 9. n. 18. quia tranſiit cum onere, cap. ex tranſmiſſa de decimis.

Imò, & ſi alias mater non tenetur dotare filiam, 133 niſi in ſubſidium, vbi patereſt egenus, tamen fauore fidei mater infidelis, vel hæretica tenetur filio orthodoxæ dare dotem, eſt pater ſit diues colligitur ex d. §. ſed ne videamur, ibi ſed & dotes pro ſubiis, & nepibus dare, & tradit Gloſſa in l. neque mater. Aſcanius Clem. Marcardus loc. prælegatis, & alios allegantes Sard. d. q. 4. n. 4. & Auguſt. Barboſa collectanea ad d. l. cognouimus n. 4. Cod. de heret. Quin etiam iuxta Ananiam in d. c. Iudei, & alios à Sardus d. q. 4. n. 5. relatis, filius conuerſus ad fidem noſtram poteſt patrem cogere adhuc viuentem ad ſibi conſignandam legitimam, quod licet reprobent Aſcanius Clem. loco citato, & Ioannes Leciſtiet in tract. de primog. lib. 1. q. 7. n. 1. eo quod legitima non

non præstetur patre viuentis l. i. §. n. pater ff. de cellat. bonorum approbant tamen Surdus d. num. 5. & Ricciolus de Ne. phytis d. c. 9. n. 10. quia sicut mater tenetur dote filium eo casu, quo alias non teneretur, ut magis Religioni fauamus, eodem modo obligabitur pater legitimus ante tempus assignare, ne si differatur exactio in mortis paternæ tempus spe illius legitimæ filius, ut patri sit gravior, & pinguiorem consequatur legitimam; interim inducatur ad fidem Catholicam deferendam, & indistinctum rependum; & hæc sententia hodie est certa, cum expresse sit terminata in constitutione Pauli tertij 12 in capiente. Cupientes; & in quantitate legitimæ taxanda, si personæ, quibus faciendi est restitutio, non sint certæ, iuxta tradita nūm. præcedenti, limitatione secunda.

E contra etiam filius infidelis tenetur patri conuerso ad fidem præstare alimenta iuxta dignitatem, & vires patrimonij, sicut ante baptismum tenebatur, quod probat eadem ratio, & cum aliis tradit Ricciolus d. cap. 9. num. 11. & aduertendum, quod cum infidelis conuersus ad fidem mutat statum in melius d. capite Iudei. Ibi Ananias n. 1. Ricciolus d. cap. 9. num. 13. ideo alimenta, dos, & donatio propter nuptias sunt constituenda, habita ratione ad statum præsentem, quem retinet post conuersionem ad fidem, non habita ratione status in quo reperiebatur in infidelitate, ita Ricciolus d. cap. 9. num. 14. referens in facti contingentia ita respondisse Rotam decif. 149. p. 1. diuersorum.

§. IX.

Filius fidelis tenetur alere patrem infidelem, & alios ascendentes infideles.

134 **V**trum verò patri etiam Iudeo, & infideli aliunde non habenti filius fidelis alimenta præstare teneatur? Respondendum pariter affirmatiue ita Præpositus in can. si quis d. 30. Acanius Clem. d. trati. de patria potestate efficitur n. 4. Marquard allegato trati. de Iudeis in 3. p. cap. 4. n. 5. Borginuis Calocanus decif. 21. n. 1. p. 2. Corduba à Lara in l. si quis à liberi §. & si impubes n. 8. ff. de lib. agnosce. Surdus d. alim. tit. 1. q. 18. & q. 96. & ceteri Iurisperiti, & Canonistæ ab eodè relati; & ex Theologis Azor. p. 2. l. 2. c. 3. q. 2. Meg. & Trull. loc. supra n. 127. c. 1. licet enim infidelis sit, est tamen pater à quo filius accepit esse, & cui debet reuerentiam, & cum quo habet strictissimam sanguinis coniunctionem, & consequenter ob infidelitatem non eximitur filius Catholicus ab obligatione illum alendi.

135 Hoc autem iuxta Doctores præallegatos, & alios intelligitur, quo ad alimenta simpliciter necessaria vitæ, que idem pater extreme egens aliunde habere nequeat; quod etiam probant tradita supra n. 127. de obligatione alendi patrem hæreticum, quare filius fidelis in eadem extrema necessitate patris Iudei, aut infidelis obligatur ei potius, quam extraneo Christiano alimenta præstare, ut Præpositus ibi supra, & Surdus d. 18. n. 10. & latius d. q. 96. & Cordub. d. n. 8. de quo infra hoc c. n. 125.

136 Eodem modo, & ob eandem rationem filius fidelis tenetur præstare alimenta ascendentes infidelibus; id quod etiam tradunt Acanius, Marquard, & Calocanus locis citatis. Quæ omnia tamen limitantur non procedere, quam solus intentio patris, vel filij eos efficeret deterioris quo ad Deum, vel redundaret in damnum fidei, vel Ecclesiæ, tunc enim nec pater, nec filius infidelis esset alendus, ut etiam tradunt Cardinales in can. non satis d. 86. Præpositus ibi supra, & Surdus d. q. 96. fin.

§. X.

Pater an, & quando teneatur ad alienam filium monachum.

Debitur quinto. An pater teneatur præstare alimenta filio monacho? 137

Respondetur primo, si monasterium habeat ex elemosynis collectis, vel ex propriis redditibus, unde monachum alere possit, pater non tenetur ad illius alimenta, l. si quis à liberi §. si filius; sed tenetur non consuetudinem ad danda illi alimenta necessaria, ita Castrensis conf. 26. n. 1. vol. 1. Baldus Nouellus de dote p. 1. in principio. n. 11. circa finem, & alios referens Surdus de alimentis tit. 1. q. 75. & tit. 7. quest. 35. numer. 12. & Filiucius tom. 2. trati. 23. p. 2. c. 3. num. 35. & ratio est, tum quia monachus seruit monasterio, & consequenter debet viuere de Altari cap. cum secundum de prob. tum quia monachus acquirit monasterio capitulum sicut de privilegiis.

Respondetur Secundo. Si monasterium ob illius inopiam non potest Monachos alere; tunc pater tenetur filio Monacho alimenta præstare, seu aliquid illi assignare pro alimentis, ita in terminis Baldus Nouellus loco citato. & Ioan Baptistæ de Barbebus trati. de filijs f. q. 30. numer. 106 per ingressum enim in monasterium, & professionem filius non definit esse filius, licet non sit sub patris potestate, & ideo iure naturali pater tenetur illum alere, si aliunde non habere possit, unde de commodè alatur. Hæc tamen responsio limitanda est, ut non procedat, si adesset aliud monasterium eiusdem ordinis potens illum alere, nam tunc ex licetia superioris vniuersusque monasterij transmittendus esset, & cogendus transire ad illud, ut ex Baldo in l. 1. §. sed scimus fin. Cod. de latina lib. 108. & Benincasius trati. de pauper quest. 7. in 2. specie iudic. numero 25. notat Surdus d. quasi 75. numero 5.

§. XI.

Pater an teneatur præbere alimenta filio Religioso professo in monasterio expulso.

Debitur sexto. An pater teneatur alere filium monachum profellum in monasterio expulsum. 139

Respondetur si iniuste sit expulsus, vel spontè recessit, & velit redire salua ordinis disciplina; & monasterium non reuocet, vel admitat, tenetur monasterium illum alere; & si non alatur, impie denegat alimenta. Ita Glossa in c. vnicum verbo languidi, de infantiis, & languidi expulsi, & alios late allegantes Tiraquellus de retrallu consanguinitatis §. 10. Glossa vnicum nam. 4. & Surdus de alimentis tit. 7. q. 3. n. 6.

Respondetur Secundo. Si filius profellus sua culpa in monasterio per iustam sententiam sit eiecтус, pater illum non habentem, unde se alere possit, tenetur ei præstare alimenta. Azorius p. 2. l. 2. c. 4. q. 9. & Filiucius loco superius n. 137. citato. Ratio est, quia iam monasterium non tenetur tunc iuste eiecтo alimenta dare, vel late tradit Surdus d. q. 15. §. 3. n. 1. & sequens. ut à contrario sensu colligitur ex Glossa, & Tiraquello locis citatis, & ex alijs Iurisperitis ab eodem relatis, iam enim non est amplius filius monasterij, & ideo monasterium ad tempus tantum se obligauit alere, & cum monasterio non seruiat, nec ab eo alii debet, ergo pater tenetur illum alere, quia per professionem, ut d. cum est non desinit esse filius male moueratur, est tamen filius; ex causa tamen autem pater, si filius aliunde potest commodè viuere, & casu quod non habeat aliunde, cum culpa sua sit in monasterio expulsus, pater non videtur teneri, nisi

nisi ad præstanda ei alimenta simpliciter necessaria, sicut in præcedentibus dictum est de alimentis præstatis filio bannito, deportato, excommunicato, & hæretico, quod ob rationes eisdem locis adductas.

An verò pater filio noutio in Religione capaci bonorum in communi teneatur solvere alimenta, & si ea non exhibuerit, & filius à monasterio recedat, & ad seculum redeat, vel noutius ab intestato moriatur, expensas in eiusdem filij noutij alimentis à monasterio factas teneatur pater solvere; vel moriente noutio ab intestato monasterium debeat illas expensas à patre, hæredibus noutij ab intestato consequi, quando in ingressu monasterij non est initum pactum largiendi monasterio expensas noutij; videatur Sanchez lib. 6. sum. cap. 10. numero 4. & sequen. & lib. 7. cap. 3. numero 45. quibus in locis resolvit negativè, & dictas expensas in alimentis noutij, neque à patre, neque à filio ipso noutio à monasterio recedere, neque ab hæredibus solvenda, etiam si noutius ratione morbi, aut alia causa non inferierit monasterio; & expensæ alimentorum excederent laboris noutij mercedem. Alioquin enim liberè proflus non posset noutius recedere ab instituto regulari incepto.

§. XII.

Filio adhuc existenti in utero uxoris præstatis promittendum de alimentis, seu uxori præstatis alimenta præstata sunt ex bonis viri de fructu.

141 Porro non solum filiis iam natis præstanda sunt alimenta per patrem; sed etiam in ventre adhuc matris præstatis existentibus, etiam patre defuncto, de alimentis providendum ex bonis paternis defuncti. Quare ventri præstatis, seu uxori præstatis, vel si dubitatur, an sit præstatis post mortem curatur datus hæreditas; & etiam nondum facta bonorum partitione, ex bonis viri defuncti providere debet de alimentis, vidu, vestitu, & lecto, arque aliis, sine quibus factus sustineret, & ad partum usque perducere non posset, ita decernitur l. 1. §. sed & si incertum sit, & §. mulier autem, & L. curator ff. de ventre in possessione mittendis Potanus de alim. c. 1. num. 9. Menochius de præsumptionibus lib. 1. q. 35. n. 14. Corduba in l. si quis à liberis §. ut respiciatur n. 4. ff. de l. agno. cen. Merenda contron. viri tom. 3. l. 13. cap. 3. n. 7. Mantica de iacuis, & ambiguis lib. 12. tit. 31. n. 11. Stephanus Gratianus tom. 4. c. 610. num. 11. P. Barbosa ad l. 1. p. 1. in principio n. 6. ff. solui. matr. Sordus de alim. tit. 1. q. 13. n. 1. & 2. tit. 4. q. 23. n. 7. Io. Valerius de differenciis 21. alim. diff. 4. & Doctores cōmunit, ut testatur Barbosa. Imò præstari debent etiam mulieri præstatis pro facultatibus defuncti, & pro dignitate eius, quæ mulieris, ut expressè dicitur d. §. mulier autem. Item dicta L. curator, decernitur esse præstanda huiusmodi alimentis, non solum, si eadem mulier præstatis habeat dotem, sed etiam, si non habeat; quia ea alimenta non tam mulieri quam ei, quem in vtero gestat, præstari videntur, vel lex ipsa dicit; unde etiam si haberet dotem traditam marito, eadem alimentis non sunt præstanda ex fructibus eiusdem dotis, sed ex bonis mariti, ita ut dotis fructus post mortem mariti debeantur uxori præstatis, absque dedactione sumptuum factorum pro eius alimentis, ut dicta iura, Mantica, & Gratianus locis citatis; & probat eadem ratio, quod alimenta potius proli, quam matri præstatur.

§. XIII.

Paterne adoptivus, an pater naturalis teneatur alere filium adoptivum extraneum.

Sed non levis controuersia est inter Iurisperitos, an filio adoptivo ab extraneo adoptato pater adoptans teneatur præbere alimenta, an verò pater naturalis?

Patrem enim adoptivum seu adoptantem teneri filium adoptivum alere asserere Placentinus antiquus Glossator citatus à Glossa in §. sed ea omnia insunt, de hæreditat. quæ ab int. deferuntur. Azo. à Ioanne Faber citatus, Speculator in §. qui filij sunt legu. n. 19. & ibidem Ioannes Andriam in addit; Baldus in leg. cum adoptivus n. 5. Cod. de adopt. & in Auth. nisi prægati num. 19. Cod. de Trebell. Barbacia in repet. cap. Reynaldus de testam. relati à Tiraquello in l. si vnamus, v. suscipere liberos n. 8. sine. Cod. de renovanda donatione. Et Sordus eisdem etiam Doctores præter Barbatiam referens de alim. tit. 1. q. 2. n. 6. ad finem & q. 114. num. 4. Molfesius ad conf. Neapolit. p. 5. q. 11. n. 3. & Ioannes Lupi de illegitimis com. 2. ff. 3. num. 65. alique apud ipsam. Morti sunt primò, quia vocati sunt, & admittuntur ad successione intelligi in bonis patris adoptantis. §. sed hodie insunt, de adopt. §. sed ea omnia, insunt, de hæreditat. quæ ab int. defer. & l. penult. §. sed ne ariculum Cod. de adoptionibus Secundo quia in l. onera ff. de adoptionibus, Paulus dicit, onera eius, qui in adoptionem datus est, ad patrem adoptivum transferri. Alimentationis autem onus est principale, & præcipuum filio annexum, ac proinde licet pater adoptivus extraneus nō acquirat intra naturalia patris, ut præallegatis textibus; tamè ad hoc onus alimentacionis ipsi filio annexum tenetur; nā acceptando eum in filium, videtur se obligare ad ea omnia, quæ pater obligatur præstare filio, & sic ad adoptivum filij alimenta. Nam qui tenetur aliquem tractare ut filium, tenetur illum alere Bartholus in Liquidum cum filium n. 5. ff. de verb. oblig. & alij, quos Sordus de aliment. tit. 1. q. 10. allegat. quibus addo ego Menochius de arbit. in addit. centuria 1. n. 1. & §. 6. qui refert ita tradidisse etiam Ialocem in d. l. liquidum cum filium n. 6. & ibid. Alciatum n. 8. Tercio adoptio imitatur naturam §. adoptio insunt, de adopt. enibus; ergo pater adoptivus tamquam in locum naturalis subrogatus tenetur ad alimenta. Neque contra primam rationem, quæ est Baldi oblat, inquit Sordus d. q. 2. quod non valeat, potest quis succedere alicui, ergo is tenetur ad præstandum illi alimenta; Nam contrarij apparet ex eo, quod proximior gravatur onere alendi proximiorum, ut ostendit idem Sordus in variis questionibus eiusdem tituli primi, & constabit ex dicendis, & tradendis infra.

Non etiam inquit, oblat allegatus §. sed hodie insunt, de adoptionibus, in quo dicitur, quod omnia iura patris naturalis facta adoptione manent immutata; nec dissoluntur, eo solum excepto, quod filius adoptivus patri adoptivo potest succedere ab intestato; ex quo sequitur, quod pater naturalis tantum teneatur alere filium adoptivum, non pater adoptivus. Respondet enim idem Sordus hunc textum intelligi de iuribus actibus, quæ patri contra filium competeant; non de passivis, quibus pater erga filium tenebatur; & idem non tenetur filio relinquere legitimam, ut aliis citatis Bartollus d. n. 3. Melinus de legitimis lib. 1. tit. 2. q. 2. n. 16. nec potest citari in ius sine venia quare onera omnia, ait Sordus transeunt in adoptantem, non autem iura, quæ patri competeant.

Non obstat patet, ait idem Sordus textus in d. §. sed ea omnia insunt, de hæreditat. quæ ab int. defer. ubi habetur, omnia iura naturalia patris servari, atque si in patris

eris naturalis prestat permañfisse, nec penitus ad pro-
prio fuisse subsecuta, nisi in hoc tantummodo casu, ut
possi ab intestato ad patri adoptiuo venire successione.
Dico namque illa taxativa tantummodo omnes casus
excludit præter expressos, l. qui aliena §. l. heres ff. de
negot. gest. cap. si duo de precat. n. 6. Callan. conf. §. 19.
n. 1. vol. 1. Respondet siquidem idem Sordus eodem
modo, scilicet eorum intelligi de iuribus actibus tantum:
nec obitare taxationem tantummodo, eo quod non ex-
cludat casus similes *Lib. ar. vbi Glossa Cod. de præd.
m. Glossa in l. si mora §. dumtaxat ff. soluto matr. Tira-
quell. de retratu conveni. §. 1. Glossa 6. n. 6. Gomez de
testam. c. 11. num. 16. & alij à Tiraquello, & eodem Sor-
do d. g. n. 10. relati. Causam autem alimentandi non est
diffimilis successioni, ait Sordus, cum ab vno ad alium
rectè inferatur iuxta tradita n. 141. & addit idem Sord.
d. n. 10. ex traditis à Tiraquello vbi supra n. 10. constare
præter successione in bonis adoptiuo parentis alia
iura (quæ ibidem numerat Tiraquellus) competere filio
adoptiuo, ex quibus deducitur taxationem illam non tene-
re sui proprietatem.*

Denique ait Sordus non obitare, quod concurrenti-
bus causa naturali, & civilis, prævaleat naturalis vi po-
tentior, *fin. Cod. de his qui ven. arat. impera. nam* re-
spondet in presenti non dari talem concursum, cum
onera sint in adoptantem translata. *ad. onera. & vna ac-
cedente causa, altera tollatur*; quia tunc pater præstat
alimenta filio, quando non habet aliunde, ut in filia
nupta, quæ alitur à marito non à patre, & quamvis ali-
menta naturali quadam charitate debeantur, id verum
quando filius aliunde non habet, ut supra dictum est;
quando autem habet patrem adoptiuum, cessat illa natu-
ralis ratio, & charitas.

Contrariam sententiam, & patrem naturalem, non
verò adoptiuum teneri alere filium adoptiuum extraneum
docuerunt Glossa in d. §. sed ea omnia inquit de heredit.
quæ ab intest. def. v. tantummodo 10. Faber & Angelus
Arctinus, Guil. Benedictus in cap. Raynatus, verbo, &
vxoem non in Adelphum num. 738 & seq. Tiraquell.
eosdem Doctores referens loci supra n. 141. citato Cot-
tibus in l. si quis à liberis in princ. n. 18. Menochius de
presumpt. lib. 3. c. 15. n. 26 Et hæc sententiam amplexus
est Fachineus *conuersaturam iura lib. 2. c. 60. tam* contra
Surdum probans eo argumento, quod filius adop-
tiuus extraneus per adoptionem nil aliud consequitur,
nisi hæc tantummodo, ut adoptiuo patri possit ab inte-
llato succedere, quod præter alia iura sup. n. 143. & 144.
adducta, dicit constare ex d. l. penultima Cod. de adop-
tionibus, ibi omnia igitur (secundum quod disposuimus)
cum ad extraneum patre filius per adoptionem tran-
sferretur, maneat integra iura, sine ad intestati querelam,
sine ad alia omnes successiones, sine ab intestato, sine ex
testamento, quæ liberis asseruntur, ut & ipse possit pro-
desse patri naturali, & ab eo naturalia debita percipere.
Percipiat igitur (concludit Fachineus) alimenta à patre
suo naturali, cum hoc sit debitum iuris naturæ, ut supra
§. 1. latius probatum est. Verum respondet Sordus esse
debitum naturale, quando filius aliunde non habet, fi-
lius autem adoptiuus habet à patre adoptiuo, qui tene-
re tractare illum tanquam filium, & sic alimenta præ-
bere. Proferat igitur Fachineus adducens textum in §. sed
ne articulum, eadem §. penultima. vbi Iustinianus sic ha-
bet, licentiam damus tali adoptiuo patri (scilicet extrane-
o) si voluerit nihil ex testamento suo relinquere, &c.
eum enim per omnia iura sua filium aggregauerimus,
manifestissimum est, quod & acquisitiones omnium rerum
&c. nec adoptiuo extraneo patri, &c. & permaneant in
sacro patris naturalis, quasi imaginaria quadam, & non
affectu in acquisitione, non pristina cognationis dimi-
nutione introducta. Ex quibus verbis infert Fachineus,
apparere, quam integra maneant omnia iura patris natu-
ralis, & consequenter etiam, quod manet integrum
hoc ius consequendi à patre naturali alimenta: quod

addit magis confirmari ex sequentibus verbis eiusdem
§. scilicet in hoc tantummodo prodesse ei, voluntasque
adoptionem, ut non successione ab intestato patris extra-
neæ adoptiuo deficiat, sed habeat accessionem fortu-
næ ex patris naturali filii voluntate acquisita. Ex his,
ait Fachineus, liquido apparere extranei patris adop-
tionem nullum aliud commodum filio adferre, nisi hoc
vnum, ut filius adoptatus succedat adoptanti ab intella-
to, reliqua iura integralia tenentur filio, respectu patris natu-
ralis; ita ut pater naturalis restitueat ei obligatus, si-
cut ante adoptionem erat, & simili modo pater natura-
lis visum fructum consequatur si bonis aduentitiis, sicut
ante adoptionem consequi poterat.

Nec iuvat dicere per adoptionem iura tantum acti-
ua quæ patri contra filium competeabant, non dissolui;
secus verò iure passiuo, quibus pater erga filium tene-
batur, quia hoc, inquit Fachineus est contra expressa
verba d. l. penultima in addito verficulo, omnia igitur,
&c. verba etenim illa videntur rectè ostendere omnia
iura tam actiua, quam passiva integra manere, & pati
erga filium, & filio erga patrem.

Non etiam prodele textum in allegata *l. extra ff. de
adpt. dicente, præterea, qui in adoptionem datus est,
ad patrem adoptiuum transferretur*; Respondet Fachineus,
eo quod his verbis non continetur onus alimentandi
quia onus alimentandi filium est patris naturalis, ideo-
que Iurisconsultus dixisset, onera patris naturalis tran-
sferri in par em adoptiuum. Quare onera (subdit Fachineus)
de quibus ibi loquitur textus, sunt longè diuersa;
nempe ut nomine filij conueniatur pater adoptiuus, §.
ultimo in l. de acquirit. per arrog. in arrogatorem ff.
de peculio.

Ad tertium etiam argumentum n. 141. adductum
respondet idem Fachineus concedendo adoptionem
imitari naturam suo modo, nimirum, ut loquitur textus
in *Sabinum, in l. de adpt. negat tamen per omnia*
imitari naturam, quia si per adoptionem imitari-
tur, sequeretur, quod filius adoptiuus extraneus transiret
in potestatem adoptantis, & deberet ab eo institui,
quæ omnia sunt falsa, vt constat ex d. l. penultima, &
aliis textibus num. 143. allegatis, filio adoptiuo conceden-
tibus solum successione ab intestato, quod ab bona
patris adoptiui.

Denum idem Fachineus reicit primum argumen-
tum n. 143. adductum, & responsum Sordi adducta
supra n. 144. datam ad textum in §. sed ea omnia inquit
de heredit. quæ ab intest. def. quod ad illam taxationem
tantummodo ibi positam, non excludat casum alimen-
tandi, vt potè similem successioni, reicit, inquam,
dicens hanc rationem, (vt tunc n. 142. dicebatur) non est
concludentem, potest quis ab intestato succedere alicui
ergo is, cui succedere potest, tenetur ad alimenta, sed
potius contra valeret, vt videlicet, si qui habet com-
modum successione teneretur ad alimenta. Admittit ergo
Fachineus id, lecum sibi vindicare in subsidium,
nempe quando pater naturalis non adesset, vel non pos-
set alimenta præbere, quemadmodum contingit in pro-
ximioribus agnatis, & cognatis, qui sibi iniunctum
succedunt; & tamen directe non obligantur ad ali-
menta, sed tantummodo in certis casibus. Prædicta Fa-
chineus.

Ex quibus apparet utramque sententiam esse pro-
babilem, tamen magis approbo, & in praxi ab
ea non recedendum, eb illam rationem, quod adoptans
aliquem in filium, virtute se obligat illum tractare
tanquam filium; qui verò obligatur aliquem tractare
tanquam filium, tenetur illum alere, vt post textum in
l. si quis à liberis, §. si vel parent, ff. de liberis agnosce.
Scripter Bartholus, Isalon, Alciatus Sordus, Merochius
loci supra n. 4. citati, & alij à Sordo relati, & si pater
adoptans extraneum iussit hoc onus, cum tamen non
acquirat iura naturaliter patris; si sponte, & volens sus-
cipit, nam dum sponte vult antecedere, nempe ha-
bere

bere a'iquam vti filium, vult etiam consequens annexum scilicet onus illum alendi.

§. XIV.

Pater an teneatur alere etiam sine promissione dotis n. pram etiam viro diuiti.

Controuersia etiam aliqua est, an pater teneatur alere etiam filium absque promissione dotis nuptam viro diuiti. Dico, viro diuiti, quia si vir esset pauper, qui non haberet, unde illum aleret, etiam si dotem congruam recepit, teneatur pater saltem in subsidium alere filium nuptam, cum ob matrimonium non desinat esse eius filia, & sanguine strictè ei cõiuncta, ac proinde ex pietate naturali tenetur ei subuenire præstatione congruorum alimentorum: si etiam pater dotem promississet, teneatur, & cogi posset vel dotem dare, vel donec dos non fuerit soluta, alimenta præstare filie nuptæ; quam tunc maritus non tenetur alere, iuxta Doctores in *precedenti parte c. 6. n. 26. & 28.* allegatos de qua re *infra* alia 2. *parte*, ubi de obligatione mutua coniugum sibi alimentum præstandi.

D.ifficultas est, quando maritus est diues, quo in casu *Bartholus in Auth. res que, Cod. comm. de legat. an l. ob. igamur §. 1. ff. de alimentis, & obig. & in lege mulier §. cum proponatur ff. de Trebell. Calteusius in l. si socer. n. 4. ff. soluti matr. & plures alij reati à me in tractatu contrati. matr. c. 11. n. 179. in initio. Senferere talem filiam sic nuptam non esse amplius à patre dotandam, cum maritus sponte sine dote cum duxerit, nec patrem teneat eam alere, quia à marito, vt pote diuiti habere potest, vt cam vti uxorem suam teneatur alere; pater autem non tenetur præstare alimenta filiis aliunde illa habentibus.*

Contrarium, & patrem omnino teneri tali filie congruam dotem date latè probauit, d. l. c. 11. citato n. 179. & tenet alij Doctores communiter ibid. reati, & alij, quos refert, & sequitur Sord. de alim. tit. 7. q. 6. num. 4. & seq. & consequenter interim donec dotem persoluat, teneatur eandem filiam nuptam, sicut & non nuptam alere, & ad id poterit cogi à marito, cui libenter agere contra patrem, vel ad dotem, congruam tradendâ, vel ad alimentum competentia præstanda; ita Glossa in d. l. ob. igamur ff. de actionib. & obig. verific. lege, Doctores in d. c. 11. n. 179. reati; & alios allegans Sordus d. tit. 6. 7. q. 6. n. 4. & 5. vbi etiam cum alijs, ait procedere, quando filia nupsisset sine patris consensu, de quo etiam *egi d. c. 11. a. n. 21. a. n. 160. ad 200.* & agitur etiam *infra* a. n. 656. ad 60. vbi de causis excolantibus à præstatione alimentorum, seu ob quas alimenta à patre filiis possunt denegari.

S V M M A R I U M

Capitis VI.

Filius illegitimus, & naturalis, civilis & antiqui iuris rigore illicitantem dicitur, qui natus est ex concubina, in qua concurrant omnes conditiones: ab eodem iure civilis præscripte, quæ sunt multæ. n. 56.

Cæteri illegitimi ex quocumque alio eorum, etiam eodem iure civilis non puniuntur præcæti iuxta iuris civilis rigorem censentur ipsi ibid.

Hodie de iure Canonico, & ex consuetudine apud omnes Christianos in viroque foro Ecclesiastico, & civilis dicitur, & est naturalis filius, & capax successionis à iure civilis naturalibus concessæ, quicunque procreatur, seu nascitur ex soluto, & soluta, inter quos temporæ conceptionis, aut natiuitatis potest legitimum contrahi matrimonium. ibid.

Quare hodie naturalis ex soluto, & soluta, non concubina habitatus ab matrimonio contrahendum ab intestato, succedit patri in duobus vncijs, & etiam ex D. Io. Angel. Boissius de Obligatione Parentum.

testamento potest illi succedere, non extantibus filijs legitimis. ibid.

Natus ex soluto, & soluta extra concubinatum censetur naturalis, vt legitimatio tenet, vbi sit narratum legitimandum esse naturalem. ibid.

Hodie iuxta ius Canonicum etiam in foro civili quoad hoc receptus, spurius est quicquid natus est ex his, qui tempore conceptionis, vel natiuitatis, aut absolute non poterant contrahere legitimum matrimonium. n. 117.

Pater dicitur, & si naturalis sufficit, vt tempore natiuitatis de iure habile sit tempus ad matrimonium contrahendum; licet de facto pater non possit contrahere, quia iam mortuus. ibid.

Pater filius illegitimus naturalibus tenetur præstare alimenta; etiam natus ex soluto, non reuera in schemate concubinatus. n. 158. & 159.

Eisdem danda alimenta, etiam si pater in testamento id prohibuisset. n. 160.

Nec statuto induci potest, quod filio naturali denegentur alimenta. n. 161.

Filio naturali taxanda, & danda sunt alimenta iuxta dignitatem personarum, & facultates patris. n. 162.

Misera tamè, quæ filius legitimus, & naturalibus. n. 163.

Filia naturali minor dos debetur, quam legatilis. ibid.

Dos debet dari iuxta eam quantitatem, quæ homines similis conditionis solent in eo loco dare filiabus naturalibus. ibid.

Pater non potest filio naturali relinquere ultra vnciam vnciam extantibus filijs legitimis. n. 165.

Naturalis filius, cui à patre in testamento relicta sit vnciam, ab heredibus non potest petere etiam alimenta ultra vnciam. ibid.

Legatum compensatur cum debito legali. ibid.

Si vnciam filio naturali relicta non sufficiat pro alimentis, tunc supplendum vsque ad integram, & congruentiam alimentum. n. 166.

Tacitum non plus operatur, quam expressum. ibid.

Compensatio, quæ ad legatum sit tantum pro rata. ibid.

Testator presumitur velle id quod leges volunt. ibid.

Filius naturalis nullis extantibus filijs legitimis, mortuo patre ab intestato succedit in duobus vncijs hereditatis paternæ. n. 167.

An pater vncias duas possit petere ab heredibus etiam alimentum, vt sibi ea lege debita, affirmatiue, ibid. negatiue. n. 168.

Autoris iudicium. n. 170.

Copulatio requiritur concursus verus, & copulatio. n. 167.

Copulatio habetur pro vno. ibid.

Determinatio respiciens plura determinabilia equaliter omnia determinat. ibid.

Extantibus filijs legitimis durius agitur cum naturalibus; minus vero si nulli extant filijs legitimis. ibid.

Filius legitimus quo ad alimenta est preferendus naturali, quoad facultates patris non sufficiunt vtriusque. ibid.

Legitima succedit loco alimentorum. n. 168.

Pater etiam nullis extantibus filijs legitimis, si in testamento præterat filium naturalem, nihilque illi reliquit, non potest filium naturalem querelare, & tempore testamentum. ibid. sine.

Intellectus ad §. consideremus Auth. de trionte, & semel. n. 169.

Conditio apposta in secundo legato non censetur repetita in primo. ibid.

Præcedentia magis influunt in sequentia, quam sequentia resiliunt ad precedentia. ibid.

Si nullis extantibus filijs legitimis pater relinquat dos vnciam filio naturali, an eo casu filius naturalis possit petere etiam alimenta ab heredibus. numero 171.

& 172.

Voluntarium non dicitur quod ab eo sit, qui cogi potest. n. 171.

Compensatio non fit de credito vniui cum debito alterius. ibid.

Naturalis filio negantur alimenta ex omnibus iis causis quibus legitimi possunt exheredari. n. 173.
 Filio naturali patre impugnant testamentum patris non debentur alimenta, neque expensa litis n. 174.
 Legatum pro alimentis a patre filio naturali relictum, an possit gravari onere restitutionis ad heredem patris remissionem. n. 175.
 Alia summaria vide post. n. 175.

CAPVT VI.

An filius illegitimus, & pure naturalibus, nec non spuris iure postumo, & humano a patre praestari debeant alimenta.

Dixi iure postumo, quia iure naturali etiam filiis spuris, & ex damnato coitu procreatis a patre esse praestanda alimenta, late probatum est sup. n. 16. & seq.

S. Primus.

Quinam sint illegitimi naturales, & qui illegitimi spurij.

Porro licet iuxta rigorem iuris civilis, & ius antiquum naturalis filius dicatur tantum, qui natus est ex concubinato, seu ex concubina, scilicet a muliere in schemate uxoris sociata, & habentes omnia requisita, à me tom. 1. mor. var. tit. 1. §. 43. n. 1537. & ab aliis Doctores ibid. allegatis, & praesertim à Sardo de alm. tit. 1. §. 9. & 10. explicatis, scilicet, ut sit unica, soluta cum qua possit esse matrimonium, & impar, domi publice retenta, & ut vxor, non ut ancilla, & pedisequa, & praeserit protestatio, quod vellet habere eam in concubinato & quod non sit virgo, aut vidua honestae conditionis, si ab initio non alius sit expressae animi destinatio, quae latius d. n. 1537. declarantur, & constant ex Auth. quibus modis naturales efficiuntur sui. §. si quis autem defunctus, & Auth. de viris, & similibus. & hoc dicimus, si vult. In concubinato ff. de concub. c. 1. v. cum. Attili. ff. eodem, & praeter Doctores d. §. 43. n. 42. allegatos, late explicat Ioan. Nicolaus Lucidorus de illegit. cler. in praedictis n. 3. & 4. quo n. 4. & n. 1. 4. latius probat etiam hodie censeri, & esse spurium quoad incapacitatem successione paterna natos ex coitu iure civili damnato, aut punibili, tamen tempore conceptionis, aut natiuitatis inter parentes fornicarios matrimonium valide contrahi potuisset, ut nati ex concubitu cum virgine, aut vidua honestae conditionis non retenta, seu habita in figura, seu forma concubitatus cum destinatione animi ab initio id quod notauit post alios, & Theologos, & Iurisperitos dicto §. 43. n. 1546. & tribus seq. Ceteri verò ex quocumque alio coitu suscepti eodem iuris civilis, & antiqui rigore censentur spurij, & non capaces successione paterna.

Hodie nihilominus dicitur, & est naturalis, est capax
 157 successione à iure civili naturalibus concessa, quicumque procreatur, seu nascitur ex soluto, & soluta, inter quos tempore conceptionis, aut natiuitatis poterat legitimum matrimonium cōtrahi, vt latius d. §. 43. n. 1542. explicauit, & collat ex c. 1. de iur. qui filij sunt legiti. vbi nulla facta distinctione, an habiti faciant ex vna concubina domi retenta, statuitur filios ante matrimonium genitos fieri legitimos per subsecuentes matrimonium cōtra, ex qua geniti, aut nati sunt; & ex arbitratu Canonica ita esse consuetudine receptum, & in toto orbe Christiano seruatum, non solum in foro Ecclesiastico, sed etiam civili tradant communiter Doctores, quos d. n. 1542. allegauit, & alij apud eosdem praesertim relati à Sardo d. §. 9. n. 15. ad 18. nec non alij relati à Peregrino de iure post. tit. 15. n. 28. verfic. sed contra: & ita etiam ceteros alios allegantes Galpard. Antonius Thetiaurus quaeq. forensiu

lib. 1. q. 22. n. 17. Aug. Barbof. collect. ad Auth. licet n. 10. Cod. de natur. liber. afferentes natos ex soluto, & soluta per omnia aequipari verè naturalibus iuxta ius civile, & eodem modo esse capaces successione paterna. si patet sit certus; & ita obseruati in dominio Veneto, testatur idem Peregrinus d. tit. 18. cod. n. 20. fine, & de fidei. comm. art. 32. n. 86. quamvis minus probabiliter ipse d. n. 10. Io. Bapt. Lupi de illeg. comm. 1. §. 5. n. 7. verfic. nihilominus. Io. Nicolaus Lucid. in allegato prelo d. n. 23. & alij à Peregrino, & Lucidoro relati teneant natos ex soluto, & soluta non in schemate concubinae, retenta ab intestato non succedere patri in duobus vncijs; imò idem Peregrinus d. n. 20. cum aliis à se ibid. initio allegatis tenet; neque etiam ex testamento patris possit illi succedere etiam non extantibus filiis legitimis, quod etiam asseruere alij relati à Io. Bapt. Lupi d. §. 5. num. 8. initio. qui tamen eodem n. 8. verfic. contrarium, cum aliis relatis tum à se, tum à Peregrino d. n. 20. verfic. sed contra sustinet contrarium, & nullo modo excludit à successione patris ex eius dispositione testamentaria, non extantibus legitimis filiis, & ita seruati in dominio Veneto testatur idem Peregrinus, & hanc eandem sententiam amplectus est Lucidorus d. p. alado n. 15. & 16. plures alios recentiores allegans. Admittit verò Peregrinus d. ar. 18. n. 10. hos filios natos ex soluto, & soluta non concubina legitimari per subsecuentes matrimonium ad effectum succedendi, etiam in teris imperij, esseque hanc opinionem Doctorem communem, & verioem; cuià Io. Lupi d. §. 5. n. 7. dicto verfic. nihilominus ait hos filios natos ex soluto, & soluta non in schemate concubinae, & si non habeantur vt naturales quo ad successionem patris ab intestato, censeri tamē naturales quo ad effectus legitimisationis, vt scilicet legitimatio teneat, neque annullari valeat vitio subreptionis, vbi sit narratum legitimandum naturalem, quod ego quoque d. §. 43. n. 1544. notauit. Aduerto etiam, quod filius conceptus ex soluta tempore in quo pater non poterat cum ea cōtrahere matrimonium, quia habebat vxorem, quae viuentis patris mortui esse partum filij, ita quod pater ante filij natiuitatem potuit cum matre contrahere matrimonium, quod tamen non contraxit, & ante ortu filij mortuus est, inquam filius conceptus tempore inhabili ad matrimonium, natus autem tempore habili de iure ad matrimonium, licet de facto ab morte patris tempore natiuitatis non potuisset matrimonium contrahi, filius naturalis est, & dicit debet vt late Larea decisione 43. per totum latissime probat. Qui videatur.

Quare etiam hodie iuxta ius Canonici etiam in foro 158 civili quoad hoc receptum parius est, quicumque natus est ex his, qui tempore cōceptionis, vel natiuitatis, aut absolute nō poterant contrahere legitimū matrimonium, & ex quouis coitu damnato, seu punibili lege civili, quales sunt progeniti ex adulterio, vel incestu, ex moniali professa, vel Religioso professo, aut ab existente in sacris, & ex stupro, seu concubitu cum virgine, aut vidua honesta, vti d. §. 43. n. 1546. & seq. explicauit, & tradit Conu. de cōsp. a. c. 8. §. 1. initio Sardo. tit. 1. q. 10. n. 32. Aug. Barbof. ad Auth. ex compl. n. 15. Cod. de incestu nuptiu, & alij ab ipsis, & à me d. §. 43. tit. n. 1546. relati, & Io. Nicol. Lucidor. locis supra citatis.

S. V.

Pater filiis illegitimis naturalibus tenetur dare alimenta.

Itaque certū est patrē iure civili teneri praestare alimenta filiis illegitimis pure naturalibus, constat ex 159 Auth. licet Cod. de nat. liber. ibi, Huiusmodi enim naturales filios patris boni viri arbitrio necesse est, & per hūc textū tradit praeter alios allegatos à Sardo de alm. 1. §. 9. n. 1. & Io. Lupi de illeg. c. 2. §. 1. n. 58. Alcan. de post. passia. cap. 9. n. 36. Menoch. conf. 60. n. 6. Conarunus de spons. p. 2. cap. 8. §. 6. num. 70. Mantica. & c. taci. tu & ambigui lib. 12. titulo 16. n. 19. & lib. 13. tit.

tit. 1. n. 4. *Surd. loco citato*. Franchus *decis. 720. n. 6. Bero-*
tus conf. 16. q. 1. d. 1. P. Barbosa in l. 1. parte quarta
n. 60. ff. soluto matr. lo. Bapt. Lupi loco citato, & eod.
com. 1. §. 1. n. 6. m. Aug. Barb. collat. d. d. Barb. licet. n.
7. c. 8. Moltesius in consuetudines Neap. p. 5. q. 1. n. 3.
Palaeus de nobis c. 3. n. 4. fin. Ioan. Nicolaus Lucido-
rus de illeg. cler. c. 15. n. 6. & alij omnes.

159 Ampliatur id, ut procedat etiam non solum in filiis
 susceptis ex soluta in lechamate concubinae reventa, sed
 etiam in quibuscumque illegitimis susceptis ex soluto,
 & soluta abique dāno, & nefario concubitu. Ita Me-
 nochius, Couarruias, P. Barbosa, Beros, Ioan. Lupi, &
Surd. loco cit. & conflat ex traditis n. 156. cum ibi os-
 tentum sit hodie censeri, esse naturales, & non spu-
 rios omnes natos ex soluto, & soluta, inter quos tem-
 pore conceptionis, aut natiuitatis poterat esse legiti-
 mam matrimonium, & natos ex soluta abque concubitu
 acquiritur per omnia susceptis ex concubitu, & re-
 tenta domi rāquam vxore, & quia *Auth. ex complexu*
Cod. de successu nupti. solum filij illegitimi ex nefario,
Cod. de damno coitu procreati priuantur alimentis a patre
dandis, ut ex verbis textus & tradunt in terminis Co-
uarrui Beros, & lo. Lupi loc. cit. & alij 11. fr. n. 17. c. relati.

160 Ampliatur praeterea etiam pater in testamēto prohi-
 beat alimenta dari filio naturali, ita quod pater nō po-
 test disponere, ut naturalis filius non altur, ac proinde
 non obligat prohibitione paterna executores testamēti
 tati poterunt, & tenebuntur alimenta filio naturali pre-
 stare, ita in his terminis Afcianus *d. r. de patria potest.*
c. 5. n. 16. Bald. in l. id quod pauper. n. 8. Cod. de Epi. c.
1. c. 1. Couarruias d. 5. c. 3. d. 9. n. 1. Ang. Barb. d. d. lo-
collat. d. Barb. licet. n. 8. c. d. de nat. lib. & alij ab iisdē
Surdo, & Barb. relati, & est cōmunis sententia Docto-
rum, quos allegabimus infra agentes, an alimentorum
praestandum filiis obligatio tolli possit, & an filiis spu-
ritus prohiberi per patrem possint alimenta.

161 Quare neque etiam statuto induci potest, quod
 naturalis degenet alimentum, ut Afcianus *conf. 18. n. 8. 9.*
 Menoch Couarruias Lucidor. *loc. cit.* Surd. alios allegans d.
 9. n. 3. & omnes, qui auctori statuto nō posse tolli ali-
 menta spiritus debita, de quo *infra* in iudicium cum minus
 poterit tolli filiis naturalibus, ut pote leg. b. minus odiosis.

162 Cum verō huiusmodi filius naturalibus, & nō ex dā-
 nato coitu debeatur alimenta non solum iure naturali,
 sed etiam iure ciuili, & humano praestanda esse non so-
 lum secundo necessitate sed secundū qualitatē personarū,
 seu dignitatē paternā, & quantitatē facultatū, tradit, P.
 Barbosa in d. l. 1. p. 4. n. 61. ff. soluto matr. Aug. Barb. *collect. ad*
d. Auth. licet. n. 8. Cod. de nat. lib. Steph. Gratian. d. l. c. for.
tem. 1. c. 12. c. 10. c. 6. 1. 2. per serm. Praelectum n. 8. Cal-
uin. de aquis. 7. q. 1. 3. Alij cōmuniter a P. Barb. & ab
eodem Gratiano relati, & alij, quos allegauimus supra n. 70.
 & coll. ex traditis *supra n. 71.* & confirmatur magis ex
 his, quod *infra* traduntur de alimentis secundū statum,
 & qualitatē personarū, & facultates patrimonij praestā-
 ti etiam filiis spurcis. Neque obstat, quod d. *Auth. licet.*
Cod. de nat. lib. dicitur, alimenta filijs natura- libus pra-
estāda arbitrio boni viri, nā per hoc non excluditur, ut
bonus vir non debeat in taxandis alimentis considerare
etiam statum, & dignitatē filij naturalis, & facultates
patrias, ut conflat ex traditis supra n. 75. & Docto-
res ibid. relati tradunt.

163 Minora, ut minus lauta alimenta debentur filiis illegi-
 timis, licet merē naturalibus, ut pote minus dignis, &
 inferiorum natalium, quam filiis legitimis, quod etiam
 confirmatur ex eo, quod filius naturali minor dos debe-
 tur quam legitimus, ut tradunt Panorm. *conf. 11. §. vol. 2.*
 Palaeus *de nobis c. 50. n. 1. Surd. de alim. a. q. 18. n. 50.*
et 17. q. 9. n. 31. & 3. Io. Nicolaus Lucidorus de il-
legit. cler. c. 21. n. 29. & alij ab eodem Surdo d. n. 70.
 relati. Conditio enim naturalium in decernendis alimen-
 tis, & dote constituenda attendi debet *can. consideranda*
d. 86. & etiam qualitas personae, ut supra d. 71. ostensum
D. Io. Angel. Bossum de Obligat. Parentum.

est, nec non consuetudo loci, ut *ibid.* notatum est, quare
 pater tenetur filiaz naturali dare dotem secundum eam
 quantitatem, quam homines similis conditionis in ea
 ciuitate solent dare filiabus naturalibus, maxime quia
 de pudicitia filiae naturalis debet esse sollicitus; ita Pa-
 laeotus, P. Barbosa, *loc. cit. citatis.*

Huiusmodi autem filius naturalibus alimenta a patre
 non debetur, si potest aliunde habere ex bonis propriis,
 vel ex artificio abique dedecore commode illa copare,
 ita in his terminis Palaeotus *de nobis c. 38. n. 4. Mantica*
d. n. 19. & Surdus de alim. tit. 7. g. 1. intro. & conflat ex
traditis n. 127. & sequ. & tradunt omnes Doctores d. n.
27. relati, videantur eodem n. 27. & sequ. explicata.

An verò, si filius naturalis habuerit a patre vnciam,
 quā solum existantibus aliis filiis legitimis pater potest
 illi in testamento relinquere; & negatur *Auth. quibus*
modis naturales efficiuntur sui; & inquam tunc ultra
vnciam possit petere alimenta sibi ab haeredibus decer-
ni? Negatiue respondet Palaeotus de cap. 3. citato num.
4. & Surdus de alim. tit. 7. quest. 10. num. 4. & sequent.
 Primò quia cessat obligatio alendi, quando filius natu-
 ralis aliunde habet, ut *num. praecedenti, & num. 17.* di-
 ctum est, cum ergo filius est habiturus vnciam omnium
 bonorum, nulla est necessitas, aut ratio ad illi constitu-
 endi alimenta Secundo quia cum huiusmodi alimen-
 ta filio naturali debeantur ex obligatione legis, pater in
 testamento eam vnciam legando, videtur legare animo
 compensandi, eo quod regulariter legatum compensetur
 cum debito l. si cum dotem §. si pater. ff. soluto matr.
 Doctores in *Auth. praeterea vbi Decius, Cod. unde viri*
& vxor. Couarruias, Imola, & alij a Surdo d. 4. §. 10. num.
5. relati. Tertiò quia iure ciuili non videtur, quod natu-
ralis, cui relicta est vncia extantibus legitimis, petere
possit etiam alimenta, cum lex d. §. ne iur. prohibeat
illi aliquid ultra vnciam relinqui; nec iure canonico
etiam possit petere, cum iam habeat, unde viuat. Quia
contra hanc responsionem possent obici iuris parum
momenti, & sufficienter diluit Surdus d. 4. §. 10. numer. 8.
9. & 10.

Quod si vncia relicta non sufficeret ad congruentia
 alimenta, licet legatum a filio naturali esset acceptum,
 tunc ab haeredibus addendum esse, quod deest ad
 competentia alimenta, rectè respondit Surdus d. 4. quest.
 10. num. 18. cum pluribus seq. Primò enim acceptando
 legatum vncie non censetur filius voluisse illam acci-
 pere pro totali compensatione alimentorum, sed solum
 pro valore, & quantitate vnciae, cum tacitum non pos-
 sit plus optari, quam expellum. l. expressa. ff. de reg.
 iur. filius autem naturalis non potest expresse renun-
 ciare iuri alimentorum, ut Bartholin. l. si quis a liberis
 §. si pateris ff. de liberis agnosce. Et Doctores comuni-
 ter, de quo *infra*, vbi agitur, an obligatio alimentorum
 tolli possit renuncianti & cet. Secundo quia regula-
 liter compensatio, quod inducitur a lege, sit pro rata tan-
 tum, & non ultra. *Auth. praeterea in fine, & ibid. Doctores*
Cod. unde viri & vxor. & sequendo vero Auth. de
exhibendis, Omnia edenda Reij, & testator praesumitur
velle, prout a lege disponitur, ut Surd. d. 4. §. 10. n. 23. post
Baldum. 1. si duo ff. de acquir. hered. & in l. presbiter
Cod. de i. 706. & al. ff. filij. Confirmatur hac responsio
ex traditis supra n. 43. fine, scilicet, quod si quinta pars,
quā pater iuxta l. 10. Tauri potest filio naturali, &
spurio relinquere, relicta in testamento, non sufficit ad
alimenta, addendum est aliquid pro alimentis, potest
que filius supplementum petere, ut tradunt Couarrui-
as, & alij Doctores ibid. allegati.

Cum autem filius naturalis nullis extantibus filiis legi-
 timis mortuo patre ab intestato succedat in duabus
 vncias, quod illi ex legis necessitate debetur, ut constat ex
 d. *Auth. licet. Cod. de naturalibus liberis, & ex §. confid.*
cicamedium de triente & semis, & Nouitia §. g. cap.
12. §. ne igitur (vbi etiam Iustinianus decernit si filij
 legitimi non extent neque ascendentes patris, pos-
 sunt

& semel non vocet ab intestato filium naturalem ad duas vncias, & alimenta. Supposita vero contraria sententia Bartholi n. 167. posita, mihi videtur approbanda prior sententia affirmativa, & presumendum patre legando duas vncias noluisse excludere filium naturalem ab alimentis à lege sibi delatis; si enim voluisset excludere, expressisset, & dispositio hominis non debet censi contraria dispositioni legis, seu testator presumi debet velle id, quod leges volunt, vt supra n. 166. notatum est.

- 173 Ex quibus autem causis filius legitimus potest exheredari, & priuari alimentis, etiam filio naturali negari possunt alimenta, cum magis filio legitimo, quam naturali debeantur alimenta, & quamvis filio naturali nulla debeatur legitima, nec prætectus rumpat testamentum, nec de eo pater cogatur mentionem facere, vt supra n. 168. notatum est, tamen cum exheredari, & alimentorum denegatio procedat à pari, vt dictum est supra n. 121. & de quo laudat infra, ubi de causis, ex quibus pater non teneatur alere filios; sicut ex illis causis alimenta possunt negari filio legitimo, ita etiam filio naturali, ne sit melioris conditionis, ita etiam Sordus de alim. tit. 7. quaest. 12.

- 174 Item filio naturali impognanti testamentum patris, in quo nullis extraneis filius legitimus est prætectus, denegari alimenta, & litis expensis, tradunt Gabriel conf. 25. n. 5. Peregrinus de iure fiscali lib. 3. tit. 18. n. 24. Sord. de alim. tit. 1. n. 115. n. 7. & Stephanus Gratianus discip. for. tom. 1. c. 167. n. 14. idque ob eam rationem, quia columniosam item seu causam agit, cum pater testamentum condens nihil ei teneatur relinquere; & factò à patre testamentum habeatur pro extraneo, vt iidem Doctores ibidem, & alij supra d. n. 168. fin. allegati.

- An vero legatum pro alimentis à patre filio naturali relictum possit grauari onere restitutionis ad hæredes patris, de quo Franchus dec. 720. explicatur infra hoc capite, ubi an legatum alimentorum spatio relictum transeat ad filius hæredes, hæc quo ad illegitimis naturalis.

Sequitur Summarium Capituli VI.

Iure civili filius spurvus alimenta denegantur. n. 176.

Spurvus sunt duplici generis, alij simpliciter spurvi, scilicet ex coitu non damnato, & lege civili non punibili, alij qui procreantur ex coitu per leges civiles damnato, & punibili, & qui sint hi spurvi ibid.

Coitus coniugati cum soluta an sit lege civili damnatus, & punibilis. ibid.

An coitus cum publica meretrice. ibid. sine.

Iure civili iuxta aliquos omnibus spurvis denegantur alimenta. n. 177.

At alij verius sentiunt eodem iure civili solis spurvis ex coitu damnato procreatis negari alimenta. n. 178.

Spurvi simpliciter, & non ex coitu damnato procreati, licet iure civili excludantur ab omni successione paterna, ab intestato, si tamen nulli extent legitimi filij, nec vxor possint in testamento à patre institui. ibid. sine.

Ius civile non prohibet filios spurvos ex coitu damnato natos alij, sed permittit parentibus eos non alere, nec ad eos alendos cogi possunt. n. 179.

Idem ius civile secundum Iurisperitos communiter etiam alimenta vita simpliciter necessaria denegat prætactis filiis spurvis, quia sit ratio. n. 180.

Et an comprehendat matrem spurvam, vt nec ipsa iure civili debeat filios spurvos alere. ibidem sine.

Vterius est non denegari absolute alimenta omnia, etiam vita necessaria. n. 181.

Iure Canonico, seu de aequitate Canonica quibuscumque filius spurvus adulterinus, incestuosus, & quousvis coitu damnato procreatus patrem teneatur prestare alimenta necessaria, & ad illa prebenda posse cogi. negat D. Io. Angel. Bossius de Obligatione Parentum.

vult aliqui prestando in dispensatione cap. cum haberet, de eo, qui in matrimonio. n. 183. 184. & 185.

Doctorem virumque iurum, & Tholozerum sententia, & in praxi recepta est de iure Canonico, seu aequitate Canonica iuxta d. cap. cum haberet, quibuscumque filiis spurvis à patre alimenta esse prestanda. n. 182. & 186. ad 189.

Intellectu ad cap. per venerabilem sine, qui filij sint legitimi. n. 190.

Filij spurvi iure Canonico non vocantur filij quo ad successionem in bonis parentum, retinent vero filiorum nomen quo ad alimenta. n. 191.

Quas facultates disponendi de bonis Ecclesiasticis, vel patrimonialibus in fauorem illegitimorum, auferat Pius V. in sua constitutione. n. 17 n. 192.

Dispositio cap. cum haberet de eo, qui in matrimonio, de alimentis prestandis filiis spurvis non fuit sublata per dictam constitutionem. n. 193.

Ius Canonicum de prestandis alimentis filiis spurvis an sit obseruandum etiam in terris Imperij, & aliorum principum in foro laicali, & Ecclesiastico. n. 194. & 195.

Pater in testamento non potest prohibere, vt dentur alimenta filiis spurvis. n. 196.

Filio spurvo pater potest relinquere, & donare ex causa alimentorum. n. 197.

Et quid si aliunde, vel ex sua industria possit se alere; an tunc pater teneatur illum alere, vel possit aliquid ex causa alimentorum relinquere. n. 198.

Pater spurvi illi alimenta prebent, vt relinquens an possit eum gravare, & mandare, vt in domo seruiat filius legitimus. ibid.

Relictum à patre, vel donatum spurvo egeno non expresse causa alimentorum, censetur relictum, & donatum pro alimentis. n. 199.

Legatum nihil habens factum presumitur in dubio relictum causa alimentorum. ibid.

Debitur necessarius legando, vel donando censetur facere animo compensandi. ibid.

Filio spurvo propter bene merita, & seruitia sibi prestita alias non debita, poterit potest vitra alimenta aliquid seruitiis aequale relinquere, vel donare eodem. n. 200.

Legatum à patre filio spurvo pro alimentis factum, vel eodem donatum alimentorum nomine si excedat notabiliter alimenta congrua an valeat quoad excessum. n. 200.

Pater an teneatur dotare filiam spurvam iuxta quantitatem alimentorum ei debitorum. negatiua. n. 201. affirmatiua. 201.

Si spurva simpliciter legatur, in causam doti censetur relictum. n. 201. sine.

Maiores necessitas incumbit patri in constituenda dote filie spurve, quam in alimentis prestandis. ibid.

Filia spurva clericici etiam in fructibus beneficii à patre dotari potest si aliunde dotari non possit. ibid.

Dos filie spurve à patre relictà, seu constituta non debet excedere quantitatem alimentorum, quæ ei debentur, & excessus non sustinetur. n. 203.

Dos filie spurve, excedens quantitatem alimentorum congruam, à patre suo marito tradita immediatè, vel mediantè ipsa filia, cui prius talem dotem excessivam reliquerat, vel de cuius an sistant matrimonium, quoad excessum possit renouari à marito, sine ignorauerit, sine scierit eam esse spurvam, quando illam volebat in vxorem ducere. n. 204. ad 209.

Excessus dotis filie spurve, an, & quando continet culpa mortalem, & continet venialem. n. 204. sine.

Dos an à marito habeatur titulo lucrativo, vel oneroso, seu an sit titulus lucrativus. n. 207.

Dos immersa, & inefficax à parentibus filia legitima tradita, an constante matrimonio quo ad excessum possint renouari à marito. n. 210. & 211.

Et cum quo filius spurvus contraxit societatem generalem

an pater spurij possit valide relinquere, & donare n. 213. & 214.

Pater spuria, vel spurij an possit instituire maritum spuria, & uxorem spurij. n. 215. & 216.

Pater spuria non prohibetur tradere marito spuria quodcumque voluerit. n. 208. & 218.

Et quid praescribit si pater spuria, vel spurij sit clericus attenta constitutione Pij. V. n. 216.

Excessus dotis filia spuria marito tradita dissoluta matrimonio per motum eiusdem mariti, an ab heredibus patris possit reuocari, etiam si supersint filij. numero 217.

Filij spurij an sibi a patre relicta, vel donata ultra quantitatem alimentorum congruam possint praescribere. n. 210. 221. & 222.

Alimenta morte alimentarij extinguuntur. n. 223.

Si pro alimentis totius vitae spurij, vel spuria pater reliquerit, vel traderit fundum, vel certam summam pecuniae non excedentem estimationem, seu valorem alimentorum totius vitae facta computatione iuxta l. hereditatum, ff. ad falcidiam, mortuo spurio, vel defuncta spuria fundus transmittitur ad eius heredes. n. 214.

Quid si spurius sine eo funde vixit aliqd habens alimentum. ibid.

Qui si decesserit ante praesumptam computationem iuxta d. l. hereditatum. ibid.

Fundus pro alimentis filio spurio a patre relicto, aut datum pro alimentis, si reddat annuos fructus sufficientes ad congrua alimenta, mortuo spurio an reuertatur ad patrem, vel eius heredes affirmat absolute communis spurio. n. 225.

Alia sententia ex opposito absolute asserit transmitti ad heredes spurij. n. 227. & 228.

Tertia sententia docet reuerti ad patrem, vel eius heredes, si spurio non supersint filij aut descendentes; transmissi vero ad filios, vel descendentes spurij, si relinquunt post suam obitum, & sint egeni. numero 230. & 231.

Cautela Bartholi, ut fundus pro alimentis filio spurio relicto a patre transeat ad heredes spurij. n. 226.

Si fructus fundi non sufficiant ad integra alimenta, pro parte deficiente proprietarius fundi debet spurio, & ad eius heredes deuoluitur; & excessus restituendus patri, aut eius heredibus. n. 232.

Fundus pro alimentis filio spurio a patre datum si non excedat valorem omnium alimentorum totius vitae spuria facta computatione iuxta formam l. hereditatum efficitur spurie; nec potest grauari, ut alteri restituatur post obitum. n. 233.

Si fructus anni eiusdem fundi sufficiant ad congrua alimenta potest a patre grauari onere restitutionis faciendi ipsi, vel eius heredibus spurio defuncto. ibid.

Iuxta l. Tanti 10. Pater filium legitimum tam spurium, quam naturalem potest, & debet relinquere quantum bonorum in proprietatem, de qua illegitimus potest ad libitum dispendere in vita, & in morte. n. 234.

Praefatum quantum post obitum filij illegitimi transmittitur ad eius heredes, & in eo pater non potest ponere grauamen restituendi alteri. n. 235. & 236.

Quid si illud quantum excederet quantitatem alimentorum ad ea necessaria. n. 237.

Dos, cuius valor non excedat valorem omnium alimentorum totius vitae filia spuria, ea mortua transmittitur ad illius heredes. n. 218.

Vbi etiam fructus anni sufficiunt ad congrua alimenta spuria, si ante statuto, vel pacto expresse de lucro dote in fauorem mariti, ea mortua dos acquiritur marito. n. 239.

Faciens alium videtur se obligare legibus de illo alio loquentibus. ibid.

Vbi fructus anni dotis, seu rei data in dotem pro filio spurio ad illius congrua alimenta sufficiunt, ea mor-

tua rem datam in dotem reuocare ad patrem, eiusque heredes, etiam si spuria filios reliquerit, & affirmat sententia magis communis n. 245.

Alia sententia absolute negat dicens transmitti ad heredes spuria. n. 242.

Tertia sententia docet tunc transmitti ad heredes spurij si sint filij, aliter descendentes ex ea n. 244.

Cautela Bartholi, ut dos filia spuria ea mortua transeat ad illius heredes. n. 241.

Dos filia legitima, & naturalis a patre constituta, & tradita iure communis inspecta mortua restituenda debet ad patrem; secus de consuetudine Martini ubique recepta, si filia supersint filij. n. 240.

Dos est proprium filiae patrimonium. n. 242.

Discrimen inter alimenta, & dotem ibid.

Dos an subrogetur loco alimentorum, vel potius detur ex causa publica, ut mulieres innocentes viros, & ne meretricibus periculo maneant expensae. ibid.

In constituenda dote filiarum spuriarum iustus est adhibere cautelam Bartholi, ut pater apponet conditionem, ut ei mortui restituantur eorum filius. numero 245.

Annus nepotibus legitimis ex filio, vel filia spuria potest relinquere, & dare quidquid voluerit iuxta communem sententiam. n. 246.

Instituto nepotis legitimi ex filio spurio facta ab Ano contemplatione ipsius filij spurij non valet. n. 247.

In dubio an censetur facta contemplatione potius nepotis, quam filij spurij. ibid. & n. 248.

Casus, in quibus certo censetur factam contemplationem potius nepotis. n. 249.

Nepotibus ex filio spurio inestusio an annus possit relinquere, & illos instituire. n. 150.

Quid quo ad nepotes ex spurio filio clerici. n. 251.

Annus habens filium legitimum, vel ex eis descendentes pariter legitimus non potest valide instituire nepotes ex filio spurio, vel eis relinquere, nisi vniam vnciam. n. 252. & 253.

Nepotes ex filio spurio ab intestato non sunt capaces successionis. An. n. 254.

Alia summaria vide post. n. ibid.

§. III.

Filii illegitimi spurii omnibus an ius civile deueget alimenta.

Quo ad filios illegitimos spurios, an illis non solum iure naturali (vsq. supra n. 16. & sequent. probatum est) sed etiam humano a patre debeantur alimenta, quādo altitudo nequeunt habere?

Si loquamur de iure civili habetur dispositio Constantini in *Auth. ex complexu*, Cod. d. incerti nuptiis, cuius textus verba sunt. *Ex complexu nefario, aut incestu seu damnato liberi nec naturalis sunt nominandi, omnis paterna substantia indigni beneficio, ut non alantur a patre; quomodo Constantini legem approbauit Iustinianus in Auth. quibus modis naturales efficiantur sui. §. fin. vbi sic dicitur, omnis, qui ex complexibus, aut nefariis, aut incestibus, aut damnatis processerit, iste neque naturalis nominatur, neque alendus est a parentibus.*

Circa quam dispositionem primo dubitatur, an dum decernitur spurios non esse a patre alendos, intelligatur de omnibus illegitimis iuxta rigorem iuris civilis patitis. Pro quo aduertendum, quod alias *rem. allegato §. 43. num. 1546. & 1547.* filios illegitimos spurios iure civili attento esse duplicis generis; alij enim sunt qui nascuntur ex coitu nefario, seu damnato; alij, qui procreantur ex coitu non damnato iure civili, & dicuntur spurij simpliciter, quam distinctionem spatio- rum, iure civili inspecto tradunt Doctores a me c. n. 1546. alleg. & alij cōmunit, Baldan d. *Auth. ex complexu*

xx Palcotus de nobis cap. 16. §. cap. 4. o. n. 2. Clarus in §. fornicatio. num. 5. Antonius Gomez ad l. 9. Tauri n. 37. Peregrinus de iure fisci lib. 3. tit. 18. num. 57. Gaspar. Anto. Thefaurus quæst. for. lib. 1. quæst. 22. num. 14 & 15. & quæst. 15. num. 1. Sardus decif. 149. num. 5. & de aliment. tit. 1. §. 10. num. 14. Io. Lupi d. de illegitimis tom. 1. §. 5. n. 6. & per totum §. Augustinus Barbofa collectaneos ad d. Auth. ex complexu n. 3. cum sequentibus. & collect. ad Auth. licet. num. 11. & 12. Cod. de naturalibus lib. & alij Iurisperiti, quos latè idem Barbofa loci citati refert, & ex Theologis Arianis p. 2. lib. 3. cap. 8. §. 5. & Sanchez in conf. moral. lib. 4. cap. 3. dub. 4. & §. iuxta quos coitus nefarius, & damnatus dicitur ille, qui est accubilis, & punibilis aliqua pœna temporalis per aliquam legem, aut constitutionem iuris inpositam; & talis est incestus, seu coitus cum consanguinea, vel affines concubitus sacrilegus scilicet cum moniali professa, Religiofo professore, aut existente in sacris; coitus cum vxore, vel sponsa, vel concubina alterius; stuprum, seu coitus cum virgine, aut vidua honeste conditionis; & concubitus hæc cum proprio seruo; omnes enim hi coitus dicuntur damnati, quia per aliquam legem, aut constitutionem iuris civilis illis pœna aliqua temporalis est imposita, vt latè, & distinctè tradunt præallegati Doctores, præsertim Surdus, Hotomanus in suo variis dispositionibus d. de spuris. Thefaurus d. q. 2. 10. Lupi d. §. 5. per textum. Barbofa in utroque collectaneos allegato, quare omnes illegitimi procreati ex aliquo ex prædictis complexibus lege civilis punibilibus sunt spurij ex coitu damnato. De coitu coniugali cum soluta valde conuenerit, an sit lege civilis damnatus, & punibilis, & Decius conf. 306. Hotomanus d. d. d. de spuris §. sed quæri videtur, verum natus ex viro marito, & muliere soluta. Couarruias de spons. p. 2. c. 8. §. 5. n. 16. & 17. & plures alij Iurisperiti à Stephano Gratiano tom. 1. cap. 3. §. 1. 15. & Augustinus Barbofa d. collect. ad Auth. ex complexu num. 5. & alij, quos referunt, & sequuntur Peregrinus d. tit. 18. n. 35. & Io. Lupi d. §. 5. n. 145. affirmarunt, & in huius affirmatiue cōfirmationem plura adducit Hotomanus. At verò negari magis communiter alij Iurisperiti, Alexander, Siglicetus, Paulus Castrensis, Socinus ab Hotomano relati, & alij, quos latè referunt, & sequuntur Gratianus d. cap. 3. §. 5. n. 26. & sequi. Thefaurus d. quæst. 22. num. 18. & Sanchez d. dubio 5. quamquam concordando præfatas opiniones Peregrinus d. tit. 18. num. 36. Gratianus d. cap. 3. §. 5. num. 27. & alij ab ipsius, & ab Augustino Barbofa d. num. 5. relati dicant priorem habere locum in coniugato, qui tenet mulierem solum loco concubinae, alteram in coniugato, qui accidentaliter, vel extra domum cognoscit solum. Coitus autem lege civilis non damnatus est, qui nulla lege civilis est punibilis pœna temporalis; qualis est concubitus soluti cum soluta, vel cum vidua non honeste conditionis, sed vilis, & plebeia; coniugati cum soluta iuxta posteriorem opinionem proximè antè relatam; congressus cum Ancilla, & quacumque alia vili femina; & coitus cum meretrice publica, & si coniugata iuxta Thefaurum d. quæst. 22. num. 20. & alios, quos refert Io. Lupi d. com. 1. §. 5. num. 145. finit, qui num. 146. ita sentit, quando maritus consentit vxoris meretricio, vel esset ipsius leno; tunc enim ait, coitum cum meretrice publica coniugato esse Adulterium, non solum ex parte Adulteri, sed etiam ex parte meretricis Adultera; lege civilis impunitus, sed verò vbi maritus non esset consentiens, & accusaret vxorem meretricem de Adulterio; quæ enim cū Facinoratio in praxi crimin. tit. de delictis carnis q. 141. num. 87. & ex praxi vrbis ait vxorem meretricem Adultera poniendam esse, in eaque habere locum l. si vxor §. 1. ff. ad l. iuliam de Adul. & est magis communis opinio Iuriconsultorum, quos idem Io. Lupi d. num. 145. refert; licet alij ab eodem ibid. relati sentiant pœnam Adulterij cessare etiam quo ad ipsam mulierem coniugatam publicam meretricem,

& non solum quoad eum, qui ad illam accedit, Hotomanus vero citata disputat de spuris §. Altera & eadem quæstio aliquanto obscurior indistinctè aliter coitum cum (orto, seu meretrice iure Nouellæ 14. qui est de lenonibus, inter damnatos concubitus numerandum esse. Hac distinctione spuriorum ex coitu iure civilis damnato, vel non damnato procreatorum supposita.

Alqui putant in d. Authentica ex complexu 177 comprehendi omnes, & quoscumque spurios, seu filios, qui extra legitimam matrimonium, vel concubinarum à iure civilis permittum nascuntur; ita quod iis omnibus denegauerit & omnem successionem paternam substantiæ & ex testamento, & etiam alimenta; ita Conanus commentariorum iur. civilis lib. 10. cap. 1. quem in hoc sequitur Thefaurus quæstionum for. lib. 1. d. d. quæst. 25. num. 1. sine sequitur, dicens in præfata Authentica, incontinentiæ ordi extendi ad omnes spurios, & ita sentit etiam Corduba in l. si quis à liberis §. idem refert. num. 7. ff. de lib. agnosc. & sentit etiam Hotomanus citata disputatio s. pater natus ex damnato coitu alimentum debent.

At alij longè verius existimant dispositionem Imperatoris in d. Auth. ex complexu procedere solum in filiis illegitimis natis ex coitu damnato, & iure civilis punibiliter natis ex spuris simpliciter ex coitu iure civilis non punibilis Iustinianum, seu ius civile ibi non denegasse alimenta, Ita Baldus in d. Auth. ex complexu, Antonius Gomez in l. 9. Tauri num. 37. Peregrinus d. tit. 18. num. 57. Palcotus de nobis cap. 40. Couarruias de spons. p. 2. cap. 8. §. 6. num. 6. Boetius conf. 105. num. 20. lib. 2. & Ioannes Lupi allegato §. 5. num. 6. & colligit ex verbis Iustiniani, ibi, ex complexu nefario, aut incestu, seu damnato, & in penalibus, & odiosis non admittitur extensio; & præsertim quando non est omnino eadem ratio, vt in præsentem, cum sit magis detestabile coitus damnatus, quam non damnatus; ac proinde spurij ex nefario, & damnato coitu, Adulterio, incestu, sacrilegio complexu sunt magis infames, & odiosi, quam spurij simpliciter, seu nati ex feminis solutis, vilioribus, meretricibus, ancillis, vel plebeis, aliisque abiectis mulieribus vt notauit d. cap. 4. Palcotus; qui proinde concludit, quod licet hi spurij secundi generis, & ex coitu iure civilis non damnato, neque punibili procreati iure civilis excludantur ab omni successione ab intestato (in quo differunt ab illegitimis naturalibus, scilicet natis ex soluto, & soluta retenta in schemate concubine, qui ab intestato succedunt in duabus vnculis paternæ hereditatis nulla existente sobole legitima, neque legitima cōiuge d. Auth. licet, Cod. de naturalibus) Nihilominus nullis extantibus liberis legitimis, neque vxore in testamento possunt à patre intestato, & hereditatem paternam capere, quod etiam docent alij ab eodem Palcoto relati. De qua re infra in alia parte tractatum, vbi de legitima filiis debita.

§. IV.

Ius civile an filiis spuris ex coitu damnato natis neget etiam alimenta vita simpliciter necessaria

Secundo dobitur, an ius civile in dictis legibus si 179 Si iis spuris ex nefario, & damnato coitu natis denegat absolute omnia alimenta, etiam vite sustentandæ simpliciter necessaria, quæ iure naturali stricto parentes teneantur quibuscumque filiis præbere; ita enim hæc alimenta alioqui iure naturali filiis prædictis spuris debita pater non teneatur, & cogi non possit illis præbere; & dico non teneatur, & possit cogis ius civile in dictis Authenticis non prohibuit patrem illis alere, sed permittit non alere; vt notauit Gregorius Lopez Madera animaduers. iur. civilis cap. 32. & post eum

eam Augusti Barbosa collecta ad d. Auth. complexu. n. 2. i. sine, nam ex illis verbis d. Auth. ex complexu. ibi, *omni paternam substantiam beneficio indigeat ut non alitur a patre, & in §. p. a. ubi quibus modis naturaliter efficitur, sui; ibi, omnis, qui ex complexibus nefarius, aut incertus, aut damnatus processerit, neque naturaliter nominatur, neque alendus est a parentibus*, non videtur colligi prohibitio, sed tantum permisso, & non coactio, ut pater non teneatur, cogere propter filium ex coitu damnato natum alere.

180 Igitur Iurisprudentia communiter (inter quos præsertim Corduba & Lara in l. si quis a liberis, §. vtrum, num. 81. ff. de liber. agnosc. & lo. Gaspar de expensis cap. 11. n. 2. ff. de iur. iur. ad l. 1. p. 4. n. 68. ff. soluto matrim. & Merenda controuers. iur. tom. 3. lib. 1. cap. 1. n. 7. & 10. videtur sentire ius civile in dictis iuribus, filiis ex coitu damnato natis negare absolute, & simpliciter alimenta, etiam simpliciter vitæ necessaria, & iure naturali omnibus filiis a parentibus debita; & Gaspar ait id factum, quia secundum naturæ leges non suscipiuntur. Alij dixerit, quod cum hi filij ex coitu damnato, Adulterio, incestu, & cætera, procreati inter ciuili recepti etiam a iure canonico non sint appellandi naturales, quamvis verè sint naturales, vt potè qui secundum naturam, & ex naturali coniunctione maris, & femine, sicut & ceteri filij legitimi, & illegitimi procreantur) deo merito ius civile voluit illos carere naturali priuilegio, & nec parentes tenerentur illos alere. Alij magis communiter aiunt factam in odium coitus detestab. lib. & filiorum ex eo genitorum poenam, quæ in parentes redundat; vt sic parentes a simili incontinentia reuocentur: quia etsi nasci ex Adulterio, vel incestu vitium sit patris, non filij, can. nasci d. §. 6. quia tamen pater punitur in filio l. si quis a liberis, §. quod metus causa; deico ius civile, vt parentes ab huiusmodi complexibus carnalibus remoueat, plectit filios, vt in eis parentes discant ab inhonesto, & danabili coitu abstinere. Ita Sordus de aliment. tit. 1. q. 10. n. 1. Quapropter dictam Auth. ex complexu. & dictum §. finale in Auth. quibus modis naturaliter efficiantur sui, habere locum etiam in matre; vt ne ipsa iure ciuili cogatur alere filios spurios; tradidere Rolandus cons. 79. n. 44. lib. 2. Corduba in l. si quis a liberis, §. Idem rescriptum, num. 7. ff. de liber. agnosc. & Sordus de aliment. tit. 1. q. 1. n. 1. quia in matre est eadem ratio, cū fieri lior, & turpior sit impudicitia in femina, quam in viro, cum maior castitas secundum mores hominum exigatur a feminis, quam a viris; & quia d. §. finale dicit, nec alendus est a parentibus, licet contrarium, & matrem habentem vnde illos alat, teneri spurios alere iure ciuili per textum in l. si quis a liberis, §. ergo & mater, ff. de liberis agnoscendis, asserat Hotomanus allegata dispat. de spuris, §. vi in pauca congeram.

181 At longe verius videtur, ius civile in dictis textibus, dum præfatis spuris denegat alimenta, intelligendum non esse de alimentis, sine quibus huiusmodi filij spurij vitam amitterent; sed illis negare alimenta, cum possunt aliunde alij præter quam a patre, qui proprio labore, & industria, vel aliqua alia via possunt vitam conseruare, & alimenta vitæ præcisam vitæ necessitatem, nempe lautiorem ad personam dignitatem, & familiæ honestatem. Ita Molina de iustitia tom. 1. disp. 168. in fine, Azocius p. 2. lib. 2. cap. 4. quæst. 7. Fagundez de prædec. lib. 4. cap. 17. n. 6. fine, & alij Theologi supra n. 6. & ibi allegati, & ex Iurisprudentis Contrarias de spons. p. 2. c. 8. §. 6. n. 8. Hamada ad Gregor. Lopez. 2. tit. 2. p. 2. in gloss. 1. n. 4. & Martenoz lib. 8. n. 8. lib. 5. arduin glossa 1. num. 10. Quod igitur in dictis iuribus lex ciuili non priuet filios huiusmodi alimentis vitæ simpliciter necessariis, probatur, quia id manifestè esset contra ius naturale, ex vi cuius filij quibuscumque talia alimenta a parentibus debentur (vt supra n. 17. & sequens ostensum est) & cõsequenter esset euidenter iniquum, præsertim cum alij in defectum parentum sub morali tenerentur huiusmodi ali-

menta, sine quibus vitam amitterent, iisdem filiis spuris præbere; non videtur vero sentiendum de optimis Imperatoribus, quod legem apertè iniquam voluerint condere. Confirmatur, quia alimenta vitæ simpliciter necessaria, & iure naturali strictè debita, nulla lege, statuto, vel consuetudine, aut pacto partium tolli possunt, vt alios allegans Contrarias de spons. p. 2. c. 8. §. 6. n. 3. Ioannes Nicolaus Lucidorius de illegitimis clericorum cap. 1. §. n. 7. & 8. de qua re late infra cap. 10. n. 1133. & ita etiam Hotomanus loco supra allegato allicis patrem spurij iure ciuili iuxta textum in l. si quis a liberis, §. sed si filius, ff. de liber. agnosc. posse cogi exhibere illi alimenta vitæ necessaria, si mater non habeat, vnde illum alat; secus si mater sit diues seu habeat vnde illum alat.

§. V.

iure Canonico an alimenta sint quibusque spuris etiam incestuosis, & ex coitu damnato procreatis a parentibus præstanda.

Ceterum siue ius civile in prædictis Authenticis si-
182
chios spuris ex coitu damnato procreatos alimentis absolute priuauerit; siue solum quando alendum vitam possunt conseruare; controuertitur, an illud ius civile sit correctum per ius canonicum, in cap. cum haberet in fine de eo, quod duxit in matrimonium; & ita ut dispositio iuris Canonici, de qua in d. cap. cum haberet, præfatis filiis spuris ex coitu damnato, Adulterio, incestu, & cætera, debeantur alimenta, & ad illa iisdem præbenda pater cogi possit, ac si præfata dispositio iuris ciuili nonquam extitisset. Verba autem finalia dicti cap. cum haberet, sunt, Sollicitudinis tamen tua intererit, ut vterque (scilicet pater, & mater) liberis suis secundum quod eis suppetunt facultates, necessaria subministrat.

183
Prima ergo sententia negat ius civile in dictis Authenticis, negans alimenta filiis spuris, ex Adulterio, incestu, & quocumque alio coitu damnato natis corrigi in d. cap. cum haberet; aliterens S. Pontificem (siue sit Cælestinus tertius, vt putauit Paleotus de nobis c. 46. num. 2. siue Clemens tertius, vt existimauit Io. Lupi de illegitimis comm. 2. §. 1. num. 2.) dum decreuit filii illegitimi ex muliere adultera lætoreis pre præbenda alimentis non loqui de filiis Adultertis, scilicet natis ex illa muliere pellice (de qua ibi) viuente prima vxore patris eorum, sed post eius mortem; & ita ibi non decerni a parentibus subministranda alimenta quibusque filiis spuris; sed illis, qui iuxta ius civile erant simpliciter spurij, & ex coitu non damnato, & punibili eodem iure ciuili; non verò ex coitu damnato, & punibili nati; ac proinde vel ibi decerni contra dispositionem iuris ciuili in dictis Authenticis, in quibus iuxta Doctores magis communiter, (vt supra n. 178. probatum est) solum filiis spuris ex coitu damnato, & punibili procreatis alimenta denegantur. Ita Paleotus d. cap. 46. num. 5. & latius Merenda controuers. lib. 1. c. 1. num. 2. 3. & 4. & repta ita sentit etiam Ioannes Lupi d. §. 1. num. 3. vbi licet dicit a parentes posse compelli ad danda alimenta omnibus filiis spuris iure Canonico; non quia S. Pontifex in d. cap. cum haberet promulgauit, ac decreuerit alimenta præfatis spuris esse præstanda; sed quia Scribentes per interpretationem hoc ita acceperint, ac si expressis verbis fuisset inductum; vt in simili (inquit) habetur in iustitia de legitim. præstatum, cum tamen illi decem filij, de quibus in d. textu nati fuerint post mortem vxoris. Huius quoque sententiæ videtur fuisse Baldus in d. Auth. complexu, Cuius de incertis nupt. dum dixit textum in d. cap. cum haberet, decernere tantum spuris semper a parentibus esse subministranda; non verò spuris, incestuosis, nefariis, vel natis ex damnabili coitu, quia in his, inquit, nil reperitur dispositum

ferunt in dicto textu, ac proinde quoad eundem esse ferendum ius civile.

- 184 Igitur quod filij illi decem (de quibus in d. cap. cum haberes) ex pellice ab eo, qui cum per adulterium prius pollicetur, & S. Pontifici supplicauerat pro dispensatione, ut iam defuncta vxore posset cum illa matrimonio legitimum contrahere, fuissent procreati, & nati post mortem legitimæ vxoris, & sic non fuerint Adulterini, probatur, quia in dicto dicitur, quod supplicans pro dispensatione ad contrahendum matrimonium cum illa, quam per Adulterium pollicetur, legitima vxore de presenti luce subtrahita, cum Adultera per decennium fuit mortuus, & de illa decem filios procreauerat; ex quibus videtur satis aperte colligi illis decem filios non natos esse viuente prima vxore, sed post eius mortem, quod Merenda confirmat primo, quia alioqui illa ratio Summo Pontifici, ut facilius dispensationem ad contrahendum concederet, propolita, quod decennio cohabitauerant, ac decem filios fuissent, fuisset valde impendenter allegata, si aliquis ex illis decem filiis, viuente vxore fuisset susceptus, & educatus à supplicante, nam quo maiorem (inquit Merenda) primo matrimonio intus relaxari, & dispensandi. Cōfirmat secundo ex eo, quod S. Pontifex præfate rationi respondens, ait, cum multiplicis prolis ita susceptæ magis eorum crimine exagere, retilla enim verba, ita susceptæ, patrem ostendunt, (subdit idem Merenda) huiusmodi filiorum conditionem, & ita omnes post mortem vxoris fuisse natos. Confirmat tertio, quia S. Pontifex ibi in eo totus est, ut grauitatem culpe eius exaggeret, quod in futurum satis manifeste nulum ex dictis filiis fuisset Adulterium, cum de hoc nulum faciat mentionem, certum autem videtur, grauitatem culpe ipsius ex eo factam fuisse maiorem, si viuente vxore filios adulterinis suscepisset, & pro suis agnouisset, neque id S. Pontifex diluens illam rationem omisisset, cum inde maiori pœnitentiæ dignum se reddidisset. Confirmat quarto, ex illis verbis textus, & postmodum iuramento contempto, viuente legitima cum ea matrimonium contrahere, & ipsi diu cohabitare præsumpti, demum prædicta vxore de presenti luce subtrahita, cum memorauit, scilicet Adultera per decennium est mortuus, de qua decem filios procreauit, cum enim (inquit Merenda) diligenter, & distincte omnes huiusmodi circumstantiæ in textu memorarentur, non est verisimile confusè autorem transiisse de huiusmodi filiorum susceptione, cum plurimum interfuit inter filios viuente vxore susceptos, & eos, qui ea mortua nati fuerunt. Ita Merenda per quæ existimat euidentissimum textum illum non loqui de filiis Adulterinis, & solum obitare concors Doctōrum sensus interpretantium eundem textum de spuris adulterinis.

- 185 Præterea probatur ius civile in dictis Auth. non fuisse d. cap. cum haberes, correctum, in eodemque capitulo non esse sermonem de spuris Adulterinis; Nam Innocentius textus in cap. per venerabilem, qui filij sunt legitimi, sine ibi, secularibus quocumque legibus non solum repellentibus eos (scilicet spurios ex coitu damnato procreatos) à successione paternâ, sed negantibus ipsi etiam alimenta, videtur approbasse præfatum ius civile in prædictis Authenticis præfatis spuris ex damnato coitu genitis alimenta denegans, & correctio in legibus non est admittenda, nisi verba aperte demonstrent, Bartolus in l. Phœnix ff. de auro, & arg. leg. & Paleotus d. cap. 46. num. 1.

- 186 Altera sententia omnino tenenda affert de iure canonico in d. cap. cum haberes, condito omnibus, & quibuscumque filiis spuris etiam Adulterinis, & ex quouis coitu damnato à parentibus alimenta necessarios præstanda esse, & ad id eos cogi posse, & sic textum in præfata capite, cum haberes intelligi etiam de filiis spuris Adulterinis, ita commaniter Doctores, cum sacrorum Canonum interpretes, qui omnes ita textum illum in-

tellexerunt; tum Iurisperiti tam in dictis Authenticis eas Scribentes, quam alij omnes tum Theologi, & Summistæ; & ex Theologis ita sentient Azozius p. 2. lib. 2. c. 4. quest. 7. Molina de iustitia tom. 1. dist. 168. in t. o. & alibi, Valquez opus de iustam. cap. 5. num. 7. deb. 9. & ceteri omnes supra num. 16. relati. Ex Canonistis, & Iurisperitis Gloſſa in d. cap. cum haberes, verbo, secundum facultates, ibidem à Panormitanis, Catinialis. Scribentes in d. cap. Simpon de Pizitis de interp. ultim. vol. lib. 3. interp. 1. dub. 3. foliat. 2. num. 7. Rolandus à Valle conf. 74. num. 39. vol. 1. & conf. 54. num. 5. & sequ. vol. 2. & de lucro dotis quest. 94. num. 1. Valquiſ de success. lib. 2. cap. 10. num. 3. Menochius conf. 60. num. 6. Narras de spoliis cler. §. 18. n. 9. Coartruias de spoliis p. 2. c. 8. §. 6. Ludou. Molina de primog. lib. 2. cap. 15. n. 42. & 49. Spino in speculo test. §. 16. n. 58. & 59. Io. Garzias de expens. cap. 3. num. 8. Corduba à Lara in l. si quis à liberis, §. idem respicit à num. 1. §. de l. ber. ag. noſe. Igneus in l. necessarios, §. non aliat 2. p. n. 146. ff. ad Syllan. Io. Petrus Ferrarius in sua practica, in forma libelli pro hereditate, ubi intestato delata, verificato, nullis que superfluitibus ex eo liberis, n. 17. Padilla in Auth. res quæ, num. 64. & 65. de leg. Mantica de testis, & ambig. lib. 2. tit. 16. num. 20. & lib. 3. tit. 12. num. 5. & tit. 37. num. 26. P. Barbosa in l. 1. part. 4. num. 64. & sequ. ff. de iust. matrim. Gomez in l. 9. Tauri, num. 36. & 37. Martia de iurid. p. 4. cent. 2. casu 162. num. 11. & 12. Merinus de legi. lib. 5. tit. 1. §. 3. num. 2. Surtus de adm. tit. 1. §. 10. num. 4. & sequ. & num. 28. Martecotus var. lib. 2. c. 83. n. 33. Stephanus Gratianus tom. 1. cap. 60. num. 11. & cap. 154. num. 15. & latius, 1.3. cap. 567. num. 21. Gappycius dec. 164. Benitenus dec. 22. Gamma dec. 11. num. 9. dec. 201. & 225. Gayllas obseruat. pract. lib. 2. obseruat. 88. Galpar. Ant. Thelaus quæst. for. lib. 1. c. 25. num. 2. & num. 9. Palchalis de patria petente p. 2. cap. 5. num. 30. Peregrinus de iure spoli. lib. 3. tit. 18. n. 55. & 69. Benedictus Aegidius Lusitanus in reperi. l. ex hoc iure p. 1. in initio, num. 31. ff. de iust. & iur. Molfestius ad conf. Neap. sem. 1. part. 5. quest. 30. num. 7. Augustinus Barbosa collectaneo in d. cap. per venerabilem n. 51. & collectaneo in d. Auth. ex complexu num. 16. Cod. de incertis nuptiis, Vincentius de Franchis dec. 183. 605. num. 7. dec. 645. n. 5. Antonius Thelaus dec. 211. num. 2. Gama dec. 343. Aloyfius Rocias in collect. dec. collect. 97. 100. c. 1099. & 1112. Rota Rom. dec. 487. num. 3. par. 1. diuersor. quest. 58. apud Seraphinum, dec. 747. p. 4. diuersorum, scilicet in nouer. nup. finis Farinac. & alibi, ut videre est apud Gratianum d. c. 567. num. 1. Nouissimè post hæc scripta Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegit. cler. cap. 15. num. 9. & præter hos, idem docent mille alij Iurisperiti, præsertim Surtus, Spino, P. Barbosa, Ludou. Molina, Gratianus, & Augustinus Barbosa referunt, quos nimis prolixum est enumerare singillatim; & hac sententia nõ recedendum ab communem Doctōrum, ita sententium & dictum caput, cum haberes, interpretantium, & intelligentium de spuris Adulterinis, & quibuscumque aliis, ex quocumque coitu de lege civili damnato procreatis; autem etiam Paleotus d. cap. 46. num. 5. fin. Ioannes Lupi d. com. 2. §. 1. numer. 2. 5. & sequ. & Lucidorus l. 1.

Hæc communissima, & in praxi recepta sententia probatur pro relicto diu, quod Doctores primæ sententię sibi tanquam certum persuaserunt, nempe decem illos filios, quibus in d. cap. cum haberes, decem filia, alimenta necessaria ab vtroque parente debuisse subministrari, non fuisse Adulterinos, & ex coitu damnatoſed ex illa pellice ab nobili illo Pessalano, de quo in d. cap. procreatos, & natos post mortem legitimæ vxoris eiusdem viricem enim in d. c. dicatur, & exprobretur ipsum viuente vxore diu cohabitasse cum illa pellice, quam per Adulterium cognouerat, non potest dicarere vtiſimilitudine, quod eo tempore cohabitatioſed

diuturno ex ipsi viuentis vxore, si non omnes illi decem filij saltem aliqui fuerint procreati, & nati, esto post vxorem mortuam etiam decennio cohabitauerint, enim illo decennio post vxoris mortem, quo vtrique erat senior iuxta Doctores primæ sententiæ procreant filios, cum non etiam ante vxoris mortem, quo tempore erant iuvenes, & aptiores ad generationem; cum igitur textus solum dicat præfatum virum cum Adultera per decennium comorantem de ea decem filios procreasse, & non dicat procreatos illo decennio; licet numerus filiorum correspondeat numero annorum, quibus mortua vxore, tanquam vir, & vxor cohabitauerint, non potest inferri omnes illos decem filios natos esse post vxoris legitimam mortem; cum etiam ante illius mortem diu cohabitauerint, & confiteri se coitu adulterino commiscuisse, & sic cum tunc fortiores essent ad generandū, recte præsumitur filios fuisset ei cum eo tempore genitos, & natos, hocque fuisset, vel omnes illos decem, vel alios ex eisdem, dixit vel omnes, quia nil vetat, quin etiam ante vxoris mortem cohabitatio cum illa pellice fuerit ita diuturna, vt omnes potuerint procreari, & nasci; & ex textu contrarium non constat, quia solum dicit mortua prima vxore eos matrimonio contra Ecclesiasticas sanctiones nulliter contra, decennio cohabitasse, ac decem filios suscepisse, quæ susceptio, cum non exprimitur sequuta intra illud decennium, potest referri ad tempus cohabitationis, dum prima, & legitima vxor vivebat. Neque obstat prima confirmatio Merendæ, quia iniuria matrimonio primo illata fuerat per coitum Adulterinum à dicto supplicante commissum viuentis vxore, qui notus erat; ex eo enim ortum fuit impedimentum matrimonij secundum pellice contracti dirimens; ex effectu autem eiusdem coitus, qui est susceptio prolis non augeret intrinsicè iniuriæ neque culpæ; & si multiplicitas illa prolis argueretur aggravat delictum, quia ostendit diuturniorem perseverantiam in illo gravi crimine consuetudinis turpis cum illa muliere adultera tempore vxoris viuentis, & in matrimonio nulliter contracto cum eadem Adultera defuncta iam priore vxore; ob quam perseverantiam ita diuturnam S. Pontifex iudicavit illos indignos dispensatione ad contrahendum, non obstante illa prole, seu filiorum multiplicitate, quamvis aliis quodque fauor filiorum dispensationem inducat, vt Glossa in *d. cap. cum haberet*, verbo, *multiplicitas*. Non obstat quoque secunda confirmatio, verba enim illa ita sumpta respiciunt tam coitum Adulterinum habuim tempore primæ vxoris viuentis, cum superinduxit vir ille pellicem; cui, vt inquit textus, etiam eadem prima viuentis, quasi matrimonialiter mæchæ mæchus adherere præsumptis, & Sacramentum suū temere violare, quam cohabitationem post primæ vxoris mortem cum illa adultera, quam præsumptis docere in vxorem, & cum ea tanquam mæchus ita diuturnè perseverare & sic saltem est, ex necessitate ostendere parum illorum filiorum, conditionis ex parte natalium. Non obstat etiam tertia confirmatio, quia vt dictum est ad primam, exaggeratio culpe intrinsicè fundatur tam in coitu adulterino viuentis primæ vxore, & cohabitatione cum adultera eadem vxore viuentis, renouata, & assumpta post eam semel eiectam, & iuramentum de non amplius ei adherendo; tum in eo, quod defuncta prima vxore absque ulla dispensatione super impedimento dirimente, orto ex adulterio, vir ille Adulteram duserat in vxorem, & decennio in tali matrimonio nulliter contracto perseverauerat cum eadem cohabitans; quare ad exaggerationem culpe non erat opus mentionem facere de ipsi filijs, an viuentis vxore essent nati omnes, vel aliqui, cum culpa consistat tota in Adulterio, & cohabitatione vtriusque temporis, & tam diuturni; & susceptio filiorum non continet culpam, sed fit effectus actum culpabilem consequens. Denique non obstat, quarta confirmatio, quia ad intentionem Summi Pontificis, ostendendam culpæ gravitatem, ob quam merito iudicatur denegandam dispensationem

petitam, facta fuit illa ponderatio, quod tandiu publicè in adulterio, & perituro ex certa scientia perdurasset Ecclesiā in gravi scandalo perturbauerit. Dum autem decernit prædictis decem filiis ex illa muliere Adultera susceptis alimenta subministranda; quamvis videretur non omnes natos viuentis primæ vxore, nullam tamen facit distinctionem, sed absolute omnibus statuit ab utroque parente præbenda necessaria alimenta; quia vt omnes Doctores tradunt S. Pontificis decretum fundatur in pietate, æquitate, & iure naturali obligante parentes ad alendos proprios filios; ex quo naturali iure à parentibus quicumque filij etiam illegitimi naturales, & spurij non solum ex coitu non damnato, sed etiam ex damnato procreati, & nati debent alimenta habere, cum quoad hoc omnes filij legitimi sint pares, & æquales, vt *supra num. 17.* latè probatum est. & nasci ex illicito coitu quantumcumque nefario, & damnato, sit vitium parentum, non filiorum, qui ab eorum culpa non debent, nec possunt iure illo alimentorum à natura sibi competenti priuari.

Quapropter Rota *all. gata decis. 747. num. 3. & 4.* 188 recte dixit, quod licet filij spurij, & illegitimi cum peccato generantur, sine peccato tamen aluntur, & quamvis ius civile castitati providens, filiis spuris alimenta denegaverit *d. Auth. ex complexu*, quia tamè canonicum, quamvis peccata maxime detestetur, & caritatè non commendet, sed & præcipiat, naturalem rationem sequens pietatem, & æquitatem castitati prætulit, & filiis illegitimis alimenta in *d. cap. cum haberet*, præstare iussit.

Præterea probatur S. Pontificem in *d. cap. cum haberet* loquutum fuisse de filiis etiam adulterinis, seu ex adulterio, & consequenter ex coitu damnato, & per leges punibili natis; quia illum textum semper sacrorum Canonum interpretes, & alij Doctores omnes (præter paucos illos præallegatos pro contraria sententia) interpretati, Canonistæ, & Theologi sapientissimi ita intellexerunt. Quare sicut ille existimatur verus sensus sacre Scripturæ (ubi textus non est ita quoad verba clarius) quem Sancti Patres, & interpretes communiter approbaverint, ita in præfati existimandus est verus intellectus præfati Textus in *d. cap. cum haberet*, quem ab antiquo tempore, & successivè Scribentes ibi, & reliqui vtriusque iuris Doctores, & Theologi nunquam sequuti sunt, quod ibi ius canonicum decreverit alimenta quibuscumque filiis spuris, etiam Adulterinis, incestuosis, & ex quouis alio magis odioso, & damnato coitu susceptis; maxime accedente illa ratione, quod ius Canonicum ibidem nititur pietate, æquitate, ac iure naturali, quod est commune omnibus filiis, qui absque eorum culpa, & peccato non debent, nec possunt alimentis privari; cum enim nihil ipsi peccent, quod procreentur, ex illicito coitu, non debuerint, nec poterant tam acriter puniri, sed æquali iure cum legitimis frui, cum communis sit vtriusque natura, æqualis venia, & æqualis innocentia.

Neque prædictæ communissima sententiæ, & traditis in præcedentibus numeris obstat Textus in *cap. per venerabilem*, qui *supra legitimi supra num. 185.* pro contraria sententia adductus; nam ibi sensus, & intentio Summi Pontificis est, ostendere detestabiles esse, & odiosos spurios legibus Divinis, & humanis; & in eius confirmationem post allegatas sacre Scripturæ Auctoritates adducit etiam leges civiles, quæ eos adeo odio habuerunt, vt etiam eis alimenta denegent, non earum rigore approbando, sed potius, & solum eas referendo, vt ex eis sententiam suam magis adiuvaret; ex his enim quæ hodie arguuntur lunt, cum alias in viā essent, licet summe argumentum ad aliud demonstrandum, vt Glossa in *cap. nonis*, verbo, *quoniam* & *Indus*; & Bartolus in *l. si ff. de fals.* Pontifex ergo illas leges spuris alimenta denegantes allegans non voluit illas approbare; ideoque etiam cum de sacris ordinibus ageret, dixit Canones veterare

vetare illos ad sacros ordines promoueri, de alimentis vero agens secularibus legibus id tribuit, non autem canonicis. Ita Palcotus d. cap. 46. num. 3. Cuiacius in d. cap. cum haberet, in fine; & Augustinus Barbosa ad Decretales collectas ad idem cap. cum haberet, n. 31.

- 192 Quod verò etiam de iure Canonum (spiritus) aliquando non dicantur, seu vocentur filij, vt Canon, dicitur. 32. §. 4. & can. 1. §. 1. quæst. 7. id accipiendum est respectu successione, quam habet filius ex iustis nuptiis, si enim filij dicerentur, iidem & hæredes esse putarentur, & hi spiritus non succedunt, dicitur can. dicitur, & can. 1. ac verò ratione alimentorum (spiritus) retinent nomen filiorum; vt Decius in cap. per tuas num. 7. de probat. Gozadinus conf. 13. num. 47. & 55. Palcotus d. cap. 46. fine, & Io. Lupi de illegit. com. 2. §. 1. n. 8. & 9.

- 193 Aduertendum etiam prædictis non obitare rigorosam constitutionem Pij V. incipientem, *Quæ ordinis*, quæ est. 117. in nouo Bullario (cui annexit eiusdem Pij V. extensio eiusdem constitutionis etiam ad bona patrimonialia) in qua renouantur omnes facultates testandi, & disponendi de bonis Ecclesiasticis, & etiam quoad Claricos de bonis patrimonialibus ad fauorem quorumcumque illegitimorum; nam Pius V. ibi aufert tantam facultates (speciales, non autem facultatem iure cõmuni competentem) quare non tollit ibi alimenta, nec facultatem, seu ius disponendi in illegitimis ex causa alimentorum, quæ iure naturali, & canonico iuxta d. cap. cum haberet, quibuscumque filiis debentur; non enim verisimile est (inquit Rota d. decif. 747. n. 1. part. 4. diuersorum) tam pium Pontificem id cogitare voluisse, ne pietatis, & acquirat, & rationis naturalis lex violaretur. Idque post hæc scripta, late persequitur Ioan. Nicolaus Lucidorus de illegit. Cler. cap. 26. num. 1. & seqq. vbi cum Nauarro loco mox citando, & aliis ostendit Pium V. in dicta prior Bulla, non abtulisse spiritus Clericorum beneficium a iure cõmuni, tam Celareo quam Canonico, sed solum prohibuisse, ne in damnum Ecclesiarum, & scandalum aliorum Clerici beneficiarj suis illegitimis bona beneficiorum darent, aut relinquerent.

- 194 Et ita quod dispositio in d. cap. cum haberet, non fuerit sublatæ per dictam constitutionem Pij V. & ea non obstante clerici teneantur alimenta præstare filiis spiritus, & in eorum fauorem ex causa alimentorum, & dotis pro alimentorum quantitate disponere ex bonis patrimonialibus, & etiam ex ipsis bonis Ecclesiasticis, seu fructibus, & redditibus Ecclesiasticis in subsidium, vbi non adessent patrimonialia, tradidit Rota d. decif. 747. num. 11. & 13. part. 4. diuersorum, & ante decif. 487. num. 3. part. 1. diuersorum & decif. 214. part. 2. diuersorum, & docuerunt Nauarrus in tract. de spoliis Clericorum §. vlt. num. 9. P. Barbosa in l. 1. part. 4. num. 65. ff. soluto matr. Palschalis de patria potestate part. 2. cap. 3. num. 31. Io. Lupi de illegitimis com. 2. §. 1. num. 11. Marcelotus var. lib. 1. cap. 83. num. 33. Flavius Cherubinus solut. 2. in d. constitutionem Pij V. Augustinus Barbosa collectas ad d. cap. cum haberet, num. 6. Sardus de alimentis tit. 1. dicta §. 10. num. 29. Comitulus resp. m. lib. 1. quæst. 45. Azorius part. 2. lib. 2. cap. 5. quæst. 7. Fagundes in Decalogum lib. 4. cap. 17. num. 8. & alij recentiores ab Augustino Barbosa d. num. 6. relati, & post hæc scripsit Ioan. Nicolaus Lucidorus de illegit. Cler. cap. 15. num. 11. plures alios Iurisperitos, & Theologos cumulans, & ante editam dictam constitutionem Pij V. Clericos posse, & teneri ex fructibus beneficij alere etiam filios spiritus in Clericatu susceptos, & dotem dare filiabus spiritus ad nupsuram alimentorum, tradidit Panormitanus in vxor. 1. num. 4. de cohabit. Cler. & mulier, & in cap. penult. de arbit. Lupus in cap. per vestros in tertio notabili §. 3. vlt. 1. de donat. inter viri & vxores reg. 367. ampl. §. ad finem, & alij à Fagundes d. cap. 17. n. 6. & Lucidoro d. cap. 1. §. n. 11. relati.

S. VI.

Ius Canonicum de præstandis alimentis filiis spiritus, an sit obseruandum etiam in terris Imperij, & aliorum Principum Christianorum.

Quamuis autem Imola in l. Lucius §. 1. ff. de leg. 1. Alexander in l. 1. ff. soluto matr. & conf. 74. vol. 5. Arcunus conf. 47. Iason in Auth. res qua Cod. comm. de leg. Felinus in cap. qua in Ecclesiis, & in cap. Eccles. S. Maria num. 45. de consil. (quos Cyprius, & Palcotus locis infracitatis ad id referunt) Valsiquis de iur. cessionum creat. lib. 2. §. 20. num. 13. verfic. sed hoc non opin. & Io Petrus Ferrarius loco supra num. 186. citato, & nonnulli alij à Io. Lupi loco infra citato allegari asseruerint præstatum ius Canonicum de alimentis filiis spiritus à patre præstandis, in d. cap. cum haberet contentum, habere locum tantum in terris Ecclesie Iurisdictioni temporali subiectis in vtroque foro ciuili, & Ecclesiastico, & vbiq; in foro Ecclesiastico; non verò in terris Imperij, & aliorum Principum secularium in foro laicali.

Nihilominus ceteri Doctores Canonistæ, & Iurisperiti affirmant dictum ius Canonicum esse obseruandum in vtroque foro Ecclesiastico, & laicali, etiam in terris Imperij, & Regum, ac Principum in toto christiano orbe. Ita Gloffa in d. cap. cum haberet fine, de eo qui in matrimonio, Panormitanus, Fortunius, Angelus, Socius, Ripa, Coccius, Decius, & plures alij à Palcotus, Cyprius, P. Barbosa, Gomezio, Surdo, Mantica, & Marta locis mox allegandis relati, & ex Doctores n. 186. allegatis Coarctuias, Ludouicus Mol. Simon de Perezis, Mantica, Marta, Cyprius, Benitenensis, Rolandus à Valle locis d. num. 186. citatis Antonius Thesaurus d. decif. 111. Galpar Ant. Thesaurus lib. 1. quæst. for. dicta quæst. 25. num. 1. Padilla in d. Auth. res qua numero 65. com. deleg. P. Barbosa d. 4. p. num. 64. fine, Palcotus de nobis cap. 47. n. 1. & seqq. Gomez ad d. l. 9. §. 10. Tauri, num. 37. Peregrinus d. 2. 11. 8. num. 55. Marecotus d. cap. 83. num. 3. Io. Lupi d. §. 1. num. 12. 13. & 14. Sardus d. quæst. 10. num. 7. Benedictus Egidius dicto num. 31. Augustinus Barbosa collectas ad d. Auth. res qua complexu num. 2. Cod. de incestu nuptijs, Stephanus Gratianus dicto cap. 60. num. 30. & d. cap. 15. 4. num. 14. & 15. & Molfesius d. quæst. 3. num. 7. & nouissime alios Doctores cumulans Ioan. Nicol. Lucidorus de illegit. Cler. d. 4. 15. n. 25. & ratio est, quia præstatum ius Canonicum innititur naturali iuri, naturalique rationi; quoties autè decifio, & æquitas Canonica fundatur super naturali ratione, naturalique iure, quod omnes obligat in cõscientia, innititur, cum concernet peccati materiam, relicto iuris ciuilis rigore obseruandum est etiam in foro laicali vbiq; in orbe christiano, vt omnes præfati Doctores, & latius Marta loco allegato.

Hinc pater in testamento non potest filium suum spiritum priuare alimentis necessariis, sed debebuntur ab hæredibus, quamuis ipse pater prohibuisset illa dari eidem filio spiritui. Ita post alios Coarctuias d. §. 6. Palcotus d. cap. 37. num. 6. Rolandus à Valle d. conf. 54. num. 68. lib. 2. Thesaurus d. decif. 211. num. 3. Sardus d. quæst. 10. numero 8. & P. Barbosa ad l. 1. part. 4. soluto matr. numero 74. An vero patet etiam vxorem filij spiritus non habentem vnde se alatur, teneatur alere, explicatum est supra numero 197. fine.

*Filio spurio pater potest donare, & relinquere
ex causa alimentorum, pro modo alimenta-
rum eidem filio debitorum.*

197 **P**ater pater potest donare, vel relinquere spurio ex causa, seu ratione alimentorum, & donatio, vel legatum sustinetur in vitroque foro Ecclesiastico, & laicali ubique: si filius sit pauper, & aliunde non habeat, unde vivere possit: quatenus capit verum debitum alimentorum, ita Bartolus in d. *Auth. ex complexu, Cod. de iusticiis nuptiis*, & in l. *fin. sum. ff. de his, quibus, vt in d. Cod. arrouis*. Craueta, Stephanus, Gratianus, Calcanes, Decius, Ludouicus Molina de primogeniis, Sanchez, Rebellus loci supra n. 40. & 41. relatis, Thesaurus d. decif. 211. Rolandus d. conf. 74. n. 40. vol. 1. & d. conf. 54. n. 63. & de iure dotis, citata quest. 94. n. 2. & 3. vol. 2. Simon de Præstis, loco supra n. 186. citato, Paleotus de nichu cap. 45. n. 8. Additionator ad Molinam de primogeniis lib. 2. c. 1. n. 26. verificatissimus primo, & c. 15. num. 54. & 55. Mantica de iactis, & ambig. lib. 13. dicto tit. 37. num. 26. Gama d. conf. 34. 3. P. Barbola in d. l. 1. p. n. 65. ff. soluto matr. Benintendus, & Cyprius loci supra citati Sordus d. q. 10. n. 10. Clarinus controu. iuris cap. 13. n. 60. Rota decisioibus supra num. 193. citatis, & alij Iurisperiti communiter, quos Sordus, Mantica & Clarinus allegant.

198 **A**n vero filio spurio, qui ex arte, & operis suis potest honeste se alere, possit pater aliquid relinquere causa alimentorum, explicatum est supra n. 39. & 40. sicut etiam cessare obligationem alimenta præbendi filio spurio, quando aliunde ex propriis bonis, vel arte, aut industria propria potest sine dedecore vivere: illi sibi quæretur postentum est supra n. 27. cum pluribus sequens. Quod spurio non teneatur alimenta præbere, ubi propria industria vivere possit, dummodo sine dedecore, & iniuria suæ personæ, aut conditionis valeat exerce- re, tradidit alios allegantes Ludouicus Molina, Gayllus, Spino, Io. Lapi, Peregrinus, P. Barbola, Sordus, Augustinus Barbola, loco supra d. m. 27. citatu, Benintendus d. decif. 22. n. 3. Gomez decif. 343. Thesaurus d. decif. 211. n. 3. & 13. & 14. Paschalis de patria potestate p. 1. cap. 1. num. 34. & 35. ubi propterea ex Iacobo Emilio conf. 146. ait alendam a patre non esse filium spurium, quæ fama & idonea est ad seruendum pro pedissequa, quod tamen intelligendum procedere, quando esset talis quæ posset famularum, vel aliam artem exercere sine dedecore, vt in eo dictum est; & idem Paschalis notat, & etiam notatum est supra n. 33. & docent præter Doctores ibidem citatos Thesaurus loco v. ex citato, Rolandus d. conf. 54. num. 79. vol. 1. Ludouicus Molina de primogeniis lib. 2. cap. 15. n. 47. P. Barbola in d. l. 1. p. n. 62. ff. soluto matr. & alij ab iisdem relati. Item intelligendum si famularum, vel artem possit exercere sine periculo infamitatis, vt supra n. 3. notatum est, & seruire aliis fratribus legitimis, vt sit verum, debet intelligi, ubi non possent seruire sine dedecore, & iniuria sui conditionis, vt post alios Thesaurus d. d. c. 211. n. 3. & Paschalis loco citato, sed redeundo, vnde discitissimus.

199 **L**egatum vel donatum si quid fuerit a patre spurio non habenti aliunde, unde vivat non expressa causa alimentorum, intelligitur factum pro alimentis, & pro eo iure, cuius ipse spurio est capax, ita quod intelligitur fecisse animo compensandi, cum aliud ei legari nequeat nisi alimentorum causa. Ita Craueta conf. 219. n. 7. Roinus conf. 124. num. 6. vol. 1. Simon de Præstis lib. de inuener. vbi. vol. 1. lib. 3. inter p. 1. dub. 1. solut. 2. n. 7. Benintendus decif. 22. num. 5. Thesaurus decif. 211. num. 5.

Mantica loco supra num. 197. citato Sordus de alim. tit. 1. quest. 10. num. 11. Menochius de arbit. casu 169. n. 8. & conf. 421. n. 2. vol. 5. Io. Lupi de illegitimis com. 2. §. 1. num. 41. & alij eodem relati, & nonnullos alios allegans Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegitimis cler. cap. 23. n. 17. Ad id confirmandum Simon de Præstis adducit illud, quod legatum nihil habenti factum presumitur in dubio factum causa alimentorum secundum Bartolum in l. *seruus ff. de ann. legat.* & Paulum de Castro conf. 5. n. 6. lib. 1. Ruinus, & post cum Sordus asserit duplicem aliam rationem; prima quod debitor necessarius legando, vel donando censetur facere animo compensandi, vt Doctores in *Auth. præterea Cod. de vir. & vxor. pater* autem est necessarius debitor alimentorum filio spurio pauperi, & inopi, vt probatum est. Altera quod fieri debet interpretatio, per quam sustineatur actus legatorum ff. de rebus dub. Ampliam Ruinus, & Sordus, vt id procedat etiam, quando in legato, vel donatione sit facta meritorum mentio, quia ea posthabita (aut) sustineatur legatum, vel donatio causa alimentorum: quando spurius non est dives, sed egenus. In eo propter bene merita vera eiusdem filij, patrem posse valide vitra alimenta aliquid in vita, vel in morte dare filio spurio, quod bene meritis fit proportionatum, alios plures allegantes tradunt Tiraquellus in l. *si vnam*, vbi. b. donatione largus num. 22. & Sanchez in consiliis moral. lib. 4. cap. 3. dub. 38. & videtur certum, quia hæc non censetur donatio, sed remuneratio; & inter eos, inter quos est præb. bita donatio, vt inter patrem, & filium, inter virum, & vxorem; non censetur prohibita donatio remuneratoria, modo de meritis consistat, & donatio sit æqualis meritis, vt tradunt Doctores communiter, quos referunt Tiraquellus loco citato n. 20. & Sanchez lib. 6. de matr. diff. 6. Aduertunt autem iidem Tiraquellus, ubi supra n. 21. fine, & 106. & Sanchez d. dub. 18. & d. dub. 6. post alia, vt dicatur donatio remuneratoria, debere esse talia merita, seu seruitia, ad quæ donatarius aliis non teneatur, quæ enim debentur ex necessitate, vel officio iubente lege, non debent censeri beneficia, quæ exigant premium, aut remunerationem, v. g. vxor, filius, libertas debent marito, patri, patrono certas operas, & obsequia, & si præstita fuerint, non habetur pro meritis, vt Tiraquellus d. n. 106.

Dixi autem supra num. 197. Quantum capit verum debitum alimentorum; nam relictum, vel donatum, vel promissum filio spurio sustinetur tantum pro quantitate alimentorum, quæ pater obstrictus est illi dare. Quare si quantitatem prædictam excedat, censetur factum in fraudem; & quod excedit, reuocari possit. Ita Bartolus in l. *fin. n. 7. ff. de his, quibus, vt indigni*, Baldus in l. *eam quam n. 41. Cod. de fideicom. Simon de Præstis loco superius n. 186. citato Paleotus d. c. 43. n. 8. Rolandus d. conf. 74. n. 40. vol. 1. Rota decisioibus n. 191. citatis, Gayllus lib. 2. obseru. 88. n. 8. Peregrinus de iure fisci lib. 3. tit. 18. n. 71. Galpat Ant. Thesaurus quest. for. lib. 1. quest. 15. n. 3. Sordus alios allegans de alim. tit. 1. d. l. quest. 10. n. 15. Gomez ad l. 9. & 10. Tauri n. 35. Sanchez consil. mor. lib. 4. cap. 3. dub. 40. & alij, qui infra citantur asserentes dotem spuriæ constitui posse, & deberi solum iuxta modum alimentorum, & quoad excessum non valere, & posse reuocari Ratio, cur sit legatum, vel donatum, aut promissum, sicut & dos filij spurij constituta, non debeat excedere quantitatem alimentorum est, quia quod ob causam permissum, ab ea causa limitatur l. *manumissio ff. de iust. & iure ibidem Baldus n. 3. Gayllus d. n. 6. & Sordus d. n. 15* quando vero sit excessus, vel seruatus debitus modus alimentorum, iudex arbitrarj debet, vt Baldus, Paleotus loci citati, & Menochius de arbit. dicto casu 179. n. 9. Quia in hisiudiciis arbitrio, & in vniuersis in taxa ione alimentorum filiis spuris debitorum debet attendere, ac in pectore solam naturæ necessitatem an vero etiam dignitatem personæ ac patrii monij paterni quantitatem; discutit infra.*

§. VII.

Pater tenetur, & cogi potest dotare filiam spuriam usque ad quantitatem alimentorum.

101 **Q**uamvis Alexander in l. 1. n. 18. ff. soluto matr. C. pignus de doie 1. p. quest. 17. ad finem, & Ludovicus de Sactis tract. de naturalib. lib. cap. de obligatione inter patrem, & filium n. 5. & ex Theologus Fagundez in Decalog. lib. 4. c. 1. n. 7. & 17. n. 9. sentiant, patrem (& si tenetur alere filium spurium ex coitu damnato natum) stante praefata propositioe iuris Canonici in d. cap. cum haberet de eo, qui in matr. non tenetur, nec posse compelli dotare filiam spuriam, quod idem Valquius de successione creat. lib. 2. §. 10. n. 314. asserit quoad terras Imperij in foro laicalibus tamen patrem dotare posse, si velit, fundatur autem Alex. praecipue, quod argumentum de alimentis ad dotem non semper valet; ut exemplis ostendunt Paleotus de nobis cap. 49. n. 1. & Molina de iustitia disp. 2. 24. n. 21. Quare licet pater teneatur alere filiam spuriam, non inde sequitur, quod cum teneatur dotare ob diversitatem rationem, nam alimenta dicuntur, & per singulos menses, & annos praestantur, Bartolus in l. 1. n. 1. ff. de his, quibus, & aliis locis relatis à Paleoto d. cap. 49. n. 1. dicit. Hos autem, ut plurimum vno cumulo, seu unica numeratione praestantur; ac, proinde in dote agitur de maiori praesidio, seu opere patris; non ergo est intus compellendus spuria dotare, sicut potest cogi illam alere. Confirmat Fagundez alius argumentis nullius, aut parvi momenti, quae etiam remanebant soluta ex mox dicendis.

102 **N**ihilominus alij Doctores communiter affirmant, quod iuxta praefatum ius Canonicum ubique in orbe christiano observandum (ut supra n. 193. probatum est), sicut pater tenetur filiam spuriam pauperem alere; ita etiam tenetur illam pro modo, & qualitate alimentorum dotare. Ita Bartolus in Auth. ex complexu C. de incestu nupt. d. l. 1. n. 7. ff. de his, quibus, & aliis locis relatis à Paleoto d. cap. 49. & P. Barbosa ad l. 1. p. 4. n. 65. ff. soluto matr. relatis, Rolandus conf. 74. n. 40. vol. 1. n. 54. vol. 2. & conf. 85. n. 4. vol. 3. & de lucro dotis d. 9. q. 4. Ripa in d. l. 1. n. 66. ff. soluto matr. ibidem Socinus n. 23. Contrarius de spons. c. 8. §. 6. n. 21. Boetius decif. 27. n. 21. Gayllus lib. 2. obser. 88. Paleotus d. 49. per totum Simon de Praelis, & Vincentius de Francis decif. 183. n. 14. Marefcotus var. lib. 1. c. 83. n. 34. Mantica lib. 12. de iactis, & ambig. lib. 1. c. 3. n. 37. n. 16. & lib. 12. tit. 1. c. 19. Sardus conf. 310. n. 2. & de alim. tit. 3. §. 10. n. 10. cum pluribus sequ. lo. Lupi de illegitimis c. 2. ff. 1. n. 37. & 45. Gomez decif. 549. n. 7. Capiculus decif. 164. n. 2. Rota apud Seraphinum decif. 58. & decisionibus supra n. 186. relatis, Augustinus Barbosa collataneo ad cap. cum haberet, n. 10. de eo, qui in matr. Gomez ad l. 9. & 10. Tauri n. 41. Spino in speculo, gloss. 16. n. 19. Merenda rom. 3. lib. 1. c. 3. p. 2. n. 9. & innumeris alij ab iisdem, & à Valquio allegati, & novissime Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegitimis Clericis cap. 19. Probatur, quia in d. cap. cum haberet, filiis spuris non solum providit de alimentis, sed decrevit illis omnia necessaria ab utroque parente subministranda pro modo facultatum; inter necessaria autem quoad filiam compendit dote, & textum in l. 1. ff. soluto matrimonio. & in Auth. res, quae communia de legatis, cum sine dote non possit habere, & sic ea carens plerumque cogatur turpiter vivere, ut Bartolus in dicta Auth. ex complexu, D. Is. Angel. Boffius de Oblig. Parentum.

P. Barbosa ubi supra, & Paleotus d. cap. 49. n. 1. Boetius d. decif. 117. n. 14. & cum aliis P. Barbosa. Quare ubi dos loco alimentorum succedit, & solum praestari potest, à pari procedunt alimenta, & dos, ut Baldus in d. l. 1. n. 1. ff. soluto matr. ibidem Ripa n. 79. Panormitanus conf. 12. f. p. dubio, vol. 1. Sardus de alimentis tit. 1. quest. 27. numer. 3. & Rota d. decif. 88. numero 6. apud Seraphinum. Imò maior necessitas incumbit patri in constituenda dote filiae spuriae, quam in praestandis alimentis propter periculum pudicitiae, & honoris, quod imminet; ut Vincentius de Francis, & P. Barbosa locis citatis, & Baldus Tello ad l. 1. o. Tauri numer. 10. à P. Barbosa relatus. Hinc ad fundamentum Alexandri responderetur primo in d. cap. cum haberet, includi aequè alimenta, & dos; & cum dispositio Pontificia ibi facta sit, in fauorem filiorum, ut eis parentes necessaria tribuant, attendenda est filiorum necessitas, non commoditas, seruat modo facultatum; praeter quam quod, ut responder P. Barbosa, illud maius onus patris in providenda dote toleratur, ut evitetur maius malum; nempe, ut conferatur pudicitiae filiae spuriae, quae minimè patri incumbit. Neque etià haec communissima sententia obstat Textus in leg. uxorem, §. pater naturalis, ff. de legatis 3. ubi Scaetola videtur respondisse, iuxta priorem sententiam; nam ibi (ut rectè notat Paleotus d. cap. 49. numer. 5.) loquitur in casu, quo pater naturalis ex alia causa, nempe ex fideicommissum eidem debito erat debitor filiae, tunc enim ait patrem non cogendum ei dotem dare, cum ex propriis bonis, quae illi à patre debebantur, eam sibi posset constituere, ac proinde respectu patris naturalis non dicebatur necessaria; quod secus est in legitimo patre qui tenetur dotare filiam & si diutem, ex quibus sit, ut etiam filia spuria clerici à patre sit dotata ex fructibus beneficij, si aliunde dotata non possit, ut supra numer. 193. & praeter Rotam, & alios Doctores ibidem citatos, tradunt Valquius de successione creat. lib. 2. §. 10. numer. 500. & Cordaba de Lara in l. si quis à liberis, §. idem rescripti n. 25. & 96. ff. de liber. agnoscendis & alios allegans Augustinus Barbosa ad Decretales collect. ad cap. peruenit. numero 4. de arbitrio, & c. 10. cap. 83. Ioannes Nicolaus Lucidorus, & etiam cap. 2. 1. n. 18. Hinc etiam si spurie simpliciter legatur, in causam dotalis relictum videri, ut actus valeat, tradunt Alban. conf. 44. ad finem, & P. Barbosa d. part. 4. numer. 75. quid verò si dote semel data filiae spuriae amittit, an pater debeat iterum eam dotare, vide infra numero 564.

§. VIII.

Dos filia spuria à patre relicta, vel constituta, si excedat modum, seu quantitatem alimentorum, non valet in eo quod excedit alimenta filia debita.

Dixi pro modo, & quantitate alimentorum, nam relictum, vel datum, aut promissum pro dote filiae spuriae non debet excedere quantitatem alimentorum ei à patre debitorum; in quorum loco dos ipsa succedit, sed ad praedictam alimentorum quantitatem taxari; & ideo si quid amplius notabiliter fuerit relictum, vel datum, aut promissum ex causa dotalis, excoisus tanquam in fraudem legis excludens filios spurios ab omni paterna successione reuocari posse per proximiores consanguineos, seu haeredes patris, tradidit Doctores communiter. Ite praeter Doctores supra numero 100. relatos Decius conf. 437. numero 1. lib. 5. Panormitanus conf. 50. numero 1. lib. 2. Rolandus de lucro dotis, quest. 94. numer. 44. Capiculus decif.

de cl. 181. n. 1. lo. Lupi de illegitimis con. 2. §. 1. num. 45. Marcellus var. lib. 2. cap. 83. numer. 39. Ludouicus Molina de primis lib. 5. cap. 1. §. n. 50. P. Barbosa ad l. 1. p. 4. n. 69. ff. de iur. matr. Metenda d. cap. 2. n. 1. 1. Fragulos de Rep. br. p. 3. lib. 2. diff. 5. n. 50. plures alij ab iisdem relati, & alij à Simone de Pætris, Sardo, & Peregrino loci supra d. n. 100. citati adque ob eam rationem ibi dem adductam, scilicet, quod id, quod conceditur ex causa, ab ea causa limitatur, & proinde cum dos permittitur, & debeat dari filijs spurij loco, seu ob causam alimentorum sibi debitum, iuxta alimentorum debitorum quantitatem, & modum taxari (in qua taxatione an inspicienda sola necessitas, an verò conditio, & dignitas personæ infra explicatur) arbitrio Iudicis debet. Que communis doctrina vera est, quando aliquid dotis nomine filijs spurij à patre in testamento relinquitur, aut inter vivos donatur, tunc enim notauit Paleotus de Nubis c. 50. fide citra omne dubio, quidvis ultra honesta alimenta Iudicis arbitrio pater pro dote reliquerit, vel donauerit filijs, & incapaci successione paternæ inutilium est, nec illius dominium filia spuria acquirit, Decius conf. 6. 1. sub n. 7. dum vult communem opinionem videri, quod dos filijs spurij debeat constitui vique ad legitimam, id est, ut contra eundem Decium ait Marcellus d. c. 83. n. 3. 1. debet intelligi respectu filiorum legitimorum, quibus legitima debetur, non respectu spuriorum, quibus nulla legitima est debita, sed solum alimenta præstari debent miserationis causa, vt dicitur d. cap. cum haberi, & si autem Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegitimis Clericorum cap. 21. n. 18. videatur supradictæ sententiæ communi contradicere, dum ait in constituenda dote filijs spurij, pater posse excedere alimentorum metam, si talis excessus fuerit necessarius ad inueniendum honestum, ac dignum vitum pro filijs; ne tamen ipsa non contradicit, nam videtur intelligendus iuxta tradita infra n. 268. si tradita ab eo constentur cum traditis eodem n. 268.

§. IX.

De filia spuria quantitatem alimentorum ei debitorum excedens à patre data, an constansie matrimonio possit quoad excessum à marito reuocari.

Sed non exigua controuersia est, an si pater filijs spurij dotem promiserit, & tradiderit ipsi marito notabiliter maiorem summam, quam & alimentorum ratio, & eius conditio (supposito quod hæc sit in alimentis, & dote spuriorum attendenda, de quo infra) patitur, huiusmodi excessus reuocari possit à marito constante matrimonio, & est multiplex sententia.

Prima absolute, & etiam si maritus ignorauerit inculpabiliter filiam esse spuriam, dotis excessum posse statim, & constante matrimonio ab eodem marito reuocari, siue dos sit data immediate ipsi filijs, & siue dederit marito, siue promissa, & data immediate ipsi marito. Ita P. Barbosa in d. l. 1. p. 4. n. 79. Stephanus Gratianus tom. 5. cap. 472. n. 4. cum sequ. & ex Theologis Rebellus de illegitimis p. 1. lib. 5. q. 8. sect. 4. n. 17. & 18. & Fragulos de Rep. Chr. p. 3. diff. 3. n. 50. Ita sensisse videtur etiam Barolus in l. fin. n. 7. ff. de his, quibus, vt indiguit, ubi simpliciter, & indistincte dicit, quod quidvis datur ultra modum alimentorum, statim posse ab agnatis reuocari; hoc idem tenent Molina de iustitia tom. 1. diff. 108 §. in dote filia Sanchez in consilijs moralibus lib. 4. cap. 3. d. b. 39. 1. & 14. si pater, qui dotaui spuriam, habebat filios legitimis; hoc enim casu volunt excessum posse statim à marito reuocari, licet maritus ignorauerit esse spuriam, quia tunc ille excessus debetur illi filijs legitimis, quibus ignorantia nequitia patris, & ignorantia Generi nocere non potest. Secus

verò, si pater donans non habebat filios legitimis, & maritus ignorabat esse spuriam; hoc enim casu dicunt non posse excessum dotis exigi constante matrimonio, sed filium postquam mortuo marito dos fuerit reuera ad ipsam spuriam; quia tunc excessus non credit in damnum filiorum, & pater ex parte damni iniussu dati generetur illam excessum restitueret de bonis, de quibus pro libito poterat disponere, probatur, quia quod pater filijs spurij reliquerit, vel dat excedens alimenta quo ad excessum non valet, Aub. c. plexa, Cod. de iur. nup. ius; ac id totum, quod datur marito, censetur datu contemplatione filijs l. dote dedit ff. de collatione donatorum, ergo cum tantam quantitatem, seu summam pater in initio non potuerit dare filijs spurij constante matrimonio, poterit reuocari id solum, quod præter congruam summam alimentis æqualem traditam fuit; alioquin facile fraudem contra legem committere posset pater spurij. Confirmatur, quia vel maritus ab initio, qui volebat ducere in vxorem, sciebat esse spuriam, vel neglexit cui pabiliter inuestigare eius conditionem, & sibi imputare debet, quod filiam spuriam duxerit, cui lex prohibet relinqui, vel dari ultra quantitatem alimentorum debitorum; vel facta diligencia ignorare ipse spuriam, & adhuc hæc ignorantia non potest illi a processu, inquit P. Barbosa d. n. 9. & vniuersali ratione probat, scilicet quia etiam pater volente, & contentientibus filijs legitimis nihil potest spurij habere ex bonis patris ultra congrua alimenta, vt Aug. conf. 223. n. 2. sine, Alexander conf. 119 n. 5. lib. 6. Suidus de cl. 249. n. 25. & 26. Tullius l. 10. Toars n. 6. & Sanchez d. cap. 3. d. b. 30. n. 3. & nouissime Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegitimis Clericorum in prealio n. 37. eo, quod spurij non excluduntur à successione patris in fauorem filiorum legitimorum, licet filij illegitimi naturales (quibus propter consensum expressum filiorum legitimorum approbantium relictum illis à patre ultra id quod à lege taxatum est, prodest, vt iidem Doctores). Sed ex causa publica, scilicet odio damnati coitus, ideo filij legitimi alijue heredes legitimi iuri derogare non possunt, suo consensu, licet expresso, etiam iurato, vt Suidus d. n. 26. Tamen idem filij legitimi in fauorem eorumdem spuriorum, possunt de bonis paternis ad ipsos peruentis, seu spectantibus, & Lucidorus d. num. 38. post Sanchez conf. mor. cap. 3. d. b. 30. numer. 4. Ergo pariter, neque ignorantia mariti potuit efficere, vt valeat dos ultra illam quantitatem alimentorum, si dicatur id verum, quando dos legatur, & traditur filijs spurij, non autem quando pater spurij dotem promittit, & tradit Genero, eo quod illi dare possit facere quantum velit, cum lex prohibeat solum dare filijs spurij ultra alimentorum quantitatem, & maritus efficiatur Dominus dotis, non filijs, quæ etiam cum dos est promissa immediate marito, ex hac promissione agere non potest, l. pater pro se Cod. de dote promiss. & Iason. conf. 5. lib. 4. contra virget idem P. Barbosa, quia quando datur dos excessiua, videtur facta fraus legi ex Bartolo loco supra citato, & de proinde licet dari genero, seu marito magis credendum est, valorem fuisse quæsitum, & quasi per interpositam personam fuisse dotem excessum datam filijs spurij, arg. leg. 1. Cod. de naturalibus lib. Ad textum in lege fin. §. si à socio, sine q. quia in fraudem creditorum, ubi decernitur à creditoribus non reuocari dotem à socio illi datam in fraudem eorumdem creditorum, si maritus ignorauit fraudem, quia maritus titulo oneroso dotem accipit, & vxorem indotatam non duxisset, præter alias responsiones à Baëca tractata de non meliorandi filiorum capite 32. numero 30. respondet P. Barbosa, & post cum Rebellus d. l. numero 18. text. in d. l. §. si à socio. Loqui in dote data in fraudem hominis; hic verò sermonem esse de dote data in fraudem legum, & sic ipso iure excessum esse nullum, l. si liberum minor ff. de bon. lib. & ideo statim posse reuocari.

Nec

Nec obstat, inquit, quod hoc modo Gener ignorans non teneret deceptus, quia hæc ratio, addunt, tantum evincit, quod tanquam deceptus possit agere adversus focerum, et hæc heredes, vel hoc damnum ei refarciant, arg. l. pen. ff. de dolo. 2. non autem evincere potest, ut valeat dos, & tanquam talis reuocatur contra prohibitionem legis, proinde si dos fuerit in bonis stabilibus constituta, & traditus excessus illorum bonorum, poterit reuocari, & illius loco ad damnum refarciendum dari pecunia. Adversus autem Rebelleus, d. l. 4. n. 20. quod quantumcumque excessus dotis, spūe pater tradat, non continetur culpa mortalis talis dotis excessus, si non concurrat illa iniuria creditorum, nec præiudici uxoris, aut filiorum, nec obstat extrema, aut gravis necessitas proximi, qui per huiusmodi excessum bonorum, ex præcepto charitatis fit adiuvandus; quamvis inquit, peccatum veniale sit iuxta communem, quod contra legis prohibitionem fureturque sub lie, nec tunc lethaliter peccabit Gener, vel filia dote acceptando, nec excessum dotis retinendo, quando dotor in eadem voluntate persistit, secus verò si inuito iam donatore, vel hærese post eius mortem retineat excessum, cum huius excessus dominium nunquam in eos fuerit translatum, sed penes dotantem, & eo mortuo ad heredes transeat, & ita etiam Molina d. 5. in d. 20. ait, quod, cum dictus dotis excessus sit nullus, non solum reperti potest ab hæredibus patris dotantis, sed etiam ipsa filia spuria, quæ maritus (scilicet quando non fuit deceptus, sed sciens illius conditionem illam duxit in uxorem) teneatur illi excessum restituere in conscientia foro antequam peccatur, scilicet si inuitis eidem hæredibus retineatur, seu hæredes illam vellent, vel præsumendum esset vellet.

- 205 Secunda sententia loquens cum distinctione asserit dorem excessivam pro filia spuria tradita marito, non posse quoad excessum ab eo constante matrimonio, si maritus, quando eam duxit, ignoravit eam esse spuriam, posse verò stare, & constante matrimonio reuocari, si tempore contractus matrimonij sciebat esse spuriam. Ita Lupus in cap. per vestras nos. 3. §. 12. n. 1. de donat. inter virum, & uxorem Ita Nicolaus de Vbaldis in tractatu de successione ab intestato, prima p. §. successum n. 50. Ripa in l. 1. n. 63. ff. de matrimonio. Couarrubias de spons. p. 2. c. 8. §. 6. n. 12. Rolandus conf. 85. n. 3. vol. 3. Antonius Gonn. 2. ad l. 9. §. 10. Tauri n. 43. Sardus de alim. su. i. q. 10. n. 23. & duob. sequ. Jo. Lapi de illegit. com. 1. §. 1. n. 47. Navarro in d. Apolog. de redd. q. 2. mortui c. 6 n. 2. & alij Doctores cōmuniter apud ipsos, & præsertim Iurisperiti Hispani, Baëza de n. melioris d. filio c. 17. n. 5. & 10. Matienzo ad l. 8. au. 8. lib. 5. ordinum, Glossa l. n. 16. & Cordaba de Lara in l. si quis à libera §. idem respiciat n. 30. ff. de liber. agnoscendis asserentes propterea, si pater pro dote filie spurie constituit, & marito scienti eam esse spuriam tradat sumam excedentem quantum bonorum, excessum posse à marito reuocari. Hæc sententia quoad primam partem (in qua Sardus d. q. 10. n. 23. dicit omnes cōvenire) scilicet quod excessus à marito, qui ignoravit uxorem esse spuriam, non possit constante matrimonio reuocari, probatur primo argumento dicti Textus in l. fin. §. si à socero ff. quæ in fraudem crediturum, præterea, quia cum maritus habeat dorem titulo oneroso, & pro oneribus matrimonij sustinendis, Glossa in l. si donaturus, ff. de conditio. ve ab causam d. 20. etiam, Bartolus in l. si constare n. 67. ff. soluto mat. & Doctores communiter, vel testatur Sardus d. q. 10. n. 23. dam ipse maritus ignoravit, & consequenter non poterit esse particeps fraudis, ab eo non debet reuocari dos, quantumcumque focer fraudem commiserit, error enim facti non debet nocere marito, qui putatur legitimam uxorem ducere, cap. iusor, & cap. ex te nore, qui filij sui legitimi, & qui sine ea dote non contraxisset eam ea matrimonio, ut dicitur in d. §. si à socero. l. Angel. Bissim. de Obligat. Parentum.

206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

Secunda pars, quod constante matrimonio possit 106 excessus dotis filie spurie reuocari à marito, qui sciens esse spuriam duxit, probatur, quia ex quo lex non permittit, sed prohibet dari filie spurie pro dote vltra quantitatem alimentorum ei debitorum, quam legem maritus scire debebat, sibi imputare debet, quod ipsam duxerit, & cum talis excessus censetur à patre constitutus, & datus in fraudem legis, maritus sciens spuriam ducens, censetur particeps fraudis, & consequenter non apparet vlla ratio, ob quam non possit, & debeat statim admitti reuocatio dotis quo ad excessum; alioqui, inquit Couarrubias, & alij, mille fraudibus locus esset in constituenda dote (spuriarum, seu in dotabilibus instrumentis. Præterea constitutio dotis quoad excessum, ut potest contra legem à principio non valet, unde omnes fauentur, quod defuncto marito, & dote reuerfa ad filiam spuriam, potest excessus reuocari) ergo potest statim reuocari. Demum quia estis dos marito datur pro oneribus matrimonij ministrandis, non tamen indeiut Lupus, & Couarrubias loco citato, sequitur maritum consequi dorem omnino titulo onerosi contractus, quia ratione coniugij tenetur alere uxorem, unde dos marito promissa, nec defertur vter gratia lucri, nec omnino contractus onerosi conditionem sequitur.

Ter tia sententia absolute, & indistincte (se non di- 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

quamvis quoad excessum dos fuerit in fraudem legis filiae spuriae relicta, vel donata, aut marito promissa, postquam ad maritum peruenierit, non potest ab eo constante matrimonio reuocari, quia ratio abique dubio fortius vergit, & concludit, si maritus quando consensit, ignorabat eam mulierem esse spuriam, quando illegitimam, vt notauit etiam Rolandus d.m. 49. fine. Vbi si leuit esse spuriam, ignorauit tamen ius prohibens excessum illum, seu controuersiam iuris inter Doctores, an talis excessus à marito possit reuocari, eo quod error iuris controuersi acquiratur errori facti prout tradunt Crauetia conf. 279. num. 2. Gabriel. conf. 90. num. 25. lib. 2. Rota decif. 13. l. num. 2. part. 1. diuerforum, & decif. 84. n. 2. & decif. 41. n. 4. apud Corderium, quia ille error causal bona habent, vt Rota decif. 10. l. num. 10. & decif. 59. n. 6. p. Reuocatur in additionibus apud Ruben, & proinde si ignorantia facti, (scilicet quod filia esset spuria) ex vi bonae fidei excuset virum à restitutione excessus dotis, etiam excusare debet ignorantia iuris controuersi.

208

Quarta, & vltima sententia supposita illa distinctione, quod pater spuriae, vel ipsi Genero, seu marito acceptanti promissit, & tradidit dotem excessiuam vltra alimenta congrua, vel nomine dotis aliquid vltra dicta alimenta congrua legauit, vel donauit ipsi filiae spuriae, quae pro se tradit marito iuxta l. Pomponius. ff. familia ereciscunda affirmat, si dos sit à patre spuriae promissa, & tradita immediate ipsi marito ab eius manibus, & non à filia accipienti, dotis excessus à proximioribus, seu consanguineis non posse constante matrimonio reuocari: si verò dos sit relicta, & donata filiae spuriae, & per eius manus accepta à marito, excessum semper posse reuocari. Ita Paleotus de nobis dicto cap. 50. per totum; quem in effectu sequuntur Rolandus d.conf. 83. n. 13. vol. 3. Sordus de alimentis tit. 5. d. quæst. 7. n. 14. & duob. seqq. & Palchalis loco num. praecedenti citato. Hæc sententia, quod ad primam partem probatur, quia nulla est lex prohibens, quin pater ab initio in collocanda filia possit erogare quamcumque patrimonij partem, quæ constante matrimonio eadem semper & integra conseruabitur, nec in vlla parte diminuetur, quod ideo permittitur, seu rectè permittitur à lege censetur, quia maritus eam dotem titulo oneroso capiti iuxta l. ex promissione, & Doctores relatos num. praecedenti, & n. 205. dictum est: & licet dos detur contemplatione filiae, non tamen acquiritur filiae, sed ipsi marito, qui eius dotis verus Dominus efficitur, & est, in his, quibus alien. licet in principio, & l. quoriet. Cod. de iure dot. & l. dote C. de rei vind. Et ipse solus possidet, & solus vti capit, nec attenditur persona vxoris, l. 1. ff. de vfu cap. pro dote, & pater extraneis non prohibetur dare, fed tantum filiis spuris; unde nulla fraus subest, aut fit legi, quia nihil in filiam spuriam transferretur, sed in maritum, qui fructus lucratur dominum, & possessionem nanciscitur, & ad spuriam nihil præter alimenta pertinet, quæ necessarij illi debentur, quare etiam pater (ait Paleotus n. 5.) in dotanda filia, & si quid fraudis committat, nihil tamen doti adhibuisse videtur, cum sit commendanda potius paterna pietas l. 1. §. si liberi. ff. si quis in frau. sui idem Paleotus patri spuriae hanc cautelam proponit, scilicet, vt si illi cupiat magnam dare dotem, maritum deligat, cui nomine dotis poterit dare quæcumque bona voluerit; marito autem defuncto, cum tunc filia causa locratia incipiat dotalia bona possidere, poterit excessus dotis reuocari iuxta Bartolum, & alios num. praecedenti relatos, (quod an sit indubitatum infra post n. 216. disceatur.) Quare secunda pars eiusdem sententiae probatur quia quando in testamento relinquatur filiae spuriae, vel eidem donatur, & immediate traditur nomine, seu dotis causa, ipsa spuria acquirit dominium, & titulo locratio habet, & ita quod ad excessum relictum, vel donatum est irritum, & nullum, vt potè contra legis prohibitionem; & licet perueniat ad maritum, tamen cum ab initio relictum, vel donatum quoad vltim excessum non

ualeat, etiam constante matrimonio potest reuocari.

Hanc sententiam quoad primam partem longè vtioriore existimo quam oppositam, & eo magis quando maritus tantam dotem congrua alimenta filiae spuriae excedentem mereretur, vel ipsa filia spuria sine tanta dote non possit heredes inuenire, vt etiam notauit Rolandus d.conf. 83. n. 13. circa finem, Franchus decif. 283. n. 24. Ioan. Nicolaus Lucidorus d. c. 22. n. 27. & in tali casu non posse heredes reuocare dotis excessum, quando vinit maritus, cuius contemplatione talis dos constituta est: docuit etiam Gulielmus Benediclus in cap. Raynarium, verbo, & vxorem nomine Adelfiam n. 116. de testam. Quo verò ad secundam partem, vbi maritus ab initio nouit conditionem vxoris, Paleotus sententia conuenit cum secunda sententia quo ad secundam illius partem, vbi verò maritus abique sua culpa ab initio contractus matrimonij ignorauit vxoris illegitimitatem, si velit Paleotus etiam in hoc casu dotem immediate relictam, seu donatam filiae spuriae, & per eius manus peruentam ad maritum posse quoad excessum constante matrimonio reuocari à marito (vt verè ita sentire videtur) eius sententia discrepat ab eadè secunda sententia quoad primam partem, quam Paleotus sententiae in praxi præferendam puto, vt potè magis æquam, & rationabilem, ne maneat deceptus maritus, qui sine tanta dote eam mulierem non duxisset in vxorem; & videtur satis conueniri per illum textum in l. fin. §. si vxoro. sine ff. qua in fraudem, vbi decernitur, (vt notatum est supra n. 204.) datam filiae constitutam, & in fraudem creditorum datam marito ignorantem fraudem, non posse constante matrimonio reuocari, quia sine ea dote maritus non contraxisset matrimonium, & idè videtur sentiendum, si maritus habuit ignorantiam iuris controuersi per tradita supra n. 207. fine.

§. X.

Dos inofficiosa filia legitime à patre constituta, & eius marito tradita, an constante matrimonio possit à marito recusari quoad excessum.

Æternum in fauorem primæ sententiae contra primam partem secundæ contra tertiam sententiam, & contra primam partem quartæ sententiae.

Obicitur primo, quia si parentes filie legitime dederint dotem immensam, & inofficiam, scilicet legitimam filiorum lædentem; constante matrimonio potest excessus reuocari à marito. Ita Lupus in d. cap. versus, notab. 3. §. 24. de donationibus inter vir. & vxor. & plures alios allegantes Antonius Gomez ad l. 29. Tauri n. 34. verfic. sed hic non obijciunt; & Sanchez in consil. moralibus lib. 4. cap. 3. dub. 39. n. 3. qui fundatur in eo, quod iure communi in l. vnica, Cod. de inofficiosa dote, cautum est dotem inofficiam posse reuocari, sicut donatio pura lædens legitimam; nec lex distinguit, an matrimonio constante, vel soluto; & cum censetur dos, & donatio inofficiosa facta in fraudem legitimæ filiorum; ergo multò magis licebit etiam constante matrimonio reuocare dotem excessiuam, & inofficiam, seu excedentem quantitatem alimentorum à lege permittam, cum lege in d. l. Authenticæ ex complexu, cautum sit nihil posse filiis spuris relinquere.

Sed respondetur, contrarium, & dotem inofficiam, & immensam filie legitimæ datam marito, constante matrimonio non posse reuocari, cum maritus habeat eam ex titulo oneroso, scilicet vt matrimonij onera sustineat, (vt supra numer. 205. 207. & 208. dictum est) tradidere Sordus d. sit. 14. §. 9. 7. numero 12. Bartolus, Baldus, Aretinus, Angelus, Campegius, Antonius Neguerantius, Matienzo à Sanchez d. dubio 39. numero 2. relati, & Bernardus Dias reg. 215. & præter alios

alios ab eodem Sanchez relatos Afflictus decif. 86. ad finem allegans ex causa onerosa posse inferri præiudicium
 212 in legitimatæ decifio dicta l. unica, C. de inofficiosa
 dote, intelligitur, quia hodie datur filiae, non quando
 datur marito, quia filia habet eam dote titulo lucratiuo,
 & sic reuocari potest, quatenus lædit legitimam filiorum,
 iuxta eodẽm Doctores, & præsertim Surdum d. n. 3.

§. XI.

Si ei, cum quo filius spurius contraxit societatem
 vniuersalem, pater spurij relinquat, vel donet,
 an valeat relictum, aut donatio.

213 Obicitur tertio, quia si filius spurius contraxit so-
 cietatem vniuersalem cum aliquo, & hunc socium
 pater eiusdem spurij instituat heredem, vel illi bona sua
 daret, institutio, aut donatio non valet, sed reuocari po-
 test, quia cum dimidia pars ratione societatis ad spurium
 perueniat, seu peruenire debeat, institutio, aut donatio
 in dubio præsumitur facta in fraudem legis, & vt qua-
 si per interpositam personam filius spurius obtineat bo-
 na paterna. Ita Capella, cautela, §. 8. e. undum vltimam
 computationem, & 64. secundum primam; Ludouicus de
 Saldia in tractatu legitimatæ; Covarruias de pñf.
 p. 2. c. 8. §. 1. n. 1. ad finem; P. Barbosa ad l. p. a. n. 8. ff.
 solui matrim. & ex Theologis Rebullus de oblig. iust.
 p. 1. lib. 5. §. 7. c. 1. n. 2. Ergo etiam dos excessum con-
 stituta, & tradita a patre marito filij spurij censeri de-
 bet quoad excessum nullam, quia præsumitur facta in frau-
 dem legis; & vt ille dotis excessus per interpositum ma-
 ritum perionam perueniat ad filium spurium, ex quo Re-
 bullus ait dictam institutionem in foro conscientie esse
 mortalem illicitam, si in hæredes, siue successores præ-
 iudicium notabile redundaret.

214 Respondetur in hoc casu contrarium, & institutionẽ,
 seu donationem esse validam, licet dimidia pars pertene-
 ret ad filium spurium, aliter dicit Bartolom in l. 15. qui
 dicit in fine, ff. de liberat. legat. Baldas in l. 1. Cod. pro so-
 cio, Tiraquellus de retractu lignag. §. 16. glossa l. n. 33. &
 35. Palcotus de Notis d. c. 50. n. 5. Io. Lupi de illegit.
 p. 2. c. 5. §. 1. n. 16. Corneius, Io. Lupi, Crotus, & plures
 alij Luniperti a Tiraqueello, Covarruias, & P. Barbosa
 loci citati allegati. Probat quia frans in dubio non
 præsumitur l. marito ff. pro socio, & alius iuribus adductis
 per Tiraqueellum d. n. 35. & tradunt alij a Tiraqueello
 ibid. allegati; delictum enim in dubio non præsumitur;
 quare iuxta eodẽm Doctores deberet consistere de frau-
 de, vt dicta institutio, aut donatio tanquam nulla pos-
 set reuocari. Iuxta etiam Doctores, omnes valida foret
 institutio in vtroque foro, vbi ex conditione persone
 instituitur, aliter circumstantiis verisimiliter præsumere-
 tur institutus a patre spurij etiam si cum eodẽ spurio
 talem vniuersalem societatem non contraxisset, vt si
 qui cum spurio filio contraxit omnium bonorum socie-
 tatem, esset patris filius legitimus, & naturalis, vel affi-
 nis, vel alia ratione cum patre fructum consanguinitatem
 haberet; tunc enim propter consanguinitatem, vel affini-
 tatem, & amicitiam verisimiliter præsumeretur spurij
 socium fuisse institutum heredem, etiam si illam socie-
 tatem non habuisset; Palcotus c. 44. n. 1. exempli-
 ficat: iterum in vniuersam potest probari talem institutio-
 nem esse validam in vtroque foro; quia leges civiles
 prohibentes institutionem filiorum spuriorum, vel ali-
 quid eis relinquunt penales, quia facte in odium de-
 lecti paterni, vt supra n. 80. dictum est; atque ideo non
 sunt extendendæ ad spurij socium, nescit ex quadam con-
 sequentia aliquid hereditatis ad spurium perueniat.

215 Pater spurie, et spurij an possit instituere
 Generum, vel Nuntum.

Obicitur tertio quod pater spurie, vel spurij si mari-
 tum filie spurie, vel vxorem filij spurij instituat, vel ei
 bona donet, institutio, & donatio nulla esset, & inualida
 D. Io. Angel. Boffum, de Obligat. Parentum.

ob præsumptam fraudem, scilicet quia censetur insti-
 tutio & donatio a patre Genero, vel Nuntio facta in frau-
 dem, & quasi per interpositam personam bona sua
 fuisset spurie, vel spurio. Ita P. Barbosa in d. l. p. a. n. 79.
 five, & 81. ff. solui matrimonio Royas optum. successis-
 mum c. 20. n. 30. Io. Lupi d. §. 1. n. 17. Hostiensis, Cardina-
 lis, & Io. Andreas in c. 1. de testamentis, à Sanchez conf.
 mor. lib. 4. cap. 3. dub. 4. n. 2. ad id relati, & nonnulli alij
 relati à Larea decif. 95. n. 3. ergo etiam censeri debet
 nulla dos excessiua data marito filie spurie, & sic reuo-
 cabilis constante matrimonio, vt potest præsumptiue
 constituta in fraudem legis quoad excessum.

216 Respondetur, contrarium, & patrem posse valide in-
 stituere maritum filie spurie, vel vxorem filij spurij, eivẽ
 pro libito conferre quæcumque bona sufficere; Antoni-
 us Gomez ad l. 9. Tauri n. 17. versic. ex quo etiam (vbi
 etiam refert, quod cum esset Alseffor Iudicis cuiusdam
 regular, & tractaretur matrimonium inter spurium fi-
 lij Clerici & quandam feciniam, conuentum fuit, vt
 pater Clericus certa bona expresse, & simpliciter do-
 naret patri, vel matri vxoris spurij, vel ipsimet spurie,
 iudicant donationem esse validam) Larea dicta decif. 95.
 à num. 4. ad finem, qui n. 6. refert decisionem Senatus
 Granatensis in fauorem mariti spurie filie Clerici in-
 stituti hæredes ab eodem Clerico patre. Duenas reg.
 366. fine. Sandoval. Parlad. & Plaza, quos refert, & se-
 quitur Sanchez d. dub. 4. n. 2. præter quos plures alios
 refert Larea dicta decif. 95. n. 5. Idque præcipue ob ra-
 tionem n. 114. sine addicta, scilicet, quod leges prohibe-
 tes institutionem spurij sunt penales, ac proinde, cum
 tantum prohibent institutionem spurij, non sunt exten-
 dendæ ad vxorem spurij, aut maritum spurie. Confir-
 mat Sanchez ex l. vlt. ff. de hi. quibus, vt indignis, vbi
 sic dicitur: Si Gener socerum heredem reliquerit, taciti
 fideicommissi suspitionem sola ratio paternæ affectio-
 nis non admittit; ergo idem erit in socero, cum cor-
 relatiuorum eadem sit disciplina. Plura in confirmatio-
 nem huius sententie Larea apud quem videri poterit.
 Limitatur tamen hæc doctrina, & responsio, quoad
 Clericos attenta allegata constitutione Pij V. contra il-
 legitimos filios Sacerdotum, & Clericorum supra n. 191. re-
 lata; quia in ea §. 4. interdicitur eis quocumque titulo re-
 relinquere non tantum filijs suis spuris, vxoribus, & illorum cõ-
 iugibus, parentibus, descendibus, & ascendibus, vel
 cognatis; quasi voluerit S. Pontifex omnibus fraudibus
 obuiare. Et prædicta de reuocando excessu dotis pro
 filia spuria marito tradite matrimonio constante.

§. XII.

Diffusio matrimonio per mortem mariti filia spu-
 ria, excessus dotis à patre eidem marito tradi-
 te, an ab hæredibus patris possit reuocari, siue
 marito supersint filij, siue non.

217 An verò dissoluto matrimonio per mariti mortem,
 excessus dotis, qui pater spurie tradidit eius ma-
 rito prædictum illius illegitimitate ab initio ignoranti, pos-
 sit ab hæredibus patris reuocari. Bartolus in d. l. fin. §. 1.
 ff. quia in fraudem dicitur Palcotus de Notis c. 51. n. 2.
 Fragulio loco supra n. 104. citato, & alij cõmuniter cõ-
 sent talem excessum posse reuocari, & dote reduci ad mē-
 suram, seu quantitatẽ alimentorum eidẽ spurie debitorum;
 quia mortuo marito filia spuria incipit habere illũ ex-
 cessũ ex causa lucratiua, & veluti titulo donationis à
 patre, nam dum pater marito dote dedit, voluit post suã
 & mariti mortem ad filiam pertinere l. 1. §. videtur, ff. de
 rei vxor. actione; & ita filia non habet illi doteẽ à ma-
 rito, sed à patre, veluti ex causa fideicommissi,
 & titulo lucratiuo, & quasi donationis; lex autem
 prohibet patrem donare filie spurie, aut relinquere
 ultra doteẽ necessariam, & alimenta congrua
 E 3 exceden

excedentem, & talis excessus esse nullus, & reuocabilis, sicut si ab initio dos illa ipsi filii fuisset relicta, donata, & tradita.

- 218 Baldus *conf. 456.* à Paleoto^o relatus existimauit non posse reuocari à filia spuria vidua præstatum excessum dotis eius marito ab initio per patrem traditum, eo quod, cum ea dos semel recte, & valde fuerit constituta; quia pater spurie non prohibetur tradere marito quæcumque bona voluerit, vt *supra num. 208.* dictum est; & tradit etiam Rolandus à Valle de *incerto dotis quest. 94. n. 15. fine*, debeat semper valere, & perpetuum eandem causam retinere, *arg. d. pater, §. 1. §. ff. de leg. 3.*

- 219 Ludou. Molina de *iustitia, & iure tom. 1. disput. 168. §. in dotem filia fuit*, accessit dissoluto matrimonio hæredes posse illam dotis excessum marito traditum repetere à filia, & hæredibus illius, si ex eodem, marito non sunt suscepti filij, vel si suscepti, matre spuria adhuc viuente obierint, negat verò posse repetere; si proles sit suscepta, & matris superuixerit; quia, inquit, id marito iniuniam eederet, eo quod filij eius ex ea suscepti priuarentur bonis sibi cum vxore in dotem datis, & hanc sententiam, vt potè maxime aequum puto esse approbandam, præsertim supposita opinione, de qua *infra*, quod dos spurie ea mortua spectet ad eius filios descendentes, & non debeat reuerti ad patrem, vel ad patris hæredes; maritus enim qui ignorans conditionem vxoris illam dedit cum tali dote, alias eam non daturus in suis filiis remaneret deceptus, si post eius mortem, filij eius parte illius dotis priuarentur.

§. XIII.

An filius, & filia spurij possint præscribere sibi relicta, vel tradita vltra quantitatem alimentorum, debitorum.

- 220 Cuius verò quo excessus illius dotis post mortem mariti ad filia spuria in peruentus sit nollus, & reuocabilis propter legem prohibentem relinqui, & donari filiis spuris; controuertitur, an filia post viri obitum possit talem excessum præscribere; & cuius controuersie resolutio pendet ex vniuersalius spuris, vel spuria possit longi, vel longissimi temporis possessione præscribere bona relicta, vel donata à patre vltra alimenta cõgrua. In qua controuersia distinguitur, nempe quod vel spuris putat se esse legitimam, vel naturalibus per legitimatorem restitutam, vel scit se esse spuriam.

- 221 Igitur si putat se esse legitimam, vel rite legitimatam (licet contrarium respondisse Alexandrum *conf. 74. vol. 2. refert* Paleotus *d. cap. 1. num. 3.* nihilominus Doctores communiter sentiunt spatio, seu possessione longissimi temporis, nempe triginta, vel quadraginta annorum, illa opinione, seu credulitate legitimatis, vel legitimatis semper persequerentur posse scribere, eo quod se habeat instar possessoris bonæ fidei. Ita Paleotus *d. cap. 1. num. 3.* Sanchez in *conf. moralibus lib. 4. cap. 3. dub. 47.* apud quos alij Dixi, longissimi temporis, & eam nequit præscribere præscriptione longi temporis, scilicet decem vel viginti annorum, quia non habet titulum verum, sed titulum lege reprobatum, tradit Royas episcopo *successionum cap. 20. n. 123.* Plaza alios allegans *lib. 1. de iustitia cap. 41. num. 16.* & alij plures, quos refert, & sequitur Sanchez *d. dubio 47. n. 1.* & idè sentire videtur Paleotus *loc. citato.* Ad hanc autem præscriptionem longi temporis inducendam quid requiratur, videtur P. Barbosa *ad Rubric. Cod. de præscriptione 30. vel 40. annorum præfatum n. 71.*

- 222 Si autem spuris scit se esse spuriam; tunc non posse præscribere à patre relicta, vel donata etiam possessione longissimi temporis, & vltra 40. annos, & amplius post Bartolum *conf. 119.* docent Paleotus *d. cap. 1. num. 2.* & Simon de Pueris de *interpr. vlt. vol. lib. 4. interpr. 1. dubit. 1. num. 84. fine.* & probat Paleotus, quia aut ab

initio possessionis sciebat relictum, vel donatum esse nullum, & contra legem illud prohibentem, & irritantem, & consequenter se non esse capax; & sic esset in mala fide, quæ impedit præscriptionem quancumque cuiuscumque temporis, *cap. possessor de re iud. in 6. & cap. fin. de præscriptionibus.* P. Barbosa *ad d. rubricam n. 40. & sequ. alios allegans.* Aut putabat spuris se iuste possidere, & retinere posse relictum, vel donatum; & tunc etiam non potest vllò viquam etiam longissimo tempore præscribere; quod error iuris saltem vbi veritatur circa legem ab initio actui resistentem, non sufficiat ad inducendam præscriptionem etiam longissimi temporis, vt Paleotus *d. cap. 1. num. 1.* & Doctores magis cõmuniter, quos allegat P. Barbosa *ad d. Rubric. num. 67. & 78.* quauis ipse, & alij, quos *num. 75. & 83.* refert contrarium teneant, sentiatque errorem iuris etiam actui resistentis sufficere ad præscriptionem longissimi temporis. Quam sententiam in foro conscientie, si error iuris verè facit inuincibilis, & à parte rei inculpabilis, puto veram. Sed in his non oportet hic latius immorari, cum requirant altiorē indaginem; sufficiat prædicta tetigisse.

§. XIV.

Verum si pro alimentis filio spurio traditus sit fundus, vel quid aliud ex quo percipi possit annuus redditus; ipso mortuo debeat fundus statim ad patrem, vel eius hæredes reuerti, vel transmittatur ad filij hæredes.

Verum autem dos relicta, seu constituta filie spurie in certis bonis immobilibus, seu fundo aliquo, quod pater spurie ei reliquerit, vel tradiderit; aut eius marito pro dote illi debita; ipsa mortua, deberet dos ipsa statim ad patrem, vel eius hæredes reuerti; an verò transmittatur ad filie spurie hæredes, est questio valde inter Iurisperitos controuersa, ante cuius solutionem prius resoluenda est alia controuersia, scilicet.

An si filio spurio pater, pro alimentis reliquit, vel donauit fundum, vel rem aliam vique ad debitam alimentorum quantitatem; vel Index illi constituit, eodem spurio mortuo fundus relictus, sine relictum fuerit agniti, siue solum, siue Iudicis autoritate constitutum, eodè spurio mortuo deuoluitur ad spurij patrem, vel eiusdem patris hæredes; an verò ad spurij descendentes, vel hæredes transeat. Et cum alimenta morte Alimentantij cessent & extingantur, cum eis *§. modus, ff. de transactionibus, l. mela ff. de alimentis, & cibariis, & l. Dominus §. fin. ff. de usufructu, latissime* Sardus, *tit. 9. §. 5.* Doctores infirmati, & ceteri omnes, & certam esse, vt notauit P. Barbosa, *ad l. 1. §. 4. n. 71. initio*, videtur abque contradictione dicendum fundum relictum, vel constitutum pro alimentis spurio, eo defuncto debere reuerti ad patrem, vel ad eius hæredes, non verò ad descendentes, vel hæredes spurij; sed fecerunt que videntur certa, & cõmuniter ab iis, que sunt controuersia.

Si iuxta formā *l. hereditatij, ff. ad l. Falcidij* (quæ certum est habere locum in alimentorum taxatione, quantitate constituta, *ad l. c. in §. modus, & ibid. Glossa.* P. Barbosa *ad l. 1. p. 4. n. 71.* & alios allegat, Vincetius de Franchis *de iur. 28. §. 17.* alimenta spurio sint taxata, eademque summa nō annuatim percipienda, neque in fidi usufructu assignata, sed ad exemplum extinctæ pensionis, vel datus, seu constitutus fuit fundus æstimatus secundum valorem, seu æstimationem omnium alimentorum, quæ in spurij vita iuxta cõputationē *l. hereditatij* debebantur, vel pro vna vice certa pecunia perfoluta iuxta eisdè æstimatione alimentorum omnium, ita quod fidi valor, aut pecunie summa habita cõputatione prædicta non excedat quantitatem, & valor & alimentorum totius vite; videntur in hac causa conuenire Doctores, spurium habere fundi propriæ

proprietatem, & sibi absolute acquirere illam pecuniam summam, cum non excedatur quantitas alimentorum debitorum, & post eius mortem etiam ante præsumptam computationem d. l. hereditatem sequatur transmittitur illam ad suos heredes, ita Baldus *conf. 488. num. 5. lib. 1.* Bernondus de publica concubina v. qui etiam filio, n. 61. Boetius *decis. 127.* Lupus in *cap. per vestras* 24. numero 7. de donat. inter virum, & uxorem. Peregrinus de iure fisci lib. 3. tit. 18. numero 77. Vincentius de Franchis d. *decis. 283.* numero 6 & 25. (vbi asserit ita fuisse in causa ardua iudicatum) P. Barbosa d. num. 74. Sordus de aliment. tit. 5. q. 7. numero 54. Rodericus Xarez in l. 1. fori tit. 6. lib. 3. numero 24. Couarruias de spons. p. 2. cap. 8. §. 6. numero 15. circa finem; Corduba de Lara in l. si quis a liberis, §. idem rescriptum numero 32. ff. de liber. agnosce. Galpat. Anton. Thel. *quest. for. lib. 1. cap. 2. numero 7. & 10.* & alios allegans Anton. Gabriel *com. concl. lib. 6. tit. de alim. concl. 21.* numero 12. & ex Theologis Rebells *de obligat. p. 2. lib. 5. q. 2. sect. 3. numero 15.* & Molina de iustitia tom. 1. disp. 68. §. alimentum patrem, &c. *versic. quando etiam*, vbi ita habet, quando fundus esset traditus (scilicet filio spurio) æstimatus, quia valor illius conseruatur competentia alimentata ad tempus totum futurum, & quasi interueniente pacto, vti ille esset contentus fide paucioribus, siue plurius alimentis in futurum indigeret, tunc mortuo spurio fundus transiret ad filius heredes. Probat P. Barbosa ea ratione, quod alimenta ad hoc dantur, vt consumantur, neque pro illis consumptis aliquid peti potest, aut reficere debet; Craucta *conf. 219.* numero 8. ad finem. & Bernondus d. *trañt. de publica concubina.* verbo, qui etiam filio numero 61. quos idem P. Barbosa allegat addens, non aliter posse videri satisfactum obligationi alimentorum præstandorum, si igitur a principio detur fundus, qui ferat fructus tenues, & insufficientes ad alimenta spurii, & totus eius valor cum fructibus non excedat quantitatem alimentorum debitorum, & que debebant consumi; non est cur non in dominium spurii transferatur præsertim cum fundus relictus, datus, & acceptus sit pro iusto valore omnium alimentorum totius vite, & interueniat pactum, saltem implicitum, vt nihil amplius petat, etiam in posterum plurius alimentis forte indigeat. Quare etiam si sparius aliunde habuit postea alimenta, vel decesserit ante præsumptam computationem d. l. hereditatem quasi pro alimentis consumptis nihil petat, aut reficere debet *arg. l. de fideicommissis. Cod. de translat. & ad dicta aperte facit textus in l. si id quod §. illud, ff. de donationibus inter virum, & uxorem.* Ex quibus, tum id quod Sordus addit d. q. 7. n. 56. scilicet fundum vna cum fructibus, non excedentem æstimationem omnium alimentorum totius vite non transire ad heredes spurii, sed repeti posse, si sparius sine eo vixit ex industria, vel arte, aut operibus, quia datum in causa alimentorum repeti possit tamquam causa non sequuta l. 1. §. de condit. ob causam, vel conditio. indebiti; quia alimenta non debentur spurio, qui aliunde seipsum potest alere, vt supra probatum est; tum id quod dixit Scaccia Lupus in *Auñ. si qua illuñt. Cod. orig. numero 3.* nempe fundum ad alimenta præstitum repeti, si efficiatur diues, non est admittendum, si fundus spurio datus sit verè pro æstimatione omnium alimentorum vite, nam tunc statim efficitur spurii proprietatis, & aiunt præallegati Doctores, præsertim P. Barbosa; secus si fundus non daretur æstimatus nec expresse, nec tacite. Quoties ergo fundus relictus, seu res legata spurio est modice æstimationis, ita vt fructus eo eorum tenuitate adiuncto ipsius rei valore, seu cum pretio proprietatis non excedant quantitatem alimentorum debitorum; sed vix sufficiant ad alimenta; tunc proprietatis remanet penes spurium, & eo mortuo transmittitur ad quoscunque eius heredes iuxta præfatos Doctores, quos latius prosequitur P. Barbosa d. n. 74.

Difficultas ergo est quando fundus pro alimentis filio spurio a patre relictus, seu datus ferat tot fructus seu redditus annuos, qui soli sufficiant ad congrua spurii alimenta; & similiter si quis aliud relictum, vel datum spurio pro alimentis reddat, vel apertum sit reddere annuos fructus, seu redditus ad iusta alimenta, an tunc fundi, seu illius capitalis dominium pertineat ad spurium, & eo defuncto ad filius heredes deuoluatur an verò tantum vias fructus ad eundem spurium spectent, durante eius vita; & eo mortuo fundus seu capitale illud relictum ad patrem, vel eius heredes pertineat.

Et prima, eaque communis sententia absolute affirmat spectare ad patrem, vel patris heredes, non verò ad heredes siue descendentes, & filios, siue extraneos spurii defuncti. ita Baldus in *l. am. quam numero 41. Cod. de fideicommissis* Palcosus de notis cap. 45. numero 8. Couarruias de spons. p. 2. cap. 8. §. 6. numero 15. Simon de Præstis de inter. ult. vol. lib. 3. inter. 1. dñb. 1. solut. 2. numero 7. & lib. 4. inter. 1. dñb. 2. numero 1. Menochius de arbit. causa 169. numero 10. Corduba de Lara in l. si quis a liberis §. idem rescriptum numero 73. ff. de liber. agnosce. Antonius Gomez in l. 9. & 10. Tansi num. 41. Rolandus a Valle *conf. 74.* num. 51. & 52. lib. 1. Merenda tom. 3. lib. 13. cap. 2. numero 17. Sordus de alimentis tit. 5. *quest. 7.* numero 1. P. Barbosa in l. 1. p. 4. numero 74. & 75. Vincentius de Franchis *decis. 283.* numero 71. & 9. sine, & *decis. 710.* Capycius *decis. 181.* Benintendus *decis. 12.* Duennas *reg. 346.* & 347. amplius. Anton. Gabr. *allegata conclusio 1.* numero 37. Peregrinus loco numero præcedenti citato. Salgado in *labyrinthis creditor. concurr. p. 1. cap. 29.* numero 79. Azo. Decius, Bartholus, Scaccia Lupus, Ripa, Bonicofa, Castaneus, Pallacios, Rubens, Tullio, Castillo, & alij Iurisperiti apud eodem præsertim Sordum, Gabrielem, Duennam, & Sanchez loco mox citando; & alij Iurisperiti, qui infra allegantur assentes dotem spurie, post eius mortem non deuolui ad eius heredes, sed ad patrem, vel patris heredes pertinere: ex Theologis idem sententiunt Molina, Rebells locis numero p. accidenti allegauit. Azorius p. 2. lib. 2. cap. 5. *quest. 14.* Sanchez *conf. mor. lib. 4. cap. 3. dñb. 35.* numero 2. & Fragoles de Rep. Christ. p. 3. lib. 2. d. sp. 5. numero 50. *versic. hinc sequitur.* & *versic. nihilominus.* Ratio huius communis sententiae desumitur ex traditis in præcedentibus, scilicet quod pater filiis spuris non potest relinquere valide nisi ex causa alimentorum iuxta modum eundem alimentorum, & sic quando relinquit, vel tradit fundum filio, vel filie spurie, non relinquit, vel tradit in proprietate, quæ transmitti possit, (alioqui relictum esset nullum) sed necessario debet relinquere, & dare loco alimentorum, vtque ex fundo, seu redditibus fundi viuere possit: & sic mortuo spurio non transmittitur ad heredes spurii, siue habeat, siue non habeat filios, sed ad patrem, vel ad eius heredes, vt potest causa alimentorum iam cessante; nam cum vntum in locum alterius subrogatur, idem debet indicari de subrogato, quod de illo, in cuius locum subrogatur l. filia §. Attia ff. de condit. & de inst. & l. si cum, §. qui iniuriis ff. qui cautionibus. Alimenta aut morte alimentarii extinguuntur iuxta tradita supra numero 223. Item cum spurium non sit capax proprietatis fundi relictus, vt dictum est, sed tantum usus fructus fundi (quædo fundus non datur spurio æstimatus pro omnibus alimentis totius vite spurii iuxta tradita numero præcedenti) & succedit alia regula, scilicet quod vltimus fructus extinguuntur modo vltimus. §. finitur in futurum de usufructu, & ideo spurium teneri cauere de non alienando fundum, sed de eo restituendo post mortem *arg. l. Titia cum in principio ff. de cond. & demonst. tradunt Craucta alleg. conf. 219. n. 8. fin.* Benintendus d. *decis. 22.* fin. Corduba d. §. idem rescriptum numero 72. & P. Barbosa, vbi supra numero 72.

126 Quare ut bona à patre spurio pro alimentis relicta tranſeant eo mortuo ad ſpurij filios, Bartholus in l. ſp. nati numero 7 ff. de inſtr. ubi ut in d. g. n. tradidit cauſam (quam Ripa ad l. 1. numero 69 ſoluit matr. Palcos de inſtr. cap. 43. numero 8. cap. 51. num. 7. & alij iuriſperiti communiter approbant) ut pater ſpurij in teſtamento relinquens, vel inter viuos dans eideſdem ſpurio bona, quorum viſus fructus ſufficit ad alimentum, expreſſe diſponat in fauorem filij ſpurij, ſeu ſuorum nepotum, qui ex ſpurio naſcentur, illis poſt mortem ſpurij relinquens, ſuper ſideiſcommiſſum ea bona ſpurio relicta iubens teſtitui.

127 Secunda ſententia prædictæ communi directè, & ex toto oppoſita tenet bona à patre relicta, vel tradita ſpurio pro alimentis, ſi acquiri quod ad dominium; & eo deſuncto etiam ſine filiis tranſmitti ad illius heredes. ita Rodricus Xarez ad prælegatam l. ſp. nati de tota h. ubi tractat de naturalibus liberis numero 2. à Coarrouis, & P. Barboſa locis numero precedenti citatis; & à Gaſparo Anton. Theſaurus ſupra allegata quæſt. 25. numero 5. relatus, ubi reſoluit bona à patre ſpurio pro alimentis relicta ſine villo grauiamine, & libera in ſpurium tranſire, & ſic tranſmitti eo mortuo ad illius heredes. Probat Xarez primo quia legatum alimentorum incertis prædiſ conſtitutum pleno iure quoad proprietatem legatario acquiritur, & ad heredes illius tranſmittitur l. liberis ff. de aliment. & cibariis, ſed reſpondet Theſaurus d. quæſt. 25. numero 10. huius legationem non militare in præſenti caſu, in quo odio particulari legatarij ſtatutum eſt, ut nihil omnino percipere poſſit; & tantum intuitu pietatis ex benignitate Canonica inductum eſt, ut alimentorum cauſa aliquid capiat, quæ benigna conſeſſio ad heredes ſaltem extraneos tranſire non debet.

129 Probat ſecundo Xarez, quia ſi bonorum legatorum dominum non ſpectaret ad ſpurium, talia bona eſſent reſtitutioni ſubiecta, ac proinde ſpurus non poſſet ea alienare, quomodo ex viſu fructu non poſſet ſe alere, unde fame periret, quod eſſet abſurdum. Verum reſpondet P. Barboſa, quod ſi viſus fructus fundi non ſufficit ad competentia alimenta, poteſt ſpurus cogere heredes patris, vel aui, quod aliandè illa ſuppleant; cum alimenta ita ſpuris debeantur, ut nec ex voluntate patris eis tolli, aut minui poſſint, ut ſupra notatum eſt; & etiam heredes patris, vel aui, ſi pater ſpurus nihil reliquit, vel non reliquit alimenta congruenta, teneantur congrua alimenta illis præſtare, ut Doctores ab eodem P. Barboſa numero 74. Anton. Gabriel d. conſul. 1. numero 10. relati, & alij communiter ut inſra. Theſaurus etiam d. quæſt. 25. numero 10. addit, quod ſi ob defectum alimentorum ſufficientium foret neceſſaria alienatio, iuxta cauſa cognita concedet alienationem, quæ & minoribus, & mulieribus contra iuris prohibitionem concedi ſolet; ut etiam ego ipſe tom. 1. mor. variet. 6. agens de alienatione bonorum Eccleſiæ ex cauſa neceſſitatis notauit.

130 Tertia ſententia media diſtinguit de ſpurio decedente, nullis relictiſ filiis, aut deſcendentibus, & de ſpurio, cui decedenti ſuperſunt filij, vel deſcendentes, ab eo; & ſi ſpurio deſint filij, & deſcendentes, negat cum ſententia communi legatum ſpurio relictum iure alimentorum vel illud, quod illi iudicis autoritate loco alimentorum fuiſt conſtitutum, tranſmitti ad illius heredes, ſi ſuperſunt filij, aut deſcendentes ab eorum æquis diebus ad eodeſdem deſcendentes tranſmitti. Ita Theſaurus d. quæſt. 25. numero 9. qui in ſecundo caſu tranſmiſſionem ad heredes admittit ea motu ratione, quia eideſdem deſcendentibus eadem iuris naturalis ratione ſuadente, & æquitate Canonica vigente ſpurij pater alimenta ſubminiſtrare teneatur, ut alios allegantes Coarrouis d. §. 6. numero 16. & Vincentius de Franchis allegata decif. 283. numero 1. Nouſſime Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegit. Cler. c. 23. numero 3. & alij iuriſperiti

communiter (de qua re inſra) ſicuti & ipſe pater deſcendentibus filiis legitimis nepotes ex ſpurio inſtituere poteſt, ut inſra. n. 246. probatur, & præſata diſtinctionem recepiſſe conſilium Neapolitanum teſte Minadoro decif. 21. reſert idem Theſaurus eodem numero 9. addens etiam iudiciale ſententium ſuam Auguſta Taurinorum; verum fundamento Theſauri reſpondet P. Barboſa ad d. l. 1. p. 4. numero 7. illud non concludere fundum pro alimentis ſpurio relictum tranſmitti ad filios ſpurij, ſed tantum eodeſdem filiis ex propria perſona poſſe cogere Auum, & eius heredes, ut eis inopibus alimenta præſtent, quæ poterunt præſtari in pecunia, vel alio modo.

Ex ſis ſententiis ſecunda cum ſit contra communem receptam, & ab omnibus reprobatam, nullo modo videtur poſſe admitti in praxi, quando ſpurus decedit ſine filiis, & deſcendentibus relictiſ tantum hæredibus extraneis. Tertia vero ſententia ſicet cõtra habeat communem, quæ de rigore iuris indiſtinctè, ſcilicet ſine ſpurio ſuperſint filij ſue non videtur vera; nihilominus ſi ſpurio ſint ſuperſtites filij, aut deſcendentes ex eo inopes, & alimentis egentes, ut maxime æquitate conſentaneum; ſecum alioqui auus, vel eius heredes teneantur nepotes ex ſpurio alere, libenter approbo, quod ſi quis vigeat cum Vincètio de Franchis d. decif. 283. numero 9. ſine, quia aut proprietatem eſt tranſlata in ſpurium, aut non, ſi eſt tranſlata, non eſt curandum, an ſuperſint ſpurio filij, ſed ad quocumque eius heredes tranſmittitur ſi verò non non poteſt tranſire, neque etiam ad filias; reſpondetur id tantum ad ſummum probare, non tranſire ad filios, ſi non ſint egeni; & non tranſire irreuocabiler; ita quod ſi poſtea efficiantur diuites filij eiudem ſpurij, proprietatem ſit reſtituenda.

Et prædicta, quado fructus fundi, ſeu rei relicta ſpurio pro alimentis ſufficienti ad integra alimenta annua. Quod ſi non ſufficienti ad integra alimenta, tunc pro parte deſiciente proprietatem fundi debet ſpurio, & ad eius heredes deuolui, & exceſſum fore reſtituendum patri, vel eius heredi, tradunt Afflicti decif. 99. Cappyſius, B. nintendus, Hæbellus locis ſupra n. 224. relati. P. Barboſa loco ibid. allegato numero 74. circa finem. ubi etiam allegat Minadoro d. decif. 21. & ita dicendum iuxta communem, de qua n. 215.

§ XV.

Fundus à patre traditus filio ſpurio pro alimentis, an poſſit à patre grauari, & mortuo filio alteri reſtituatur.

EX traditis poteſt facile reſolui illud dubium, an patet alter relinquens, vel dans filio ſpurio fundum, ſeu rem aliam pro alimentis, poſſit eum grauare, ut poſt eius mortem, eiudem patri hæredibus, vel alteri reſtituat. Si enim fundus, aliaue res pro alimentis relicta ferat tenues fructus, ita ut cum valore ipſius rei, ſeu proprietatis iuxta computationem d. l. hereditatem om. ad falſediam non excedat æſtimationem omnium alimentorum totius vite ſpurij, cõ tunc proprietatem debeat ipſi ſpurio, ut conſtat ex traditis n. 224. non poteſt pater tale grauamen imponere; & ita proculdubio ſentient Doctores eodem numero 224 citati; ſi vero fructus fundi annui ſufficienti ad congrua alimenta annua, poteſt pater imponere præſatum grauamen reſtitutionis; tum quia iuxta tradita n. 225. etiam non impoſito tali grauamine poſt ſpurij obitum deuolueretur fundus ad patrem, vel eius heredes, tum quia cum pater pro alimentis non teneatur fundum, vel rem aliam fructificari ſpurio dare, ſed poſſit in ſingulos annos, vel menſes alimenta illi præbere, dum reliquit, vel dat fundum, poteſt imponere grauamen illud poſt ſpurij obitum reſtituendi alteri,

alteri, pro ut ipsi patri liberis, & id etiam in terminis addunt Antonius Gomez in l. 9. & 10. *Tauri numero 42.* Vincentius de Franchis decif. 720. per totum P. Barbosa l. 1. p. 4. numero 75. *ff. soluto matrim.* Thesaurus d. l. 1. *quest. for. 25. m. 5.* & ita oportet sentiant Doctores numero 225. allegati, & omnes Doctores Hispani, qui tenent patrem posse tale grauamen imponere in quinto bonorum, quod filio spurio iuxta l. 10. *Tauri* in regno Castellæ tenetur relinquere; licet in dicto quinto contrarium alij teneant.

§. XVI.

Quintum omnium bonorum, quod iuxta legem Hispanam Tauri pater tenetur relinquere, vel dare filio illegitimo naturali, & spurio, an liberè sit relinquendum, vel dandum, & sine ullo grauamine.

²³⁴ E T ratio difficultatis est, quia dicta l. 10. *Tauri* expressè constituitur esse, quod pater possit quintum partem bonorum dare, vel relinquere filiis illegitimis etiam spuris in proprietatem, & de ea possint ad libitum disponere; quæ lex in duobus discrepat à receptis opinionibus iure communi, primo dumtaxat certam quantitatem, vsque ad quam pater possit nomine alimentorum spuris relinquere etiam proprietatem, cum iure communi nulli sit certa quantitas taxata, sed id relinquatur iudicis arbitrio, inspecta vel sola nature necessitate, vel conditione spurij, & patris, ac patrimonij quantitate, de quo infra & clarè constat ex dicto capitulo cum haberi de eo, qui duxit, ubi nulla certa quantitas pro alimentis spuriorum decernitur. Secundo discrepat à iure communi dicta lex 10. *Tauri*, dum disponit spurium, de illo quinto posse ad libitum in vita, aut in morte disponere.

Cum igitur ex dispositione dictæ legis 10. *Tauri* patet de necessitate pro alimentis debeat spurio quintum bonorum dare, aut relinquere, & efficiatur spurij etiam quoad proprietatem, qui alio quinto non posset de eo pro libito disponere; hinc etiam spurio mortuo illud quintum transmitti ad eius hæredes tradunt Couarrubias de spons. p. 2. cap. 8. §. 6. numero 15. Antonius Gomez ad d. l. 10. *Tauri* numero 42. Ludouicus Molina de primogen. lib. 2. cap. 11. numero 32. Spino in speculo testam. Glossa 16. numero 106. Telus in d. l. 10. *Tauri*. Auendanus Glossa 3. numero 4. Matienzo lib. 5. ordinat. tit. 8. l. 8. Glossa 3. numero 4. Barza de non meliorandis filiabus cap. 27. numero 7. Royas de success. ab intest. cap. 21. à numero 83. Thesaurus d. quest. 25. numero 5. Valquez opus. de testam. cap. 6. §. 7. dub. 13. & Sanchez alios allegans in cons. moralibus lib. 4. c. 3. dub. 35. numero 1. & propterea in dicto quinto non posse spurium grauari à patre illud post eius obitum restituere eisdem patris hæredibus, vel alteri, in terminis tradunt Gomez d. numero 42. Molina d. numero 32. Sanchez d. dub. 15. numero 4 & idem tradidisse Tello, & Matienzo locis citatis testantur Ludouicus Molina, & Sanchez.

Quibus nihilominus contradicit P. Barbosa allegato ²³⁶ numero 75. asserens, quod si constaret patrem reliquisse alimenta filio spurio, etiam in regno Castellæ, morte cesserentur extincta iuxta regulam l. cum hi §. modum autem ff. de transact. & aliorum textuum, de quibus supra numero 224. & quod non obstantè d. l. *Tauri* 10. pater relinquendum quintum pro alimentis filio spurio possit imponere onus, vt post mortem suam restituat alteri, tradit in terminis contra Gomezium Garzias de expensis cap. 5. numero 54. idem docere Xarez ad l. fori tit. de todo hunc numero 16. Matienzo d. Glossa 3. numero 74. & Tellum ad d. l. 10. *Tauri* num. 17. testatur præfatus P. Barbosa, voluit enim Garzias, & P. Barbosa, & Tello, (pro ut illum refert idem P. Barbosa) sensum illius

legis 10. *Tauri* esse, quod spurius acquirat, seu habeat proprietatem quinti, & possit de illo disponere, & ad hæredes illius transmittatur, si simpliciter nulla addita conditione illud quintum à patre relinquatur; ita vt in dubio censetur pater ei relinquere proprietatem, & sic transmittatur ad eius hæredes. At vbi si pater quintum relinquens spurio addiderit conditionem, vt post mortem illud alteri restituat, & illam grauamen non prohiberi dicta l. *Tauri*, eo quod quintum filio naturali, & spurio non debeat (inquit Garzias, quem admodum legitima filiis legitimis deberetur) sed ego priorem sententiam tale grauamen excludentem probabiliorè existimo, nam stante dispositione dictæ legis, quintum naturalibus, & spuris videtur debitum ad instar legitimæ filiis legitimis, & naturalibus debetur, iuxta quæ pater non potest grauari onere restitutionis in alterius fauorem, l. quomam in prioribus Cod. de inoffic. testam. c. l. scimus, cum autem, Cod. eod. Vincentius de Franchis alios allegans decif. 525 numero 20. & Iurisperiti communiter.

Limitatur tamen eadem prior sententia à Sanchez d. dub. 35. numero 5. & Valquez d. dub. 13. post Tello, & Matienzo, ubi illud quintum excederet quantitatem alimentorum ad ea necessariam, in illo enim excessu aiunt posse grauari illegitimum; quia cum tantum teneatur (inquit) pater alimenta exhibere, id quod superest, voluntariè dat, & sic potest grauare, quam tamen limitationem puro non admittendam per tradita supra numero 43. & Couarrubias, ac alios Doctores ibid. relatos asserentes patrem iuxta d. l. 10. *Tauri* posse filio illegitimo naturali, & spurio etiam habenti aliunde alimenta relinquere, vel dare illud quintum, & prædicta circa controuersiam an à patre relictum, vel datum spurio pro alimentis; eo mortuo transmittatur ad illius hæredes, vel ad patrem ipsum, cuiusve hæredes.

§. XVII.

Dos filia spuria, vel eius marito à patre data in fundo, vel aliare reddente fructus annuos sufficientes ad congrua alimenta, ea mortua an transeat ad, patrem eiusque hæredes, vel ad hæredes spuria.

RESOLVAMUS modo aliam controuersiam initio numero 223. propositam, scilicet an dos à patre filie spurie data ad filios, aut descendentes suos, vel hæredes post eius obitum transmittatur, vel debeat patri, cuiusve hæredibus restitui.

Pro indubitato tenendum si fructus, seu redditus fundi relicti, vel dati in dotem, vel alterius rei legatæ, vel traditæ pro dote spurie, vnà cum valore proprietatis, seu capitalis non excedant estimationem, seu valorem omnium alimentorum totius vitæ spurie iuxta computationem, & ferream legem hæreditatis iuxta falsiciam, proprietatem acquiri spurie; & ea defuncta transmitti ad quoscumque illius hæredes; constat ex traditis supra numero 124. & assistant Doctores ibidem relati, & omnium latissime P. Barbosa ad d. l. 1. p. 4. ff. soluto matrim. numero 74. ubi in fine post Bernardum laceram d. numero 224. citato. Addit, quod si res data in dotem spurie sit vilioris estimationis, vt quia modica pecunia data est in dotem; hæredes patris nihil repetent, cum illa consumpta sit pro alimentis; & in vniuersum, si viciatice vice pro dote spurie pecunia sit peroluta in eam tantum quantitate, quæ vnà cum reddito, qui possit ex ea implicata percipi, non excedit quantitatem, & estimationem omnium alimentorum totius vitæ inspecta dicta computatione, spuria efficitur absolutè Domina dictæ dote in pecunia constituta, & illam transmittit post suum obitum ad hæredes suos; vt etiam in termi-

nis Gaspar. Ant. Thesaurus ius citato numero 224. allegato, & nouissime alios refert Ioannes Nicolaus Lucidorius de illegitimis Clericorum cap. 23. numero 2.

239 Vbi etiam annui fructus fundi dati in dotem, vel redditus, qui perciperentur, vel percipi possent ex capituli pecunia, & que data ex in dotem, sufficerent ad integra alimenta spurie, si existeret statutum, quod vxore sine liberis decedente maritus lucraretur dotem, si spuria praeuenerat viuen & viro, dos non reuertitur ad patrem dotantem, aut eius heredes, sed acquiritur marito iuxta formam statuti, vt latissime probat Rolandus conf. 74. à numero 5. vsque ad finem lib. 1. & in tract. de lucro dotis quest. 9. 1. & tradant Ayman Craucta conf. 186. Menochius conf. 60. numero 29. Peregrinus de iure fidei lib. 3. tit. 18. numero 80. Ioannes Lupi de illegitimis com. 2. §. 1. numero 43. vbi sic declarat etiam Antonius Gibr. com. conc. lib. 6. tit. de aliment. concl. 1. numero 41. Merenda in 3. lib. 1. cap. 2. num. 25. & apud eundem alij, & Lucidorius dicto tract. de illegitim. Clericor. 22. n. 28. contra eum enim censetur iniurius iuxta statuta, & faciens eum, videtur se obligare legis de illo actu loquentibus, & lacrum statui generaliter habet locum in quacunque persona, quae possit liberè disponere. His rationibus adiucit Rolandus, & approbat communiter alij, est eas in dote spurie non admittit Sordus, qui proinde alij etiam rationem supra numero 108. adhaerent scilicet, quia pater prohibetur filiae spuriae dare non alij, & in lucro, quod acquiritur genero, cessat ratio prohibitionis. Quod dictum est stante praefato statu, dictum est quidquid fecus sentiat Merenda in 3. lib. 13. cap. 2. numero 21. & 23. si pacto expresse pater in constitutione dotis filiae spuriae causasse t, quod filia viuenti marito sine liberis decedente vi lucratur dotem, & euicente enim casu maritus laerabitur dotem, & nullo modo transmittitur ad heredes; ita Rolandus à Valle de lucro dotis quest. 94. numero 15. & 16. Peregrinus, Menochius, Antonius Gabriel, Lupus, Ioannes Lucidorius citatus, & Sordus à quest. 7. num. 44. & 45. valet enim pactum praedictum, cum nullibi in iure pater prohibetur igitur dare, vel donare marito filiae spuriae, vbi dictum est supra numero 108. & 116. quod enim lex non dicit, nec nos dicere debemus l. illam. Cod. de collat. & in odiosis non adnititur extensio; & cum tale pactum non concernat commodum filiae spuriae, sed mariti, non potest censeri prohibitum iure ciuili, quia solum prohibet vitia alimenta nihil filijs spurij dari à patre posse: quare inanis est illa distinctio Merendae; quod quidem pater possit marito filiae spuriae donare, non autem non ne dotis, paciendo de lucro dotis, quod in hoc casu, exiat iuris probatio; nam vere nulla est prohibitio talis pacti in fauorem mariti. Quod tamen pactum non tenet ipse Merenda, quando alioqui sine eo filia non possit recipere maritum idoneum ad eius pudicitiam tuendam.

240 Si clouo vtro pacto, & statuto, & persisterendo in iure communi, praefatam dotem constitutam in fundo, seu capitali, cuius annui redditus ad congrua spuriae alimenta sufficiunt, sine expresse iure patris spuriae, quod ea defuncta ad filios filios, vel heredes transeat, post mortem spuriae spuriae ad patrem vel eius heredes, non verò ad heredes spuriae, etiam si heredes sint eius filij, aut descendentes ex ea. Tradidit Doctores magis communiter Bartholus in l. fin. numero 7. ff. de his quibus vi in dicitur. Baldus in l. ea quae numero 41. Cod. de fideicom. & conf. 93. lib. 1. Panormitanus conf. 50. & conf. 115. lib. 2. Ripa in l. 1. numero 67. ff. soluto matrim. Craucta conf. 186. numero 16. Calceanus conf. 59. Iacob. Pateus conf. 61. numero 17. Alba conf. 44. Menochius conf. 60. numero 29. Rolandus à Valle conf. 74. numero 51. P. Barbosa ad l. 1. p. 4. numero 71. ff. soluto matrim. Marefcotus ver. lib. 2. numero 36. Capicinus, Binintendens loci supra numero 225. citatus. Gaylus obferu. praef. lib. 2. ob-

seru. 88. numero 13. Anton. Gabriel. com. concl. lib. 6. tit. de aliment. concl. 1. numero 29. Corduba in l. si quis à liberis §. idem respicitur numero 30. ff. de liber agnosc. Eua-redus conf. 156. Merenda d. cap. 2. numero 17. & sequen. & alij apud eundem, & Ioannem Nicolaum Lucidorium allegato capite 23. numero 1. qui fundantur in eo, quod dos spuriae succedit loco alimentorum, & ideo illorum naturam assumat. l. filia §. Atitia. & l. si cum §. qui iniuriarum supra numero 225. allegat; Alimenta autem morte alimentarij finiuntur, vt ex iuribus numero 223. adductis constat; sicut & vltus fructus §. finitur, in finem de usufructus & spuria non est capax proprietatis fundi dotalis, sed tantum vltus fructus pro alimentis; & consequenter dos ipsa non transmittitur ad spuriae filios, aut descendentes, vel heredes, sed morte spuriae censetur extincta, & sic redibit ad patrem, vel eius heredes. Confirmat Sordus numero 5. quod iure communi inspecto etiam dos filiae legitime, & naturalis à patre constituta, & tradita, ea mortua etiam cum filijs relictiis redit ad patrem dotantem, vel ad eius heredes, non verò ad filias liberos, & heredes, l. dos à patre praefata. ff. solut. matrim. Bartholus, & alij Scribentes in l. post dotem ff. soluto matrim. Picus l. 4. numero 112. ff. ad l. falcidiam. Franciscus Molina alios late allegans de ritu nuptiarum, lib. 3. quest. 54. numero 34. & alij quos idem Sordus num. 6. refert dicens esse communem opinionem; ergo multo magis seruati idem debet in dote filiae spuriae, cum esset absurdum si plus fauoris impendi quam legitime. Quia autem illi iuris communis decisioni derogatum sit ex consuetudine Martini in scholis, & in iudiciis per vniuersum orbem receptam, & approbatam, iuxta quam dos redire non debet ad patrem neque ad eius heredes, si supersint filij ipsi mulieri dotem, sed apud eundem filios debeant remanere; vt tradunt Glossa in d. l. si dos à patre in vltis filia familia Bartholus in d. l. post dotem numero 28. vltis quinto quarto, ibid. Iason numero 102. Capicinus decif. 176. numero 22. Menochius conf. 238. numero 18. Bongi Caualecanus decif. 44. numer. 131. p. 1. Franciscus Molinus d. q. 5. numero 36. Ioannes Lupi de illegitimis com. 2. §. 1. numero 49. & alij à Molino, & Sordo relationi huiusmodi idem Sordus u. 7. ait dictam consuetudinem in filiabus legitimis non debere extendi ad filias spurias, in quibus sobest diuersa ratio, & non tanta militat laesio iuris communis.

Quare Bartholus in d. l. finali proposuit maritis cautelam (quam Capicinus decif. 181. Ripa, & Peregrinus, vbi supra, Paleotus de nobis capite 1. fine Sanchez in cons. mor. lib. 4. c. 3. dub. 4. §. numero 12. & alij communiter approbant) vt curent à loccis dari magnam dotem filiabus spuris, quam post mortem illarum, pater ipse filiis ex eis nascituris consecrat, seu relinquat, restituere iubeat; cum possit Aui nepotibus ex spuria relinquere, & donare; praefertim si careat legitima Sobole l. fin. Cod. de naturalibus lib. & capite cum habere de eo, qui dicitur, dum loquitur per verbum libaris, vt post alios Vincentios de Franchis d. decif. 183. numero 13. & plures alios refertens Ioannes Nicolaus Lucidorius allegato capite 23. numero 9. & longè Parladorius rerum quotidian. lib. 1. c. 16. de quo infra.

Alij è contra ab absolute censent dotem filiae spuriae ea mortua transmitti ad filios heredes, ita Bartholus 242 conf. 6. numero 9. lib. 5. Berotus conf. 165. numero 23. vol. 2. & Vincentius de Franchis d. decif. 183. a numero 10. ad 16. Probat quia dos femel à bonis seu patrimonio partis separata efficitur, & est proprium filiae patrimonium l. P. Pompeius Philadelphus ff. familia erec. §. 1. 3. Ergo etiam filius familias ff. de liberis; ergo de sui natura est, vt ad filias heredes transeat, non verò ad patris patrimonium redire deberet; neque obstat illud quod dos succedat, & detur loco alimentorum, quae morte finiuntur, & sic etiam dos subrogata. Primum enim est differentia inter alimenta, & dotem; tum quia dos de

sui natura transit ad heredes, ut modo dictum est; alimenta vero non sunt quod praestatur vnica praestatione, quae vnica praestatio liberat patrem a futuris alimentis, ad quorum praestationem non potest vnica praestatione impelli, iuxta Doctores, quos Vincentius de Franchis numero 13. refert, & alios communiter. Postquam autem dicta praestatio deus inducit dictam solutionem alimentorum, & liberationem ab eis in futurum, non debet iterum ad dotantem redire; quia in effectu si rediret, nihil solueretur quia non est verum dotem dari, seu subrogari loco alimentorum, sed ex causa publica, ut mulier vitum inueniat, & ne periculo meretricandi exponatur, nec illa subrogatio etiam in dote filiae spuriae probatur vltio iure, nam textus in d. capite cum habet, tantum prouide filijs spuris de alimentis per patrem praestandis; quod Doctores extenderunt ad dotem filiorum, ne meretricandi periculo remaneret exposita, ratione cuius periculo cuiusdam maior est necessitas dotis, quam alimentorum; unde non valet consequentia, ergo vnus succedit loco alterius; sed imo vnumquodque remanet in sua propria natura; nempe alimenta in propria natura alimentorum, quoad morte finiantur, & dos quod transeat ad heredes iuxta eius naturam. Quod magis confirmatur, quia supposito contrario, admissa quae praecedenti opinione communi, nemo reperiretur, qui vellet filiam spuriam ducere in uxorem; si postea eo superfluo, praeteritum cum magno filiorum numero congereretur dotem restituere, & ita per indirec- tum daretur spuriae materia delinquendi, scilicet meretricandi, ad quod evitandum fuit prouisum, quod dos daretur filiabus spuris, & prouiso ipsa esset frustratoria: praedicta Vincentius de Franchis.

143 Ad quae respondet P. Barbosa loco supra allegato numero 71. circa finem, & primo dicit quod cum spuria sit incapax bonorum paternorum, dos debet videri separata sub qualitate, & natura alimentorum; & ita habere locum regula l. cum in §. modo ff. de transact. Dicit secundo dotem per se non censeri, sed imo necessari debere considerari in filia spuria tanquam subrogatum loco alimentorum, cum pater filiae spuris solum ex causa alimentorum relinquere, & dare possit. Tertio dicit illud inconueniens, de quo in vltima confirmatione, tolli facile, si maritus illa Bartholi cautela vitatur.

144 Alij denique asserunt dotem spuriae decedentis sine liberis reueri ad patrem dotantem, vel eius heredes; si vero illi superstiti liberi, ad eisdem liberos, vel descendentes, ex eistransmittitur. Paleotus de nobili cap. 51. numero 6. & 7. Peregrinus de iure fisci lib. 3. tit. 18. numero 81. verfic. sed contra. Ruinus conf. 24. numero 11. vol. 1. Minadorus decif. 21. Ioannes Lupi de illegitim. d. com. 2. §. 1. numero 49. & Gaspar. Anton. Thesaurus q. for. lib. 1. q. 25. numero 9. Molina de iustitia tom. 1. disp. 168. §. in dote filia in fine & plures alij quos Ioannes Nicolaus Lucidorus dicit cap. 23. numero 3. refert, & id potissimum voluerunt Baldus, & Berous loco allegato, & Vincentius de Franchis d. decif. 283. numero 14. & 15. & iuxta hanc sententiam testatur Thesaurus fe iudiciali, sedum esset iudex ciuitatis Augusae Taurinorum iuxta eandem eadem sacrum Consilium Neapolit. pronuncialis refert Minadorus d. decif. 21. ita etiam fuisse decisum per Rotam Florentinam scriptis Ioannes Lupi d. n. 49. verfic. sed Berous. Hact. sententia probatur primo a Paleoto, & Vincentio de Franchis, quod dos datur pro oneribus matrimonij, quae onera non concernunt tantum sustentationem viri, & uxoris, sed etiam sustentationem, & educationem filiorum, praeteritum vbi viri facultates ad illos alendos, & educandos non fuissent, ac proinde iniquum, & iniustum esset, eos priuari, cum ab initio eas pater dotis tacite sit obligata. Secundo probatur a Vincentio de Franchis, Thesaurio, Peregrino, & Ioan. Lupi, quia existentibus filiis post mortem filiae spuriae alimenta non finiantur, sed persequantur, nam du-

rat adhuc patris debuit alimentandi filios ex spuria filia ipso viuenti, & eo mortuo talis obligatio ligat eius heredes; iuxta supra numero 250. dictum est. Probatur tertio a Peregrino, quod allegata consuetudo Martini de dos filio a patre data, ea defuncta, spectet ad eiusdem filiae liberos, & descendentes, sit obseruanda etiam in dote filiae spuriae, sicut consuetudo, aut statutum de lucto dotis fauere mariti, ut supra numero 58. notatum est; quod idem ait Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegitimis l. iter. cit. cap. 23. numero 5. addens rationes supra numero 239. ex Rolando adductas, ad probandum dotem spuriae, & mortuae sine filiis remanere apud maritum, stante statuto, quod luctum dotale marito deferatur, deficientibus filiis tortius applicari ipsi filijs exstantibus, ne maritus sit peioris conditionis exstantibus filiis, quam ipsi deficientibus, quatenus ipsi exstantibus lucto dotali non esset locus, & se priuaretur tota dote; quae tunc potissimum est necessaria ad sustentanda onera matrimonij, scilicet filios superfluit alendos. Denique addi recte potest, ratio illa ab inconueniente deducta, nempe quod nullus vellet contrahere cum filia spuria, & ab hac sententia puro non esse recedendum, & videtur vbiq; in praxi obseruari.

Totius tamen esset in constitutione dotis filiarum spuriarum adhiberi cautelam, scilicet, quod pater dotem constituens, adiectis expressis, quod post filiae mortem vult illam debere transire ad eius filios, descendentes, & heredes. Quamuis Lucidorus d. cap. 23. numero 6. asserat, patrem censeri, & dici velle dotem ad filias spurias transire, dum expresse non reuertat ea, Rota decif. 231. numero 10. apud Duran. & eodem capite 23. numero 10. post Ioannem Lupi, & Gasparum Thesaur. loco supra allegato, non addat sufficere quod tacitus, & ex coniectura eliciatur patrem in constitutione dotis spuriae eius filias fuerit contemplatus.

§. XVIII.

Auus nepotibus legitimis ex filiis spuris, an possit ad libitum relinquere, & eos instituire.

Potest enim Auus nepotibus legitimis ex spuris, vel ex spurio relinquere quidquid voluerit, ut est communis Doctorum sententia, quidquid secus sentiat Iohannes allegata dispositione de spuris; ita Bartholus in l. Gaius. §. quod si 13. ff. de liber. & postulat. ibidem. Dynus, Iason, Paulus de Casto, & Alexander, idem Alexander conf. 158. numero 1. lib. 7. Paleotus de nobili latissimè cap. 53. per totum Rolandus conf. 74. numero 64. lib. 1. Federicus de Senis conf. 57. in sexto dubio. Clarus de testamentum q. 32. Gaylus obseru. praef. lib. 2. obseru. 88. numero 13. & sequent. Vincentius de Franchis dec. 283. Antonius Gomez ad l. 9. 16. Taurin. num. 17. Minadorus decif. 31. P. Barbosa ad l. 3. p. 4. numero 76. ff. de iust. mayr. Suidus de aliment. tit. 1. quest. 12. numero 10. & sequentibus tit. 1. §. 9. numero 21. Contrarios de spons. p. 2. cap. 8. §. 5. numero 13. Peregrinus de iure fisci lib. 3. tit. 18. n. 8. Gaspar. Antonius Thesaurus lib. 2. q. 25. numero 9. Ioan. Lupi de illegitimis com. 2. §. 1. numero 48. Copycius decif. 181. num. 4. Benintendus decif. 12. numero 6. Syluester verbo filij numero 4. verfic. quintum. Sanchez in concl. moralibus lib. 4. cap. 3. dub. 45. num. 2. Molina de iustitia com. 1. disp. 167. concl. 9. Parilodorus rerum quod. lib. 1. allegato cap. 16. n. 10. & Iurisperiti communiter a Sardo, Barbosa, Sanchez loco citato, & à Dugno reg. 366. limit. 1. & August. Barbosa collat. l. vltim. num. 8. Cod. de naturalibus liberis relati qui omnes id probant ex texto in d. fin. Cod. de naturalibus liberis, vbi Iustinianus decreuit, licere Auo nepotibus suis legitimis ex filio naturali quodcumque liberis relinquere, quam decisionem habere locum etiam in nepotibus

potibus legitimis ex spurio, eadem de qua in d. leg. fin. ratione sadente, intellexere, & fensere Glossa ibid. Bartholus ibid. §. quid sit Palcotus d. c. 5. §. numero 4. ceteri facit puto per allegari, & alij. Ratio enim prohibitionis relinquendi spuris filiis cessat in nepotibus ex spurio legitime natis, nam fuit delictum paternum, scilicet turpitudinem, & incontinentia patris, ad quam cohibendam lex statuit non posse patrem aliquid relinquere filio spurio, nec instituire filium naturalem; pater autem, seu Aulus nihil deliquit quoad nepotem ex spurio, vel naturali filio legitime natum, sed tantum quoad filium ipsum, & consequenter non punitur Aulus quoad nepotem legitimam; nulla (inquit Iustinianus in d. finali) in nepotem legitima est consequentia, cum leges paternum tantum vitium in filio cohibere voluerint, & ideo iuxta leges potest Aulus relinquere, quod illi libaretur, nepoti legitimo nato, siue ex naturali, siue ex spurio. Confirmat Palcotus, & Federicus de Senis, & Sordus; quia nullibi in iure reperitur prohibitum Aulum posse nepoti legitime ex filio spurio relinquere, illumque instituire, quilibet autem institui potest, qui expresse prohibitus non reperitur, arg. l. exi. anem, Cod. de heredibus instituendis. Addit Palcotus leges verantes quid filiis illegitimis relinquere, esse odiosas, nec extendendas ad nepotes, quorum directia est causa, arg. l. cum quidem, ff. de lib. & postum.

Quamvis autem Baldus in d. l. Gallus, §. quidem re-
 247 l. ff. de lib. & postum. Molina loco citato, & nonnulli alij institutionem nepotis legitimi ex illegitima naturali, quam spurio simpliciter factam, in dubio ceteri factam contemplatione filij spurij, scilicet ut medio nepote filio spurio bona paternam acquirantur, & sic indicanda nullam tanquam factam in fraudem legis, conueniant enim omnes Doctores allegari, ubi certum sit, nepotem legitimum ex filio spurio ab Aulo esse institutum, vel ei relictum contemplatione patris, seu spurij, non nepotis, nempe ut hereditas, vel relictum ad eundem filium sparium perveniat, institutionem, seu relictum non sustinet, quia sicut est per se incapax, ita etiam est incapax mediante persona alterius arg. textus in l. 1. Cod. de nat. lib. ibi siue itaque, & ibi siue per interpositam personam, & aliorum iurium, quae Antonius Gomez d. n. 17. refert.

Nihilominus longe verius est, in dubio institutionem nepotis legitimi ab Aulo factam praesumi potius contemplatione eiusdem nepotis, quam patris ipsius, seu spurij, & valere, & siue nepos sit in potestate sui patris, siue non, ita Bartholus loco supra numero 246 citat. Iason in d. finali, ff. de bu. & quibus ut indignis, Gomez d. numero 17. Gayllus d. obsen. 88. numero 15. Couarruias d. numero 15. Palcotus d. cap. 5. §. numero 6. & 7. Sordus d. q. 7. numero 29. & 30. Latea dec. 95. numero 8. & est communis sententia Iurisconsultorum, ut testantur Iason, & Gayllus. Probat Palcotus primo per textum in l. 1. Cod. de usufructu. in lege si vero, §. si filiam aut. Probatur secundo, quia nemo praesumitur delinquere, nec eligere illi viam, per quam dispositio, seu actus institutio, & similes, qui destinaverat, ff. de militari testamentis, l. 1. Cod. de leg. & l. quiescit ff. de reb. dubis; neque etiam dolus praesumitur, sed evidenter probandus, ut post alios Mascardus de probat. cons. 52. numero 5. Menochius lib. 5. praesumpt. 3. numero 44. & Latea d. dec. 95. citato numero 8. Denique quia hodie omnia, quae ab auctore in nepotem conferuntur, consentient aduentitia, non profectitia, & ut nepoti ipsi, non eius patri acquirantur, ut Glossa, Bartholus, Castrensis, Alexander, Iason, Scalij ibi. per alios. Si inter dum ff. de acquir. her. C. in qua si filius ff. de leg. 1.

249 Cetera autem omne dubium, & certo constaret Aulum nepoti de filio spurio relictum contemplatione eiusdem nepotis, si disposuisset, quod nec viusfructus ad patrem sparium pervenirent, item si tempore institutionis, & relictus, ipse pater sparius non viveret; item si ne-

pos esset emancipatus, ita Doctores utriusque sententiae.

Prefata autem communis sententia, quod Aulus nepoti legitimo ex filio spurio possit ad libitum relinquere, vel dare; an procedat etiam in nepotibus legitimis ex filio spurio incestuosis nato. Adferunt Gomez ad d. l. 9. Tauri dicto numero 17. initio, ibid. Castillo §. ex testam. Castus in d. l. Gallus §. quid sit qui numero 6. ff. de lib. & postum. & ibidem Iason numero 15. quos ad id refert Sanchez d. lib. 4. cons. mor. cap. 3. dub. 46. numero 1. At negant communiter Doctores Aulum posse instituire nepotem ex filio spurio incestuoso. Ita Baldus in l. si quis incerti, Cod. de incestu. sup. Palcotus d. c. 53. numero 9. Couarruias Gryllus loci numero 248. citati. Sordus d. q. 7. numero 35. Sanchez d. dub. 46. numero 2. & communiter alij Doctores ad Couarruiam, Sordum, & Sanchez, & Aug. Barbosa collecti ad d. finali numero 9. Cod. de nat. lib. relati per textum in d. l. si quis incesti, ubi expresse statuitur, ut committens incestus nuptias non teneatur, nisi in certas personas, de quibus ibi fit mentio; inter quas non comprehenditur nepos ex filio incestuoso; quia aut ratio ob quam contrahentes in certas nuptias, non possunt testari, nec donare, est, quia eorum bona pertinent ad filicum, & hoc exigit sententiam iudicis saltem criminis declaratoriam (ut in l. 1. m. 2. mor. v. or. tit. 12 latius probatur) ideo si ante talem sententiam donent tenere factum, nec donatarius teneri restituere ante iudicis sententiam tradit dicta dub. 46. Sanchez post Angelum, verbo donatio 1. numero 15. Sylvestrum eodem 1. questio 1. vers. 8. Tabien. eod. numero 1. vers. ultimo.

Eadem communis limitatur in nepote ex spurio filio clerici, attenta constitutione Pij V. de qua supra numero 191. in ea enim expresse prohibetur clerici de acquisitione ex bonis Ecclesiasticis, & de aliis aliquid dare, ne dum ipsis filiis illegitimis corundem, sed nec coniugibus, nec ipsorum parentibus, filiis descendibus, ascendentibus, &c. sed de hac materia, an clericus stante dicta constitutione Pij V. possit instituire nepotes legitimis ex filio spurio natos, Clarus Couarruias, Sanchez loci numero 246. relati. Alij apud eundem, & apud Augusti. Barbosam d. l. collecti ad d. finali numero 10. Cod. de nat. lib. & novissime Ioannes Nicolaus Lucidorus de illeg. clericis cap. 50. & id quod controversatur inter Doctores, est, an Pius V. solum veteri clericis de acquisitione ex bonis Ecclesiasticis, vel aliis relinquere nepotibus legitimis ex filio spurio alius coniunctis, affinis, consanguineis, intuitu & contemplatione eiusdem spurij, ut tandem per circuitum bona ad sparium perveniant; an verò veteri absolute, & etiam filij legatum, vel institutum fiat nullo habito respectu ad sparium, sed solum propter ipsos nepotes, & veteri solum quando legatum, vel institutum fieret intuitu, & contemplatione spurij; tenet cum pluribus aliis Ioannes Nicolaus Lucidorus d. cap. 30. ad quem, & ad alios praerelegatos Doctores remitto lectorem, pro pleniori intelligentia praefatae Bullae Pij V.

Denique eadem communis declaratur procedere quando Aulus non habet filios legitimis, quia si illos haberet, non posset nepotibus tamen legitimis ex filio illegitimo naturali, vel spurio bona sua relinquere, eoque heredes instituire, constat expresse ex d. finali. Cod. de nat. lib. ibi, nulla sibi legitima subsistente, & tradant Decius cons. 462. m. 20. & Doctores supra numero 246. pro eadem communi relati, & alij communiter, quos referunt Sordus, d. q. 7. numero 31. & Sanchez d. lib. 4. cons. mor. cap. 3. dub. 45. numero 8. & pro sibi legitima Aulus in d. finali intelligitur non solum eius filij, sed etiam nepotes, & descendentes ex filiis legitimis, ut in terminis Craeta cons. 100. Palcotus d. cap. 53. m. 9. & Sordus d. q. 7. numero 32. unde reiciendum omnino Anton Gabr. com. conc. lib. 6. tit. de aliment. cons. 1. numero 41. dum aliter Aulum posse relinquere pro libro nepotibus

tibus ex filia spuria. Nec Capicij decif. 181. n. 5. id absolute dictis tantum, quod Auis exiftente ei sobole legitima potest nepoti legitimo ex fpatio relinquere vnam vnciam iuxta l. 2. Cad. de naturalibus liberis.

253 Et quod Auis exiftentibus filiis legitimis, vel nepotibus ex filiis legitimis possit nepotibus ex filiis fpatiis relinquere vnam vnciam, docent etiam Glossa in dict. finali Cod. de naturalibus liberis. Palcotus d. cap. 5. num. 9. P. Barbosa ad d. l. lib. 1. p. 4. n. 76. ff. solut. matrim. & alios allegans Sardo de alimen. tit. 5. diff. 9. 7. n. 33. & 34 & ratio est, quia minus odiosus est nepos legitimus ex filio fpatio, quam filius illegitimus naturalis; unde si vncia filio naturali relinqui potest iuxta d. l. 2. Cod. de naturalibus liberis, multo magis poterit relinqui nepotibus legitimis ex filio fpatio.

254 Prædicta autem procedunt, cum Auis in testamento nepoti legitimo ex filio fpatio reliquerit; nam ab intestato præfatus nepos non est capax successionis Aui, ad quem pater suus spurius ei aditum ab intestato excludit, vt Palcotus d. cap. 5. 3. numero 10. post Castron d. l. finali, Socinum in d. l. Galus §. quid si 5. numer. 4. ff. de liber. & postum. & Decium conf. 85. f. 5.

Sequitur Summarium Capituli VI.

Filiis fpatiis an præstanda sint alimenta secundum diuitias paternas, & conditionem, ac qualitatem, seu dignitatem personæ patris, & filij. Negativa sententia. n. 255. & duobus sequen. Affirmativa. n. 258. ad 265.

Intellectus ad cap. cum habent, in verbis finalibus, de eo, qui duxit, & c. 156. 257. 259. 260. & 271. ad 275.

Alimenta, quæ miserationis causa debentur, vt quæ marito vergenti ad inopiam an præstanda secundum qualitatem, & dignitatem eius, cui præstari debent. Negativa. numero 256. affirmativa. numero 261.

Spurius non sunt præstanda alimenta ita ampla, vt filio legitimo, & naturali. n. 264.

Servi, & famuli alimenta, cibaria, & vestes sunt præstanda secundum eorum conditionem, & statum. ibidem.

Servi alij sunt digniores aliis. ibidem.

Dignitas in seruis intelligitur pro meliori statu, & conditione, non pro publico honore, cuius sunt incapaces. ibidem.

Spurius qualiter arbitrio iudicis sint taxanda alimenta, & dos constituenda. n. 265.

Filio fpatio præstanda sunt cibaria, vestitus, habitatio, & cetera ad corporis conseruationem necessaria, & ad disciplinam, honestatque artes percipiendas. numero 266.

Præstanda etiam sunt alimenta pro eius vxore, liberis, familiis, & ancillis, si illi indigent iuxta suam conditionem, & dignitatem. ibidem.

Dos filia spuria constituenda, & danda habito respectu ad patri diuitias, & dignitatem, & patri consuetudinem, & semper tanta, quanta opus est, vt inueniat maritum, cuiusque periculum impudicitia, & meretricandis. n. 267. & 268.

Filia spuria non debetur tanta dos, quanta dari solent legitimæ, & naturali. n. 269.

Nepotibus fratribus, & sororibus fpatiis pauperibus tenetur Auis, & frater dicitur præstare alimenta, & docere atque diuitis, & honore, dignitate, ac generis splendore. n. 270.

In concursu filiorum spuriorum, & legitimorum, ut naturalium prius sunt alendi legitimi, quam spurij, si pater non possit omnes, vel angustiora alimenta spurij danda. n. 271.

Patrem, & matrem æque teneri alere filios spurios D. lo. Angel. Boilius de Obligat. Parentum.

docuerunt Panormitanus, & alij. num. 271.

Merenda opinaturs est solum matrem teneri. numero 271.

Communis, & recepta sententia est, patrem principaliter obligari alere filios spurios, quando pater est certus, matrem vero solum in subsidium patri. num. 274. & 275.

Quo ad obligationem alendi filios non spectatur patria potestas, neque agnatio, neque ius succedendi in bonis filiorum, neque solum institutus natura patri, & matri communis, sed quod pater sit certus. numero 276.

Quando certum est spurium esse filium Caij, vel Petro-
nij, sed dubitatur a quo determinat sit procreatus, qui eorum debeat illi præbere alimenta. numero 277.

Pater tenetur alere filium naturalem, aut spurium legitimatum. n. 278.

Præilegium auget ius, non adimit. ibidem.

Legitimatus nihil differt a legitimo, debet institui, & prateritis rumpit testamentum. ibidem.

§ XIX.

Pater an teneatur præstare alimenta filiis fpatiis habita ratione dignitatis paternæ, & diuitiarum, an vero tantum alimenta vite necessaria.

POTRÒ cum in præcedentibus pluries dictum sit fundum pro alimentis à patre fpatio filio relictum, vel datum; & pariter dotem filie fpatie à patre constitutam debere commensurari quantitati alimentorum congruorum debitorum, nec modum alimentorum excedere, examinandum hoc loco est; quæ alimenta filiis fpatiis patre dote teneatur, stante dispositione, & æquitate Canonica præ leg. cum haberes de eo, qui duxit, & c. An solum alimenta necessaria ad sustentandam vitam, nulla habita ratione dignitatis paternæ, & diuitiarum, an vero iuxta qualitatem, & dignitatem personarum, scilicet patris, & filij, & quantitatem patrimonij paterni iuxta tradita supra n. 70. & 71. de alimentis debitis filiis legitimis, & naturalibus, & n. 162. de alimentis præstandis filiis illegitimis naturalibus.

Prima sententia alicui fpatiis alimenta à parentibus deberi solum iuxta necessitatem nulla habita ratione diuitiarum, & dignitatis personæ patris, aut ipsius fpatij, cum alimenta sunt præstanda, ita in his terminis. Craucta conf. 219. v. 8. Rolandus conf. 7. n. 4. lib. 1. & de luro dotu q. 9. n. 3. Callineus conf. 39. n. 55. Palacius Rubens in c. per vestras de donat. ff. notab. 35. 2. 241 n. 1. & in rubr. de donat. §. 63. num. 5. Benintendus dec. 22. n. 3. Bacca de reo melioribus filiabus, cap. 8. num. 30. Thelaurus decif. 111. n. 36. Gama decif. 201. fm. decif. 225. lat. n. 1. & 2. decif. 304. num. 2. fine. & decif. 343. n. 4. P. Barbosa ad l. 1. p. 4. n. 61. & 68. ff. solut. matrim. Menochius de arbitrariis casu 181. n. 33. Corduba in l. si quis à liberis s. idem rescriptis, n. 43. ff. de liber. agnoscent. Merenda contronarij to. 3. lib. 1. cap. 1. a. num. 6. ad 11. Riccius in collect. decif. p. 6. collect. 243. 5. Veti. neque præstanda, & p. 7. collect. 3077. & nonnulli alij à P. Barbosa d. n. 65. Merenda d. c. 1. n. 9. & à Sardo de alimen. tit. 4. q. 18. num. 50. & Stephano Gratiano discept. for. tom. 1. cap. 11. num. 4. & tom. 4. cap. 61. 5. num. 6. relati, & huiusmodi etiam sentit Palcotus de p. b. c. 47. fm. & c. 49. fm. & Andreas Gayllus obseru. præf. lib. 2. obseru. 88. n. 9. & ex Theologis ita sentit Rebollus de obligation. iustitia p. 2. lib. 5. q. 8. scilicet 2. num. 6. & in facti contingetia Senatuum Granatensem decreuisse filie spurie elegeri fuisse debita alimenta, & docem solum iuxta indigentiam naturæ, refert Azea de c. d. c. 95. numero 7. Probat primum, quia alimenta, quæ debentur ex causa

F
misse

miserationis, (ut sunt, quæ spiritus filiis à parentibus præstari debent) debentur tantum iuxta necessitatem viuendi, & præciam indigentiam naturæ; non secundum dignitatem, ut Baldus in *l. marinus ff. de iur. marit.* (ubi vero vergenti ad inopiam docet esse: x. dote: uxoris soluto matrimonio præstanda alimenta leuium necessaria ad vitæ sustentationem, non iuxta illius dignitatem, cum deinde ex causa miseracionis, non ex aliqua obligatione) sicut in *§. item si de dote. n. iustit. de aliment.* Decius *conf. 311. §. 76. & 611.* Corduba à Lara in *l. si quis à liberis §. sed si filius num. 69.* sequens sententiam Baldi Roland. ubi supra & alij à P. Barb. d. n. 65. Peregr. de iur. ff. lib. 3. r. 18. n. 72. relati, & Rota Romana decif. 581. numero 2. p. 1. in reuocant. Farin. & plures alios refert Salgado in *labyrintho credit. p. 1. cap. 24. num. 20.* Secundo probatur in cap. cum haberes, de eo, qui duxit in matrimonium in quo contigitur ius civile, & decernitur alimenta non esse deneganda, sed præstanda filijs spiritibus, enim S. Pontifex dicit, ut uterque parens filiis spiritibus necessaria subministrat, quibus verbis voluit, seu innuit se comprehendere solum necessaria vitæ subsidia, scilicet illa, sine quibus viuere non possunt: quod P. Barbosa num. 67. & Merenda n. 9. per totum in *l. ff. de alim. & eub. leg. ubi* necessaria sunt relicta liberis, & subdit Turconglus, hæc minime arde esse, scilicet minime impensa, quasi relicta censentur ad necessaria secundum indigentiam naturæ: & quod id tantum voluerit Summus Pontifex, confirmatur, quia ibi alimenta spiritibus præstanda decreuit corrigens ius civile, quod illis in odium paternæ incontinentiæ alimenta iure naturæ alias eisdem debita denegauit, ac proinde valeat S. Pontifex ea alimenta spiritibus filiis debere præstari, quæ illis ius civile in *Auth. ex complexu, Cod. de incoer. n. p.* denegauerat, scilicet alimenta iure naturæ illis debita: At iuxta Doctores communiter iure naturali inspecto debentur tantum alimenta ad necessarium vitæ, & naturæ sustentationem, non secundum personarum qualitatem, ut supra numero 16. dictum est. Ergo attendita dispositione d. cap. cum haberes, spiritibus filiis debentur tantum alimenta necessaria secundum naturæ indigentiam, & non secundum dignitatem personæ patris, & ipsorum filiorum, cum hoc pertineat ad ius civile, quod alimenta spiritibus denegauit. Quare licet ius civile circa præstationem alimentorum consideret personarum qualitatem, & facultates eorum, qui ea præstare tenentur; ut constat ex textibus supra n. 71. adductis, tamen circa alimenta spirituum ex coitu damnato progenitorum, non est attendendum ius civile, cum illis expresse alimenta omnia denegauerit, & ius Canonicum in d. cap. cum haberes, corripit ius civile solum, quatenus in d. *Auth. ex complexu* iure naturali de alimentis naturæ sustentationem necessariis aduerfatur.

257 Et quamuis in d. cap. cum haberes expresse dicatur, quod parentes filiis spiritibus necessaria subministrant, secundum eorum facultates: id huic sententiæ non obstat quæ Summus Pontifex voluerit alimenta, quoad quantitatem taxanda fore, habita ratione diuitiarum patris, auium idem Doctores; & primo P. Barbosa numero 67. respondet textum in illis verbis, secundum eorum facultates, posse habere hanc interpretationem, scilicet, quod in constituendis filiis spiritibus alimentis deberet haberi respectus ad facultates, & diuitias patris, ita tamen ut vitæ necessaria ad victum nil aliud præstandum sit: unde si pater sit diues, necessaria præstentur filio spiritibus, quælibet conuenient personæ diuiti, seu ut diues familiam suam alere solet: si vero est pauper, ea præstentur necessaria, ut pauperes solent eorum familiam alere; & sic filius pauperis aletur pane, & oleis; filius autem diuitis diuitis ciborum genere, sicut in simili dixit Glossa in *l. seruus vobis 97. verbo cibari ff. de leg. 3.* & Panoritanus in cap. nobis numero

6. de iure patr. & dictum est supra numero 80. & numero 81. Secundo idem P. Barbosa idem, & Merenda numero 9. respondent veritatem, & germanam illorum verborum interpretationem esse: quod scilicet, dum in d. textu dicitur parentes teneri filiis spiritibus necessaria præstare secundum quod suppetunt facultates eorum; hoc intelligi statum in beneficium ipsorum parentum; ita ut teneantur filios spiritibus alere, solum quatenus possunt, & saluis sibi necessariis consuetis, ita quod non teneantur alimenta propria coadiuare pro alimentis filiorum; sed eatenus tantum, quatenus eorum facultates patiuntur, quæ si vtrique sufficiunt, tunc necessaria alimenta filiis spiritibus præstentur.

Et iuxta hanc sententiam Thesaurus d. decif. 111. numero 17. testatur iudiciale Senatum Tauinensem in causa Marchionatus Cauri 8. Nouenbris 1586. eandem sententiam, & solum necessitatem considerandam tenuisse Rotam in Romana alictere dotis 29. Nouenbris 1593. eorum Crano refert Stephanus Gratianus tom. 1. disp. 1. in additione ad cap. 112. postea post repetitorium 3. licet ibi dos spiritus (ut idem Gratianus testatur) fuerit taxata (suta quatuor millia, quod tamen est vitæ necessitatem).

Altera sententia magis communis, & tenenda as- 259 firmat filiis, & filiabus spiritibus à parentibus, & ab aliis, qui loco parentum eos alere tenentur, deberi, & esse præstanda alimenta attentis diuitiis patris, & personarum patris, & filiorum conditione, generis splendore, honore, & dignitate. Ita ex Theologis Molina de iustitia tom. 1. diffinitio. 168. paragrapho iure tamen Canonico, Azorius p. 3. lib. 5. cap. 7. questio. 9. Megala p. 2. lib. 2. capite 24. questio. 1. numero 3. & Iatius eodem lib. 2. capite 8. questio. 2. numero 3. Sanchez in consiliis moral. lib. 4. cap. 3. dub. 34. Fagundez in Decalogum lib. 4. cap. 17. numero 12. Lessius de iustitia lib. 2. cap. 19. numero 67. & 68. Vasquez opus. de testament. cap. 5. §. 7. dub. 9. Turleuchi in Decalog. lib. 7. cap. 18. dub. 7. numero 7. Diana p. 1. tractat. 2. resolutio. 85. & p. 5. tract. 3. resolutio. 131. & Cardin. Lugod. de iustitia & iure tom. 2. disp. 24. numero 123. & Iurisperiti Glossa in d. cap. cum haberes, de eo qui dixit, verbo secundo facultates (dum enim ibi dicit hoc regulare esse, ut filiis præstentur alimenta secundum patris facultates, & allegat textum in *l. si quis à liberis, primo responsio, & ff. si quis ex lib. ff. de liber. agnoscent. & l. si competens, & l. vltima, Cod. de alim. lib.* in quibus legibus decernitur alimenta esse præstanda iuxta quantitatem patrimonij, & personarum conditionem; aperte ostendit se sentire id habere locum etiam in alimentis, quæ filiis spiritibus ex æquitate Canonica debentur) ibidem Hostiensis, Butrius, Ancharanus, Præpositus, Ruinus conf. 27. lib. 3. Consetus in singularibus, verbo, spiritus secundum. Covarruias de spons. p. 2. cap. 8. §. 6. numero 8. Corduba à Lara in §. idem rescriptis numero 32. 53. & 90. si quis à liberis, ff. de liberis agnoscent. Ludouicus Molina de primogen. lib. 2. cap. 15. numero 55. ibi dem. Additionator alios allegans, Spino in specul. testament. lib. 16. numero 102. verbi. contrarium tamen. Gomez ad d. v. incertus de Franchis decif. 283. num. 18. Peregrinus de iure ff. lib. 3. tit. 18. numero 72. Sordus de alim. iur. 4. q. 18. num. 51. & tit. 7. q. 9. sine. Ioan. Lupi de illegitimis comm. 2. §. 1. n. 43. Armon. Gab. com. concil. lib. 6. tit. de alim. concil. 1. n. 31. verbi. contrarium. Stephan. Gratianus tom. 1. cap. 112. & numero 6. & tom. 4. cap. 613. num. 6. & sequens. Paschalis de patria potestate p. 2. cap. 3. n. 47. Argutinus. Barbosa ad decretales tom. 3. collectaneas ad d. cum haberes n. 12. de eo qui dixit, & ar. Codicem lib. 5. collectaneas ad l. si pariter numero 8. Ioannes Nicolaus Luciderus de illegit. Cler. c. 21. n. 3. & sequens. Latæa alleg. decif. 95. num. 6.

Rota

Rota Romana *decif. 92. n. 11. p. 5. dixerunt*, apud Paulum Rubenm. *decif. 30. numero 2. p. 7. apud eundem*, & in Alibacenfi alimentorum 13. *Octobris 1578. coram Seraphino*, relatum à Stephano Gratiano in additione ad d. cap. 1. 2. postea per repertorium primi romi, & plures alij iurisperiti apud prelatos Doctores preterit Sanchez, Gabrielem, Sordum, Stephanum Gratianum, Lucidorum, & Laxam, & iuxta hanc sententiam fuisse indicatum in facti contingencia testatur Vincentius de Franchis, Ludon Molina, lo. Lupi *loci allegati*, & Gomez d. *decif. 125.*

159 Probatur hanc sententia primo, quia ius civile in d. *Auth. ex complexu Cod. de incestu nuptiis*, filius spuris non negavit alimenta simpliciter necessaria ad vitæ sustentationem iure naturali debitæ alimenta, quæ filiis legitimis, & naturalibus, & aliis illegitimis naturalibus conceditur; ergo dum ius Canonicum corripit ius civile, quatenus spuris alimenta denegat, voluit illis esse præstanda ea alimenta, quæ non exstant dicta dispositione iuris civilis in d. *Auth. ex complexu facta*, filiis naturalibus forent præstanda, quibus præstanda sunt æquæ facultatibus, & qualitate personarum, facta enim renouatione iuris civilis in d. *Auth. ex complexu per ius Canonicum in d. cap. cum haberet*, quæ antea circa alimenta filiis naturalibus præstanda iure civili fuerant constituta, ad filios spurios censetur extensa, ut recte notatur Molina d. *diffus. 168 §. Papatitanus c. cum haberet*.

160 Secundo omnes prælegati Doctores probant eandem sententiam in d. *cum habet*, quatenus ibi decernitur, alimenta filiis spuris subministranda secundum facultates patrimonij, quare ibi dicitur, quod non solum præstentur alimenta secundum necessitatem naturalem, sed etiam addunt illa verba, *secundum quod eis suppetunt facultates*, & sic habita ratione diuitiarum, & conditionis personarum. Et licet ibidem fiat mentio necessitatis, dum dicitur necessaria subministranda nihilominus id non obstat, quia etiam dicitur necessaria, quæ respiciunt dignitatem eius, quæ debet alij, ut constat ex l. 1. vbi. *Gloss. cod. alien. lib. &* tradunt etiam *Gloss. in c. Episcopus. verbo necessaria*, & ibi Franchis, & Anchazarus de *prebendis*, & in *non terminis*. Sordus d. q. 1. 8. citat. n. 5. & Stephan. Gratianus d. c. 1. 1. n. 12. & d. 6. 1. n. 12. & certe iniquum, & rationi difformem esset, ut Vincentius de Franchis, Sord. & Sanchez notantur, quod æquæ stricta alimenta consequatur spurios alius comitis, vel equitis, aut etiam principis, licet cuiusvis mercatoris, aut alicuius alterius personæ priuati; quodque ducis filio spurio præstarentur à patre patre, & olera, quæ ad naturæ solius sustentationem sufficiunt, quare merito hæc sententia in praxi recepta est, & à iudicibus fori externi lætatur, ut notatur Ludouic. Molina d. n. 55.

Neque obstat illud, quod alimenta, quæ causa miserationis præstentur, non debeantur vitæ necessitatē naturalem, & dignitatis personæ; ut in alimentis marito ad inopiam vergentē ab uxore, vel alio præstantis tradit magis communiter Doctores, quos referunt, & sequuntur Sord. d. q. 18. n. 45. & Steph. Gratian. d. c. 112. n. 21. & d. c. 613. n. 14. & 15. & idem docuit Bacca de *inope debitorum* c. 17. & n. 67. & sequens, relatus à Salgado d. c. 24. n. 2. quibusd. fateatur, id verum esse, addens tamen iuxta communem sententiam Doctorum, quos n. 20. refert non esse præstanda tam ampla alimenta iis, quibus tantum ex causa miserationis, & non possunt conueniri, nisi quatenus possint facere, & debentur, sicuti præstarentur, quando illa iidem possunt consequi iure actionis, legati, aut officio iudicis.

161 Non obstat etiam illud, quod ius Canonicum in d. *cap. cum haberet*, corripit ius civile, solum quatenus negans spuris etiam alimenta vitæ simpliciter. lo. Angel. *Beffum, de Obligat. Parentum*.

ter necessaria iuri naturali adiecerat, & continebat iniquitatem. Nam iam supra ostensum est ius civile non negasse spuris alimenta iure naturali illis debita. Præterea ius Canonicum iuris civilis dispositionem quoad alimenta spuriorum absolute reuocauit decernens alimenta à parentibus illis danda, & secundum quod eis suppetunt facultates; atque adeo quæ circa alimenta filiis naturalibus præstanda iure civili fuerant constituta, censentur ad spurios filios extensa, ut supra dictum est: qualiter etiam illud verbum, necessaria comprehendat necessaria respectu dignitatis, iam probatum est.

Posterior etiam interpretatio illorum verborum, *provi eis suppetunt facultates*, ex P. Barbosa, & Merenda numero 257. adducta non est admittenda; nam S. Pontifex voluit fauere filiis spuris ibidem; & data illa interpretatione, frustra Summus Pontifex illa verba addidisset, cum ceptum in iure iis, & decernatum parentes in alendis etiam filiis legitimis, & naturalibus, non teneant nisi ad id, quod facere possunt saluis iis, quæ in suos necessarios vius eos oportet impendere, ut infra dicitur.

Si dicatur spurios esse deterioris conditionis, quam sint legitimi, atque adeo non esse illis ita fauendum quoad alimenta. Respondetur hinc solū inferri, quod licet etiam filio spurio, pro eius qualitate, & dignitate sint præstanda alimenta, ut probatum est; non tamen debentur ita ampla, ut filio legitimo eiusdem dignitatis, atque qualitatē forent, ut notatur Ludouic. Molina d. *diffusio* 55. & dictum est supra numero 162. traduntque alij Doctores ibidem citati, non potest autem inferri illa alimenta vitæ sustentandæ simpliciter necessaria spuris ob illorum conditionem, & natalium illegitimitatem fore præstanda; nam (ut ait Gratianus d. *cap. 112. numero 22. & d. cap. 613. numero 16.* ferri funt deterioris conditionis, quam spurij, & tamen etiam in illis tractandis, alienis, & vestiendis debet haberi respectus dignitatis, & non solius necessitatis. l. sed & quid in d. *in d. fidei* n. 1. & *mancipiorum*, in fine, & de *usufructu*, ubi Vlpianus mandat seruum alij, & vestiri sufficienter secundum ordinem, & dignitatem mancipiorum; ac seruis enim alij dicuntur digniores, & magis nobiles alij, pro nobilitate, vel minus nobili seruis iure destinata, ut Rebuffus in *Licentia* 203. §. itemque de *seruis*, versic. *Arriensis fide verborum sign.* Intelligendo ita dignitatem non pro publico honore (cuius seruis non est capax l. generali Cod. de *tabular. lib. 10.* sed pro meliori statu, & conditione iuxta Glossam in d. *disso §. mancipiorum verbo, dignitatem*; & Rebuffus in l. *in epist. Proculo* 125. verbo, *dignitas fide verbo significat.* vnde etiam Florianus in d. §. *mancipiorum*, inferit famulis quoque conductis sine conventionē salarii, vel mercedis deberi alimenta, & vestes secundum conditionem personarum, multo magis ergo, quam in seruis idem erit dicendum in filiis spuris.

Et si igitur alimenta filiis spuris præstanda, sint taxanda iudicis, seu boni viri arbitrio, ut Couarrubias, Spt. 165 no. Ludouic. Molina Peregrinus, Gratianus, & alij ex Doctoribus n. 158 citatis, & etiam alij (superius num. 75. relati) nihilominus iudex in illis taxandis debet considerare diuitias paternas, & statum ac dignitatem spurij, ut iidem Doctores, & alij à Gratiano d. c. 112. n. 9. relati, & ad faciunt tradita supra n. 76. de modo à iudice seruando in taxandis alimentis solum legitimum, & naturalium.

Ex prædictis inferitur, non solum ipsimet filio spurio à patre exhibenda cibaria, vestitus, habitatio, & cetera ad corporis ipsiusmet filij conseruationem necessaria, nec non quæ ad disciplinas pertinent honestatque artes percipiendas; ut in his terminis filiorum spuriorum alendorum notatur Palcotus de *nobis cap. 47. n. 7.* cum hæc omnia alimentorum nomine comprehenduntur.

F 2 dantur

dantur, ut constat ex traditis *supra* a numero 45 ad 63. sed etiam præstanda esse alimenta pro omnibus personis, quas filius alimentandus tenetur alere, si aliunde non possit esse alere, & facultates patetiam suppetant, & sic patrem (puti) tenet providere alimenta pro eiusdem (puti) uxore, liberis, famulis, & ancillis, quibus iuxta sui status indiget, cum hæc omnia ad statum, & conditionem (puti) pertineant, & in his taxandis expresse tradit Molina *d. diff. 168. citato* §. *in re tamen Canonico Lessius* n. 67. Sanchez *d. dub. 34.* Vincentius de Franchis *d. decis. 283. n. 20.* Stephanus Gratianus *d. cap. 61. n. 18.* Tello *ubi supra* n. 10. Matienzo loco *supra* allegato n. 15. & 16. alij Lupitini à Sanchez *d. dub. 34.* allegati, & nonnullos alios Allegans Ioannes Nicolaus Lucidorus de *ilegit. Clerici* c. 21. n. 14. & 15. & etiam Paleotus *d. num. 7.* Iuppосто, quod (puti) alimenta sunt præstanda secundum dignitatem, & statum illorum, non secundum præsumptam naturæ necessitatem; & constat ex traditis Iupetius *num. 83. & tribus sequen.* quantum in specie, quod alimenta uxori filij (puti) inopis danda contradicant Thefaurus *allegat. decis. 211. n. 12.* & Merenda *d. cap. 1. num. 1.* dicens decissionem *a. cap. cum habere* non loqui de ea, quam providet si non potest nutrire, non nubat contra quos stant tradita *supra* n. 95. quæ supposita revocatione iuris civilis circa alimenta (putiorum) procedere debent etiam in uxore filij (puti); facta enim illa revocatione (puti) quod alimenta sunt veluti filij observandi, ut ait Paleotus *cap. 48. n. 3.* & ideo illorum onera pater sustinere debet, ut *d. num. 95.* probatum est; & consequenter filij (puti) inopis uxori aliunde non habenti alimenta præstare, ut in his terminis tenet etiam Io. Lupi de *ilegit. com. 2. §. 1. numero 25.*

167 Inferitur quoque ex traditis, cum dos filiae spurie in locum alimentorum succedat, minorque alimentis dari non possit; in ea consistenda à patre, vel à iudice taxanda, & arbitrandæ habendum esse respectum ad patris divitias, & ad patris, ac filiae dignitatem, conditionem, & statum, & ad patrie consuetudinem circa dotes filiarum, illegitimarum; & non solum ad alimenta vitæ sustentandæ simpliciter necessaria; ita oportet sentiant omnes Doctores numero 258. relati, & in terminis Vincentius de Franchis *d. decis. 183. num. 18.* & sequen. & plures ex Doctores *supra* n. 202. & 203. relati, & cum aliis Ioannes Nicolaus Lucidorus de *ilegit. Clerici* c. 21. n. 11.

168 Imò admissa etiam sententia, quod alimenta etiam iuris Canonici dispositione attentæ spuris filius non debeant nisi secundum necessitatem naturalem, adhuc filiae spurie dotem esse constituendam, aut iudicis arbitrio taxandam habito respectu ad divitias, & dignitatem patris, patrie consuetudinem, & etiam ad necessaria ad filiae alendos, ex eo patrimonio procreandos, quamvis excederet alimenta, quæ pro quotidiano victu filiae spurie celebri debentur; tradunt Paleotus de *nobis* cap. 10. n. 2. (ubi ex Decio *conf. 611.* dotem trium millium, & quingentorum scutorum filiae spurie clarissimi, & locupletissimi viri constitutam fuisse vitam contentientem patrie consuetudine attenta; cum indecorum sit filiz ex nobilissimo, & locupletissimo patre genitæ illud sibi dotis nomine dari, quod Celebri solum sufficeret ad victum quotidianum) P. Barbosa *ad l. 1. p. 4. n. 70. & 71. folio in re.* Merenda *d. lib. 3. cap. 2. n. 28.* & Rócellus de *obligat. instit. p. 2. lib. 5. §. 8. sect. 2. n. 6.* Ratio est primo, quia ut inquit P. Barbosa *d. n. 70.* aliter debentur alimenta spurie nuptæ; aliter quando est cælebs, si quidem nuptæ maiori videntur deberi alimenta, quia debet haberi etiam respectus ad filios, & ancillas *laus alimentorum sibi pupillis educeri debeat* §. 1. *habitu* ff. de *venire in possessionem mittendo*, etenim propterea legitimo in eumdem huiusmodi onus, si quis a liberis §. non tamen ff. de *liber. agnos. cit.* incumbit quando ducat filiam spuriam, ut constat ex traditis *su-*

pra. n. 244. & tradunt Paleotus loco *ibid. citato*, & Vincentius de Franchis *d. decis. 283. n. 14.* Secundo, quia si filiae spurie pro dote ea tantum quantitas, quæ ad quotidianum victum, si cælebs manifestet, sufficere possit, facile invenire non possit maritum, & sic aperiret ei via ad meretricandum, quod maxime evitandum esse Doctores omnes docent, tanta igitur dos (inquit præfati Doctores, præsertim Barbosa, & Merenda) danda filiae spurie, quanta opus est, ut maritum, qui honestat ipsius tueri possit, ipaque evitare possit pudicitia perpendere periculum; etiamsi alimentorum vitæ sustentandæ simpliciter necessariorum quantitatem excederet.

Secundum omnes tamen spurie non datur tanta dos, 269 quanta dari solet legitimæ, & naturalis; minor, *supra* n. 163. & 164. notatum est; & post alios tradit Lucidorus *d. c. 21. n. 19. & 20.*

Advertendum præterea, quæ in præcedentibus tradita sunt de alimentis, & dote filiz, & filiabus (puti) præstandis, procedere quando Avus, & frater in subsidium, vel defectum patrum tenetur nepotibus, fratribus, & sororibus (puti) alimenta præstare, iuxta tradenda §. *sequenti*; talibus enim nepotibus, fratribus, & sororibus (puti) præstanda erunt alimenta non solum secundum necessitatem naturæ, sed habito respectu ad divitias Aui, vel fratris, & ad qualitatem personarum, honorem, dignitatem, & generis splendorem, ut in terminis Fagundes loco *supra* n. 218. cum parentum obligatio in ipsos transferatur, & quæ quoties alimenta debentur ex dispositione legis, vel hominis, præstari debent secundum statum, & qualitatem illius, qui præstanda sunt; & facultates illius qui solvere debet, iuxta tradita *supra* n. 70. & 71. & De Aores *ibid.* citatos, (puti) vero ex dispositione Pontificæ, & aequitate Canonica debentur, ut *supra* probatum est *supra* etiam n. 261. dictum est alimenta ex causa miserationis debita præstanda esse iuxta qualitatem illius, cui debentur consideratis divitiis illius, qui præstare debet; & in his terminis posuit hæc scripta repeti sentire Ioan. Nicol. Lucidorum *alleg. cap. 2. n. 1. §. seq.*

Advertendum quoque quoad huiusmodi alimenta spuriorum, quod considerandum semper est an facultates prius suppetant filij legitimis, & naturalibus, quam ipsi (puti), nam in consensu istorum est habenda solutio legitimorum exclusis aliis illegitimis tam naturalibus, quam (puti), quando vitæque non sit sufficient reditus, vel si suppetant, angustiora alimenta sunt danda illegitimis, siue naturalibus, siue (puti); ita Corduba *in l. si quis à liber. §. item. rescript. n. 59. ff. de lib. agnos. Suetus de alim. tit. 7. §. 11. n. 16.* & Steph. Gratian. *rem. 3. c. 562. n. 55.* Megala *p. 2. l. 2. c. 24. n. 2.* & posuit etiam *supra* n. 167. fin. & tradit quoque *d. c. 21. n. 24.* licet enim attentio iure naturali in præcepto 4 Decalogi contento, æqualis sit parentum erga omnes filios obligatio naturalis illos alendi; nihilominus, quia hæc obligatio quoad filios legitimis, & naturales ex legitimo matrimonio procreatos ex duobus principibus naturalibus provenit nempe ex ipsa generatione, & ex matrimonio, quod in officium naturæ nempe ad conservationem humanæ naturæ ante peccatum fuit institutum præstenda est obligatio, quam quoad illegitimos, & solum naturales habent; cum sit æquior obligatio, si quidem duo vincula magis ligant *c. 1. de regu. & pace. & l. pen. §. si vero. Cod. de adopt.* quæ obligatio tollit obligationem erga filios tantum naturales, esse etiam sunt prius nati, quam legitimi; data autem huiusmodi inopia parentum onus alendi filios illegitimos naturales, vel ipsos incumbit aliis consanguineis proximioribus iuxta superius tradita, si illis facultates suppetant, id quod etiam in terminis notavit Io. Nicol. Lucidorus *d. c. 21. n. 25.*